

แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทย
เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
GUIDELINES FOR IMPROVING THAI BUDDHIST MONKS' ENGLISH
LANGUAGE SKILLS IN PROPAGATION OF BUDDHISM

พระมหาราชน จิตตปาโล (มุลลา)

คุษณินพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทย
เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

พระมหาราชน จิตตปาโล (มุลลา)

ดุขฎิณิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Guidelines for Improving Thai Buddhist Monks' English Language
Skills in Propagation of Buddhism

Phramaha Rachan Cittapalo (Moolla)

A Dissertation Submitted in Partial Fulfilment of
The Requirement for the Degree of
Doctor of Philosophy
(Buddhist Studies)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E.2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับดุขนิพนธ์เรื่อง
“แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบดุขนิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รศ. ดร.สุวิญ รักษิตย์)

กรรมการ

(ผศ. ดร.มนตรี สิริโรจนานันท์)

กรรมการ

(ผศ. ดร.แม่ชีกษณา รักษาโฉม)

กรรมการ

(พระราชมุนี, ดร.)

กรรมการ

(ดร.บุญเลิศ โอฐสุ)

คณะกรรมการควบคุมดุขนิพนธ์

พระราชมุนี, ดร.

ประธานกรรมการ

ดร.บุญเลิศ โอฐสุ

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระมหาราชัน จิตตปาโล)

ชื่อคุณนิพนธ์	: แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
ผู้วิจัย	: พระมหาราชัน จิตตปาโล (มุลลา)
ปริญญา	: พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)
คณะกรรมการควบคุมคุณนิพนธ์	: พระราชวรมณี (พล อาภากรโ), ดร., ป.ธ. ๙, M.A. (Linguistics), Ph.D. (Linguistics) : ดร.บุญเลิศ โอธสุ, ป.ธ. ๘, พธ.บ. (การสอนสังคมศึกษา) พธ.ม. (ธรรมนิเทศ), พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)
วันสำเร็จการศึกษา	: ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

บทคัดย่อ

คุณนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ข้อคือ ๑) เพื่อศึกษาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ๒) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทย ๓) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารสถาบันสอนภาษา อาจารย์สอนภาษาอังกฤษ พระสงฆ์ผู้เชี่ยวชาญที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสอนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ จำนวน ๖ รูป/คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านงานพระธรรมทูต และศูนย์ปฏิบัติการธรรมนานาชาติ จำนวน ๕ รูป/คน รวมทั้งสิ้น ๑๑ รูป/คน แล้วทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการดำรงมั่นคงของอายุของพระพุทธศาสนา เป็นบทบาทหน้าที่หลักของพระสงฆ์ที่กระทำได้หลากหลายวิธี เช่น การเทศนา อบรม สั่งสอนประชาชน ซึ่งในปัจจุบันมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากสื่อออนไลน์ต่างๆ ที่พระสงฆ์ไทยบางรูปสามารถเผยแผ่พุทธธรรมในรูปแบบใหม่ เช่น การนำเสนอเป็นรูปภาพประกอบธรรมะ การอัฟโหลดเป็นวิดีโอ การแชร์ข้อมูลและการแสดงข้อคิดความเห็นแลกเปลี่ยนกัน มีการบูรณาการเนื้อหาสาระธรรมะให้เข้ากับเหตุการณ์ปัจจุบันและใช้สื่อออนไลน์ให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น ซึ่งล้วนแล้วแต่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง ทำให้พระสงฆ์ไทยจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้คือ ๑) ได้แนวทางในการพัฒนาภาษาอังกฤษให้กับพระสงฆ์ไทยคือการปรับทัศนคติและสร้างแรงจูงใจให้เห็นความสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษในยุคสมัยปัจจุบัน ๒) ได้แนวทางในการปรับปรุงการจัดการศึกษาของพระสงฆ์ไทย เช่น พัฒนาครูผู้สอนและหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ๓) ได้แนวทางในการกระตุ้นให้พระสงฆ์เห็นความสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติหรือกว้างไกลมากยิ่งขึ้น ๔) ให้พระสงฆ์สามารถปรับประยุกต์หลักธรรมในการพัฒนาตนให้มีความสามารถ ด้วยการใชหลักอริยบท ๔ และไตรสิกขา เป็นต้น

Dissertation Title : Guidelines for Improving Thai Buddhist Monks' English Language Skills in Propagation of Buddhism

Researcher : Phramaha Rachan Cittapalo (Moolla)

Degree : Doctor of Philosophy (Buddhist Studies)

Dissertation Supervisory Committee

: Phra Rajvoramuni (Phol Abhāṅkaro), Ph.D., Pali IX, M.A. (Linguistics), Ph.D. (Linguistics)

: Dr. Boonlert Otsu, Pali Viii, B.A. (Teaching Social Studies), M.A. (Dhamma Communication), Ph.D. (Buddhist Studies)

Date of Graduation : December 24, 2018

Abstract

This dissertation has 3 objectives: 1) to study the use of English for propagating of Buddhism; 2) to study the problems of using English of Thai *sangha*; 3) to propose the guidelines to improve Thai Buddhist Monks' English language skills for propagating Buddhism. This research is qualitative research based on documentary and in-depth interview and doing content analysis including six key informants, executives from Language Institutes, English instructors. Five professional overseas missionary monks and representatives from international meditation centers, altogether 11 people. The results of the research show that the Propagation of Buddhism of Thai *Sangha* in present days are very important for the stability of Buddhism. The role of *Sangha* can be done in various ways such as preaching, training, educating people. Whereas nowadays it has been modified to be suitable with current social conditions, which can be seen through various online social media that some Thai monks are able to propagate Buddha Dhamma in a new way, such as presenting images with Dhamma quotes, uploading videos, and sharing ideas and comments, integrating Dhamma contents to match the current situations and well utilizing the online media for more benefits.

The new body of knowledge gained from this research are; 1) directions to developing English language skills of the Thai monks which is to adjust the attitude and creating motivation to see the importance of using English in today's era; 2) guidelines for improving education of Thai *sangha* such as developing teachers and English language curriculums to be more effective; 3) guidelines for encouraging monks to see the importance of using English in order to increasing efficiency in propagating Buddhism at international level or even further; 4) allowing monks to adjust and apply teachings for self-development by using the four *Iddhipadas* and Threefold training principles.

กิตติกรรมประกาศ

ดุชนิพนธ์เรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” นี้ สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งผู้วิจัยขอระบุนามไว้ เพื่อแสดงความขอบคุณดังต่อไปนี้

พระเดชพระคุณ พระราชวรมนี,ดร. รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต และรักษาการผู้อำนวยการสถาบันภาษา และดร. บุญเลิศ โอธสุ ผู้อำนวยการโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธรรมนิเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นคณะอาจารย์ผู้ควบคุมดุชนิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ ขอบพระคุณและอนุโมทนาขอบคุณ ท่านคณาจารย์ ผู้บริหาร และผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้เมตตาแนะนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ทั้ง ๑๑ ท่าน ประกอบด้วย ๑) พระเดชพระคุณ พระเทพกิตติเมธี เจ้าอาวาสวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม ๒) พระเดชพระคุณ พระเทพเมธี เจ้าอาวาสวัดอรุณราชวราราม ๓) พระเดชพระคุณ พระราชปริยัติมุนี, ผศ.ดร. ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ๔) พระครูวิมลธรรมรังสี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ๕) พระมหาสุรเพชร วชิรปัญญา ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดวรจรยาวาส ๖) พระศรีธวัชเมธี รองผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา ๗) พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส ผู้อำนวยการวิทยาลัยพุทธศาสตร์นานาชาติ ๘) พระครูสุนทรสังฆพินิต ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ วิทยาเขตเชียงใหม่ ๙) พระมหาบุญนา ฐานวีโร คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๑๐) พระราชวรมนี,ดร. รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต ๑๑) รศ. นพพร สโรบล อาจารย์ประจำสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พระมหาสมบุญ ฐุฑฒิกโร, ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย และขออนุโมทนาขอบคุณ ผศ. ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโณม ผศ. ดร.มนตรี สิริโรจนานันท์ ผศ. ดร.ประพันธ์ ศุภกร ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือวิจัย อีกทั้งให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุงแก้ไขด้วยดี ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ทั้งที่บัณฑิตวิทยาลัย บรรณารักษ์หอสมุดกลาง รวมทั้งส่วนงานต่างๆ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือช่วยเหลือนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนให้ความรู้ ทั้งด้านวิชาการ และประสบการณ์ในการทำงาน ทำให้การวิจัยครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี เพื่อนิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาพระพุทธศาสนา แบบ ๒.๒ เพื่อนร่วมงานที่สถาบันภาษา และกองกิจการนิสิต ทุกท่านที่ได้คอยให้กำลังใจตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระเดชพระคุณพระพรหมบัณฑิต อธิการบดีที่สนับสนุนทุนในการทำดุชนิพนธ์และกัลยาณมิตรผู้สนับสนุนทุนทรัพย์ในการศึกษาครั้งนี้ รวมทั้งผู้ช่วยเหลือในการหาข้อมูลจนสำเร็จลงได้ด้วยดี ประกอบด้วย ดร.สมคิด เศษวงค์ ดร.รุ่งโรจน์ ศิริพันธ์ นายเกรียงไกร พัฒนโชติ และทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวนาม จึงขอปัญญาบาปมีจงบังเกิดมีแก่ทุกท่าน

ความดีงามที่เกิดขึ้นจากดุชนิพนธ์เรื่องนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแด่พระรัตนตรัย และน้อมบูชาพระคุณแด่ผู้เป็นบุพการี ผู้ให้ชีวิต ผู้เลี้ยงดู รวมทั้งครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และกำลังสติปัญญาแก่ผู้วิจัยจวบจนกระทั่งบัดนี้

พระมหาราชัน จิตตปาโล (มูลลา)

๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
คำอธิบายอักษรย่อคำมกร์	ช

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๕
๑.๔ ขอบเขตในการวิจัย	๕
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย	๑๔
๑.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๖
๑.๙ ประโยชน์ที่จะได้รับ	๑๖

บทที่ ๒ การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๒.๑ หลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๑๗
๒.๒ ความสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๑๘
๒.๒.๑ ความหมายของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๑๘
๒.๒.๒ ประเภทของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๒๑
๒.๓ แนวโน้มการใช้ภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๒๒
๒.๓.๑ การใช้ภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน	๒๓
๒.๓.๒ แนวโน้มการใช้ภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอนาคต	๒๕
๒.๔ บทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ไทย	๒๗
๒.๔.๑ หน้าที่ของพระสงฆ์ตามพระธรรมวินัย	๒๗
๒.๔.๒ หน้าที่ของพระสงฆ์ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์	๒๘
๒.๔.๓ หน้าที่ของพระสงฆ์ในการศึกษาอบรม	๒๙
๒.๔.๔ หลักการสื่อสารและพัฒนาภาษาอังกฤษที่พระสงฆ์ควรรู้	๓๐
๒.๔.๕ คุณสมบัติของนักเผยแผ่ที่ดี	๓๗
๒.๔.๖ การสื่อสารในรูปแบบกลวิธี	๓๘
๒.๔.๗ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยวิธีการให้การศึกษา	๔๐

๒.๕ รูปแบบการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของพระสงฆ์ไทย	๕๐
๒.๕.๑ พระสงฆ์ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการใช้สื่อและเข้าถึงชาวสาร	๕๑
๒.๕.๒ พระสงฆ์ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อเข้าถึงคนรุ่นใหม่	๕๑
๒.๕.๓ พระสงฆ์ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารกับประชาคมอาเซียน	๕๒
๒.๕.๔ พระสงฆ์ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารกับชาวต่างชาติที่สนใจ พระพุทธศาสนา	๕๒
๒.๕.๕ พระสงฆ์ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาตนเอง องค์กรและพระพุทธศาสนา	๕๓
๒.๕.๖ การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านสื่อสิ่งพิมพ์	๕๓
๒.๕.๗ ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านการปฏิบัติกรรมฐาน	๕๔
๒.๕.๘ การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาสำหรับนิสิต	๕๕
๒.๕.๙ การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสำหรับพระธรรมทูต	๕๖
๒.๕.๑๐ การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สำหรับพระสังฆาธิการ	๖๐
๒.๖ สรุป	๖๑

บทที่ ๓ สภาพปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทย

๓.๑ ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์ไทย	๖๕
๓.๑.๑ ปัญหาด้านการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน	๖๖
๓.๑.๒ ปัญหาด้านผู้เรียน	๖๖
๓.๑.๓ ปัญหาด้านผู้สอน	๖๘
๓.๑.๔ ปัญหาด้านสถานที่และบรรยากาศการเรียนการสอน	๖๙
๓.๑.๕ ปัญหาด้านการวัดผลและประเมินผลสัมฤทธิ์	๗๐
๓.๒ ปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ในยุคปัจจุบัน	๗๐
๓.๒.๑ ปัญหาด้านทัศนคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	๗๑
๓.๒.๒ ปัญหาด้านทุนทรัพย์และข้อจำกัดด้านกฎระเบียบของวัด	๗๑
๓.๒.๓ ปัญหาสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการใช้ภาษาอังกฤษ ของพระสงฆ์ไทย	๗๒
๓.๒.๔ ปัญหาด้านคุณภาพของพระธรรมทูตไทย	๗๓
๓.๔ สรุป	๗๕

บทที่ ๔ แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๔.๑ แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์ไทย	๗๖
๔.๑.๑ แนวทางการพัฒนาด้านการจัดหลักสูตร	๗๘
๔.๑.๒ แนวทางการพัฒนาด้านผู้เรียน	๘๑
๔.๑.๓ แนวทางการพัฒนาด้านผู้สอน	๘๒
๔.๑.๔ แนวทางการพัฒนาด้านทรัพยากรการเรียนรู้และบรรยากาศการเรียนการสอน	๘๓

๔.๑.๕ แนวทางการพัฒนาด้านการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์	๘๕
๔.๒ แนวทางในการพัฒนาภาษาอังกฤษในปัจจุบันสำหรับพระสงฆ์ไทยในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา	๘๗
๔.๒.๑ แนวทางการพัฒนาด้านทัศนคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ	๘๘
๔.๒.๒ แนวทางการด้านการขาดทุนทรัพย์และข้อจำกัดของกฎระเบียบของวัด	๘๙
๔.๒.๓ แนวทางการพัฒนาด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการใช้ภาษาอังกฤษ ของพระสงฆ์ไทย	๙๐
๔.๒.๔ แนวทางการพัฒนาคุณภาพของพระธรรมทูตไทย	๙๔
๔.๓ สรุป	๙๖
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๙๙
๕.๒ ข้อเสนอแนะ	๑๐๒
บรรณานุกรม	๑๐๓
ภาคผนวก	๑๑๑
ภาคผนวก ก	
ภาคผนวก ข	
ภาคผนวก ค	
ภาคผนวก ง	
ประวัติผู้วิจัย	

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑. คำย่อเกี่ยวกับคัมภีร์พระไตรปิฎก

ดัชนีฉบับนี้ อ้างอิงพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙ ในการอ้างอิงจะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังคำย่อชื่อคัมภีร์ เช่น วิ.มหา. (ไทย) ๒/๕๘๒/๑๐๗ หมายถึง พระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ ๒ ข้อ ๕๘๒ หน้า ๑๐๗ เรียงตามลำดับคัมภีร์ดังนี้

พระวินัยปิฎก

วิ.มหา.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก	มหาวิภังค์	(ภาษาไทย)
วิ.ม.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก	มหาวรรค	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.ปา.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย ปาฏิภวรรค	(ภาษาไทย)
อง.จตุกก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)

๒. คำย่อเกี่ยวกับคัมภีร์อรรถกถา

ดัชนีฉบับนี้ อ้างอิงอรรถกถาภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๑ ในการอ้างอิงจะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังคำย่อชื่อคัมภีร์ เช่น วิ.มหา.อ. (ไทย) ๑/๕๓๗/๒๑๙ หมายถึง อรรถกถาพระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ อรรถกถาภาษาไทย เล่มที่ ๑ ข้อ ๕๓๗ หน้า ๒๑๙ เรียงตามลำดับคัมภีร์ดังต่อไปนี้

อรรถกถาพระวินัยปิฎก

วิ.มหา.อ.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก	สมันตปาสาทิกา มหาวิภังค์อรรถกถา	(ภาษาไทย)
วิ.ม.อ.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก	สมันตปาสาทิกา มหาวรรคอรรถกถา	(ภาษาไทย)

อรรถกถาพระสุตตันตปิฎก

อง.จตุกก.อ.	(ไทย)	=	อังคุตตรนิกาย	มโนรปุรณิ จตุกกนิบาตอรรถ	(ภาษาไทย)
-------------	-------	---	---------------	--------------------------	-----------

บทที่ ๑

บทนำ

๑. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้รับเอาพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะนิกายเถรวาทเป็นศาสนาหลักประจำชาติ ตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัยเป็นราชธานี^๑ ตามประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา กล่าวถึงพระธรรมทูต ๗ สาย ที่นำคำสอนของพระพุทธศาสนาเผยแพร่สู่ชาวโลกในภูมิภาคต่างๆ โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชีย ประเทศไทยหรือสยามประเทศในขณะนั้น ได้รับคำสอนจากพระเถระ ๒ รูป คือ พระโสณะและพระอุตตระ ซึ่งแม้ไม่ปรากฏหลักฐานว่าท่านนำคำสอนมาสื่อสารด้วยภาษาใด แต่ก็สันนิษฐานได้ว่าเป็นภาษาบาลีหรือภาษามคธ ที่พระสงฆ์ไทยศึกษาเล่าเรียนสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบันนี้ ซึ่งการที่พุทธศาสนาแบบเถรวาทยังรากลึกฝังลึกอยู่ในประเทศไทยและประเทศใกล้เคียงอย่าง เมียนมา ลาว กัมพูชา นั้น ส่วนหนึ่งเพราะมีเชื้อชาติ ภาษาและวัฒนธรรม ใกล้เคียงกัน มีประวัติศาสตร์การเป็นสยามประเทศด้วยกันมาก่อนนั่นเอง เมื่อกล่าวถึงประวัติศาสตร์ ภูมิภาคเอเชียอาคเนย์นี้ ยังมีอีกหลายประเทศที่เคยนับถือศาสนาพุทธมาก่อน โดยเฉพาะประเทศทางใต้ของไทยอย่างอินโดนีเซีย มาเลเซีย บรูไน ซึ่งต่อมาหันไปนับถือศาสนาอิสลาม ในขณะที่ บางประเทศอย่างฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มีผู้นับถือศาสนาคริสต์มากกว่าศาสนาอื่นๆ จากจุดนี้แสดงให้เห็นว่า การเผยแพร่ศาสนาขยายอาณาเขตจำนวนศาสนิกนั้น เป็นแนวทางพัฒนาและดำรงไว้ซึ่งคำสอนและแนวทางปฏิบัติของศาสนาของตน ซึ่งแน่นอนคนเรานับถือได้เพียง ๑ ศาสนา แม้จะไม่มีภารกิจตัดสินอย่างชัดเจนนักก็ตาม ในยุคต่อมา ประเทศไทยและประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ต่างก็ได้รับเอาคำสอนของศาสนาหลักๆ มานับถือ แทนที่ความเชื่อดั้งเดิม ตามผู้นำประเทศบ้าง นโยบายของชาตินั้นๆ บ้าง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการศึกษาเจริญขึ้น ผู้คนสามารถตัดสินใจได้เองว่าจะเลือกนับถือศาสนาใดที่เข้ากันได้กับทัศนคติความเชื่อส่วนบุคคล^๒

เมื่อมองในแง่กลยุทธ์การเผยแพร่ศาสนา พระพุทธศาสนายังคงเป็นรองศาสนาคริสต์ที่มีฐานหลักในอเมริกาและยุโรป และเป็นรองศาสนาอิสลามที่มีฐานอยู่ในประเทศแถบตะวันออกกลางแน่นอนทั้งสองศาสนามีจุดเด่นด้านประชากรที่มีมากกว่า ในขณะที่พระพุทธศาสนาที่มีจุดกำเนิดในประเทศใหญ่อย่างอินเดีย แต่ก็ได้สูญสลายหายไปจากอินเดียโดยมีศาสนาฮินดูเข้ามาแทนที่และเจริญเติบโตเป็นศาสนาหลักของประเทศ เมื่อย้ายฐานมายังประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ต้องมาแข่งขันกับศาสนาอิสลามที่มีนโยบายและกลยุทธ์ที่ได้ดัดขาดเข้มแข็งในการควบคุมและเพิ่มจำนวนศาสนิกของตน พระพุทธศาสนาที่เป็นศาสนาที่ค่อนข้างให้เสรีแก่ศาสนิกชน สามารถศึกษา

^๑วสิน อินทสระ, **ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหเจริญกิจ, ๒๕๓๕), หน้า ๑๑๑.

^๒พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **พระพุทธศาสนาในอาเซียน**, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๔๐), หน้า ๔.

ทดลองและตัดสินใจเลือกนับถือด้วยตนเองได้ จึงต้องหันมาปรับตัวปรับยุทธศาสตร์การเผยแผ่ใหม่ เพื่อความดำรงมั่นยั่งยืนต่อไป

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้พระพุทธศาสนาจะเจริญก้าวหน้า และเข้าถึงศาสนิกได้หลากหลายกว่าที่เป็นอยู่คือการพัฒนาบุคลากรทางศาสนาหรือพระสงฆ์ให้มีความรู้ความสามารถ และมีศักยภาพในการสื่อสารนำคำสอนของพระพุทธศาสนาเผยแผ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเทคนิควิธีการที่ทันสมัย รวมทั้งด้วยภาษาที่เข้าใจได้ง่ายและเข้าถึงทุกภูมิภาคของโลก ซึ่งในศาสนาอื่นๆ โดยเฉพาะศาสนาคริสต์นั้นใช้ได้ดีมาแล้ว โดยการส่งมิชชันนารีไปสอนศาสนาทั่วโลก จนมีศาสนิกอยู่ทั่วโลกมากกว่าศาสนาอื่นๆ แม้ในประเทศแถบอาฟริกาและเอเชียหลายๆ ประเทศมีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ หากจะสรุปว่ามาจากความสามารถทางการใช้ภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษที่คนใช้สื่อสารกันโดยส่วนมากก็ถือว่าเป็นเหตุผลสำคัญด้วยเช่นกัน เพราะหากเปรียบเทียบศักยภาพมิชชันนารีในศาสนาคริสต์ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่กับพระธรรมทูตในพุทธศาสนาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ในการเผยแผ่ศาสนาแล้ว พระธรรมทูตในพุทธศาสนายังคงต้องพัฒนาอีกมาก^๓

ปัจจุบันสังคมโลกกำลังอยู่ในยุคของการเปลี่ยนแปลง โดยเปลี่ยนแปลงสังคมแห่งความรู้ เป็นยุคแห่งข่าวสาร ข้อมูลและเทคโนโลยี การสื่อสารต่างๆ ได้พัฒนาก้าวรุดหน้าไม่หยุดยั้งเครื่องมือในการสื่อสารและการประกอบอาชีพที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ล้วนพัฒนาโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางทั้งสิ้น ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสำคัญที่สุดในโลกภาษาหนึ่งที่ใช้สื่อสารกันเสมือนเป็นภาษากลางโดยเฉพาะเมื่อโลกปัจจุบันมีสภาพเป็นสังคมแห่งข่าวสารข้อมูลซึ่งไร้พรมแดน ด้วยอิทธิพลของความเจริญทางเทคโนโลยีการสื่อสารและทางเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม ซึ่งประเทศไทยที่อยู่ภายใต้กระแสแห่งความเจริญทางเทคโนโลยีการสื่อสารและทางเศรษฐกิจ จึงมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพโดยการเพิ่มศักยภาพด้านภาษาอังกฤษให้แก่ผู้เรียนในกระบวนการจัดการเรียนการสอนภายใต้แนวโน้มนี้ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีการติดต่อกับนานาประเทศซึ่งต้องใช้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับนานาชาติ สถาบันการศึกษาทุกระดับมีบทบาทสำคัญมากในการที่จะสามารถพัฒนาผู้เรียนในด้านต่างๆ เพื่อให้มีความพร้อมที่จะออกไปอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี^๔

สถานการณ์การเผยแผ่ศาสนาในปัจจุบัน คำสอนทางศาสนาไม่จำกัดอยู่แค่เพียงการส่งมิชชันนารีหรือพระธรรมทูตติดตามไปกับเรือส่งสินค้า หรือกองทัพล่าเมืองขึ้นเหมือนในอดีต การเผยแผ่ศาสนามีรูปแบบที่ทันสมัย มีแผนการและกลยุทธ์ต่างๆ ตามแต่สาวกของศาสนานั้นๆ จะกำหนดกันขึ้น รวมทั้งความทันสมัยในการใช้ช่องทางสื่อต่างๆ เพื่อเผยแผ่ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น หากศาสนาใดไม่คำนึงถึงแนวทางพัฒนาหรือปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ ก็จะถูกกลืนโดย

^๓พวงทิพย์ อะกะพงษ์, “ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการบริหารจัดการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต* (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๕, (บทคัดย่อ).

^๔พระสมชัย อภิบุณโณ, “การบริหารงานวิชาการหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนโยธินบูรณะเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๑”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๓. (บทคัดย่อ)

ศาสนาอื่นๆ หรือเชื่อมสูญไปตามกาลเวลา^๕ โดยเฉพาะแนวโน้มที่ประชากรโลกมีผู้ที่ไม่นับถือศาสนาใดๆ เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ทั่วโลก พุทธศาสนาดูจะเป็นศาสนาที่มีข้อเสียเปรียบในเรื่องนี้ สำหรับนิกายมหายานแบบจีนและวัชรยานที่เปิดกว้างและเป็นแนวปรับประยุกต์ดูจะมีความเข้มแข็งด้านศาสนิกและมีแนวปฏิบัติที่ยืดหยุ่นเข้าถึงศาสนิกทั้งชาวตะวันออกและตะวันตกได้ดี แต่พุทธศาสนาแบบเถรวาทที่ยึดแนวทางดั้งเดิมที่มีฐานอยู่ในประเทศกลุ่มอาเซียนและศรีลังกา ที่แกนหลักในการดำเนินกิจการเผยแผ่ธรรมคำสอนที่ต้องอาศัยพระสงฆ์หรือนักบวช ซึ่งมีข้อจำกัดในเรื่องวัตรปฏิบัติหลายประการ โดยเฉพาะด้านการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษและความเข้มแข็งในหลักธรรมคำสอนตามคัมภีร์และเทคนิควิธีในการนำเสนอ สำหรับในประเทศศรีลังกาที่ใช้ภาษาอังกฤษได้ดีและมีการศึกษาพระไตรปิฎกที่ค่อนข้างเข้มข้นดูจะมีแนวโน้มที่ดีกว่าประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือภูมิภาคอาเซียน ที่มีประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง มีประชากรที่นับถือพุทธศาสนาถึง ๙๕% ในจำนวนนี้เป็นนักบวชหรือพระสงฆ์ถึงประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ รูป แต่พบว่า พระสงฆ์ที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ดีและสามารถนำเสนอหลักธรรมคำสอนหรือข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพุทธศาสนาแก่ชาวต่างชาติหรือต่างภาษาที่สนใจได้นั้นยังถือว่าไม่เพียงพอกับความต้องการ^๖

ดังนั้นภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสื่อสารในโลกยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งเป็นยุคแห่งความเจริญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทั้งข่าวสารและวิทยาการก็แพร่ขยายจากต้นแหล่งไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็วเหมือนโลกไร้พรมแดน เพื่อรับรู้ข้อมูลข่าวสารและได้รับประโยชน์จากเทคโนโลยีนั้น จึงต้องมีภาษาสากลที่สื่อสารกันได้ทั่วถึงและทั่วโลก ซึ่งได้แก่ภาษาอังกฤษที่มีความสำคัญในยุคปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการในฐานะผู้รับผิดชอบโดยตรงในด้านการจัดการศึกษา จึงได้บรรจุนโยบายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศทางความเป็นเลิศด้านภาษาอังกฤษไว้ในแผนแม่บทของกระทรวง เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนไทยสามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับประถมศึกษาไปจนถึงระดับสูง ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อม เน้นทักษะการฟัง-พูด เป็นต้น โดยให้นักเรียนฝึกการใช้ภาษาสื่อสารง่าย ๆ และพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ^๗ และเพื่อประโยชน์ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยเฉพาะทักษะการเขียนเป็นทักษะที่มีความซับซ้อน ซึ่งยากกว่าทักษะการฟังการพูดและการอ่านเพราะผู้เขียนจะต้องมีความรู้ดี รู้จักคำศัพท์มาก มีความสามารถในการสังเคราะห์เรียบเรียงถ้อยคำทุกประโยคให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และสื่อความหมายได้ชัดเจนตามที่ต้องการ

ศักยภาพในการใช้ภาษาต่างประเทศหรือภาษาอังกฤษย่อมเกี่ยวข้องกับการศึกษา ก่อนที่จะพิจารณาถึงว่าทำไมพระสงฆ์ไทยจึงใช้ภาษาอังกฤษได้ไม่ดีนัก จากสถิติคุณภาพการศึกษาของ

^๕ แก้ว ชิดตะขบ, ประวัติและความสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา, กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๓, หน้า ๕.

^๖ พระภิกษุประสงค์ ปาสาทิโก, “การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๖๐, (บทคัดย่อ).

^๗ กรมวิชาการ, หลักสูตรภาษาอังกฤษ พุทธศักราช ๒๕๓๙ ในหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓), (กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๙), หน้า ๑๑.

ประเทศไทยเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ในอาเซียนแล้ว ประเทศไทยอยู่ถึงอันดับที่ ๘ จาก ๑๐^๘ ประเทศ

อันดับที่	คุณภาพการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา
๑	ประเทศสิงคโปร์
๒	ประเทศมาเลเซีย
๓	ประเทศบรูไน
๔	ประเทศฟิลิปปินส์
๕	ประเทศอินโดนีเซีย
๖	ประเทศกัมพูชา
๗	ประเทศเวียดนาม
๘	ประเทศไทย
๙	ประเทศเมียนมา
๑๐	ประเทศลาว

ตารางที่ ๑.๑ แสดงคุณภาพการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาในอาเซียน

จากสถิตินี้ ผู้วิจัยมองว่า คนไทยซึ่งหากหมายเอาเฉพาะที่เป็นพระสงฆ์ โดยเฉพาะพระสงฆ์ที่บวชเรียนคือมีวัตถุประสงค์ในการบวชเพื่อศึกษาเล่าเรียนในระบบการศึกษาของสงฆ์ อาจจะไม่ถึง ๑% ที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ สาเหตุจากคุณภาพการศึกษาเป็นเพียงสาเหตุหนึ่ง ซึ่งถ้าวิเคราะห์ประเด็นปัญหานี้ อาจสรุปได้เป็นประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ระบบการศึกษาของพระสงฆ์ไทย กระแสหลักคือสายพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและบาลี ไม่มีการเรียนภาษาอังกฤษ เน้นให้รู้เฉพาะภาษาบาลีและหลักธรรม

๒. ระบบการศึกษากระแสรองคือสายปริยัติสามัญและระบบมหาวิทยาลัยสงฆ์เน้นศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูง มีการเรียนภาษาอังกฤษ แต่ไม่ได้เน้นมากนัก

๓. การเรียนภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์ที่ต้องการพัฒนาตนเองยังทำได้ยาก เพราะไม่ได้รับการส่งเสริม เพราะถือเป็นการเรียนศาสตร์เพื่อประกอบอาชีพทางโลก

๔. บุคลากรที่เข้ามาบวชเป็นพระภิกษุสามเณรเพื่อศึกษาเล่าเรียน มีจำนวนน้อย

๕. โอกาสในการเผยแพร่ธรรมหรือการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารของพระสงฆ์ยังน้อย

จากประเด็นปัญหาของระบบการศึกษาที่กล่าวไว้เบื้องต้น รวมทั้งปัจจัยด้านต่างๆ ทำให้มีความจำเป็นในการศึกษาให้รู้ถึงความสำคัญของการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทย ทั้งที่เป็นการศึกษาในระบบมหาวิทยาลัย และนอกระบบ เช่น ตามศูนย์การเรียนรู้ด้านภาษาต่างๆ รวมทั้งการศึกษาตามอัธยาศัยที่พระสงฆ์ส่วนหนึ่งมีความสนใจและฝึกฝนด้วยตนเอง ล้วนมีบทบาทสำคัญมากต่อการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทย เพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างแดน หรือการสอนธรรมแก่ชาวต่างชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

^๘ จาตุรนต์ ฉายแสง, รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง คุณภาพการศึกษาไทย รั้งอันดับ ๘ ในอาเซียน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://education.uasean.com/kerobow01/650> (๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๑).

งานวิจัยนี้ มุ่งที่จะศึกษาวิเคราะห์ถึงแนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทย ดังที่ได้นำเสนอข้อมูลข้างต้นที่สะท้อนให้เห็นว่า พระสงฆ์หรือบุคลากรทางพระพุทธศาสนาของไทย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ในโลกยุคข้อมูลข่าวสาร และการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และมีความพร้อมสำหรับการแข่งขันด้านการเผยแผ่ศาสนา เพิ่มพูนศักยภาพในการขับเคลื่อนงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นกว่าที่ผ่านมา ซึ่งตัวแปรที่สำคัญยิ่งก็คือ ความรู้และทักษะด้านภาษาอังกฤษ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทย ทั้งในระบบและนอกระบบ เพื่อให้สามารถเผยแผ่พุทธธรรมไปสู่ระดับนานาชาติให้ประสบผลสำเร็จและเป็นที่ยอมรับของในสังคมไทยปัจจุบัน

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทย
- ๑.๒.๓ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๓. ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๑.๓.๑ ภาษาอังกฤษมีความสำคัญในการเผยแผ่ธรรมของพระสงฆ์ไทยอย่างไร
- ๑.๓.๒ สภาพปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษในการเผยแผ่ธรรมของพระสงฆ์ไทยเป็นอย่างไร
- ๑.๓.๓ การพัฒนาภาษาอังกฤษของพระภิกษุสงฆ์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีแนวทางอย่างไร

๔. ขอบเขตของการวิจัย

๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาเชิงวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคของการใช้ภาษาของพระสงฆ์ไทย แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทย ที่เป็นแนวคิดและวิธีการที่สถาบันการศึกษากำหนดไว้เป็นหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบัน ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยสงฆ์ ๒ สถาบันสอนภาษาที่จัดขึ้นโดยพระสงฆ์ ทั้งในระบบการศึกษา นอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และการพัฒนาตนเอง เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ได้ผลเป็นรูปธรรม และนำมาปรับประยุกต์ใช้ได้ เป็นที่ยอมรับ

๔.๒ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการทำวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารสถาบันสอนภาษา อาจารย์สอนภาษาอังกฤษ ผู้เชี่ยวชาญที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสอนและเผยแผ่

พระพุทธรูปศาสนาได้ จำนวน ๖ รูป/คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านงานพระธรรมทูต และศูนย์ปฏิบัติธรรมนานาชาติ จำนวน ๕ รูป/คน รวมทั้งสิ้น ๑๑ รูป/คน

๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงฆ์ ๒ แห่ง สถาบันการศึกษาในระบบอุดมศึกษาทั่วไป ๑ แห่ง ศูนย์การสอนภาษาที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งจัดขึ้นโดยวัด ซึ่งมีชื่อเสียงในการสอนภาษาอังกฤษให้แก่พระสงฆ์ จำนวน ๑ แห่ง สำนักปฏิบัติธรรมนานาชาติที่มีพระสงฆ์เป็นผู้สอนธรรม จำนวน ๑ แห่ง ประกอบด้วย

- ๑) สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๒) สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- ๓) สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ๔) วิทยาลัยพุทธศาสน์นานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๕) ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ๖) ชมรมภาษาอังกฤษ Monk Chat มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
- ๗) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
- ๘) ศูนย์ภาษา วัดวรจรระยาวาส กรุงเทพมหานคร
- ๙) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม กรุงเทพมหานคร
- ๑๐) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว วัดอรุณราชวราราม กรุงเทพมหานคร
- ๑๑) ศูนย์ปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน คณะ ๕ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร

๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัย ตั้งแต่ วันที่ ๑ เดือน มกราคม ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๓๑ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ รวมเป็นระยะเวลา ๑ ปี

๕. นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

แนวทาง หมายถึง วิธีการ หรือหลักปฏิบัติที่ดีในการส่งเสริมให้พระสงฆ์ได้มีการพัฒนาประสิทธิภาพด้านภาษาอังกฤษโดยการศึกษาทักษะและวิธีการในการศึกษาค้นคว้าให้เกิดองค์ความรู้ด้านภาษาที่มีประสิทธิภาพ

การพัฒนา หมายถึง การเพิ่มพูน ปรับปรุงการศึกษาอบรม ฝึกปฏิบัติ และเสริมทักษะด้านภาษาอังกฤษเพื่อให้สามารถสื่อสารธรรมะ รวมถึงสามารถสั่งสอนผู้อื่นได้

ภาษาอังกฤษ หมายถึง ภาษาที่ใช้เป็นสื่อกลางในการสื่อสารเพื่อเผยแผ่ธรรมะคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนากับคนต่างชาติต่างภาษาได้ทั่วโลก ทั้งที่เป็นภาษาพูดและภาษาอักษร

พระสงฆ์ไทย หมายถึง พระภิกษุสงฆ์ชาวไทย โดยเฉพาะที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารกับชาวต่างชาติ หรือมีความสนใจในการศึกษาและพัฒนาตนให้สามารถเผยแผ่ธรรมะเป็นภาษาอังกฤษได้ เช่น พระนักวิชาการ นักเผยแผ่ พระธรรมทูตสายต่างประเทศ และพระนิสิตนักศึกษา

การเผยแผ่พุทธธรรม หมายถึง การเผยแผ่หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาไปสู่ประชาชน ทั้งด้านปริยัติคือให้ความรู้เชิงวิชาการ และปฏิบัติคือการสอนวิธีการและนำพาปฏิบัติ เช่น การสอนวิปัสสนากรรมฐาน เป็นต้น

๖. ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระทินวัฒน์ สุขสง ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโลกตะวันตก พบว่า แนวทางที่เหมาะสมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโลกตะวันตก มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ๑) วิธีการเผยแผ่ ควรผลิตบุคลากรที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม ควรสร้างสถานที่สำหรับปฏิบัติธรรมที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของชาวตะวันตก ควรผลิตสื่อที่เหมาะสมกับความต้องการของชาวตะวันตกและควรกำหนดนโยบายในเชิงรุก ๒) เนื้อหาคำสอน ควรเน้นหลักธรรมที่เป็นเหตุผลร่วมสมัยพิสูจน์ได้ในปัจจุบัน อีกทั้งไม่ควรโจมตีแนวคำสอนของความเชื่ออื่นๆ ๓) กลุ่มเป้าหมายในการเผยแผ่ ควรเน้นกลุ่มของคนท้องถิ่นเจ้าของประเทศที่มีความสนใจพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานเดิมและจัดหลักธรรมให้เหมาะสมกับความสนใจของผู้ศึกษา ๔) จุดมุ่งหมายในการเผยแผ่คือเพื่อให้ผู้ศึกษาได้นำหลักธรรมไปใช้ในการพัฒนาชีวิตตนเองและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข จนสามารถพัฒนาไปสู่การศึกษาที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น สู่อุปนิสัยเพื่อความพ้นทุกข์สิ้นเชิงได้^๙

งานวิจัยนี้ ให้แนวทางที่เหมาะสมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่ชาวต่างชาติในโลกตะวันตก แต่สำหรับผู้วิจัยจะมุ่งเน้นในเรื่องวิธีการสื่อสารกับโลกตะวันตกและสมรรถนะของพระสงฆ์ผู้มีหน้าที่หลักในการเผยแผ่ธรรมด้วยภาษาสากล

พระอมรวิชัย ขาครเมธี (บุตรสาร)^{๑๐} ได้ศึกษาเรื่อง เทคนิคการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท) พบว่า หลวงพ่อชาใช้เทคนิคการเผยแผ่ทั้งที่เหมือนและแตกต่างจากครูบาอาจารย์ร่วมสมัย จำแนกได้ดังนี้ ๑) ใช้การแสดงธรรมเทศนา ด้วยประสบการณ์จริง ใช้ภาษาง่ายๆ ๒) ใช้การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง ด้วยการสร้างรูปแบบที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรม “ทำให้ดูอยู่ให้เห็น” ๓) ใช้อุปมาอุปไมย ทำให้มองเห็นและเข้าใจง่าย สามารถยืดหยุ่นและพลิกแพลงประเด็นคำถามตามกลุ่มผู้ฟังและใช้ภาษาได้เหมาะสมกับผู้ฟัง ๔) การให้ฝรั่งสอนฝรั่ง เป็นเทคนิคการเผยแผ่ที่โดดเด่นที่สุดของหลวงพ่อชา เพราะการใช้เทคนิคดังกล่าวนี้ทำให้พระพุทธศาสนาเถรวาทในสายหนองป่าพง ตลอดถึงพระสงฆ์ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่เลื่อมใสในหลวงพ่อชามีจำนวนมากขึ้น

ผลงานวิจัยนี้ ได้แสดงถึงตัวอย่างของพระสงฆ์ไทยที่เผยแผ่ธรรมได้กว้างขวางที่สุดรูปหนึ่งในประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในประเทศไทย จนถึงปัจจุบันการปฏิบัติธรรมเผยแผ่ธรรมสายของ

^๙พระทินวัฒน์ สุขสง, “แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโลกตะวันตก”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (คณะศิลปศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๘), หน้า บทคัดย่อ.

^{๑๐}พระอมรวิชัย ขาครเมธี (บุตรสาร), “เทคนิคการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า บทคัดย่อ.

หลวงปู่ชา ยังคงปรากฏและสืบต่อมาเรื่อยจากศิษย์สู่ศิษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำให้จำนวนพุทธศาสนิกชนเพิ่มจำนวนขึ้นตามลำดับ

ผศ.ดร.สำราญ ชันสำโรง ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของพระภิกษุสามเณรในวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว อ.เมือง จ.เชียงใหม่ พบว่า พระสงฆ์ผู้ที่จะทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ในวัดของตนเองหรือสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาจะต้องอาศัยการเรียนรู้ การฝึกฝน และการมีประสบการณ์จริงในการพูดภาษาอังกฤษ ยิ่งฝึกฝนมากเท่าไรยิ่งทำให้เกิดความชำนาญและการพัฒนามากเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม การแสดงออกที่เหมาะสมของพระภิกษุสามเณรมีส่วนสำคัญที่จำทำให้เกิดการเผยแพร่หรือทำให้เกิดความเสื่อมศรัทธาในพระพุทธศาสนาได้ ฉะนั้น พระภิกษุสามเณรในฐานะพุทธสาวกจึงต้องแสดงบทบาทพระมัคคุเทศก์ด้วยความระวังและมีสติ ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็นว่าภาษาอังกฤษมีความจำเป็นต่อพระภิกษุสามเณรในวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวและมีประวัติความเป็นมาที่ชาวต่างชาติให้ความสนใจ^{๑๑}

นันทิยา ดวงกุ่มเมศ และนันธิดา จันทรางศุ^{๑๒} ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษของคนไทย: บทสังเคราะห์งานวิจัยมุ่งเป้าหมายด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ พบว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นประเด็นในการพัฒนาที่สำคัญและเร่งด่วนของประเทศไทย เนื่องจากความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษของคนไทยถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มที่มีความสามารถต่ำมากมาโดยตลอด ด้วยเหตุนี้ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) จึงได้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยแบบมุ่งเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้กับคนไทย จำนวน ๓๓ โครงการ อีกทั้งยังได้กำหนดให้มีการสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากผลการวิจัยที่ได้รับทุนเหล่านั้นเพื่อนำไปสู่การขยายผลในเชิงปฏิบัติและเชิงนโยบาย ซึ่งจะทำให้งานวิจัยไม่ได้ถูกทิ้งอยู่ “บนหิ้ง” ซึ่งบทความนี้ได้มุ่งนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยดังกล่าว ประกอบด้วย การออกแบบงานวิจัย และการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้คนไทย ตลอดจนแนวทางการพัฒนาศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียน ซึ่งควรมุ่งสร้างสรรค์วัฒนธรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษบนฐานคิดของการเรียนรู้แบบอัตตาณัติ ออกแบบการสอบตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยภาระงานเป็นฐาน (TBL) สร้างสื่อการสอนที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและกรอบความสามารถทางภาษาอังกฤษที่เป็นสากล ส่วนกลุ่มครูผู้สอน ควรเสริมศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เทคนิคการสอนแบบ TBL และการประยุกต์สาระท้องถิ่นเพื่อให้การเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีความเชื่อมโยงกับชีวิตของผู้เรียน สำหรับกลุ่มผู้ประกอบอาชีพต่างๆ ควรพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีเนื้อหาเฉพาะอาชีพที่สามารถใช้พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและการทำงานจริงได้

^{๑๑}ผศ.ดร. สำราญ ชันสำโรง, “การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของพระภิกษุสามเณรในวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว อ.เมือง จ.เชียงใหม่”, **รายงานการวิจัย**, (พระนครศรีอยุธยา : สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗). หน้า บทคัดย่อ.

^{๑๒}นันทิยา ดวงกุ่มเมศ และนันธิดา จันทรางศุ, “แนวทางการพัฒนาศักยภาพการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษของคนไทย: บทสังเคราะห์งานวิจัยมุ่งเป้าหมายด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ”, **บทความวิชาการ**, วารสารภาษาและวัฒนธรรม ฉบับที่ ๓๖-๒ (กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๖). หน้า บทคัดย่อ.

บทความนี้ บอกถึงรัฐบาลได้เล็งเห็นถึงปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยเป็นปัญหาใหญ่และส่งเสริมให้มีการศึกษาและพัฒนาเพื่อการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ในส่วนของผู้วิจัยก็มองเห็นปัญหานี้ของพระสงฆ์ไทยในภาพรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนในระบบของพระสงฆ์ไทยเองจำเป็นต้องตระหนักและมีการปรับปรุงพัฒนาภายใต้ฐานคิดอันเดียวกันนี้

ทวีศักดิ์ ชูมา ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้รูปแบบกลวิธีการสื่อสาร พบว่า ปัจจุบันบุคคลในสังคมต้องติดต่อสื่อสารและดำเนินกิจกรรมมากขึ้น และภาษาอังกฤษถูกใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการหาข้อมูลต่างๆ และภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน คือภาษาอังกฤษ ดังนั้น จึงต้องเร่งพัฒนาทักษะในการพูดภาษาอังกฤษให้สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้จะพูดภาษาอังกฤษได้ ต้องมีองค์ประกอบ ๔ อย่าง คือ (๑) รู้ด้านไวยากรณ์หรือโครงสร้าง (๒) รู้ด้านสังคม เช่น การใช้คำ การสร้างประโยคให้เหมาะสม (๓) รู้ในการใช้โครงสร้างภาษาเพื่อสื่อความหมายด้านการพูดและเขียน (๔) รู้ในการใช้กลวิธีในการสื่อสาร และต้องใช้ความพยายามที่จะเรียนรู้ฝึกฝนการพูดอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ผู้พูดภาษาอังกฤษควรมี ๑๒ กลวิธี เช่น พูดภาษาอังกฤษ ภาษาแม่ปนกับภาษาเป้าหมาย พูดแบบแปลคำต่อคำ สร้างคำใหม่ เพราะฉะนั้น ผู้ที่ใช้กลวิธีการสื่อสารดังกล่าว จะทำให้พูดภาษาอังกฤษได้อย่างราบรื่น ช่วยให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการสื่อสารได้อย่างดี^{๑๓}

งานวิจัยชิ้นนี้ได้เสนอแนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่มีวิธีการหลากหลาย เหมาะที่จะเลือกใช้กับการพัฒนาพระสงฆ์ซึ่งมีพื้นฐานด้านการเรียนภาษาอังกฤษที่ค่อนข้างหลากหลาย และต้องใช้เทคนิคการสอนที่มีความซับซ้อนมากกว่าผู้เรียนทั่วไป

ดร.เสนห์ เดชะวงศ์ และ ผศ.ดร. สมพร โกมารทัต^{๑๔} ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการภาษาต่างประเทศของวัดในกรุงเทพมหานคร เพื่อสำรวจความต้องการภาษาต่างประเทศของวัดที่จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของกรุงเทพมหานคร และเพื่อสำรวจประเด็นหัวข้อและเนื้อหาในการนำชมวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของกรุงเทพมหานคร โดยผู้ให้ข้อมูลคือเจ้าอาวาสและ/หรือเจ้าหน้าที่ของวัดที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวจำนวน ๙ วัด ได้แก่ ๑. วัดกัลยาณมิตร ๒. วัดชนะสงคราม ๓. วัดบวรนิเวศวิหาร ๔. วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ๕. วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ๖. วัดระฆังโฆสิตาราม ๗. วัดสุทัศนเทพวราราม ๘. วัดสระเกศ ๙. วัดอรุณราชวราราม และสัมภาษณ์คฤหัสถ์ที่มีโปรแกรมท่องเที่ยววัดใดวัดหนึ่งใน ๙ วัด ดังกล่าว ผลการศึกษาพบว่า ภาษาต่างประเทศที่วัดทั้ง ๙ วัดต้องการมากที่สุด คือ ภาษาอังกฤษ รองลงมาคือภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และภาษาเกาหลี ตามลำดับ เพื่อจัดทำป้ายบอกทางภายในวัด ป้ายอธิบายสถานที่แต่ละจุดภายในวัด ป้ายอธิบายข้อปฏิบัติต่างๆ ในการเยี่ยมชมวัด แผ่นพับข้อมูลและเนื้อหาในการนำชมวัดที่วัดทั้ง ๙ แห่งต้องการ ประกอบด้วย คำอธิบายในการเยี่ยมชมพระอุโบสถ พระประธาน

^{๑๓}ทวีศักดิ์ ชูมา, “แนวทางการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้รูปแบบกลวิธีการสื่อสาร”, *บทความวิชาการ*, วารสารมหาจุฬาริชาการ ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑, (พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙). หน้า บทคัดย่อ.

^{๑๔}ดร.เสนห์ เดชะวงศ์ และ ผศ.ดร. สมพร โกมารทัต, “ความต้องการภาษาต่างประเทศของวัดในกรุงเทพมหานคร”, *รายงานผลการวิจัย*, (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๗). หน้า บทคัดย่อ.

และภาพจิตรกรรมฝาผนัง คำอธิบายในการเยี่ยมชมสิ่งก่อสร้างในเขตพุทธาวาส คำอธิบายในการเยี่ยมชมสิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในวัด คำอธิบายในการเข้าซื้อวัตถุมงคลของวัดและการให้คำแนะนำทั่วไป

งานวิจัยนี้ มุ่งความสนใจไปที่การสื่อสารภาษาอังกฤษเชิงสัญลักษณ์และภาษาเขียน ซึ่งวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวต้องการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติด้วยภาษาต่างๆ ไป แต่งานวิจัยที่ผู้วิจัยศึกษานี้ มุ่งศึกษาการพัฒนาทักษะและความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยภาษาพูดและทักษะด้านการเผยแพร่ธรรมะแก่ชาวต่างชาติของพระสงฆ์ภายในวัดด้วย

ศ.ดร.กาญจนา ปราบพาล และ ผศ.ประกายแก้ว โอภาณนทอมตะ ได้ศึกษาเรื่อง การสำรวจความสามารถการใช้ภาษาอังกฤษของบัณฑิตไทย (An Investigation of English Proficiency of Thai Graduates) ซึ่งงานวิจัยนี้ศึกษาระดับความสามารถการใช้ภาษาอังกฤษด้านทักษะการฟัง การเขียน และการอ่าน ของบัณฑิตไทยที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ภายในประเทศ และเปรียบเทียบความสามารถการใช้ภาษาอังกฤษของบัณฑิตไทยกับนักศึกษาต่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยบัณฑิตไทยจากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ในประเทศที่ต้องการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน ๙,๑๕๔ คน นอกจากนี้ยังมีข้อมูลของบัณฑิตจากต่างประเทศจำนวน ๑๘๔,๙๗๑ คน และข้อมูลของบัณฑิตไทยที่ต้องการศึกษาต่อต่างประเทศ จำนวน ๑๘๓,๘๒๒ คน จาก TOEFL Test and Score Data Summary Bulletins การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยคะแนน CU-TEP (Chulalongkorn University Test of English Proficiency) ซึ่งเทียบคะแนน TOEFL (Test of English as a Foreign Language) และค่าเฉลี่ยคะแนน TOEFL ที่ปรากฏในรายงาน TOEFL Test and Score Data Summary Bulletins ปรากฏว่ามาตรฐานภาษาอังกฤษของบัณฑิตที่จบในประเทศไทยต่ำกว่าเกณฑ์สากลที่จะศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างประเทศที่ใช้คะแนน TOEFL ตั้งแต่ ๕๕๐ ขึ้นไป ค่าเฉลี่ยคะแนน CU-TEP ซึ่งเทียบกับคะแนน TOEFL ของบัณฑิตกลุ่มวิทยาศาสตร์เท่ากับ ๔๕๐ คะแนน กลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เท่ากับ ๔๔๔ คะแนน และกลุ่มที่ต้องการศึกษาหลักสูตรนานาชาติของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเท่ากับ ๔๙๘ คะแนน บัณฑิตจากประเทศสิงคโปร์และประเทศฟิลิปปินส์มีค่าเฉลี่ยคะแนน TOEFL เกิน ๕๕๐ คะแนน บัณฑิตจากประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย พม่า เวียดนามและกัมพูชามีค่าเฉลี่ยคะแนน TOEFL เกิน ๕๐๐ คะแนน และบัณฑิตจากประเทศไทยที่ต้องการศึกษาต่อต่างประเทศและบัณฑิตจากสาธารณรัฐประชาชนลาวมีค่าเฉลี่ยคะแนน TOEFL ต่ำกว่า ๕๐๐ คะแนน ผลการวิจัยแสดงว่าบัณฑิตไทยโดยเฉลี่ยทั้งที่ต้องการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศและต่างประเทศจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะภาษาอังกฤษอย่างเร่งด่วนเพื่อให้มีความสามารถทันกับบัณฑิตจากประเทศเพื่อนบ้าน และทันกับการเป็นประชาคมโลกที่สามารถแลกเปลี่ยนความรู้และข้อมูลกับบัณฑิตจากประเทศอื่นได้^{๑๕}

งานวิจัยชิ้นนี้ ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ที่แสดงให้เห็นถึงสมรรถนะด้านการพัฒนาภาษาอังกฤษของบัณฑิตไทยที่ค่อนข้างต่ำกว่าบัณฑิตผู้จบการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อน

^{๑๕} ศ.ดร.กาญจนา ปราบพาล และ ผศ.ประกายแก้ว โอภาณนทอมตะ, “การสำรวจความสามารถการใช้ภาษาอังกฤษของบัณฑิตไทย”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพฯ : ศูนย์ทดสอบทางวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔). หน้า ๑.

อย่างสิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เวียดนาม เมียนมา กัมพูชา รวมทั้งลาว โดยวัดจากผลคะแนน การทดสอบภาษาอังกฤษที่เป็นสากลอย่าง TOEFL ซึ่งมีความจำเป็นต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน ซึ่งจะทำให้ประชากรของไทยรวมทั้งพระสงฆ์ไทยสามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือทำหน้าที่ที่องค์กรและ ประเทศชาติ พระศาสนา ทัดเทียมประเทศอื่นหรือศาสนาอื่นได้

นางสาววิรัชพัชร อภิเลิศทรงศักดิ์^{๑๖} ได้ทำการวิเคราะห์การเตรียมความพร้อมของ พุทธศาสนิกชนไทยสู่ประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า ๑) ประชาคมอาเซียน ถือกำเนิดโดยการ รวมตัวของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ๕ ประเทศ คือ ๑.สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ๒. ประเทศมาเลเซีย ๓.สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ๔.สาธารณรัฐสิงคโปร์ และ ๕.ราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่ปี ๒๕๑๐ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อความมั่นคงในภูมิภาคที่ต้องการป้องกันภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์ ซึ่งมีชื่ออย่างเป็นทางการว่า สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations : ASEAN) ปัจจุบันมีประเทศสมาชิกทั้งหมด ๑๐ ประเทศ ต่อมาเมื่อเดือน ตุลาคม ปี ๒๕๔๖ ผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน เห็นชอบให้ จัดตั้งเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต่อกรความซับซ้อนผัน ผวนของโลกทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อสนับสนุนให้อาเซียนรวมตัวเป็นชุมชนหรือ ประชาคมเดียวกันและร่วมมืออย่างรอบด้านให้สำเร็จภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ (ค.ศ. ๒๐๒๐) แต่ต่อมา ได้ตกลงที่จะย่นระยะเวลาจัดตั้งเป็นปี ๒๕๕๘ ๒) การเตรียมความพร้อมของพุทธศาสนิกชนไทยสู่ ประชาคมอาเซียน ใน ๓ ส่วนงานหลักที่ปรากฏเด่นชัด คือ ๑.องค์กรภาครัฐ ที่มีความเกี่ยวข้องในการ กำกับดูแลพระพุทธศาสนา ๒ หน่วยงาน ได้แก่ ก) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ข) กรมการ ศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ได้มีการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร, สถานที่, การพัฒนาศักยภาพ องค์กร, งบประมาณ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ๒. องค์กรคณะสงฆ์ ได้แก่ ก) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ข) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้มีการเตรียมความพร้อมด้านนิสิต, บุคลากร, หลักสูตร, งบประมาณ, เทคโนโลยีสารสนเทศ, และความร่วมมือประสานงานกับองค์กร ต่างๆ ๓.องค์กรเอกชน ๒ ได้แก่ ก) มูลนิธิพุทธอุทยานนานาชาติ ข) ชมรมกัลยาณธรรม ได้มีการ เตรียมความพร้อมด้านสถานที่, และเทคโนโลยีสารสนเทศ ๓) จากการวิเคราะห์การเตรียมความพร้อมของพุทธศาสนิกชนไทยสู่ประชาคมอาเซียน ใน ๓ ส่วนงานหลักนั้น องค์กรภาครัฐ ทั้ง ๒ หน่วยงานดังกล่าว ได้มีการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรและการพัฒนาศักยภาพองค์กรแล้ว โดย การจัดทำกิจกรรมการส่งเสริมความรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาการดำเนินงานองค์กร ที่เด่นชัดคือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้มีการเตรียมความพร้อมด้านสถานที่ และกรมการศาสนาได้มีการเตรียมความพร้อมในด้านงบประมาณ แต่สิ่งที่น่า สังเกตคือยังไม่มีมีการเตรียมความพร้อมด้านภาษา ทั้งภาษาอังกฤษ และภาษาอาเซียนแต่อย่างใด ใน ส่วนองค์กรคณะสงฆ์ ได้แก่ มหาวิทยาลัยทั้งสองแห่ง มีการเตรียมความพร้อมด้านนิสิต และบุคลากร โดยการ จัดพัฒนาด้านภาษาอังกฤษและกิจกรรมส่งเสริมความรู้ประชาคมอาเซียน ด้านเทคโนโลยี สารสนเทศที่มีบริการเว็บไซต์ภาคภาษาอังกฤษ และความร่วมมือประสานงานกับองค์กรต่างๆ แล้ว

^{๑๖}นางสาววิรัชพัชร อภิเลิศทรงศักดิ์, “วิเคราะห์การเตรียมความพร้อมของพุทธศาสนิกชนไทยสู่ ประชาคมอาเซียน”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า บทคัดย่อ.

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้มีการเตรียมความพร้อมด้านหลักสูตร โดยการร่างหลักสูตรพุทธศาสนากับอาเซียน พร้อมทั้งยังมีการเตรียมความพร้อมด้านงบประมาณไว้แล้ว ส่วนองค์กรเอกชน คือ มูลนิธิพุทธอุทยานนานาชาติ ได้เตรียมความพร้อมด้านสถานที่ โดยการจัดสร้างพุทธอุทยานนานาชาติ แต่ยังไม่ได้มีการเตรียมความพร้อมด้านอื่นๆ ขณะที่ชมรมกัลยาณธรรมมีการเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการเปิดบริการผ่านเว็บไซต์ภาษาอังกฤษ เพื่อเผยแพร่หลักธรรมและตอบปัญหาธรรมะทางอินเทอร์เน็ต แต่ก็ยังไม่มีบริการภาษาอาเซียน

ผลการวิจัยดังกล่าว ได้แสดงถึงการเตรียมความพร้อมของพุทธศาสนิกชนในการที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมพหุวัฒนธรรม ต่างชาติต่างศาสนา ซึ่งหมายรวมถึงการเตรียมพระสงฆ์ให้มีศักยภาพเพียงพอในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของผู้วิจัยที่ต้องการศึกษาแนวทางการพัฒนาพระสงฆ์โดยเฉพาะด้านการเผยแผ่ที่มีประสิทธิภาพเตรียมรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและอยู่ร่วมกับประชาคมอาเซียนในฐานะของผู้นำทางจิตวิญญาณและศาสนาด้วย

พระมหาพรเชษฐ รมจันทร์อินทร์ ได้ศึกษาปัญหาการเรียนของนิสิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า นิสิตมีปัญหาการเรียน ด้านหลักสูตร ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอน และด้านการเรียนการสอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง นิสิตที่มีสถานภาพ ประสบการณ์การเรียนการสอนภาษาอังกฤษจากโรงเรียนเดิม และพื้นฐานการศึกษา ก่อนเข้าเรียนต่างกัน มีปัญหาการเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นิสิตที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีปัญหาการเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนด้านอื่นๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ^{๑๗} ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยสงฆ์มีปัญหาอุปสรรคพอสมควร ซึ่งผู้วิจัยจะดำเนินการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องนี้ด้วย

นิลรัตน์ กลิ่นจันทร์และคณะ ได้ศึกษาความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ๑. นิสิตส่วนใหญ่เป็นพระภิกษุ ร้อยละ ๘๖.๐๐ อายุระหว่าง ๑๕-๒๕ ปี ร้อยละ ๕๘ วุฒิการศึกษาเดิม ก่อนเข้าเรียนต่อวิทยาลัย คือ พระปริยัติธรรมสามัญ (ม.๖) ร้อยละ ๔๐ ประสบการณ์ภาษาอังกฤษจากโรงเรียนเดิมเป็นโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ ๗๑ ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๐๐ ร้อยละ ๔๘ และส่วนมากเป็นนิสิตสังกัดคณะสังคมศาสตร์ ร้อยละ ๓๔ ๒. นิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ทั้ง ๖ ด้าน โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับปานกลาง ๓. นิสิตมีสถานภาพและมีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ๔. นิสิตมีวุฒิการศึกษาเดิมก่อนเข้าเรียนต่อมหาวิทยาลัยและนิสิตมีระดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ ๕. นิสิตสังกัดคณะต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการเรียนการสอน นิสิตสังกัดคณะ

^{๑๗}พระมหาพรเชษฐ รมจันทร์อินทร์, “ปัญหาการเรียนของนิสิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๗), หน้า ๖๔-๗๓.

พุทธศาสตร์และครุศาสตร์มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕^{๑๘} ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยสงฆ์มีปัญหาอุปสรรคพอสมควร ซึ่งผู้วิจัยจะได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องนี้ด้วย

สรุปผล สมบูรณ์สิน ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้แบบประสบการณ์เพื่อพัฒนาความสามารถและแรงจูงใจในการพูดภาษาอังกฤษ พบว่า ๑) นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนด้วยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้แบบประสบการณ์ มีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียน ที่ได้รับการสอนด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ๒) นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนด้วยการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้แบบประสบการณ์ มีแรงจูงใจในการพูดภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑^{๑๙} จากผลการวิจัยแสดงว่า การสอนภาษาอังกฤษที่ได้ผลคือการสอนที่เน้นกระบวนการสื่อสารและเรียนรู้แบบประสบการณ์เพื่อพัฒนาความสามารถและจูงใจในการพูดภาษาอังกฤษ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำแนวทางจากการศึกษานี้มาวิเคราะห์ผลและศึกษาแนวทางที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนภาษาอังกฤษแก่พระสงฆ์มาประกอบการนำเสนอต่อไป

จากการศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยส่วนใหญ่จะเป็นการแก้ไขปัญหาในด้านการใช้ภาษาอังกฤษโดยการสำรวจความพึงพอใจในการใช้ภาษาอังกฤษและการสื่อสารของผู้เรียนจะไม่มีการพัฒนาแนวทางแก้ไขปัญหาค่าที่ควรตั้งนั้นผู้วิจัยมองว่าการที่สร้างแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับพระสงฆ์ในการใช้ภาษาอังกฤษควรเป็นการส่งเสริมแนวทางและการปฏิบัติให้มากขึ้นเพื่อเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ให้เกิดกับพระสงฆ์ในการศึกษาค้นคว้าด้านภาษาอังกฤษให้เกิดความชำนาญและสถานศึกษาต้องมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาแนวทางในการใช้ภาษาอังกฤษให้มากยิ่งขึ้น การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษยังไม่ประสบความสำเร็จมากนัก ส่วนใหญ่ยังมีการเรียนการสอนแบบเดิมๆ นั่นคือเน้นเรื่องไวยากรณ์มากเกินไป จึงทำให้ผลิตพูดภาษาอังกฤษไม่ได้ จึงควรเน้นในเรื่องการสื่อสาร มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะด้านการพูดภาษาให้มากยิ่งขึ้น ผู้สอนควรมีเทคนิคใหม่ๆ ในการสอนและสามารถทำให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไม่ว่าในตัวผู้เรียนและผู้สอนต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับการเรียนการสอนในปัจจุบันของพระสงฆ์และให้เป็นที่ยอมรับของคนในสังคมไทยต่อไปกับแนวทางการพัฒนาส่งเสริมภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

^{๑๘}นิลรัตน์ กลิ่นจันทร์ และคณะ, “ความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, **รายงานวิจัย**, (ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๘๑-๘๓.

^{๑๙}สรุปผล สมบูรณ์สิน, “ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษโดยใช้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้แบบประสบการณ์เพื่อพัฒนาความสามารถและแรงจูงใจในการพูดภาษาอังกฤษ”, **ปริญาญครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, ๒๕๔๗), หน้า ๘๑.

๗. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

วิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้รูปแบบวิธีวิจัยโดยการสำรวจเอกสาร (Documentary Research) โดยจะทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารปฐมภูมิ (Primary Sources) คือ ตำราวิชาการ หนังสือ งานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานการวิจัย (Secondary Sources) คือ บทความ วารสาร นิตยสารต่างๆ เว็บไซต์ สื่อออนไลน์ ประเภทต่างๆ รวมทั้งมีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑๕ รูป/คน แล้วนำเสนอเป็นแบบพรรณนา ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อประเด็นที่ทำการวิจัยดังนี้

๑. ศึกษาเอกสารจากคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา และจากคัมภีร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๒. ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องแนวทางการพัฒนา จากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและศึกษากระบวนการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถสื่อสารและเผยแพร่คำสอนทางพระพุทธศาสนาแก่ชาวต่างชาติของสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนแก่พระสงฆ์เป็นเป็นหลัก

๓. นำข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด มาบูรณาการเป็นแนวทางในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่ธรรมและนำเสนอการกระบวนการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่ธรรมที่มีประสิทธิภาพ

๔. สัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) ผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในประเด็นที่จะทำการวิจัย โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้สัมภาษณ์ผู้มีคุณสมบัติที่เหมาะสม ซึ่งจำแนกออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ ได้แก่

๑) กลุ่มนักวิชาการทั้งที่เป็นพระสงฆ์และฆราวาสที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารสถาบันสอนภาษา หรือมีประสบการณ์ด้านการเผยแผ่ธรรมเป็นภาษาอังกฤษแก่ชาวต่างชาติ จำนวน ๕ รูป/คน

๒) กลุ่มพระสงฆ์ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ เกี่ยวกับเรื่องภาษาและการเผยแผ่ธรรม มีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องภาษาและการเผยแผ่ธรรมได้เป็นอย่างดี จำนวน ๖ รูป/คน

๕. วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล หนังสือ เอกสาร บทความ งานวิจัยและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พร้อมสรุปประเด็นปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษของพระสงฆ์

๖. วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลมาศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาในการพัฒนาภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์ไทย

๗. สรุปแนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และนำข้อมูลทั้งหมด มาสรุป เสนอแนะ และนำเสนอเพื่อเป็นประโยชน์ต่อไป

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิเคราะห์ข้อมูลจึงต้องใช้เทคนิคในการตรวจสอบด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) จากต่างแหล่งที่มาของข้อมูล เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน โดยใช้วิธีค้นคว้าแบบวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๑. การเก็บข้อมูลเชิงเอกสาร ทั้งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ผู้วิจัยจะใช้วิธีสืบค้น รวบรวมข้อมูลจาก เอกสารงานวิจัย ตำราวิชาการ หลักสูตรการเรียนการสอนด้านภาษา และบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยรวมทั้งอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้วิจัยจะสืบค้นเอกสารจากแหล่งที่มาที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยได้อย่างรอบด้าน จากนั้น จะตรวจสอบเนื้อหาของเอกสาร จำแนกประเภทข้อมูลตามประเด็นต่างๆ ที่จะดำเนินการวิจัย และคัดลอกเอาเฉพาะเอกสารซึ่งมีข้อมูลและเนื้อหาที่ถูกต้องชัดเจน เป็นที่เชื่อถือได้ และเอกสารซึ่งมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) ผู้วิจัยจะจำแนกผู้ให้สัมภาษณ์ตามความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ๒ ลักษณะ ทั้งนี้ ในการให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะได้จัดเตรียมประเด็นที่จะทำการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า โดยระบุประเด็นลงในแบบสัมภาษณ์ โดยในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนำประเด็นที่จะสัมภาษณ์ให้ผู้ให้สัมภาษณ์อ่าน จากนั้นผู้วิจัยจะเป็นผู้สอบถามผู้ให้สัมภาษณ์ทีละประเด็นด้วยตนเอง ในลักษณะการสนทนาโต้ตอบ โดยใช้อุปกรณ์บันทึกเสียงเพื่อจัดเก็บข้อมูลการให้สัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละท่าน เมื่อเสร็จสิ้นการให้สัมภาษณ์แต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปสรุปเรียบเรียงลงในแบบสัมภาษณ์ต่อไป

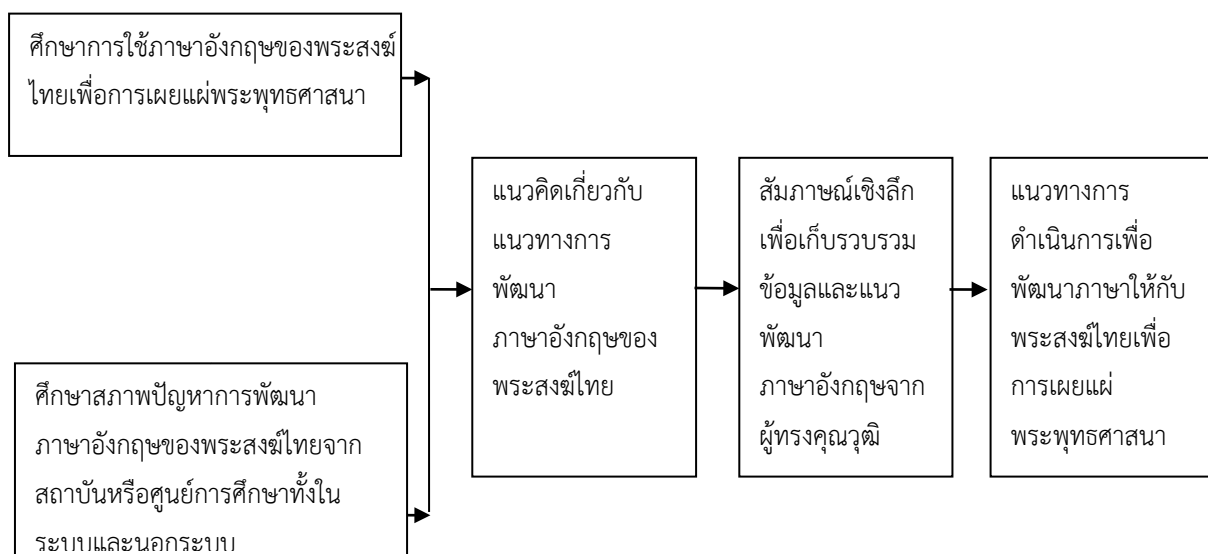
๑. ศึกษาข้อมูลเชิงเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาภาษาอังกฤษ จากนั้นวิเคราะห์เนื้อหาด้วยการค้นหาสาเหตุและผล (Cause and Effect Analysis) เพื่อสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีรูปแบบและวิธีการที่สำคัญเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค ความต้องการของสถาบันสอนภาษานั้น ๆ

๒. ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกแล้ว ทำการวิเคราะห์เนื้อหา แนวความคิด ทศนคติ ของผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อสังเคราะห์แนวความคิด ทศนคติ ของแต่ละท่าน เพื่อที่จะสรุปเป็นประเด็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษให้กับพระสงฆ์ไทยในการเผยแผ่พุทธธรรม

๓. ผู้วิจัยนำข้อมูลเอกสารซึ่งได้สังเคราะห์แล้ว ไปพิจารณาประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกแต่ละท่าน ซึ่งได้สังเคราะห์แล้ว มาประมวลผลเป็นองค์ความรู้เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๔. อภิปราย สรุปผลการวิจัยพร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ

๘. กรอบแนวคิดการวิจัย

๙. ประโยชน์ที่ได้รับ

- ๙.๑ ได้ทราบถึงกระบวนการการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทย
- ๙.๒ ได้ทราบแนวทางการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทย
- ๙.๓ ได้แนวทางวิธีการพัฒนาภาษาอังกฤษแก่พระสงฆ์ไทย เพื่อให้สามารถเผยแผ่ธรรมเป็นภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ ๒

การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ในบทนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าความสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อเป็นการนำเสนอหลักการและแนวทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทบาทพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบัน โดยเน้นการใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กว้างขวางแผ่ขยายไปทั่วโลก และประยุกต์เข้ากับศาสตร์สมัยใหม่ที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง ซึ่งจะได้ศึกษาถึงความสำคัญและรูปแบบในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นภาคภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์ต่อไป

๒.๑ หลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

การเผยแผ่ คือ การทำให้ขยายออกไปการทำให้ขยายวงกว้างออกไปทำให้แพร่หลายออกไป การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ การดำเนินงานเพื่อให้หลักธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาแพร่หลายออกไปในทุกสารทิศ มีผู้ศรัทธาเลื่อมใสเคารพในพระรัตนตรัยน้อมนำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติ มีหลักการใหญ่ๆ ดังนี้^๑

๑. หลักประโยชน์ ๓ การประกาศพระพุทธศาสนาโดยยึดหลักประโยชน์และความสุขของมหาชน เป็นที่ตั้ง ถือเป็นวัตถุประสงค์หลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาดังที่พระพุทธเจ้าทรงประทาน โอวาทให้แก่เหล่าพระสาวกชุดแรกที่ทรงส่งให้ไปประกาศพรหมจรรย์ว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลายเธอทั้งหลายจงเที่ยวไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่พหุชนเพื่อความสุขแก่พหุชนเพื่ออนุเคราะห์โลกเพื่อประโยชน์เกื้อกูลเพื่อความสุขแก่เทวดาและ มนุษย์ทั้งหลายภิกษุทั้งหลายพวกเธอจงแสดงธรรมอันงามในเบื้องต้นงามในท่ามกลางงาม ในที่สุดจงประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะอันบริสุทธิ์บริบูรณ์สิ้นเชิง”^๒

๒. หลักไตรสิกขา หลักการที่สำคัญ อีกประการคือ ไตรสิกขา คือ สิ่งที่เรียกว่า ความงาม ในเบื้องต้น ได้แก่ ศีล งามในท่ามกลาง ได้แก่ สมาธิ งามในที่สุด ได้แก่ ปัญญา ปรากฏในพระดำรัสที่ส่งสาวกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนารุ่นแรกซึ่งถือเป็นหลักการสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การดำเนินงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ฟังได้นั้น หลักนี้ถือเป็นหลักใหญ่ที่ครอบคลุมการปฏิบัติให้บรรลุประโยชน์ที่ตนพึงปรารถนา

๓. ศักยภาพของมนุษย์ พระพุทธเจ้าถือหลักว่ามนุษย์เป็นผู้ฝึกได้มนุษย์สามารถที่จะรู้ตามได้ ถ้าเขาได้ฝึกฝนตนตามหลักการ ที่แสดงการมองเห็นนี้เป็นการมองเห็นศักยภาพทางปัญญาของมนุษย์มากกว่ามองเห็นแง่ความแตกต่างในด้านทางร่างกาย ซึ่งถือเป็นหลักใหญ่หลักหนึ่ง การมองเห็นมนุษย์ทุกคนที่จิตใจ มากกว่ามองรูปลักษณะที่แสดงออกมาภายนอก อันจะนำไปสู่การรับฟังคำสอน

^๑ พระครูโฆสิตสังฆพิทักษ์ (ประเวศ ฐานาน). “กลยุทธ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยในสังคมปัจจุบัน”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : file:///C:/Users/IABU%202009/Desktop/97007-Article%20Text-274672-2-10-20180206%20(1).pdf, [๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๑].

^๒ วิ.ม. (ไทย) ๔/๓๒/๔๐.

และนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสอนพุทธธรรมของพระพุทธองค์เบื้องต้น ได้ทรงกำหนดรู้จากตัวของบุคคลที่กำลังรับฟังการสอน ถ้าหากว่าบุคคลมีระดับสติปัญญาน้อยพระองค์ก็จะใช้วิธีสอนธรรมอีกรูปแบบหนึ่ง ถ้าผู้มีสติปัญญาแก่กล้าแล้วก็จะปรับใช้วิธี เพื่อประโยชน์แก่การเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคงและวางรากฐานแก่พระสาวกได้เป็นแนวทางในประกาศสัทธรรมของพระองค์

๒.๒ ความสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ยุคสมัยปัจจุบันเป็นโลกยุคดิจิทัล สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ความเจริญทางเทคโนโลยี การสื่อสารสมัยใหม่ เป็นระบบสังคมออนไลน์ ซึ่งเข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตในทุกๆ ด้านเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะสังคมทั่วไป แม้ในแวดวงของศาสนา สังคมสงฆ์หรือองค์กรทางพระพุทธศาสนาก็ต้องปรับตัวให้ทันกระแสความเจริญด้านเทคโนโลยีดังกล่าวด้วย โดยเฉพาะการศึกษา เผยแผ่ธรรมะ สอนธรรม ซึ่งเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ ในยุคปัจจุบันการศึกษาระบบเผยแผ่ธรรมมีรูปแบบเปลี่ยนแปลงไปทั้งรูปแบบและวิธีการ ตลอดทั้งการประยุกต์เนื้อหาสาระของธรรมะให้เข้ากับเหตุการณ์ปัจจุบัน พระสงฆ์ไทยมีบทบาทและทำหน้าที่ในการเผยแผ่พุทธธรรมทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศเพื่อประโยชน์แก่สังคมในยุคปัจจุบันมีรูปแบบและวิธีการการนำเสนอที่แตกต่างกันไป เช่น การใช้รูปภาพ วีดีโอ การโพสต์ข้อความ การแบ่งปันหรือแชร์ไฟล์ข้อมูลต่างๆ และเป็นลักษณะการแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันทางโซเชียลเน็ตเวิร์กต่างๆ เช่น เฟสบุ๊ก ยูทูบ และเว็บบล็อกอื่นๆ การที่พระสงฆ์นักเผยแผ่ธรรมะทั้งหลายได้พัฒนารูปแบบและวิธีการนำเสนอเนื้อหาธรรมะที่แตกต่างกันไป เป็นเหมือนการได้แสดงบทบาทในฐานะนักสื่อสารมวลชนไปด้วย มีการบูรณาการเนื้อหาสาระให้เข้ากับเหตุการณ์ปัจจุบันทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อให้เป็นสากล เป็นการใช้สื่อออนไลน์ให้เกิดประโยชน์กับสังคมออนไลน์ซึ่งไม่ต่างกับคฤหัสถ์ชาวบ้านทั่วไป ดังที่ปรากฏกิจกรรมหลายรูปแบบในปัจจุบัน^๓

๒.๒.๑ ความหมายของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

การเผยแผ่พระพุทธศาสนา หมายถึง การทำให้พระพุทธศาสนาขยายวงกว้างออกไปให้แพร่หลาย ได้แก่ การดำเนินการเพื่อให้หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาแพร่ขยายออกไป ทำให้มีผู้เคารพเลื่อมใสศรัทธาในพระศาสนาและน้อมนำเอาหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ปฏิบัติ พระพุทธศาสนาบังเกิดขึ้นมาในโลกเพื่อประโยชน์แก่ชาวโลก หัวใจสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ก็เพื่อประโยชน์สุขของชาวโลก โดยประโยชน์สุขตามที่พระองค์ประสงค์ ๓ ประการ คือ ประโยชน์ในชาตินี้ ประโยชน์ในชาติหน้า และประโยชน์อย่างยิ่ง คือ พระนิพพาน

นักวิชาการได้กล่าวถึง “ความหมายของการเผยแผ่” ไว้ดังนี้

^๓จุฑามาศ โรบินสัน, แนวทางการสื่อสารพุทธธรรมในยุคโลกาภิวัตน์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย, รายงานสืบเนื่องการประชุมสัมมนาวิชาการ, (การนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ ๑๗), ๒๕๕๗.

พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้กล่าวว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือการหยิบธรรมะซึ่งมีมากมายหลายหัวข้อไปขยายเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ที่จะต้องเผยแผ่พระพุทธศาสนา^๔

กรมการศาสนา ได้ให้ความหมาย คำว่า “เผยแผ่” เป็นการประกาศให้ทราบ หากทราบแล้วสนใจจะเป็นพระพุทธรูปศาสนิกชนก็ไม่ใช่ที่รังเกียจ การเผยแผ่เป็นศัพท์ที่มีลักษณะอะลุ่มอล่วย และแสดงถึงความมีใจกว้าง ไม่ผูกมัดผู้อื่นด้วยความคิดของตนหรือศาสนาของตน ส่วนคำว่า “เผยแพร่ว” คือโฆษณาให้แพร่หลาย ถ้าคิดอย่างคนธรรมดาความหมายก็คล้ายคลึงกัน ถ้าคิดให้ลึกให้ละเอียดลงไปจะเห็นว่า คำว่า “เผยแผ่” จะมีความหมายที่ชัดลึกลงไป เป็นการเผยแผ่ให้บรรลุจุดหมายที่มีที่ไปที่ไปไม่ใช่โฆษณาชวนเชื่อให้ทราบและเห็นด้วยเพียงอย่างเดียว ดังนั้น คณะสงฆ์จึงมักใช้คำนี้ในการเขียนในพระพุทธศาสนาว่าเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การบริหารจัดการของคณะสงฆ์นั้น มีความสำคัญต่อการสร้างระเบียบแบบแผน และการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์จึงถือว่าเป็นตัวแทน หรือ เป็นสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระบรมศาสดาของพุทธศาสนิกชน ซึ่งมีหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจเพื่อการเผยแผ่ และ ถ่ายทอดพระธรรมคำสอน ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ได้บัญญัติไว้ เพื่อให้ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนา ได้น้อมนำพระธรรมคำสอน ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและในสังคม

การเผยแผ่ และถ่ายทอดพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถือเป็นภารกิจสำคัญยิ่ง ที่คณะสงฆ์ต้องปฏิบัติ นอกจากนั้นการปฏิบัติและการดำรงชีวิตของพระภิกษุพระธรรมวินัย สามารถสร้างความศรัทธาความเลื่อมใส ให้เกิดขึ้นแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป ทั้งยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้พุทธศาสนิกชน ได้ตระหนักถึงหน้าที่ของตนในฐานะชาวพุทธอีกด้วย เมื่อเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระธรรมวินัย และ คำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ก็มีวิธีการแสดงออกหลายอย่าง ที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นชาวพุทธ โดยเฉพาะตั้งแต่สมัยพุทธกาล กุลบุตรชาวพุทธจะต้องหาโอกาสบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเพื่อศึกษาพระธรรมวินัย ดังนั้น เมื่อมีการบรรพชาอุปสมบทอย่างแพร่หลาย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวางระบบการบริหารจัดการให้มีความเจริญก้าวหน้า ความตั้งมั่นของพระศาสนาจะเกิดประโยชน์แก่คณะสงฆ์และมหาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม

การเผยแผ่พระพุทธศาสนามีการแพร่หลายในทุกยุคทุกสมัยที่ผ่านมา นั้น พระสงฆ์นับว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ เพราะเป็นส่วนหนึ่งของพระรัตนตรัยหนึ่งในพุทธบริษัท ซึ่งถือว่าเป็นองค์หลักเป็นกำลังสำคัญของพระพุทธศาสนาด้วย เพราะพระสงฆ์สาวกส่วนใหญ่เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ปฏิบัติตรง ปฏิบัติถูกทาง ปฏิบัติสมควร เป็นผู้ควรแก่การค้ำบ ควรแก่การต้อนรับ ควรแก่การทำบุญ ควรแก่การกราบไหว้บูชา เป็นเนืองนาคบุญอันยอดเยี่ยมของโลกและไม่เพียงแต่ท่านจะอบรมสั่งสอนหลักธรรม คำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้แก่พุทธศาสนิกชนเท่านั้น ท่านยังสามารถปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมด้วย^๕ ดังนั้นอาจสรุปได้ว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นการทำให้พระพุทธศาสนาขยายวงกว้างออกไป โดยการนำเอาหลักธรรมคำสอนไปทำให้

^๔พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), พระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๒), หน้า ๑๕๐.

^๕พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พระพุทธศาสนาในอาเซียน, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๔๐), หน้า ๑๔๓.

แพร่หลายให้ประชาชนได้นำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนานี้เป็นความจริงตามธรรมชาติ

ศาสนาเป็นที่พึ่งทางจิตใจ เป็นประทีปส่องวิถีชีวิตของมวลมนุษยชาติ ด้วยมนุษยชาติทุกภาษาส่วนใหญ่เป็นคนมีศาสนา การที่คนในชาติมีความสามัคคี สามารถรวมกลุ่มกันตั้งเป็นชาติ เป็นประเทศ มีความเจริญมั่นคงอยู่ในโลก ก็ด้วยคนในชาตินั้น ๆ มีสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจร่วมกัน นั่นคือมีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ คนในชาติจะเป็นคนดีมีศีลธรรม คุณธรรมจริยธรรม รักความสงบ มีระเบียบวินัย รู้จักเคารพกติกาของสังคม ก็ด้วยอาศัย คำสอนในทางศาสนาเป็นเครื่องอบรมจิตใจ ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของชาติ ส่วนใหญ่ล้วนมีรากฐานมาจากศาสนาทั้งสิ้น ดังนั้น ศาสนาจึงมีบทบาทสำคัญในชีวิตของมวลมนุษยชาติ โดยเป็นเครื่องเสริมสร้างและเป็นหลักค้ำประกันความมั่นคงของชาติ กล่าวโดยเฉพาะ พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาประจำชีวิตของประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ที่ได้ให้ความเคารพนับถือและยกย่องเทิดทูนบูชาเป็นสรณะแห่งชีวิตสืบทอดต่อเนื่องกันมาเป็นเวลาช้านาน ขนบธรรมเนียม ประเพณี และศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของชาติไทยส่วนใหญ่มีพื้นฐานมาจากคติธรรมในพระพุทธศาสนา องค์พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะทรงดำรงอยู่ในฐานะเป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก ทรงยกย่องเชิดชูพระพุทธศาสนาตลอดมา ตั้งแต่อดีตอันยาวนานจวบจนกาลปัจจุบัน ซึ่งแสดงให้เห็นเป็นประจักษ์ว่าพระพุทธศาสนาได้สถิต สถาพรเป็นสรณะที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชนชาติไทยตลอดมาทุกยุคทุกสมัย^๖

พระพุทธศาสนาเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยในทุก ๆ ด้าน จึงมีลักษณะที่เป็นสภาพที่กว้างขวางและครอบคลุมสังคมไทย ซึ่งพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึงความสำคัญของพระพุทธศาสนา ไว้อย่างครอบคลุมประเด็น พระพุทธศาสนาถือว่าเป็นศาสนาประจำชาติ ทั้งนี้เพราะการที่พระพุทธศาสนากับชนชาติไทยได้มีความสัมพันธ์แนบแน่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทั้งในทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ในทางประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชนชาติไทยเนื่องมาด้วยกันกับความเป็นมาของพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะนับตั้งแต่สมัยที่ชนชาติไทยมีประวัติศาสตร์อันชัดเจน ชาวไทยก็ได้นับถือพระพุทธศาสนาต่อเนื่องตลอดมา จนกล่าวได้ว่าประวัติศาสตร์ของประเทศไทย เป็นประวัติศาสตร์ของชนชาติที่นับถือพระพุทธศาสนา^๗

ในด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนไทยได้ผูกพันประสานกลมกลืนกับหลักความเชื่อ และหลักปฏิบัติในพระพุทธศาสนาตลอดเวลายาวนาน จนทำให้เกิดการปรับตัวเข้าหากัน และสนองความต้องการของกันและกัน ตลอดจนผสม คลุกเคล้ากับความเชื่อและข้อปฏิบัติสายอื่น ๆ ที่มีมาในหมู่ชนชาวไทย ถึงขั้นที่ทำให้เกิดมีระบบความเชื่อและความประพฤติปฏิบัติทางพระพุทธศาสนา ที่เป็นแบบของคนไทยโดยเฉพาะ อันมีรูปลักษณะและเนื้อหาของตนเอง ที่เน้นเด่นบางแง่มุมด้านเป็นพิเศษ แยกออกจากพระพุทธศาสนาอย่างทั่ว ๆ ไป เรียกว่า พระพุทธศาสนาแบบไทยหรือพระพุทธศาสนาของชาวไทย วัฒนธรรมไทยทุกด้านมีรากฐานสำคัญอยู่ในพระพุทธศาสนา คำมากมายในภาษาไทยมีต้นกำเนิดมาจากภาษาบาลี และมีความหมายสืบเนื่อง ปรับเปลี่ยนมาจากคติในพระพุทธศาสนา แบบ

^๖ แก้ว ขิดตะขบ, ความสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา, สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, (กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, ๒๕๕๓) หน้า ๒.

^๗ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), การศึกษาเพื่ออารยธรรมที่ยั่งยืน, พิมพ์ครั้งที่ ๓. (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก), ๒๕๓๙. หน้า ๔๐.

แผนและครรลองตามหลักการของพระพุทธศาสนา ได้รับการยึดถือเป็นแนวทาง และเป็นมาตรฐานสำหรับความประพฤติ การบำเพ็ญกิจหน้าที่ และการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทยทุกระดับ ทั้งสถาบันพระมหากษัตริย์และประชาชนทั่วไป

๒.๒.๒ ประเภทของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

การเผยแผ่ของพระสงฆ์ ซึ่งเป็นภารกิจหลักของวัดและคณะสงฆ์ในปัจจุบัน มีทั้งแบบตามประเพณีดั้งเดิมและแบบปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน มีทั้งที่เป็นแบบที่จัดเป็นคณะหรือหน่วยงานขึ้นดำเนินการ แบ่งออกเป็นประเภทได้ดังนี้^๔

๑. การเผยแผ่ตามประเพณีคณะสงฆ์ และประเพณีไทย ได้แก่ การเทศนาอบรมสั่งสอนประชาชนที่วัด ที่บ้าน ที่มีผู้อาราธนาและที่อื่นๆ ในโอกาสต่างๆ ทั้งแบบเทศน์ธรรมดา คือ เทศน์รูปเดียว หรือเทศน์ปุจฉาวิสัชนา ๒ รูปขึ้นไป

๒. การเผยแผ่แบบปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน ได้แก่ การบรรยายธรรม การสนทนาธรรม การปาฐกถาธรรม ในที่ประชุมที่วัด หรือที่อื่นๆ ในโอกาสต่างๆ หรือ โดยทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ บันทึกลงแผ่นเสียง หรือแถบบันทึกเสียง ไปเผยแผ่ที่อื่นในโอกาสต่างๆ รวมทั้งการพิมพ์หนังสือเทศน์ หนังสือธรรมะ ออกเผยแผ่ หรือลงในหนังสือพิมพ์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

๓. การเผยแผ่แบบจัดเป็นคณะหรือหน่วยงานเผยแผ่หรือสถานศึกษาเป็นประจำหรือครั้งคราว หรือจัดเป็นกิจกรรมพิเศษ ในวัดหรือในหมู่บ้านใกล้เคียง เช่น งานพระธรรมทูต งานพระธรรมจาริก งานอบรมประชาชนประจำตำบล หน่วยสงเคราะห์พุทธมามกะผู้เยาว์โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นต้น^๕

นอกจากนี้ยังมีรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นตัวส่งเสริมให้สังคมรับรู้ข้อมูลในระดับสากลซึ่งมีกลยุทธ์ในการนำเสนอ ดังนี้

๑. การเทศนา ได้เผยแผ่พุทธธรรมด้วยการเทศนาโดยได้ใช้โอกาสแสดงพระธรรม เทศนาเป็นส่วนประกอบสำคัญในพิธีกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการสื่อสารในด้านพระพุทธศาสนาต่อไป

๒. อภิปรายธรรม เป็นกิจกรรมการเผยแผ่พุทธธรรมที่นำมาใช้ประกอบในการจัดอบรมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษา และนิสิตในมหาวิทยาลัยและนอกมหาวิทยาลัย

๓. สนทนาธรรม เป็นกิจกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มักนำมาใช้ในการสอนผู้ที่สนใจและศรัทธาในพระพุทธศาสนา

๔. การสอนกรรมฐาน ปฏิบัติธรรมสำหรับผู้สนใจและนำมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อไปทั้งในและต่างประเทศ

^๔ดาราร ประจันพล, “ศึกษาการเผยแผ่พุทธธรรมของพระเทพสิทธิมงคล (เสนอ สิริปัญญา)”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๕. หน้า ๓๙-๔๐.

^๕กรมการศาสนา, กระทรวงศึกษาธิการ, *คู่มือพระสังฆาธิการ ว่าด้วยเรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, พ.ศ. ๒๕๔๐), หน้า ๑๓๔-๑๓๕.

๕. การใช้สื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอนธรรมะ การใช้สื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอนธรรมะส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของการใช้สื่อประเภทรูปภาพและวิดีโอประกอบการสอนสำหรับนิสิตและนักศึกษาและแผ่นซีดีธรรมะสำหรับประชาชนทั่วไป

๒.๓ แนวโน้มการใช้ภาษาอังกฤษกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาเข้ามาสู่ดินแดนประเทศไทย เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๓๖ สมัยเดียวกันกับประเทศลังกา ด้วยการส่งพระสมณทูตไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศต่าง ๆ ๙ สาย โดยการอุปถัมภ์ของพระเจ้าอโศกมหาราช กษัตริย์อินเดีย ในขณะนั้นประเทศไทยรวมอยู่ในดินแดนที่เรียกว่าสุวรรณภูมิ ซึ่งมีขอบเขตกว้างขวาง มีประเทศรวมกันอยู่ในดินแดนส่วนนี้ไม่น้อยกว่า ๗ ประเทศ ได้แก่ ไทย พม่า ศรีลังกา ญวน กัมพูชา ลาว มาเลเซีย ซึ่งสันนิษฐานว่ามีใจกลางอยู่ที่จังหวัดนครปฐมของไทย เนื่องจากได้พบโบราณวัตถุที่สำคัญ เช่นพระปฐมเจดีย์ และรูปธรรมจักรทรงกลมเป็นหลักฐานสำคัญ แต่พม่าก็สันนิษฐานว่ามีใจกลางอยู่ที่เมืองสะเทิม ภาคใต้ของพม่า พระพุทธศาสนาเข้ามาสู่สุวรรณภูมิในยุคนี้ นำโดยพระโสณะและพระอุตตระ พระเถระชาวอินเดีย เดินทางมาเผยแผ่พุทธศาสนาในแถบนี้ จนเจริญรุ่งเรืองมาตามลำดับ^{๑๐}

ในปัจจุบัน มีชาวอังกฤษหันมานับถือพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จากรายงานในวารสารทางสายกลางของพุทธสมาคมลอนดอน ระบุว่า มีสมาคมองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาจัดตั้งอยู่ในประเทศอังกฤษประมาณ ๓๐ แห่ง เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาในหมู่ชนชาวอังกฤษ จึงกล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนาในประเทศอังกฤษค่อยๆ เป็นปึกแผ่นมั่นคงและก้าวหน้าไปโดยลำดับ^{๑๑} นอกจากนี้ประเทศอังกฤษยังมีความสัมพันธ์กับชาวพุทธในประเทศไทยโดยประธานสังฆสมาคม แห่งประเทศอังกฤษ ได้ทำหนังสือผ่านสถานเอกอัครราชทูตไทย ประจำกรุงลอนดอนขอเชิญผู้แทนสงฆ์ไทยพร้อมด้วยอธิบดีกรมการศาสนา เดินทางไปประเทศอังกฤษเพื่อทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและจัดหลักสูตรการศึกษาธรรม ซึ่งเรื่องนี้ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๗ กรมการศาสนาจึงได้ส่งคณะธรรมทูตออกเดินทางไปยังประเทศอังกฤษ และต่อมาได้มีการสร้างวัดไทย และตั้งมูลนิธิพุทธศาสนาขึ้น ณ กรุงลอนดอน วัดไทยวัดแรกคือ วัดพุทธปทีป มีพระสงฆ์ไทยอยู่จำพรรษา และประกอบศาสนกิจ มีชาวพุทธที่เป็นทั้งชาวไทย และชาติอื่นๆ ที่อยู่ในประเทศอังกฤษ มาประกอบกิจกรรมที่วัดไทยอยู่เสมอ เป็นจำนวนมาก ต่อมาก็มีวัดไทยตั้งขึ้นอีกหลายวัด เช่น วัดพุทธปทีป, วัดสังฆทาน, วัดป่าจิตตวิเวก, วัดป่าสันติธรรม, วัดพุทธวิหาร

พระสงฆ์ไทยทำไม่ต้องเรียนภาษาอังกฤษ ไม่ใช่เพราะอยากไปเรียน แต่เพราะถูกผลักดันโดยผู้นำที่ถูกผลักดันด้วยนโยบายในเรื่องต่างประเทศและการวางนโยบายให้ไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาทุกโลก ท่านต้องคิดว่าจะให้ใครไปทำงานพวกนี้ ท่านไม่ได้ส่งแค่คนเดียวส่งไปหลายคนด้วยซ้ำ เป็นการไป

^{๑๐}พระมหาสัณฺญา ปณฺณานิกโก, “การศึกษารูปแบบและแนวทางในการเผยแผ่พุทธธรรมของพระครูพิศาลธรรมโกศล”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓).

^{๑๑}พระครูปลัดกิตติวิวัฒน์ (ประจวบ เขมาภริโต), “บทบาทด้านการเผยแผ่ของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียน อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๓.

เรียนแบบมีเป้าหมาย การเรียนที่ไม่ก้าวหน้า คือไม่รู้ว่าเรียนแล้วจะทำอะไร จบแล้วจะไปทำอะไร ต่อ นั้นคือคำถาม เป็นพระไทยเรียนภาษาอังกฤษ ก็ยังอยู่วัดในต่างจังหวัดอยู่กับชาวบ้าน แล้วก็ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษ เพราะฉะนั้น ภาษาอังกฤษคือทักษะคือการเข้าใจวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ไม่ใช่แค่ให้พูดได้ เมื่อกลับมาเราได้เปรียบคนอื่นคือเราเข้าใจทักษะการทำงาน มีทักษะในการทำงาน จัดงาน สัมมนา งานประชุม งานประสานงานกับต่างชาติ นี่คือทักษะได้รับมาจึงมาได้ถึงวันนี้

๒.๓.๑ การใช้ภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน

ยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา เจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาในปัจจุบันมีเป้าหมายเพื่อเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาให้พุทธศาสนิกชนทุกเพศทุกวัยได้ทราบและนำไป ประพฤติ ปฏิบัติรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้อยู่ในจิตใจของพุทธศาสนิกชนมุ่งเน้นให้ตระหนักถึงความ เป็นชาวพุทธสร้างความเชื่อมั่น และสร้างศรัทธาในพระพุทธศาสนาให้เกิดขึ้นกับพุทธศาสนิกชนทั้งหลายมุ่งเน้นประโยชน์สุขแก่ชนหมู่มาโดยมีเป้าหมายการเผยแผ่เจริญรุ่งเรืองไว้ ๓ ด้านคือ

๑. ด้านการศึกษา คือ เป็นการมุ่งเน้นให้พุทธศาสนิกชนได้ศึกษาถึงหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาและรู้แจ้งอย่างแท้จริงโดยเฉพาะ เรื่องไตรสิกขาซึ่งเป็นหลักในการดำรงชีวิตอัน ได้แก่ สीलสิกขา คือ การประพฤติปฏิบัติตนอยู่ใน กรอบของศีลธรรมการรักษากายวาจาและใจให้เรียบร้อย การประกอบสัมมาชีพและเกื้อกูลประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์โลก จิตตสิกขา คือ การฝึกอบรมจิตใจการพัฒนาจิตใจให้เจริญยิ่งขึ้นไปและปัญญาสิกขา คือ การศึกษาพิจารณาให้หาเหตุผลตามความเป็นจริง การรู้แจ้งเห็นจริงเป็นการ ศึกษาในระดับปัญญาเมื่อพุทธศาสนิกชนได้ศึกษาเรื่องไตรสิกขาอย่างแท้จริงแล้วจะทำให้วิถีการ ดำเนินชีวิตสามารถพัฒนาและเป็นไปอย่างสันติสุข

๒. ด้านศาสนาคือการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้เรียนรู้ศาสนพิธีพิธีกรรมต่างๆทางศาสนา รู้จักแบบแผนระเบียบวิธีการปฏิบัติตนทางพระพุทธศาสนา และเพื่อสร้างศาสนทายาทให้เกิดขึ้นแก่พระพุทธศาสนาอันจะเป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและความยั่งยืนทางพระพุทธศาสนาสืบต่อไป อีกทั้งเพื่อเกื้อต่อพุทธศาสนิกต่างศาสนาซึ่งสนใจในพระพุทธศาสนาสามารถเข้ามาศึกษาหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาและบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกันเป็นการสร้างความสมานฉันท์และสร้างสันติธรรมร่วมกันในสังคมบ้านเมืองและประเทศชาติ

๓. ด้านวัฒนธรรม คือ ศาสนาและ วัฒนธรรมประเพณีนั้น มีความสำคัญคู่กับวิถีการดำรงชีวิตของพุทธศาสนิกชน ตั้งแต่อดีตและปัจจุบันซึ่งมีอิทธิพลต่อการกำหนดความเชื่อค่านิยมและพฤติกรรมของคนในสังคม เป้าหมายการ เผยแผ่เจริญรุ่งเรืองด้านวัฒนธรรมเป็นไปเพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้ตระหนักถึงคุณค่าทางประเพณี และวัฒนธรรมไทย เช่น คุณค่าของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาต่างๆ คุณค่าของวัตถุและโบราณสถานที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาเพื่อให้พุทธศาสนิกชนร่วมกันอนุรักษ์และทำนุบำรุงให้อยู่คู่กับพระพุทธศาสนาสืบต่อไป

สถานการณ์พระพุทธศาสนาในตะวันตกยุคปัจจุบันมีความตื่นตัวและเจริญเติบโตรวดเร็วมาก จากการศึกษาของเฮนรี ซี.ฟินนี่ (Henry C. Finney) พบว่า ในประเทศเยอรมนีมีอัตราการเพิ่มขึ้นของศูนย์นั่งสมาธิทางพระพุทธศาสนาประมาณ ๑๐ เท่าตัวภายในระยะเวลา ๒๒ ปี โดยในปี พ.ศ.๒๕๑๘ มีศูนย์นั่งสมาธิอยู่ประมาณ ๔๐ ศูนย์ แต่ในปี พ.ศ.๒๕๔๐ มีจำนวนเพิ่มขึ้นมากกว่า ๔๐๐

ศุนย์ ในสหราชอาณาจักรหรือประเทศอังกฤษมีอัตราการเติบโตประมาณ ๔.๕ เท่าภายในระยะเวลา ๑๘ ปี กล่าวคือ ในปี พ.ศ.๒๕๒๒ มีศุนย์นั่งสมาธิอยู่ประมาณ ๗๔ ศุนย์ แต่ในปี พ.ศ.๒๕๔๐ มีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น ๓๔๐ ศุนย์^{๑๒} ด้วยเหตุนี้ จึงยากที่จะประเมินว่าพุทธศาสนิกชนในตะวันตกหรือในโอเชียเนียจริงๆ แล้วมีอยู่จำนวนเท่าใด ทั้งนี้เพราะผู้ที่ไม่เปิดเผยตัวยังมีอยู่จำนวนมาก เจน เนทลิเออร์ (Jan Nattier) กล่าวว่า ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีชาวพุทธแบบ Night-stand Buddhists กว่า ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ คน ซึ่งชาวอเมริกันเหล่านี้ชื่นชอบคำสอนของพระพุทธศาสนา บางคนก็ใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตแต่ไม่ได้ประกาศตนว่าเป็นพุทธศาสนิกชน^{๑๓}

พระพุทธศาสนาเริ่มเป็นที่รู้จักของชาวตะวันตกอย่างกว้างขวางเมื่อประมาณศตวรรษที่ ๑๙ นี้เอง โดยเฉพาะในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษปราชญ์ตะวันตกหลายท่านได้ผลิตตำราทางพระพุทธศาสนาออกมาเผยแพร่ เช่น อาร์เธอร์ โชเพินฮาวเออร์ ชาวเยอรมันผู้แต่งตำรายกย่องพระพุทธศาสนาไว้อย่างสูงส่ง หนังสือของเขาสร้างแรงบันดาลใจในการศึกษาพระพุทธศาสนาแก่ชาวตะวันตกจำนวนมาก ศ.ริส เดวิดส์ ชาวอังกฤษ ผู้ก่อตั้ง สมาคมบาลีปกรณ์ ได้แปลพระไตรปิฎกและคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาเป็นภาษาอังกฤษออกเผยแพร่มากมาย ดร.เจมส์ มาร์ติน พีเบิลส์ ปราชญ์ชาวอเมริกันผู้เผยแพร่หนังสือ Controversy at Panadura, Or, Panadura Vadaya ซึ่งเป็นบันทึกการโต้เถียงเรื่องพระพุทธศาสนากับคริสต์ศาสนา ระหว่างท่านคุณานันทเถระกับนักบวชคริสต์

๑๔

นอกจากนี้ ชาวตะวันตกจำนวนมากรู้จักพระพุทธศาสนาจากผลงานของ เซอร์เอ็ดวิน อาร์โนลด์ ผู้เขียนหนังสือประทีปแห่งเอเชียว่าด้วยพุทธประวัติซึ่งนิยมอ่านกันมากในตะวันตกโดยมีสถิติการพิมพ์กว่า ๑๕๐ ครั้ง (นับถึงปี พ.ศ.๒๕๗๐) พระพุทธศาสนาในตะวันตกช่วงนี้โดยส่วนใหญ่เป็นนิยายเถรวาท ซึ่งแพร่หลายอยู่ในหมู่นักวิชาการและผู้สนใจศึกษาจากการอ่านตำรา โดยมากจะอยู่ในประเทศอังกฤษและเยอรมนี ทั้งสองประเทศนี้มีปราชญ์เถรวาทอยู่มากมาย พระพุทธศาสนายุคนี้จึงไม่เป็นที่รู้จักของพลเมืองทั่วไปในตะวันตกเท่าที่ควร

ต่อมาในศตวรรษที่ ๒๐ เมื่อพระพุทธศาสนานิคมหายานเข้าไปเผยแพร่มากขึ้นด้วยความมีเสน่ห์เรียบง่ายและหลากหลายในนิยายต่างๆ ของมหายาน ได้สร้างความสนใจแก่ชาวตะวันตกจำนวนมากทั้งพลเมืองทั่วไปและนักวิชาการ แม้จะเข้าไปหลังแต่กลับได้รับความนิยมมากกว่าเถรวาทจากการค้นหาข้อมูลด้วยระบบกูเกิล (Google) เฉพาะมหายานนิคมเช่นอย่างเดียวยพบว่ามีคำว่า Zen อยู่ถึง ๗๔,๔๐๐,๐๐๐ รายการ ในขณะที่นิคมเถรวาทมีคำว่า Theravada อยู่เพียง ๑,๓๔๐,๐๐๐ รายการเท่านั้น ต่างกันถึง ๕๐ กว่าเท่าหากรวมมหายานนิคมอื่นด้วยคงต่างกันนับ ๑๐๐ เท่า ข้อมูลนี้เป็นเครื่องชี้วัดได้อย่างหนึ่งว่า พระพุทธศาสนานิคมหายานเป็นที่สนใจของ

^{๑๒}เดนา เมอร์เรียม , คำปราศรัยแสดงความยินดี, ในคณะกรรมการจัดพิมพ์หนังสือ. การประชุมสุดยอดผู้ชาวพุทธเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งโลก ครั้งที่ ๒ ณ พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ประเทศไทย ๙-๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๓.), หน้า ๔๐๓-๔๐๕

^{๑๓}บรรจง โสตาดี, “การใช้ตรรกะในวิธีสอนของพระโพธิญาณเถระ (ชา สุภทฺโท)”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาปรัชญา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), หน้า ๒.

^{๑๔}พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตโต), วิชาขุขุขานสำคัญสากลของโลก. (กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗, หน้า ๖๗ - ๗๓.

ชาวโลกมาก ไม่ว่าจะเป็นนิกายรินไซเซนจากประเทศญี่ปุ่น ซึ่งดร.ตี ที ชูสุกิ เป็นผู้บุกเบิกเผยแผ่พรินไซเซน จากประเทศไต้หวันที่เคยเผยแผ่โดยคณะสงฆ์วัดฝอกลงขัน ซึ่งมีวัดสาขากว่า ๒๕๐ แห่งทั่วโลก หรือเซนจากเวียดนามนำโดยท่านติช นัท ฮันห์ ผู้ที่ทำให้คนเรือนแสนหันมาสนใจพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังมีหายานนิกายนิชิเร็นที่รู้จักกันดีในนามองค์กรโซกะกัคโค (Soka Gakkai International = SGI) ซึ่งมีสมาชิกกว่า ๑๒ ล้านคนทั่วโลก ก็เข้าไปเผยแผ่และได้ผลอย่างดียิ่ง

พระพุทธศาสนาในยุโรปยังอยู่ในช่วงเริ่มต้น จึงยังไม่มีอิทธิพลกว้างไกลมากนัก จำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มชาวพุทธแถบเอเชียที่อพยพเข้าไปอยู่ในยุโรปเป็นส่วนใหญ่ โดยใช้วัดเป็นแหล่งนัดพบปะประกอบพิธีกรรมสำคัญๆ เป็นศูนย์รวมวัฒนธรรม วิถีชีวิตแบบเอเชียในต่างแดน นอกจากนี้หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนายังเป็นปรัชญาชีวิตที่ลึกซึ้ง ให้โลกทัศน์ ชีวิตทัศน์ ส่วนกลุ่มชาวพุทธที่เป็นชาวยุโรปบางท่านบางกลุ่มที่เห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนาก็ประยุกต์หลักพุทธธรรมไปใช้ เรียนรู้วิชาการทางพระพุทธศาสนาแล้วศรัทธาเล็งถึงศาสนาเดิมหันมานับถือพระพุทธศาสนา เปลี่ยนรูปแบบชีวิตมาเป็นชาวพุทธใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักปรัชญาดำเนินชีวิต อาจกล่าวได้ว่าพระพุทธศาสนาในยุโรปมีอิทธิพลด้านแนวคิด หลักดำเนินชีวิต หลักปฏิบัติขัดเกลา ด้านการศึกษา ด้านสังคม และวัฒนธรรม ในวงที่จำกัดเฉพาะกลุ่มของตน ยังไม่มีอิทธิพลในระดับการเมืองหรือวงกว้างออกไป โดยเฉพาะด้านวิปัสสนากรรมฐานซึ่งเป็นที่สนใจของชาวตะวันตกมาก มีข้อมูลบอกว่า “ปัจจุบันประเทศตะวันตก ได้นำวิธีการแบบพุทธมาสอนประยุกต์ใช้ในท่ามกลางหลายๆ วิธีที่แพร่หลายไปยังตะวันตก วิธีวิปัสสนาก็เป็นวิธีหนึ่งที่แพร่หลายสู่ตะวันตก”

๒.๓.๒ แนวโน้มการใช้ภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอนาคต

องค์การสหประชาชาติให้การสนับสนุน โดยรับรองวันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากลของสหประชาชาติ ซึ่งถือว่าเป็นความหวังของชาวโลก ที่จะสร้างสันติภาพในการอยู่ร่วมกันได้ ดังสาส์นแสดงความยินดีและสนับสนุนของเลขาธิการองค์การสหประชาชาติว่า “มีงานสำคัญเร่งด่วน สำหรับผู้นำศาสนาทั่วโลกที่ต้องรวบรวมพลังกันให้เข้มแข็งยิ่งกว่าเดิมเพื่อที่จะให้พวกเราารู้ถึงปัญหาที่เป็นพื้นฐานของมนุษย์ ปัญหาที่เราส่งสมมาแต่ดั้งเดิม จำเป็นที่จะต้องนำมาใช้ ช่วยเหลือครอบครัวมนุษย์อย่างจริงจัง ให้อยู่เหนือความชิงชังและความแบ่งแยก”^{๑๕} การประชุมสุดยอดสันติภาพโลกได้เริ่มกระตุ้นให้ผู้นำศาสนา ร่วมกับองค์การสหประชาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดความรุนแรง และการเปลี่ยนความรุนแรงนั้นไปสู่สันติวิธี พระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญที่จะทำการรณรงค์เพื่อสันติภาพของโลก นั้นอาจเนื่องมาจากข้อเท็จจริงที่ว่า มีวัฏจักรแห่งการเบียดเบียนกันที่เกิดขึ้นในสังคมพุทธน้อยกว่าเกิดขึ้นในสังคมศาสนาอื่น เมื่อผู้นำยิวและผู้นำมุสลิมจากตะวันออกกลางมานั่งประชุมกัน ข้าพเจ้าเชื่อว่าควรมีผู้นำชาวพุทธในโต๊ะนั้นด้วย ซึ่งเป็นผู้ไม่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์อันวุ่นวายนั้นและไม่มีความพยายามแบบใช้อารมณ์ในภูมิภาคด้วยปัญญาทางพระพุทธศาสนาจะช่วยเปลี่ยนความแปลกแยกที่เกิดขึ้นมายาวนานไปสู่แนวคิดแห่งความเป็นเอกภาพของมนุษย์ในยุคใหม่

^{๑๕}พระดร.บอบ-ฮอง. “ทิศทางการวางแผนเผยแผ่พระพุทธศาสนาในศตวรรษที่ ๒๑”, ใน คณะกรรมการจัดพิมพ์หนังสือ, การประชุมสุดยอดผู้ชาวพุทธเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งโลก ครั้งที่ ๒, ณ พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ประเทศไทย ๙-๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๓, หน้า ๗๒๗-๗๓๘.

การร่วมมือกันของกลุ่มชาวพุทธทั่วโลก ความเคลื่อนไหวล่าสุดเกี่ยวกับกลุ่มประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาได้ร่วมมือกันประชุม หาแนวทางร่วมกันพัฒนาสร้างสรรค์พระพุทธศาสนาให้เข้มแข็งและสอดคล้องกับสภาพการณ์ของโลกปัจจุบัน โดยประเทศไทยได้เป็นศูนย์กลางประสานการร่วมมือของพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทและมหายาน ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๓ เป็นต้นมา ก่อให้เกิดการร่วมมือกันของชาวพุทธมากขึ้น เช่น “สมัชชาพระพุทธศาสนาแห่งโลก” (The World Buddhism Conference) มีชื่อย่อว่า “สพล” (WBC) ประกอบด้วยสมาชิกภาพ ๑๖ ประเทศ ซึ่งเป็นหลักประกันความมั่นคงและความก้าวหน้าของพระพุทธศาสนาในระดับหนึ่ง นอกจากการประชุมเมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๗ ดังที่มีการแถลงการณ์มีสาระเป็นข้อสรุปประเด็นหลักๆ จะมีการสร้างวัดและปราสาทที่สวยงามเพื่อใช้จัดสัมมนาวิชาการเรื่องการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานของพระพุทธศาสนา การร่วมมือกันขององค์กรชาวพุทธถือเป็นประเด็นสำคัญขององค์กรชาวพุทธ การศึกษาพระพุทธศาสนา การเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนากับสังคมสงเคราะห์ การรับรองวันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากล

การประชุมกลุ่มชาวพุทธทั่วโลกในทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้องค์กรพุทธเข้มแข็งขึ้น การทำงานอย่างจริงจัง ทุ่มเท เสียสละของเหล่าบรรดาพุทธศาสนิก ทั้งที่เป็นบรรพชิตและคฤหัสถ์ การไม่ขัดแย้งหักล้างกันเองในเรื่องของลัทธินิกาย รวมถึง “ทิศทางการวางแผนเผยแผ่พระพุทธศาสนาในศตวรรษที่ ๒๑” อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้การปฏิบัติภารกิจของพระธรรมทูตไทยสายต่างประเทศ นับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาการของพระพุทธศาสนาในยุโรปเป็นอย่างมาก จะเห็นว่าการปรับปรุงพัฒนาองค์กรอยู่เรื่อยๆ พระสงฆ์ไทยหลายรูปที่ปฏิบัติภารกิจเข้าถึงกลุ่มประชาชนท้องถิ่น มีความสามารถเผยแผ่พุทธธรรมได้ลึกซึ้งจนสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติชาวต่างชาติให้มานับถือพระพุทธศาสนาได้ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มพระสงฆ์ที่เป็นชาวตะวันตกเองที่มีศรัทธาและมาฝึกปฏิบัติจากไทย พม่า ลังกา แล้วกลับไปสั่งสอนในประเทศของตนจนเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างยอดเยี่ยม เช่น พระสุเมธ ศิษย์หลวงพ่อบุชา พระสันติกโร ศิษย์หลวงพ่อบุชทาส เป็นต้น โลภยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) เป็นสื่อนำกระบวนทัศน์แบบพุทธที่เน้นสันติภาพ มิตรภาพ ภราดรภาพ สอดรับกับสภาพการณ์ของโลกปัจจุบัน เข้าได้กับวิทยาการสมัยใหม่ ให้กระจายออกไปกว้างไกลอย่างไร้ขอบเขต เงื่อนไขเหล่านี้เป็นดัชนีชี้วัดว่าพระพุทธศาสนาในดินแดนยุโรปอาจ เจริญเติบโต รุ่งเรืองเฟื่องฟูขึ้นในเวลาอันใกล้

สรุปแนวโน้มการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ไทยในปัจจุบัน ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความ เจริญและความเสื่อมของพระพุทธศาสนา ดังนั้น พระสงฆ์ผู้เป็นนักเผยแผ่ ย่อมต้องตระหนักถึง บทบาทหน้าที่หลัก ย่อมจะต้องศึกษาให้เข้าใจถึง การเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ การนำธรรมะไปสู่ประชาชนที่เป็นพุทธบริษัท เพื่อให้เขาเหล่านั้น ปฏิบัติเป็นสัมมาปฏิบัติ อันก่อให้เกิดความสงบสุข แก่ตนเองและแก่สังคมโดยทั่วไป พระสงฆ์ ผู้ทำหน้าที่ดังกล่าวนี้เรียกว่า “พระนักเทศน์, พระนักเผยแผ่, พระธรรมจาริก” โดยเฉพาะในยุค ปัจจุบันนี้ รูปแบบและวิธีการเทศนาต้องมีการ ประยุกต์ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับยุคสมัย เพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นไปได้อย่าง สะดวกและเป็นที่ยอมรับของประชาชนการสื่อสารมีการพัฒนาไป ถึงระดับเครือข่ายทั่วโลก (Internet) การส่งข้อมูลทั่วโลกอย่างไร้พรมแดน แต่การเผยแผ่พระพุทธ ศาสนาต้องอาศัยสื่อทางสารสนเทศ โดยเฉพาะ ทางเอกสาร หนังสือต่างๆ ยังจำเป็น ต้องใช้ เป็นหลัก เพราะให้ประโยชน์แบบประโยชน์สูง ประหยัดสุด ทั้งยังเป็นหลักฐานเก็บรักษาไว้ได้ ในระยะเวลาอันเหมาะสมแก่ผู้ศึกษา

๒.๔ บทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ไทย

ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายคำว่า สงฆ์ ว่า หมายถึง ภิกษุ เช่น ของสงฆ์ พิศสงฆ์ บางทีก็ใช้ควบกับคำ พระ หรือภิกษุ เป็น พระสงฆ์ หรือ ภิกษุสงฆ์ เช่น นิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์ มีภิกษุสงฆ์มารับบิณฑบาตมาก ลักษณะนามว่า รูปหรือ องค์ เช่น ภิกษุสงฆ์ ๒ รูป พระสงฆ์ ๔ องค์ ซึ่งในงานวิจัยนี้ขอหมายเอาเฉพาะ พระสงฆ์หรือพระภิกษุที่เป็นชาวไทย หรือ ชายไทยที่บวชในพระพุทธศาสนา พระสงฆ์ไทย ถือเป็นส่วนหนึ่งของประชากรไทย จากสถิติที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้บันทึกไว้ล่าสุด ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ มีจำนวนทั้งสิ้น ๒๙๐,๐๑๕ รูป^{๑๖} ไม่รวมรวมจำนวนของสามเณร ซึ่งเป็นชายไทยที่บวชดำรงเพศอย่างพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเช่นกัน แต่อายุยังไม่ครบ ๒๐ ปี และสมานาศิล ๑๐ ข้อ ซึ่งมีจำนวน ๕๘,๔๑๘ รูป ทั่วประเทศ พระสงฆ์ไทยมีบทบาทหน้าที่ในฐานะประชากรไทย และผ่านกระบวนการการเรียนการสอนในระบบการศึกษาไทย ดังกล่าวข้างต้น เช่นเดียวกัน ดังนั้น พื้นฐานและวิธีการศึกษาภาษาอังกฤษก็เป็นเช่นเดียวกันกับประชากรไทยในภาพรวม ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป สำหรับบทบาทและหน้าที่ของพระสงฆ์ไทยในปัจจุบัน ก็อาจไม่ต่างจากหน้าที่ของพระสงฆ์ที่กำหนดโดยพระธรรมวินัยคือคำสั่งสอนและบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในพระไตรปิฎกมากนัก แต่จะมีเพิ่มเติมขึ้นมาในฐานะที่เป็นพระสงฆ์ไทย ซึ่งต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือที่เรียกว่า พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ไทย ปัจจุบัน ใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ไทย ฉบับ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งระบุเกี่ยวกับพระสงฆ์หรือคณะสงฆ์ไว้ว่า คณะสงฆ์^{๑๗} หมายความว่า บรรดาพระภิกษุที่ได้รับบรรพชาอุปสมบทจากพระอุปฌาย์ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายที่ใช้บังคับก่อนพระราชบัญญัตินี้ไม่ว่าจะปฏิบัติศาสนกิจในหรือนอกราชอาณาจักร ดังนั้น พระสงฆ์ไทยไม่ว่าจะมีบทบาทในฐานะเป็นตัวแทนของพระพุทธศาสนาผู้ศึกษาและเผยแผ่คำสั่งสอนหรือบทบาทหน้าที่ทางสังคมตามที่กฎหมายและจารีตประเพณีกำหนดไว้ ย่อมต้องมีส่วนร่วมในการทำหน้าที่ในฐานะประชาชนคนไทยที่รับผิดชอบต่อการพัฒนาประเทศไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง

๒.๔.๑ หน้าที่ของพระสงฆ์ตามพระธรรมวินัย

พระภิกษุสงฆ์ ซึ่งเป็นบรรพชิตในพระพุทธศาสนา มีหน้าที่ศึกษา ปฏิบัติธรรม เผยแผ่คำสั่งสอน และสืบต่อพระพุทธศาสนาโดยตรง มีคุณธรรมและหลักความประพฤติที่ต้องปฏิบัติตามมากมาย แต่กล่าวตามหน้าที่ทางศาสนาแล้ว มี ๖ อย่าง ได้แก่^{๑๘}

๑. ห้ามปรามสอนให้เว้นจากความชั่ว
๒. แนะนำสั่งสอนให้ตั้งอยู่ในความดี
๓. อนุเคราะห์ด้วยความปรารถนาดี
๔. ให้ได้ฟัง ได้รู้สิ่งที่ยังไม่เคยรู้ ไม่เคยฟัง
๕. ชี้แจงอธิบาย ทำสิ่งที่เคยฟังแล้วให้เข้าใจแจ่มแจ้ง
๖. บอกทางสวรรค์ สอนวิธีดำเนินชีวิตให้ประสบความสุข ความเจริญในชีวิต

^{๑๖}สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, สถิติพระสงฆ์ไทย, [ออนไลน์] , แหล่งที่มา : <http://www.onab.go.th/DataMonk/Monk๕๗.pdf.๒๕๕๑>, [๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๑].

^{๑๗} สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://th.wikisource.org/wiki/> [๒๓ มกราคม ๒๕๖๐].

^{๑๘} วิ.ม.อ. (ไทย) ๔/๑๑-๒๓.

กิจวัตรประจำวันของพระสงฆ์ไทย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษนั้น ถ้าหากเป็นกิจวัตรการใช้ชีวิตปกติทั่วไป ไปอาจมีความเกี่ยวข้องบ้างในฐานะปฤชนทั่วไป แต่ถ้าเป็นกิจวัตรที่กำหนดไว้ตามหลักพระธรรมวินัย ถือได้ว่าแทบไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษเลย สำหรับในประเด็นนี้เราจะเน้นพิจารณาในส่วนแรก คือส่วนที่เป็นการใช้ชีวิตปกติของพระสงฆ์ทั่วไป ซึ่งมีหน้าที่ต่อสังคมในฐานะประชาชนของชาติ ซึ่งจำแนกในรายละเอียดได้ดังนี้^{๑๙}

หน้าที่ของพระสงฆ์ในการศึกษาปฏิบัติพระสงฆ์ทุกรูปในพระพุทธศาสนา จะต้องปฏิบัติตามพระวินัยในพระพุทธศาสนาเพราะถือเป็นกฎระเบียบที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติขึ้น เพื่อให้พระสงฆ์อยู่ร่วมกันอย่างสงบไม่สร้างความเสื่อมเสียให้แก่พระพุทธศาสนา ทั้งยังเป็นการสร้างศรัทธาให้แก่ผู้พบเห็นด้วย วินัยของสงฆ์มีมากมาย ในสมัยพุทธกาลพระสงฆ์จะต้องมีกิจวัตร (กิจ = สิ่งที่ต้องทำ วัตร = สิ่งที่ต้องทำ) ๒ อย่าง^{๒๐}

๑. นิสสัย ๔ หมายถึง ต้องอาศัยปัจจัย ๔ อย่างในการดำเนินชีวิต คือ

๑.๑ บิณฑบาตเป็นกิจวัตร คือ ไม่ประกอบอาชีพใด ๆ นอกจากบิณฑบาตเลี้ยงชีพ

๑.๒ ถือบ้างสกุลเป็นกิจวัตร คือ นำผ้าที่ทึงแล้วมาเย็บเป็นจีวร ต่อมาพระองค์อนุญาตให้รับผ้าที่มีผู้นำมาถวายได้

๑.๓ อยู่โคนต้นไม้เป็นกิจวัตร คือ อาศัยอยู่ตามถ้ำ ป่า โคนต้นไม้ จะอยู่ประจำเฉพาะฤดูฝน ๓ เดือนเท่านั้น

๑.๔ ฉันทาด้วยน้ำมูลตรา คือ ฉันทาสมุนไพรรักษาโรคตามที่ได้

๒. อกรณียกิจ ๔ หมายถึง สิ่งที่พระสงฆ์ไม่ทำ ๔ อย่าง คือ

๒.๑ ไม่เกี่ยวข้องกับกามารมณ์

๒.๒ ไม่ลักทรัพย์

๒.๓ ไม่ฆ่าสัตว์

๒.๔ ไม่อวดคุณวิเศษที่ตนไม่มี

๒.๔.๒ หน้าที่ของพระสงฆ์ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

สำหรับพระสงฆ์ไทย มีหน้าที่และบทบาทที่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยตรง และเป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ ดังนี้^{๒๑}

๑. ด้านการปกครองคณะสงฆ์ ได้แก่ งานด้านการบริหารพระภิกษุสามเณร ซึ่งพระสงฆ์ที่มีความรู้ ความสามารถจะได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะต่างๆ ตำแหน่งสังฆราช เป็นตำแหน่งสูงสุด รองลงมาได้แก่เจ้าคณะหน เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส

^{๑๙}อมร สังข์นา, วิธีธรรมวิธีไทย พระสงฆ์ หน้าที่ของพระสงฆ์และการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.madchima.org/forum/index.php?topic=๕๕๔๔.๐;wap๒>, [๒๓ มกราคม ๒๕๖๐].

^{๒๐} วิ.ม. (ไทย) ๔/๓๐๑-๓๒๑.

^{๒๑}จริยา จิตฺตพร, “ศึกษาบทบาทและหน้าที่ของพระสงฆ์ไทยในปัจจุบัน : กรณีศึกษาบทบาทและหน้าที่ของพระมหาไพเราะ ฐิตสีโล”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), (บทคัดย่อ)

ผู้ช่วยเจ้าอาวาส และเลขานุการแต่ละเจ้าคณะ เป็นตำแหน่งสุดท้าย, มหาเถรสมาคม ถือว่าเป็นองค์กรปกครองสูงสุดของคณะสงฆ์ทั้งสองนิกาย

๒. ด้านการจัดการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรและประชาชนทั่วไป ได้แก่ งานบริหารและ เป็นอาจารย์สอนตามสถาบันการศึกษาของสงฆ์ที่มีอยู่ ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงฆ์ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม-บาลี และแผนกสามัญศึกษา

๓. ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ การสอน การอบรม การแสดงธรรม การปาฐกถาธรรม และการเขียนตำรา และการปฏิบัติธรรม โดยเผยแผ่ผ่านสื่อต่างๆ เช่นวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

๔. ด้านการก่อสร้างและการบูรณะปฏิสังขรณ์วัดวาอาราม หมายถึง การเป็นผู้ดูแลการสร้างวัดวาอาราม และรักษาบูรณะซ่อมแซม

๕. ด้านการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์แก่สังคม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์แก่สังคมด้านต่างๆ เช่น การจัดการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส การต่อต้านยาเสพติด การบริจาคเงินทุนแก่หน่วยงานต่างๆ และการส่งเสริมวิชาชีพต่างๆ เป็นต้น

ซึ่งจากภาระหน้าที่ดังกล่าว อาจหมายถึงกิจกรรมที่พระสงฆ์ไทยดำเนินการอยู่ในปัจจุบันเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้^{๒๒}

๑. การจัดการศึกษาแก่ชาวบ้าน (ทั้งมหาวิทยาลัย และระดับมัธยมศึกษา ตลอดจนเด็กเล็ก)

๒. การเป็นครูผู้สอนตามสถาบันการศึกษาต่างๆ

๓. การช่วยเหลือสังคมด้านการบริจาคทุนทรัพย์แก่หน่วยงานต่างๆ

๔. การช่วยเหลือด้านการรักษาโรคพยาบาลแก่ผู้ยากจน

๕. การเป็นผู้นำชุมชนในการพัฒนาชุมชน

๖. การเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

๗. การช่วยเหลือด้านการสร้างสถานที่ราชการ

๘. การเผยแผ่หลักธรรมผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์ โดยการเป็นผู้แสดงธรรม ปาฐกถาธรรม และการประพฤติปฏิบัติธรรมฯ

๒.๔.๓ หน้าที่ของพระสงฆ์ในการศึกษาอบรม

พระสงฆ์จะต้องฝึกอบรม กาย วาจา ใจ ให้ครบสมบูรณ์ ๓ ด้าน คือ^{๒๓}

๑. ด้านศีล ต้องควบคุม กาย วาจา ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย งดเว้นจากข้อห้ามที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ ศีลของพระสงฆ์มี ๒ อย่าง คือ

๑.๑ ศีลในปาติโมกข์ คือ ศีล ๒๒๗ ข้อ ของพระภิกษุและศีล ๓๑๑ ข้อ ของภิกษุณี

^{๒๒}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๑.

^{๒๓}ขุณฺโณ เอกจิตต์, “หลักไตรสิกขากับการพัฒนาตน”, บทความวิชาการ, (วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๙), หน้า ๘๙.

๑.๒ ศิลนอกปาติโมกข์ คือ ศิลเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ข้อบัญญัติที่เกี่ยวกับมารยาทต่าง ๆ เพื่อความดีงามของสถาบันสงฆ์

๒. ด้านสมาธิ พระสงฆ์ต้องฝึกฝนจิตใจด้วยการฝึกเจริญภาวนา เพื่อทำจิตใจให้สงบ ช่มกิเลสได้ทีละน้อย ๆ จนมากขึ้นถึงขั้นวิปัสสนา ภาวนา คือ เกิดปัญญารู้แจ้ง แล้วสละกิเลสได้เด็ดขาด

๓. ด้านปัญญา พระสงฆ์จะต้องศึกษาอบรมตนเองให้เป็นผู้มีปัญญา ๒ ด้าน คือ มีปัญญาในสรรพวิทยาการทั้งหลายที่เป็นปัจจุบัน เช่น พระสงฆ์มีความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์ก็จะช่วยอธิบายหลักธรรมได้กว้างยิ่งขึ้น นอกจากนี้พระสงฆ์จะต้องมีปัญญาในทางธรรมโดยเข้าใจโลกและชีวิต การปล่อยวางความติดยึดตามลำดับ แล้วพยายามลดละความโลภ โกรธ หลง ให้ลดลงจนกระทั่งหมดไปโดยสิ้นเชิง

๒.๔.๔ หลักการสื่อสารและพัฒนาภาษาอังกฤษที่พระสงฆ์ควรรู้

การเผยแผ่พุทธธรรมในยุคโลกาภิวัตน์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย จำเป็นที่จะต้องเป็นไปตามหลักการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่เป็นสากล ซึ่งประกอบไปด้วย หลักทฤษฎีการสื่อสาร คือ ผู้ส่งสาร สาร ช่องทาง สื่อ ผู้รับสาร และที่สำคัญต้องมีเจตนาของการส่งสารข้อมูลที่เป็นเรื่องจริง ไม่บิดเบือน ไม่แต่งแต้มใส่สี เรื่องที่เสนอนั้นต้องเหมาะสมกับกาลเวลาแต่ในบางครั้งบางสถานการณ์ ผู้ส่งสารอาจต้องพิจารณาด้วยปัญญาว่า บางเรื่องอาจไม่เหมาะสมกับเวลา อาจจะไม่เป็นที่ชอบใจของคนบางกลุ่มบางคน แต่เมื่อเสนองานนั้นไปแล้วเกิดประโยชน์ต่อมหาชน ผู้ส่งสาร อาจจะต้องกระทำหรือควรกระทำตลอดจนถึงเนื้อหาสาระของเรื่องที่จะสื่อสารรู้แจ้งแทงตลอดในทฤษฎีและปฏิบัติในศาสตร์และศิลป์ของตนเอง และมีความหมาย ความมุ่งหมายวัตถุประสงค์ของการสื่อสารที่แน่นอน ชัดเจนรูปแบบการสื่อสารพุทธธรรมผ่านสื่อในยุคโลกาภิวัตน์ของพระสงฆ์ ในสังคมไทยประกอบไปด้วย รูปแบบสื่อทัศน์ รูปแบบโสต รูปแบบโสตทัศน์ ควรมียุทธศาสตร์ประกอบของรูปแบบการสื่อสารพุทธธรรมคือ เนื้อหาธรรมะถูกต้อง ถูกใจ สมสมัย และได้ประโยชน์สำหรับผู้รับสาร มีการนำเสนอที่ตรงเป้าเข้าใจง่าย ตัวผู้สื่อสารธรรมจำเป็นต้องเป็นผู้รู้ดี มีความชำนาญในการเผยแผ่และรูปแบบต้องมีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์และดำเนินตามกระบวนการสื่อสารพุทธธรรม คือ รูปแบบต้องมีเจตนา การสื่อสารพุทธธรรมต้องเด่นชัด รูปแบบต้องมีการสื่อสารพุทธธรรมต้องโดนใจ ตลอดจนถึง รูปแบบต้อง มีเนื้อหาการสื่อสารพุทธธรรมต้องโดดเด่น และรูปแบบการสื่อสารพุทธธรรมต้องมีความเชื่อมโยงเกี่ยวกับองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารพุทธธรรม อีกประการหนึ่งองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารพุทธธรรม นั้นสำคัญอย่างยิ่ง เพราะรูปแบบจะสมบูรณ์หรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับผู้ส่งสาร สาร ช่องทาง และผู้รับสาร และท้ายที่สุดต้องมีการประเมินตรวจสอบรูปแบบการสื่อสารพุทธธรรม ซึ่งในปัจจุบันกระทำได้ง่ายในลักษณะการประเมินจากยอดของการกดถูกใจ (Like) และการกดแบ่งปัน (Share) ของเฟซบุ๊ก ยูทูบ เว็บไซต์อื่นๆ เป็นต้น^{๒๔}

ส่วนการพัฒนาภาษาอังกฤษในประเภทใด ๆ ก็ตาม การพัฒนาแต่ละด้านจะมีเทคนิคและวิธีการที่แตกต่างกันไป อาจจะมีกรอบหรือแนวทางกำหนดให้เป็นไปตามตามอิสระซึ่งแนวทางใน

^{๒๔} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๓๔, มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๙), หน้า ๑๒๓.

การพัฒนาแต่ละอย่างไม่ได้เป็นแนวทางที่ถูกต้องที่สุดเพียงแนวทางเดียว บางครั้งเราจำเป็นต้องใช้หลาย ๆ แนวทางมาประกอบในการพัฒนาก็ได้ ดังต่อไปนี้^{๒๕}

Raimes (๑๙๘๓) ได้แบ่งแนวทางการพัฒนาในการสอนภาษาอังกฤษออกเป็น ๗ แบบด้วยกันคือ

๑) การสอนจากควบคุมไปสู่อิสระ (The control to free approach) เป็นแนวของการสอนแบบฟัง แบบพูด ที่เป็นที่ยอมรับมานานซึ่งโอกาสที่ผู้เรียนจะทำผิดมีน้อย ทำให้การตรวจงานของผู้สอนเป็นไปอย่างรวดเร็วซึ่งการเขียนลักษณะแบบนี้จะเน้นความถูกต้อง แม่นยำ (accuracy) มากกว่า ความคล่องแคล่ว (fluency) หรือความคิดริเริ่มในการเขียน (originality)

๒) การสอนแบบอิสระ (The free-writing approach) แนวคิดเน้นปริมาณของการเขียนมากกว่าคุณภาพการสอน การสอนในลักษณะแบบนี้ผู้เรียนระดับกลางควรให้ความสำคัญของการพัฒนาภาษาในด้านเนื้อหาและความคล่องแคล่วมากกว่ารูปแบบไวยากรณ์ ผู้สอนไม่ตรวจแก้ไขงาน

๓) การสอนที่ให้ความสำคัญกับการเรียบเรียง (The paragraph - pattern approach) แนวคิดนี้เน้นการเรียบเรียง (Organization) โดยผู้สอนให้ผู้เรียนวิเคราะห์รูปแบบเรียงความแต่ละย่อหน้า ฝึกวิเคราะห์ถึงตลอดจนเพิ่มหรือลดจำนวนประโยคในเรื่องที่กำหนดให้ได้

๔) การสอนแบบยึดไวยากรณ์-รูปแบบประโยคและการเรียบเรียงข้อความ (The grammar- syntax organization approach) เชื่อว่าการเขียนประกอบด้วยทักษะหลายอย่าง ผู้สอนควรพิจารณาองค์ประกอบของการเขียนในทุกด้านไปด้วยกัน เช่น ในด้านไวยากรณ์ รูปประโยค และการเรียบเรียงคำ

๕) การสอนแบบสื่อสาร (The communicative approach) จุดประสงค์ในการเขียนที่ให้ผู้เขียนต้องการเขียนอะไรและใครเป็นผู้อ่าน ผู้สอนต้องขยายการอ่านงานเขียนของผู้เรียนไปยังเพื่อนร่วมชั้น และชุมชน

๖) การสอนแบบเน้นกระบวนการ (The process approach) การสอนเขียนแบบนี้ผู้เรียนต้องรู้ตัวว่าจะเขียนอะไร ใครเป็นผู้อ่าน และจะเริ่มต้นการเขียนอย่างไร การได้รับข้อมูลป้อนกลับที่เหมาะสมจากครูหรือเพื่อน ๆ ที่ผู้เรียนมีโอกาสค้นหาหัวข้อเรื่องเองจากกิจกรรมการเตรียมการเขียน ผู้สอนก็ไม่แก้หรือหาข้อผิดพลาดในงานเขียนฉบับร่างนั้นเพียงแต่ติชมและให้กลับไปทบทวนแล้วเขียนมาใหม่

๗) การสอนแบบหลากหลายวิธี (Approaches and techniques) ผู้สอนอาจดึงเทคนิคการสอนแบบอื่น ๆ มาใช้เมื่อจำเป็นที่ต้องการฝึกผู้เรียนในบางจุด

วิธีการสอนภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาภาษาที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับการสื่อสารในโลกยุคข้อมูลข่าวสาร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียน จึงเน้นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้เนื่องจากภาษาอังกฤษ

^{๒๕}อวยพร พานิช และคณะ, ภาษาและหลักการเขียนเพื่อการสื่อสาร, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๑๘๑.

มีความสำคัญและจำเป็นในการสื่อสาร กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความรู้เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จึงได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ไว้ดังนี้^{๒๖}

๑) วิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปล (Translation Method) วิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปล เกิดขึ้นก่อนปี ค.ศ. ๑๙๕๐ เรียกอีกชื่อหนึ่ง ว่า Conventional Method หรือ Traditional Method หรือวิธีสอนแบบคลาสสิก (Classical Method) เป็นวิธีสอนที่เน้นให้ผู้เรียนท่องจำความหมายของคำศัพท์และกฎเกณฑ์ต่างๆ ทางไวยากรณ์ มีวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านและเห็นคุณค่าของบทประพันธ์ภาษาต่างประเทศ และเชื่อว่าการเรียนรู้ไวยากรณ์ของภาษาใหม่จะช่วยให้เข้าใจไวยากรณ์ของภาษาตนเองมากขึ้น

๒) วิธีสอนแบบตรง (Direct Method) วิธีสอนแบบตรงเริ่มต้นในปี ๑๘๘๐ โดย ฟรองซัวส์ กูแอง (Francois Gouin) ค้นพบวิธีการนี้จากวิธีการเรียนรู้ภาษาแม่ของเด็ก ซึ่งเป็นวิถีธรรมชาติ คือไม่มีการแปลและเป็นแบบสร้างความคิดรวบยอดโดยไม่มีการอธิบายกฎไวยากรณ์ใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจ เป็นวิธีสอนที่ปรับปรุงมาจากการสอนแบบไวยากรณ์และแปล วิธีสอนแบบนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้คุ้นเคยกับภาษาอังกฤษ ทำให้การสอนภาษาอังกฤษในประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

๓) วิธีสอนแบบฟัง - พูด (Audio - lingual Method : Aural - oral) วิธีสอนแบบฟัง - พูด เริ่มต้นในสหรัฐอเมริกาในช่วงปี ๑๙๔๐ เป็นการสอนที่เน้นทักษะการฟัง-พูด การสอนให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาพูดเน้นการให้ตัวอย่างเพื่อให้ผู้เรียนเลียนแบบทำแบบฝึกหัดลักษณะ Structural Exercises และฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการทางภาษา (Language Laboratory) มุ่งให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาต่างประเทศที่เรียนได้โดยผู้เรียนต้องฝึกภาษาที่เรียนซ้ำ ๆ จนเกิดเป็นนิสัย สามารถพูดได้โดยไม่ต้องหยุดคิด ใช้ผู้สอนหรือแถบเสียงเป็นตัวอย่างในการใช้ภาษาที่เรียน

๔) วิธีสอนแบบ “นักออกแบบ” (The “Designer” Method) วิธีสอนแบบ “นักออกแบบ” ในทศวรรษ ๑๙๗๐ เกิดนวัตกรรมการสอนใหม่ ๆ ขณะที่เรากำลังรับรู้ความสำคัญขององค์ประกอบในการเรียนภาษาต่างประเทศ ทั้งทางด้านสติปัญญาและเจตคติเพิ่มขึ้น วิธีสอนบางวิธีก็เข้ามานำสมัย เพราะเป็นนวัตกรรม และปฏิวัติรูปแบบ เดวิด นูแนน (David Nunan) เรียกวิธีสอนกลุ่มนี้ว่า “นักออกแบบ” ที่เป็นที่ยอมรับมากที่สุด ๔ วิธี คือ^{๒๗}

๑) การเรียนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (Community Language Learning) ผู้ริเริ่มแนวคิดนี้คือชาร์ลส์ เอ เคอแรน (Charles A Curran) เมื่อประมาณปี ค.ศ. ๑๙๖๐ การเรียนแบบกลุ่มสัมพันธ์ เน้นผู้เรียนเป็นหลัก เน้นการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ร่วมกันทำกิจกรรมและกำหนดความต้องการในการเรียน ผู้สอนต้องยอมรับความต้องการของผู้เรียน ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาทางภาษา เป็นผู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มและมีอิสระในการคิด สนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและพึ่งพาภายในกลุ่ม

^{๒๖}Raimes, A., *Techniques in teaching writing*, (USA: Oxford University Press, 1983), pp. 6-11.

^{๒๗}กระทรวงศึกษาธิการ, *การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔*, (กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๖), หน้า ๑ - ๘.

จุดมุ่งหมายของการเรียน คือ ต้องการให้ผู้เรียนใช้ภาษาในการสื่อสารได้เรียนรู้วิธีการด้วยตนเอง (Learn how to learn)

๒) วิธีสอนแบบเน้นการรับรู้ความคิด (The Cognitive Approach) เป็นวิธีสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดสร้างสรรค์ หรือการแก้ปัญหา เป็นการส่งเสริมความคิดและสติปัญญาวิธีสอนแบบนี้จะประสบผลสำเร็จได้ ผู้เรียนต้องมีความกล้าในการแสดงออก อาจารย์ผู้สอนเป็นเพียงผู้คอยแนะนำเท่านั้น

๓) วิธีสอนแบบเอกัตภาพ (Individualized Instruction) เป็นวิธีการจัดการศึกษาตามแนวใหม่ เน้นในด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกทักษะทางภาษาให้มากที่สุด ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองตามความต้องการ ความสามารถ ความสนใจ และความถนัด วิธีการสอนแบบนี้ต้องใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นจำนวนมาก อาจารย์ผู้สอนต้องเตรียมการสอนเป็นอย่างดี

๔) วิธีสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) เป็นวิธีสอนที่เน้นด้านภาษาศาสตร์ตามแนวคิดที่ว่า ภาษาเป็นเรื่องของการสื่อสาร ความสามารถในการสื่อความหมายคือความสำเร็จในการเรียนภาษา ไม่เน้นด้านไวยากรณ์มากนัก เนื้อหาที่นำมาสอนเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตประจำวันหรือสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวผู้เรียน

Snow and Brinton (๑๙๘๗) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนภาษาโดยใช้หัวข้อเรื่องไว้ดังนี้

๑) ผู้เรียนได้เรียนภาษาพร้อม ๆ กับการเรียนเนื้อหาวิชา และภาษาที่ได้มานั้น สามารถเข้าใจได้ โดยเชื่อมโยงกับความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนได้สำรวจเนื้อหาที่น่าสนใจและจัดกิจกรรมการเรียนภาษาที่เหมาะสม สะท้อนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนเนื้อหาวิชาได้

๒) ผู้เรียนได้เรียนภาษาในบริบท ได้มีโอกาสใช้ภาษาสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหา

๓) ผู้เรียนในชั้นที่ใช้การสอนภาษาโดยใช้หัวข้อเรื่องมีโอกาสใช้ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหามากขึ้น และมีการพัฒนาทางภาษาเพิ่มขึ้นด้วย

๔) การสอนภาษาโดยใช้หัวข้อเรื่องทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ทางภาษา แรงจูงใจและความสนใจที่เกิดขึ้น มีค่าต่อความพยายามในการแสวงหาหัวข้อเรื่องที่ท้าทายความสนใจของผู้เรียน

๕) การสอนภาษาโดยใช้หัวข้อเรื่องส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีการร่วมแรงร่วมใจ การเรียนรู้ที่ช่วยเหลือกันและกัน การเรียนรู้แบบประสบการณ์ และการเรียนรู้จากการทำโครงการ

๖) การสอนภาษา โดยใช้หัวข้อเรื่องมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับใช้ในการสร้างหลักสูตร และกิจกรรมต่อเนื่อง เพราะหัวข้อย่อยที่เพิ่มขึ้น ทำให้ความสนใจและความต้องการของผู้สอนและผู้เรียนสมบูรณ์

๗) กิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สามารถนำการสอนภาษาโดยใช้หัวข้อเรื่องไปใช้ได้ ผู้เรียนมีโอกาสเลือกทำแบบฝึกหัดในรูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้เนื้อหาเฉพาะทางเพราะได้มีการสำรวจเพื่อเลือกหัวข้อและกิจกรรมมากขึ้น^{๒๘}

สำหรับแนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์ไทยเป็นรูปแบบสำคัญที่จะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น เพื่อยกระดับการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านการวัดกรรมการศึกษาในปัจจุบัน จากการศึกษาของผู้วิจัยพบอย่างชัดเจนว่าการพัฒนาหลักสูตรและการสอนภาษาอังกฤษ จำเป็นต้องพัฒนาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนอย่างบูรณาการ โดยแนวทางที่สำคัญต่อการส่งเสริมให้พระสงฆ์เรียนภาษาอังกฤษประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น มี ๖ แนวทางที่สำคัญดังนี้

๑) การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อการส่งเสริมการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์ การเตรียมความพร้อมของสถาบันการศึกษาให้มีความพร้อมในการพัฒนาระบบการเรียนการสอนหรือการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่มีการใช้เทคโนโลยีการศึกษาเข้ามาร่วมด้วยและจำเป็นที่จะต้องพัฒนาอุปกรณ์ บุคลากร ตลอดจนองค์ความรู้ของครูผู้สอนที่หรือผู้นำใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษาร่วมด้วย ทั้งนี้บทบาทของสื่อเทคโนโลยีการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ได้มีส่วนช่วยให้การพัฒนาการศึกษาได้รับผลกระทบไปด้วยจะได้กำหนดแนวทางการพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษให้กับพระสงฆ์ได้ใช้ประโยชน์จากการมีโปรแกรมหรือระบบการจัดการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อการส่งเสริมการศึกษาภาษาอังกฤษ จะสามารถช่วยยกระดับให้ผู้เรียนมีความพร้อมและสนุกกับการศึกษามากขึ้นสามารถบริหารจัดการให้สามารถใช้เทคโนโลยีการศึกษาเพื่อการส่งเสริมภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์ได้

๒) การยกระดับการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษ การพัฒนาหลักสูตรและการสอนภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์ให้ประสบความสำเร็จมีความจำเป็นต้องคำนึงถึงการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความพร้อม ความมั่นใจและเปิดโอกาสให้ครูหรือบุคลากรทางการศึกษาที่ทำหน้าที่สนับสนุนการสอนภาษาอังกฤษ สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการเปิดโอกาสให้ครูสามารถพัฒนาการสอนภาษาอังกฤษได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีการพัฒนาหลักสูตรและปรับเปลี่ยนวิธีสอน^{๒๙}

๓) การพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตร การพัฒนากิจกรรมนอกหลักสูตรเป็นวิธีการที่สามารถเพิ่มพูน ความรู้และทักษะทางภาษาให้นักเรียนได้ ซึ่งการพัฒนากิจกรรมนอกหลักสูตรสามารถทำได้ง่ายในปัจจุบันเพราะมีสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบหรือผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตมากมาย ทั้งนี้อาจเป็นการกำหนดให้นักเรียนเมื่อได้เรียนในชั้นเรียนเสร็จแล้วต้องไปทำการบ้าน หรือทำแบบฝึกหัดที่มอบหมายเพื่อเป็นการทบทวนสิ่งที่เรียนในชั้นเรียนจะเป็นการทบทวนหรือฝึกฝนทักษะ

^{๒๘}Snow, M.A. & Brinton, D.M, The content-based classroom perspectives on intergrating language and content, (Addison-Wesley, 1997), pp. 19-20.

^{๒๙}พระราชวรมนู (พล ไซยวิฑู), การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, (คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐), บทคัดย่อ.

ภาษาอังกฤษทั้งการฟังพูดอ่าน และเขียนโดยให้นิสิตมีส่วนร่วมในการเลือกกิจกรรมทักษะที่ต้องการเรียนหรือพัฒนา

๔) การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยให้ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องสร้างบรรยากาศ การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยบูรณาการกับการเรียนรู้สาระต่างๆ กิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความสนุก ผ่อนคลายไม่เน้นความถูกต้องของภาษาและไวยากรณ์ แต่เน้นทักษะการเรียนรู้เพื่อสามารถสื่อสารและการเชิงวิชาการควบคู่กัน โดยให้ผู้เรียนแต่ละคนมีแบบการเรียนรู้ (Learning Style) ของตนเองที่อาจจะเหมือนกันหรือต่างจากคนอื่น แบบการเรียนรู้เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนแต่ละคนชอบใช้และจะเรียนรู้ได้ดีด้วยวิธีการเรียนรู้ในแบบนั้นๆ เพื่อให้การเรียนรู้เป็นเรื่องง่ายและได้ผลมากขึ้น ดังนั้น การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายจะช่วยให้พระนิสิตมีความรู้และทักษะภาษาอังกฤษได้ดีขึ้น

๕) การส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการตามทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ โดยการดำเนินการพัฒนาการเรียนการสอนทั้งระบบให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งมีหลักสูตรและกิจกรรมที่ตอบโจทย์สิ่งเหล่านี้คือ ๑) Learn to Live เรียนเพื่อจะรู้จักใช้ชีวิตอยู่บนโลก ๒) Learn to Love เรียนรู้เพื่อรู้จักโลก รักคนอื่นและรักตนเอง ๓) Learn to Learn เรียนรู้ว่าทำไมเราจึงต้องเรียนเรียนที่ไหนเรียนอย่างไร เรียนเมื่อไหร่เรียนกับใครและเรียนแล้วจะไปใช้ทำอะไร ๔) Love to Learn เรียนรู้เพื่อไปต่อตลอดชีวิตโดยกระบวนการเรียนรู้ต้องมีลักษณะของการให้เด็กไปท่องโลกเพื่อสร้างให้เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านใดด้านหนึ่ง โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ นั้น มีทักษะเพื่อการดำรงชีวิตที่สำคัญ เช่น

๑) ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ โดยมีการเรียนรู้ในสาระวิชาที่สำคัญ ได้แก่ ภาษาแม่ และภาษาสำคัญของโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์การปกครองและหน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์

๒) ทักษะความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี ความรู้ด้านสุขภาพ ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

๓) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ซึ่งเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาการสื่อสารและการร่วมมือ

๔) ทักษะด้านสารสนเทศสื่อ และเทคโนโลยี ในโลกออนไลน์

๕) ทักษะด้านชีวิตและอาชีพในการดำรงชีวิตและทำงาน เพื่อให้ประสบความสำเร็จ โดยจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญ เช่น การปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง

๖) ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต ความรับผิดชอบ เชื่อถือได้ ภาวะผู้นำ และความรับผิดชอบ เป็นต้น

ดังนั้น พระสงฆ์ไทยที่เรียนภาษาอังกฤษจะต้องเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ร่วมกับการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษและหลักสูตร ทั้งภาคแนวคิด ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การเรียนรู้ที่ไม่บูรณาการไม่นำไปสู่การเรียนรู้ในวงกว้าง แต่จะต้องพัฒนาทักษะของตนเองให้มีการเชื่อมโยงกับชุดความรู้ต่างๆ

๖) การบูรณาการหลักการการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนากับภาษาอังกฤษ ในการพัฒนาหลักสูตรและพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์นั้น คือการนำความรู้ คำศัพท์และหลักปฏิบัติทางพระพุทธศาสนาภาคภาษาอังกฤษมาเสริมการเรียนรู้ด้านภาษาอังกฤษจะช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจได้ง่ายมากขึ้น ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงบริบทการเรียนรู้แบบบูรณาการเชิงพุทธสามารถสร้างและพัฒนาให้เกิดขึ้นได้

ส่วนคณะกรรมการฝ่ายการศาสนศึกษาและการศึกษาสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม ได้มีแนวทางการยกระดับการศึกษาการเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ รวมทั้งการสอนภาษาอังกฤษในมิติต่างๆ ดังนี้^{๓๐}

๑) พัฒนาการบริหารจัดการในการศึกษาบาลี นักธรรม ธรรมศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ มหาวิทยาลัยสงฆ์ และการศึกษาตามอัธยาศัยบูรณาการกันอย่างเป็นระบบ โดยมีการนำหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการมาจัดทำเป็นหลักสูตรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญและเพิ่มสาระสำคัญด้านการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้เกิดความเข้าใจด้านภาษาอังกฤษและความรู้ทางพระพุทธศาสนา

๒) เสนอให้ตราพระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรมเพื่อเป็นกลไกในการบริหารจัดการและพัฒนาการศึกษาพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะการยกระดับโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้มีมาตรฐานตามโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๓) จัดให้มีคณะกรรมการศึกษาพระพุทธศาสนาในระดับจังหวัดเพื่อบูรณาการการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับพระภิกษุสามเณรและประชาชนทั่วไป โดยให้โรงเรียนพระปริยัติธรรมทุกแผนก ได้หารือกรณีที่พักเรียนหรือสามเณรได้เรียนรู้ร่วมกันอย่างบูรณาการ

๔) พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา ด้านพระพุทธศาสนาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

๕) ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้านพระพุทธศาสนาให้มีความมั่นคงและความก้าวหน้าในอาชีพ เช่น กำหนดระบบเทียบมาตรฐานคุณวุฒิ อันตราเงินเดือน สวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นๆ เป็นต้น

ส่วนกลยุทธ์การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบัน นอกจากเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนผู้สอนมีบทบาทสำคัญ เนื่องจากผู้สอนสามารถทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดีและประสบผลสำเร็จ อย่างไรก็ตาม ผู้สอน ควรมีความพร้อมด้านต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งรู้จักหลักจิตวิทยาและศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ภาษาแนวคิดของมาสโลว์ มีความเชื่อในลักษณะเดียวกับโรเจอร์ โดยเชื่อว่าทุกคนมีความต้องการที่จะให้ตนเองบรรลุ ศักยภาพแห่งตน เขาเสนอว่าการที่บุคคลจะบรรลุศักยภาพแห่งตนได้นั้น ต้องได้รับการสนองต่อความต้องการในระดับต้นก่อน^{๓๑}

^{๓๐}พระครูไพศาลพัฒนคุณ (ฐิตปุณฺโญ), “การสื่อสารการบริหารกิจการคณะสงฆ์สู่สังคม”, **บทความวิชาการ**, (วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ มกราคม-เมษายน ๒๕๕๘, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), หน้า ๙๗ – ๙๘.

^{๓๑}สุภัทรา อักษรานุเคราะห์, **การสอนทักษะทางภาษาและวัฒนธรรม**, (กรุงเทพฯ: ครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๒), หน้า ๕๓-๕๔

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศเปลี่ยนแปลงไปจากการเน้นกฎเกณฑ์ไวยากรณ์และความถูกต้องในการใช้ภาษามาเน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารที่ให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้ตามสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง ผู้เรียนสามารถสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจตรงกับจุดประสงค์ที่ตนเองต้องการการจัดการเรียนการสอนจึงมีการส่งเสริมให้มีการแสดงออกทางภาษาโดยใช้สถานการณ์ต่างๆ การสอนทักษะการพูดเป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเป้าหมายซึ่งก็คือภาษาอังกฤษนั่นเอง โดยให้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษตามหน้าที่ต่างๆ อันเป็นหน้าที่พื้นฐานของภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การกล่าวทักทาย การกล่าวขอบคุณ การกล่าวขอโทษซึ่งมีรูปแบบหรือสำนวนในการใช้ภาษาที่แตกต่างกันออกไป ผู้สอนควรสอนให้ผู้เรียนมีการพูดแบบปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อบทบาทในการพูดของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อีกทั้งผู้เรียนควรมีโอกาสได้ฝึกแสดงความคิดเห็นต่อกลวิธีต่างๆ ที่ผู้เรียนจำเป็น ต้องใช้แก้ปัญหาในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ในการวิเคราะห์และได้รับข้อมูลย้อนกลับในสิ่งที่เกิดขึ้นว่า ควรปรับปรุงแก้ไขสิ่งใดในการพูดตามสถานการณ์นั้นๆ^{๓๒}

จากแนวคิดของมาสโลว์ สรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนต้องจัดสภาพแวดล้อมให้สนองต่อความต้องการของผู้เรียนในระดับต้น ๆ ผู้สอนจึงสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ โดยต้องไม่ทำให้ผู้เรียนหวาดกลัว หรือทำให้รู้สึกว่าคุณค่าของตนเอง^{๓๓}

หลักการและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและการสอนภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์ดังกล่าว เป็นแนวทางที่สถาบันหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องพัฒนาโดยอาศัยฐานเป็นสำคัญ เพื่อนำไปสู่การยกระดับการศึกษาด้านภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยได้เป็นอย่างแท้จริงแนวทางที่จะช่วยให้พระสงฆ์เผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นภาษาอังกฤษ พระสงฆ์ผู้นั้นจะต้องมีทักษะการใช้ภาษาเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภากาพย์และการพูด อ่านและเขียนอาจจะยังไม่มากพอเท่ากับฟังและพูด เพราะฉะนั้นควรจะต้องมีการปรับปรุงและแก้ไขหลักสูตรภาษาอังกฤษในสถานศึกษา

๒.๔.๕ คุณสมบัติของนักเผยแผ่ที่ดี

วิธีที่ดีที่สุดวิธีหนึ่งในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ การที่ผู้ทำหน้าที่เผยแผ่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้ที่จะเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้นั้น ก่อนอื่นจะต้องเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี คือ รู้และเข้าใจหลักธรรมถูกต้องและปฏิบัติตามหลักธรรมนั้นด้วย เหมือนครูสอนดนตรีต้องรู้และเข้าใจทฤษฎีดนตรี จะต้องเล่นดนตรีให้ดีด้วย ถ้ารู้แต่ทฤษฎีแต่ตัวเองเล่นไม่เป็น จะสอนให้คนอื่นเล่นได้หรือไม่ หรือคนที่สับสนหรือมวนต่อมวนจะสอนให้คนอื่นสับสนหรือได้อย่างไร

พระภิกษุมีหน้าที่ที่จะทำให้ชาวบ้านเห็นว่า การมีชีวิตตามที่พระพุทธองค์ทรงสอนนั้นเป็นไปได้ หลักคำสอนนั้นเป็นนามธรรม การปฏิบัตินั้นเห็นได้เป็นรูปธรรม พระภิกษุอย่างน้อยต้องมี

^{๓๒} ผศ.ดร.สำราญ ชันสำโรง, การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของพระภิกษุสามเณรในวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว อ.เมือง จ.เชียงใหม่, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๐). หน้า ๑-๒

^{๓๓} Morrow, Keith, "Principle of Communicative Methodology.", (In Communicative in Classroom. London : Longman, 1981), p. 85.

ชีวิตเรียบง่าย พึ่งเพียงปัจจัย ๔ เลี้ยงชีพ ไม่สะสมทรัพย์สินเงินทอง ไม่ยึดติดในลาภสักการะ มีเมตตาไม่พยาบาท ไม่คิดร้ายผู้อื่น เป็นต้น

พระภิกษุที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ อาจเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ดีโดยไม่ต้องสอนหลักธรรมด้วยวาจาเลยก็ได้

อุปถัมภ์ คือ การกระทำนอกกริตนอกรอยของพระภิกษุสามเณร ๓ ประเภท ดังนี้

๑. อนุจาร คือ การประพฤติที่ไม่ดี ไม่งาม ไม่เหมาะสม แก่ภาวะของความเป็นบรรพชิต ซึ่งมี ๓ อย่างคือ การเล่นเหมือนเด็ก การร่ายดอกไม้ การเรียนดริจฉานวิชา เช่น การทำนายฝัน การทายหวย การทำเสน่ห์ ดุลายมือ เป็นต้น

๒. บาปสมาจาร คือ ความประพฤติเหลวไหล เลวทราม เช่น ชอบประจบคฤหัสถ์ด้วยอาการอันไม่เหมาะสม

๓. อนิสนา คือ การหาเลี้ยงชีพในทางที่ไม่เหมาะสมกับความเป็นภิกษุ ผิดสมณวิสัย เช่น การหลอกลวงว่าตนเองเป็นพระอรหันต์ เป็นโสดาบัน เป็นอรหันต์ เพื่อหวังลาภสักการะ เป็นต้น

การเผยแผ่ธรรมโดยใช้ภาษาอังกฤษ เราเห็นได้ว่า วารสารพุทธศาสนศึกษา องค์ประกอบ ทำให้เผยแผ่ธรรมเป็นภาษาอังกฤษได้ คือ การให้ผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันทำเป็น work shop หรือวารสาร ที่สามารถสื่อสารเข้าใจกันได้ ก็จะพัฒนาภาษาอังกฤษ จะทำให้เกิดกระบวนการที่สามารถต่อยอดได้ แต่ยังขาดบรรณาธิการหรือผู้ดูแลเฉพาะด้าน และการเขียนหนังสือเผยแผ่ธรรมเป็นภาษาอังกฤษ มีการพัฒนาแบบ ก้าวกระโดด เพื่อเตรียมความพร้อมยิ่งในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีช่วยได้มาก ให้เทคโนโลยีช่วยในการออกเสียงช่วยในการสะกดคำ แต่เช่นไรเราก็ต้องได้ศัพท์พื้นฐานของภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการพูดคุยสื่อสารการเขียนเบื้องต้น ต่อมาค่อยใช้ศัพท์ที่เป็นภาษาทางการขึ้นไป ด้วยภาษาอังกฤษก็เหมือนกับภาษาบาลี มีความลึกซึ้งของภาษา คนที่จะเข้าใจภาษาก็ต้องเป็นเจ้าของภาษาที่จะเข้าใจภาษาได้ดี เพื่อให้ได้สำนวนที่เป็นธรรมชาติ ๔ ทักษะที่เราจะต้องพยายามให้มาก คือ ทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน การฟังให้มากเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน เรียนรู้ภาษา ฟัง คิดและพิจารณาจะพัฒนาในแง่ของภาษาได้ดียิ่งขึ้น^{๓๔}

๒.๔.๖ การสื่อสารในรูปแบบกลวิธี

กลวิธีทางการสื่อสารมีหลายประเภทที่ผู้พูดได้พยายามใช้ในการสื่อสารเพื่อให้เกิดการเข้าใจ ความหมายที่ตรงกันในการสนทนา เป็นการพูดในสถานการณ์ต่างๆ หรือแก้ไขอุปสรรคทางภาษาต่างๆ มีผู้วิจัยพยายามสร้างกลวิธีทางการสื่อสารต่างๆ มากมายสามารถสรุปโดยรวมแบ่งออกเป็นสอง ประเภทใหญ่ๆ คือ ประเภทแรกกลวิธีทำให้สำเร็จ (Achievement Strategy) คือกลวิธีที่ผู้พูดใช้วิธีการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะที่พูด เพื่อให้การสื่อสารยังคงดำเนินต่อไปอย่างไม่ติดขัด เช่น กลวิธี ใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน กลวิธีอธิบายความ กลวิธีสร้างคำใหม่ หรือกลวิธีกล่าวซ้ำ ประเภทที่สองกลวิธีหลีกเลี่ยงหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่ากลวิธีตัดทอน (Avoidance Strategy or Reduction Strategy) เป็นกลวิธีที่ใช้ในการหลีกเลี่ยงปัญหาที่จะเกิดขึ้นในขณะที่พูดใน

^{๓๔}สัมภาษณ์ พระศรีธวัชเมธี รองผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๑.

ภาษาเป้าหมาย ด้วยการละทิ้งข้อมูล หรือเปลี่ยนเรื่องพูดไปพูดในเรื่องที่ตนเองพูดได้หรือมีความชำนาญ^{๓๕}

ในทางภาษาศาสตร์และการเรียนการสอนภาษาอังกฤษพบว่ามีหลายปัจจัยที่มีผลต่อกลวิธีการสื่อสารของผู้เรียนภาษา เช่น ปัจจัยด้านกลวิธีการเรียน ด้านการคิด แรงจูงใจ กิจกรรม ความรู้เกี่ยวกับวิธีการสื่อสารความตระหนักถึงความแตกต่างของภาษาแม่ (mother tongue) และภาษาที่สอง (second language) หรือการสอนกลวิธีทางการสื่อสาร แต่ปัจจัยที่มีผลกระทบอย่างยิ่งต่อตัวผู้เรียนที่สำคัญ ได้แก่

๑. ความสามารถทางภาษา (language proficiency) การใช้กลวิธีทางการสื่อสารของผู้มีความสามารถทางภาษาของผู้เรียนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อประเภทความถี่และประสิทธิภาพของการใช้กลวิธีทางการสื่อสาร ดังนี้^{๓๖}

๑.๑ ความสามารถของผู้เรียนมีผลต่อความถี่ของการใช้กลวิธีในการสื่อสาร กล่าวคือ ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาสูงใช้กลวิธีทางการสื่อสารในความถี่ที่น้อย ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้ที่มีความสามารถทางภาษาน้อยเนื่องจากกลวิธีทางการสื่อสารนั้นใช้เพื่อชดเชยความรู้ด้านคำศัพท์และไวยากรณ์ใน ภาษาเป้าหมายที่ไม่เพียงพอ

๑.๒ ความสามารถของผู้เรียนมีผลต่อประเภทของการใช้กลวิธีในการสื่อสาร กล่าวคือ ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาสูงใช้กลวิธีทางการสื่อสารในการสื่อสารที่มีพื้นฐานภาษามากกว่าผู้ที่มีความสามารถทางภาษาน้อยผู้ที่มีความสามารถทางภาษาสูงมักสามารถควบคุมความรู้ทางภาษาเป้าหมายของตนเองได้

๑.๓ ความสามารถทางภาษาของผู้เรียนมีผลต่อประสิทธิภาพของการใช้กลวิธีในการสื่อสาร กล่าวคือ ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาสูงใช้กลวิธีที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการสื่อสารภาษามากกว่า ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาน้อยผู้ที่มีความสามารถด้านการใช้ภาษา มักมีประสิทธิภาพในการสื่อสาร ความหมายของคำศัพท์ที่เหมาะสมและชัดเจน ตรงไปตรงมา

๒. ความรู้ทั่วไป (World knowledge) ความรู้ทั่วไปมีผลต่อการใช้กลวิธีในการสื่อสาร กล่าวคือ ผู้เรียนที่มีความรู้ทั่วไปดีจะสามารถ นำความรู้ที่นำมาใช้กับการแก้ปัญหาที่เป็นสาเหตุจากการขาดความรู้ทางภาษาได้^{๓๗}

๓. ภาระงาน (Tasks) ความแตกต่างของภาระงานที่กำหนดให้ผู้เรียนทำอาจมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้กลวิธีการ สื่อสารชนิดใดชนิดหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้น ภาระงานคือ แผนงานที่สร้างขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ ความรู้ความสามารถในการสื่อสารภาษาใหม่ๆ ทั้งนี้ภาระงานเพื่อการสื่อสารจะต้องมีจุดประสงค์เพื่อ การสื่อสาร ต้องเน้นความหมายทางไวยากรณ์ ต้องมีช่องว่างทางการ

^{๓๕}ทวีศักดิ์ ชูมา, “แนวทางการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้รูปแบบกลวิธีการสื่อสาร”, วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ (ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑ ๒๕๖๐), หน้า ๑๘-๑๙

^{๓๖}Si-Qing, A study of communication strategies in interlingua production by Chinese EFL learners, Language learning 40 (June 1990): p. 170-171.

^{๓๗}Yule G. and Tarone, E., Eliciting the performance of strategic competence, in R. Scarcella, E. Andersen and S. Krashen (eds.), Developing communicative competence in a second language, (New York: Newbury House, 1990), pp.179-194.

สื่อสาร หรือมีปัญหาที่ทำให้ผู้เรียน พยายามแก้ไข ต้องเปิดให้มีการเจรจาหรือแลกเปลี่ยนการสื่อสารจริง

๒.๔.๗ การเผยแผ่พุทธศาสนาโดยวิธีการให้การศึกษา

การศึกษาเล่าเรียน หรือการถ่ายทอดความรู้กันของพระสงฆ์จากรุ่นสู่รุ่นตั้งแต่ครั้งพุทธกาลถึงปัจจุบันเป็นรูปแบบของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปของการให้การศึกษาผ่านสถาบันการศึกษาทั้งในและนอกระบบที่มีพัฒนาการมาจากอดีตถึงปัจจุบัน ดังที่ ในประเทศไทยมีระบบการศึกษาแผนกธรรม บาลี แผนกปริยัติธรรม และมีวิทยาลัยสงฆ์ ๒ แห่งคือมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นระบบที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)^{๓๘} ให้ความหมายการเรียนรู้เป็นการฝึกฝนพัฒนาคนให้รู้จักดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องดีงาม คำว่า “ชีวิตที่ดีงาม” หมายถึงถึงความเป็นอยู่อย่างถูกต้องมีคุณค่า เกื้อกูลเป็นประโยชน์และมีความสุขโดยไม่เบียดเบียนตนไม่เบียดเบียนผู้อื่นการดำเนินชีวิตของมนุษย์ก็เหมือนเป็นการเดินทางเรามองเห็นการมีชีวิตหรือการเป็นอยู่ของมนุษย์ว่าคือการเดินทางสู่จุดหมายอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งสอดคล้องกับความหมายของการศึกษาหรือการเรียนรู้ที่ว่าเป็นการพัฒนาคนโดยทำให้คนนั้นก้าวไปในวิถีชีวิตที่ดีงามสู่จุดหมายมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ท่านได้กล่าวสรุปไว้ว่าหากเราต้องการสภาพสังคมที่ดีการเรียนรู้เชิงพุทธต้องมุ่งสร้างแหล่งเรียนรู้ให้เป็นกลไกณมิตร

พระราชวรมณี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)^{๓๙} ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษามาจากภาษาบาลี ศึกษา คำว่าสิกขา มีรากศัพท์ว่า สิกข หมายถึง วิชฺโชปาทาน แปลว่า การแสวงหาวิชาส่วนคำว่า วิชา หมายถึง ความรู้สภาวะแท้จริงของสิ่งทั้งหลาย การศึกษาเป็นกระบวนการแสวงหาปัญญาและกำจัดอวิชชาไปพร้อมกัน เมื่อปัญญามา อวิชชาก็หายไปเหมือนกับแสงสว่างที่เกิดขึ้นมา ก็ขับไล่ความมืดไปเสีย

ประเวศ วะสี^{๔๐} ให้ความหมายการเรียนรู้ กล่าวว่าการเรียนรู้หรือหลักปฏิบัติทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า สิกขา หรือศึกษา คือการศึกษาวิถีชีวิตที่ดีประกอบด้วยระบบการอยู่ร่วมกันที่ดี คือ ศีล หมายถึงการอยู่ร่วมกันด้วยความปกติ และพัฒนาจิต ปัญญาให้ดีการจัดการเรียนรู้ควรจะไปให้ถึง ๓ ระดับ คือ

๑. ระดับที่เกิดความรู้ หมายถึง การรู้ความจริง การที่บุคคลจะทำอะไรให้สำเร็จได้บุคคลนั้นต้องรู้และใช้ความจริง ความรู้ต้องเป็นความจริง เพราะการใช้ความจริงทำให้ทำได้ถูกต้อง การให้ผู้เรียนสัมผัสความจริงเท่ากับเป็นการทำให้ผู้เรียนมีความรู้ระดับเบื้องต้น

๒. ระดับที่เกิดปัญญา เป็นระดับที่ผู้เรียนสามารถบูรณาการหรือเชื่อมโยงความรู้ใน ๔ ด้านดังกล่าวขึ้นต้นและนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต

๓. ระดับที่เกิดสติปัญญา คือ เกิดความเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ และเข้าใจตัวเองว่าสัมพันธ์กับสรรพสิ่งอย่างไร

^{๓๘}พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), รุ่งอรุณของการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๔, อ่างแก้ว หน้า ๒.

^{๓๙}พระราชวรมณี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), ขอบฟ้าแห่งความรู้, อ่างแก้ว หน้า ๒.

^{๔๐}ประเวศ วะสี อ่างใน ทิศนา ขัมมณี, ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๓, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๗๖-๑๗๘

สุมน อมรวิวัฒน์^{๔๑} ได้กล่าวไว้ว่าการเรียนรู้ตามนัยแห่งพุทธธรรมหมายถึง กระบวนการที่ผัสสะทั้งหกของมนุษย์คือตาหูจมูกลิ้นกายธรรมารมณ์ได้สัมผัสและสัมพันธ์กับสิ่งเร้าเกิดธาตุรู้ (รู้สึก หมายถึงรู้รู้คิดรู้แจ้ง) และมีการกระทำโต้ตอบฝึกฝนอบรมตนเองหรือโดยกัลยาณมิตรจนประจักษ์ผลเกิดคุณภาวะ (ความรู้และความดี) สมรรถภาวะ (ความสามารถ) สุขภาวะ (ความผาสุกพอเหมาะพอควร) และอิสรภาวะ (พ้นจากทุกข์และความเป็นธรรมชาติ)

สรุปความได้ว่าการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนาหมายถึงการพัฒนาความรู้ศึกษาตามแนวพระพุทธศาสนา โดยการพัฒนากาย จิต ปัญญา ซึ่งพระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับสิกขา แปลว่าธรรมชาติด้านบุคคลพึงศึกษา ผ่านการปฏิบัติหรือเรียกว่าไตรสิกขา ฝึกอบรมจิตใจให้ตั้งมั่นมีคุณธรรมมีปัญญารู้เท่าธรรมชาติ

๑. การเรียนรู้ตามหลักพระพุทธศาสนานั้นสอนให้ชาวพุทธเชื่อมั่นในเหตุและผล ซึ่งความเชื่อดังกล่าว อันนำไปสู่การพัฒนาที่มีลักษณะ ๓ ประการ คือ เชื่อมั่นในความดีงามของมนุษย์ เชื่อมั่นในกฎแห่งกรรมและผลของการกระทำ เชื่อมั่นว่าคนเราต้องรับผิดชอบต่อการกระทำและผลของการกระทำของตน

๒. การเรียนรู้ในพระพุทธศาสนาเน้นสอนให้คนรู้จักฝึกอบรมตนเอง รู้จักการพึ่งพาตนเอง โดยมีโดยมีหลักธรรมที่มุ่งให้คนรู้จักฝึกอบรมตนเองทั้งด้านพฤติกรรม (ศีล) ฝึกฝนพัฒนาทางด้านจิตใจ (สมาธิ) และพัฒนาปัญญาให้รู้จักคิด รู้เหตุผล (ปัญญา) จากหลักธรรมดังกล่าวถ้าชาวพุทธฝึกฝนและปฏิบัติตามก็จะนำไปสู่การพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติ

๓. การเรียนรู้ในพระพุทธศาสนาเน้นสอนให้เกิดมีแนวคิดวิเคราะห์ค้นคว้าปฏิบัติให้เห็นประจักษ์ด้วยตนเอง และหลักคำสอนแบบเป็นเหตุเป็นผลตามหลักวิทยาศาสตร์ คือสามารถพิสูจน์ได้ด้วยตนเอง ไม่ให้เชื่อเรื่องมโนการ ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นเหตุเป็นผลกัน วิธีคิดแบบเป็นเหตุเป็นผลนี้เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาในระดับบุคคลและระดับชาติ

การเรียนรู้ในพระพุทธศาสนามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นหลักพื้นฐานในการพัฒนาและหล่อหลอมพฤติกรรมของคนให้มีความคิดเห็นที่ถูกต้องและดีงาม รู้จักพึ่งพาตนเอง ยึดมั่นคุณธรรม ดำเนินชีวิตที่ดี สามารถดับทุกข์และแก้ปัญหาได้ตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ก่อให้เกิดความสงบสุขทางด้านจิตใจ อันนำไปสู่ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความกรุณาต่อผู้อื่น และความรักสามัคคีของคนในสังคม

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงหลักการสอนและวิธีการสอนจึงควรศึกษาถึงแนวทางและจุดหมายตามปรัชญาที่กำหนดให้ ซึ่งปรัชญาการศึกษาอันเป็นพุทธธรรมนั้นเป็นเรื่องของระบบการศึกษา โดยภารกิจของพระพุทธศาสนา และระบบการศึกษาของพระพุทธศาสนา คือ การช่วยมนุษย์ให้แก้ปัญหาของตนได้ด้วยปัญญาของมนุษย์เกิดจาก ตัณหา (craving, desire) คือ ความอยากที่ทำให้มนุษย์มีทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ เคลื่อนคลาตจากที่เป็นจริงทำให้เกิดความขัดแย้งในตนเองและความขัดแย้งระหว่างตนกับผู้อื่น ทั้งนี้ปัญหาเกิดจากความไม่รู้ ไม่เข้าใจ ไม่มองเห็นสิ่งทั้งหลายตามที่เป็น มีทัศนคติต่อสิ่งทั้ง หลายอย่างไม่ถูกต้องเรียกว่า อวิชชา (ignorance) การแก้ปัญหาหรือแก้ความทุกข์จึงต้องการจัดอวิชชาหรือสร้างวิชาให้เกิดขึ้นภารกิจสำคัญของการศึกษาของพระพุทธศาสนา คือ การ

^{๔๑}สุมน อมรวิวัฒน์, “หลักการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์”, วารสารสุโขทัยธรรมาธิราช, ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๔๒), หน้า ๒๗.

ฝึกอบรมบุคคลให้พัฒนาปัญญาให้เกิดความรู้ความเข้าใจในข้อเท็จจริง และสภาวะทั้งหลาย มีทัศนคติต่อสิ่งทั้งหลายอย่างถูกต้องปฏิบัติและจัดการกับสิ่งทั้งหลายตามที่ควรจะเป็น เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตน คือ ความมีชีวิตอยู่อย่างสำเร็จผลดีที่สุดมีจิตใจเป็นอิสระ มีสุขภาพจิตสมบูรณ์ และประโยชน์แก่ผู้อื่น คือ สามารถช่วยสร้างสรรค์ประโยชน์สุขแก่ชนทั้งหลายที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคมได้^{๔๒}

สำหรับรูปแบบการให้การศึกษาหรือสอนธรรมนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอยู่ภายใต้ทฤษฎีการสอนเชิงพุทธ ซึ่งจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

๑. ปรับทัศนคติให้ถูกต้อง เป็นภารกิจสำคัญของการศึกษาตามแนวทางพุทธศาสนาที่ทำให้บุคคลรู้จักมองสิ่งทั้งหลายตามที่เป็นอยู่และสามารถจัดการกับสิ่งเหล่านั้น ตามที่ควรจะเป็นให้เกิดเป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนและสังคม ไม่ให้มองเห็นและจัดการสิ่งทั้งหลายตามอำนาจกิเลสตัณหา

๒. พัฒนาปัญญา เป็นการสร้างปัญญาอันเป็นความรู้ความเข้าใจให้เกิดขึ้น ในตัวบุคคลนั่นเองโดยไม่ให้เกิดจากผู้อื่นนำมาดัดเยียดให้หรือบังคับให้รับเข้าไป

๓. ผู้สอนเป็นกัลยาณมิตร เป็นภารกิจของผู้สอนและการให้การศึกษาซึ่งเป็นเพียงผู้ชี้แนวทางหรืออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนหรือผู้รับการศึกษาดำเนินเข้าสู่ปัญญาสิ่งที่ดีที่สุดที่ผู้สอนที่ดีจะทำได้ ด้วยการพยายามสรรหาอุบายกลวิธี และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะมาช่วยผู้เรียนให้เข้าถึงปัญญาอย่างได้ผลดีที่สุด

๔. ผู้เรียนมีส่วนร่วม เป็นบทบาทที่สำคัญของผู้เรียนในฐานะที่เป็นผู้สร้างปัญญาให้เกิดแก่ตนและเป็นผู้ลงมือกระทำมากที่สุด เพื่อให้เกิดปัญญาขึ้น ตามความสามารถ ความถนัดและอุปนิสัยของผู้เรียนอันเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงเป็นสำคัญ เพื่อจัดสภาพการเรียนและกลวิธีสอนต่างๆ ที่ทำให้ผู้เรียน เรียนอย่างได้ผลที่สุด

๕. การใช้วิธีการแห่งปัญญาในการเรียนการสอนตามหลักกาลามสูตร เป็นการให้อิสระแก่ผู้เรียนในการใช้ความคิด สามารถซักถามโต้ตอบสืบเสาะค้นหาความจริงต่างๆ ให้ได้รับความรู้ความเข้าใจขึ้นในตนโดยไม่บังคับให้เชื่อแต่ความเชื่อหรือศรัทธาในระบบการศึกษาเป็นเพียงความเชื่อในหลักการวิธีการและสมมติฐานต่างๆ ที่ตั้งขึ้น โดยมีเหตุผลเป็นฐานรองรับอย่างเพียงพอและสามารถดำเนินไปสู่จุดหมายได้อย่างแท้จริง โดยสามารถพิสูจน์ได้ต่อไป^{๔๓}

สรุปเกี่ยวกับการสอนได้ดังนี้คือ ปัญญา^{๔๔} เป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นภายในตัวของผู้เรียน ผู้สอนทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตร ช่วยชี้แนวทางในการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนการสอนอุบาย และกลวิธีต่างๆ เป็นสื่อและเครื่องมือผ่อนแรงการเรียนรู้และการเรียนการสอนประกอบด้วยอิสรภาพในทางความคิดเป็นอุปกรณ์สำคัญในการสร้างปัญญา ทั้งนี้ปัญญาเป็นส่วนสำคัญยิ่งในระบบการศึกษา ส่วนความรู้ ความสามารถแยกเป็น ๒ ประเภท

๑) สุตะ (learning) คือ ความรู้ที่เกิดจากการสดับตรับฟัง หรือเล่าเรียน อ่านรับถ่ายทอดจากแหล่งความรู้อื่น การสั่งสมความรู้ในลักษณะนี้มักเรียกว่า พาหุสัจจะ อันเป็นความผู้คง

^{๔๒}Finochiaro, Mary, and Christopher Brumfit. The Functional National Approach : FromTheoryto Practice. New York : Oxford University Press, ๑๙๘๓.

^{๔๓}พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), พุทธวิธีในการสอน, พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๑, หน้า ๓๕-๓๖.

^{๔๔}ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๕๘/๒๓๑.

แก่เรียนหรือพหูสูตร หรือเรียนรู้มาก เป็นความรู้ประเภทประมวลหรือรวบรวมสิ่งอันพึงรู้ ทำตนให้เป็นคลังเก็บความรู้ เป็นอุปกรณ์ที่นำไปใช้ทำประโยชน์ต่าง ๆ ได้มาก แต่ไม่ถือเป็นองค์ธรรมแกนในระบบการศึกษา

๒) ปัญญา (wisdom) คือ ความรู้ประเภทเข้าใจสภาวะ รู้คิด รู้เลือกคัดวินิจฉัยและรู้ที่จะจัดการ เป็นความรู้ที่มุ่งหมายและเป็นส่วนสำคัญในระบบการศึกษา มีไวพจน์ไว้มากมาย เช่น ญาณ วิชา ปริยญา ปฏิสัมภิตา วิปัสสนา สัมมาทิจ्ञิ เป็นต้น ซึ่งแสดงถึงปัญญาในความหมายต่างๆ และขั้นตอนต่าง ๆ นั้นเอง^{๔๕}

สำหรับลักษณะการสอนซึ่งแตกต่างกันตามประเภทวิชา แบ่งแยกได้เป็น ๒ ประเภท คือ วิชาประเภทที่ชี้แจงข้อเท็จจริง มีหลักสำคัญอยู่ที่ทำให้เกิดความเข้าใจในข้อเท็จจริงการสอนจึงมุ่งเพียงหาวิธีการให้ผู้เรียนเข้าใจตามที่สอนให้เกิดพหุสัจจะเป็นใหญ่ ส่วนอีกประเภทหนึ่งเป็นวิชาเกี่ยวกับคุณค่าในทางความประพฤติปฏิบัติ ซึ่งการสอนที่ทำให้เกิดความเข้าใจ เกิดความรู้สึกรู้เห็นคุณค่าความสำคัญ จนมีความเลื่อมใสศรัทธาที่จะนำไปประพฤติปฏิบัติโดยเฉพาะวิชาศีลธรรมและจริยธรรม ทั้งนี้ผลสำเร็จในด้านการนำไปประพฤติปฏิบัติมีความสำคัญมากและทำได้ยากกว่าผลสำเร็จในด้านความรู้ความเข้าใจ ซึ่งขึ้นอยู่กับคุณสมบัติขององค์ประกอบในการสอนคือ คุณสมบัติส่วนตัวของผู้สอน หลักทั่วไปในการสอน สติในการสอน กลวิธีและอุปายประกอบการสอน^{๔๖} มีรายละเอียดดังนี้

๑. คุณสมบัติของผู้สอน เป็นคุณสมบัติที่ปรากฏออกมาภายนอกอันเป็นบุคลิภาพและคุณสมบัติภายในอันเป็นคุณธรรมต่าง ๆ

ก. บุคลิภาพมีรูปร่างท่าทางสง่างาม มีน้ำเสียงที่น่าฟัง แจ่มใส และมีบุคลิกลักษณะน่าเลื่อมใส ทั้งนี้พระพุทธเจ้าซึ่งทรงเป็นบรมครูทรงมีพระลักษณะที่มีพระวรกายสง่างามที่สามารถโน้มน้าวจิตใจ และพระบุคลิกลักษณะที่น่าศรัทธาปสาทะ สำหรับบุคลิภาพของผู้สอนควรมีการแต่งตัวเพื่อให้มีรูปร่างน่าดู สะอาด และดูดีต่อผู้พบเห็นและผู้เรียน มีการพูดและสอนด้วยความสุภาพนุ่มนวล และภาษาที่น่าฟังต่อบุคคลที่พูดคุยด้วยและผู้เรียน และมีกิริยามารยาทงดงามน่าเลื่อมใส ศรัทธา น่าคบ เอาเป็นแบบอย่างและขอคำปรึกษาทั้งบุคคลทั่วไปและผู้เรียนผู้สอนจะต้องสามารถสอน ชักจูงให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ พอใจที่จะเรียน มีความสุขที่ได้เล่าเรียน เนื่องจากผู้สอนสามารถทำให้ผู้เรียนรู้สึกซาบซึ้งในเนื้อหาในเรื่องที่เรียน ผู้เรียนสามารถเข้าใจและเรียนรู้อย่างสนุกสนานตั้งแต่เริ่มเรียนจนสิ้นสุดบทเรียน ผู้เรียนสามารถค้นหาคำตอบ สามารถซักถามและร่วมเรียนรู้จนเข้าใจในสิ่งที่สงสัยใคร่รู้และต้องการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถร่วมกันเรียนรู้และร่วมเรียนรู้กับผู้สอนจนเกิดความรู้และความสามารถเพิ่มขึ้นรวมทั้งสามารถแก้ปัญหาทั้งในบทเรียนการนำไปใช้และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของผู้เรียน^{๔๗}

^{๔๕}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙.

^{๔๖}สุวรรณณี พันธุ์พริกส์ และคณะ, การศึกษาความสามารถ ปัญหาและความต้องการในการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, ๒๕๕๐, หน้า ๔๒.

^{๔๗}พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พุทธวิธีในการสอน, พิมพ์ครั้งที่ ๕, กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๑, หน้า ๓๕-๓๖.

ข. คุณธรรม เป็นสิ่งที่มีในตัวของผู้สอนอันเป็นคุณธรรมที่ผู้สอนจะต้องมี ประกอบด้วย ๓ ด้าน คือ ความรู้ในงานสอน จิตใจบริสุทธิ์ต่อผู้เรียน และจิตใจกรุณาต่อผู้เรียนดังนี้^{๔๘}

ค. ความรอบรู้ในงานสอน เป็นความรู้ความสามารถที่ผู้สอนจะต้องสามารถทำในระหว่างการเรียนการสอนมี ๒ อย่าง คือ ความรู้ความเข้าใจและความแตกฉานในด้านต่างๆ ที่จำเป็นของผู้สอนต่อการเรียนการสอน ดังนี้

ง. ความรู้ความเข้าใจ เป็นความสามารถที่ผู้สอนจะต้องมีในการปฏิบัติการสอน เพื่อให้เกิดความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ เหล่านี้คือ

๑) ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ขอบเขตของกฎเกณฑ์ และหลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้ชัดเจน และรู้ถึงความสามารถของผู้เรียนแต่ละบุคคลในการเรียนการสอนที่จะสามารถพัฒนาผู้เรียน

๒) ความรู้ความเข้าใจในพฤติกรรมของผู้เรียน เพื่อได้พัฒนาผู้เรียนด้วยวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน

๓) รู้วิธีการ และกลวิธีในการเรียนการสอนที่จะทำให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนให้สู่เป้าหมายที่ต้องการ

๔) มีความรู้ในวิชาด้านสรีรวิทยา และจิตวิทยา สามารถนำความรู้ในด้านต่าง ๆ เหล่านั้นทั้งนี้อาจหมายถึงการใช้แนวทางในทางพุทธศาสตร์ที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันนี้ นำมาใช้ในกระบวนการการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดภาวะที่เหมาะสมและทำให้เกิดทัศนคติที่เหมาะสมของผู้เรียนให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องเหมาะสมต่อสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้เกิดการเพิ่มพูนความสามารถและประสิทธิภาพในการเรียนการสอนให้มีผลดีขึ้นอันเป็นเครื่องมือในการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้

๕) มีความรู้ความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลในความสนใจ ความถนัดความโน้มเอียง โดยธรรมชาติที่อยู่ในผู้เรียน

๖) มีความรู้ความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล ในด้านระดับสติปัญญาความสามารถ ความพร้อม และพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนต่อการเรียนรู้

๗) มีความรู้ความเข้าใจต่อปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลในด้านอุปสรรคและส่งเสริมต่อการเรียนรู้ และการฝึกอบรมในระดับต่าง ๆ พร้อมกับรู้จักนำเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ในการแก้ไขและส่งเสริมต่อการเรียนรู้และการฝึกอบรมของผู้เรียนให้ดำเนินก้าวหน้าไปด้วยดี

๘) รู้พื้นฐานและประสบการณ์ของผู้เรียน รู้พื้นฐานความรู้และลักษณะในตัวของผู้เรียนที่ผู้สอนควรจะนำมาเป็นแนวทางและองค์ประกอบเพื่อเลือกวิธีการ และกลวิธีในการเรียนการสอน

๙) คอยสังเกตผู้เรียนในขณะที่ทำการเรียนการสอน สามารถรู้เท่าทันในตัวผู้เรียนพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกมา มีปัญหาหรือไม่ สามารถเห็นสาเหตุแห่งปัญหา และพร้อมเข้าไปแก้ไขและช่วยเหลือในทันที

๑๐) มีความเข้าใจแน่ใจ และรู้ชัดต่อจุดหมายและผลสัมฤทธิ์ที่ผู้เรียนจะต้องบรรลุถึงนั้นคืออะไร เป็นอย่างไร และผู้เรียนจะสามารถกระทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์นั้นด้วยตนเอง

จ. ความแตกฉาน เป็นปัญญาที่แตกฉานในด้านต่าง ๆ ของผู้สอนที่จะต้องมิดังนี้

^{๔๘}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๓.

๑) มีความรู้ความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งในสิ่งที่ทำการสอน สามารถอธิบาย แยกแยะให้เห็นถึงรายละเอียดต่าง ๆ ในแต่ละหัวข้อแต่ละประเด็น สามารถเชื่อมโยงประเด็นต่าง ๆ เข้าด้วยกัน สามารถแจกแจงแยกย่อยกระจายความรู้ความคิดออกไปสู่รายละเอียดต่าง ๆ ได้อย่าง ชัดเจนรวมถึงผลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและเกิดตามมา คือ การสอนอย่างผู้เชี่ยวชาญ

๒) มีความรู้ความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งในสิ่งที่ทำการสอน มีความเข้าใจใน เนื้อหาประเด็น และสามารถจับใจความในคำที่จะใช้อธิบายให้ลงสู่รายละเอียดมาตั้งเป็นประเด็น เป็น กระทำหัวข้อในการอธิบายในการสอน สามารถเห็นผลในด้านต่าง ๆ ที่ปรากฏและสามารถสืบสาว กลับไปหาเหตุได้อย่างชัดเจน อันเป็นการรู้อย่างผู้เชี่ยวชาญ

๓) มีความรู้ความเข้าใจอย่างแตกฉานในภาษา รู้ภาษาสำนวน และรู้จักใช้ ถ้อยคำในการชี้แจง ในการสอนเนื้อหา ประเด็นและหัวข้อต่าง ๆ เหล่านั้นให้ผู้เรียนเข้าใจ และเห็น ตามอย่างที่เป็นตามเนื้อหาเหล่านั้น

๔) มีไหวพริบ สามารถเข้าใจและคิดหาเหตุผลได้เหมาะสมทันการทันสิ่ง ต้องแก้ปัญหาและมีความรู้ความเข้าใจในความรู้ด้านต่าง ๆ ว่ามีแหล่งที่มา มีประโยชน์อย่างไร สามารถเชื่อมโยงความรู้ทั้งหลายเหล่านั้น เข้าด้วยกัน สามารถสร้างความคิดและเหตุผลขึ้นมาใหม่ได้ อันเป็นความฉลาดแตกฉานในปฏิกิริยา

ฉ. จิตใจบริสุทธิ์ต่อผู้เรียน เป็นคุณธรรมของครูที่จะต้องทำตัวหรือประพฤติตัวให้ บุคคลทั่วไปและผู้เรียนเชื่อถือและเลื่อมใสในตัวผู้สอน คุณธรรมความดีที่พึงต้องกระทำมีดังนี้

๑) มีความประพฤติดี ไม่กระทำในสิ่งไม่ดีหรือความชั่วทั้งการกระทำ การ พูด และความคิด หรือกาย วาจา และใจ ให้เป็นแบบอย่างไม่ให้คนทั่วไปและผู้เรียนนำมาดำเนิน ติเตียนได้

๒) ทำตัวและใช้ชีวิตอย่างที่สอน คือ สอนอย่างไรก็ทำตัวหรือประพฤติอย่าง นั้น เป็นตัวอย่างที่ดีและให้ประชาชนบุคคลทั่วไปและผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในสิ่งที่ทำการเรียนการ สอน

๓) มีความบริสุทธิ์ใจและจริงใจในการสอน ด้วยการสอนบุคคลทั่วไปและ ผู้เรียนด้วยความมุ่งหวังประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญโดยไม่มีอะไรเคลือบแฝงและตั้งใจทำให้เกิด ประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายตามต้องการ

ซ. จิตใจกรุณาต่อผู้เรียน เป็นความปรารถนาให้ผู้เรียนหรือบุคคลที่มีปัญหาได้รับการ แก้ไขปัญหา ได้รับการพัฒนา รวมทั้งได้รับความรู้ได้รับความช่วยเหลือจากการเรียนการสอน โดยไม่ เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยยากลำบากของตนเอง พร้อมกับปฏิบัติตนอย่างกัลยาณมิตร คือ ทำตนให้ น่ารักเป็นที่ไว้วางใจและสนิทสนมของผู้เรียนและผู้พบเห็น เป็นที่น่าเคารพเกิดความรู้สึกอบอุ่น พึงพา ได้และปลอดภัย เป็นที่น่ายกย่องในความรู้และภูมิปัญญาอย่างแท้จริง รู้จักพูดด้วยการคอยแนะนำ กล่าวเตือนและเป็นที่ปรึกษาที่ดี อดทนต่อถ้อยคำด้วยการพร้อมรับฟังคำซักถามอยู่เสมอและด้วย ความอดทนไม่เบื่อหน่าย กล่าวชี้แจง อธิบายเรื่องต่าง ๆ ที่ลึกซึ้งได้ และไม่ชักจูงไปในทาง เสื่อม เสียหายแก่ผู้เรียน ทั้งนี้คุณลักษณะของความเป็นกัลยาณมิตรของผู้สอนหรือครูที่มีต่อผู้เรียนหรือศิษย์ นั้นถือเป็นความสัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนาของผู้สอนที่มีต่อผู้เรียนครูหรือผู้สอนจะต้องมีคุณสมบัติ เหล่านี้คือ สอนสิ่งที่จริงและเป็นประโยชน์แก่ผู้ฟังเข้าใจสิ่งที่สอนอย่างถ่องแท้ สอนด้วยความเมตตา

มุ่งประโยชน์แก่ผู้เรียนเป็นที่ตั้งโดยไม่หวังผลตอบแทน ทำได้จริงอย่างที่สอนและเป็นตัวอย่างที่ดี มีบุคลิกภาพสามารถโน้มน้าวจิตใจให้ผู้เรียนใกล้ชิดสนิทสนมและพึงพอใจมีความสุข และมีหลักการสอนและวิธีสอนยอดเยี่ยม^{๔๙}

๒. หลักทั่วไปในการสอน เป็นเรื่องของหลักโดยทั่วไปของการสอนที่จะต้องคำนึงถึงแบ่งออกเป็น ๓ หมวด คือ เนื้อหาที่จะสอน ตัวผู้เรียน และการสอน ดังนี้^{๕๐}

เนื้อหาหรือเรื่องที่จะสอนเป็นประเด็นในสิ่งที่จะต้องสอนด้วยหลัก ดังต่อไปนี้

๑) สอนจากสิ่งที่เข้าใจง่ายหรือเห็นอยู่แล้วไปหาสิ่งที่เข้าใจยากหรือยังไม่เคยเห็น
๒) สอนเนื้อเรื่องที่มีความลุ่มลึก ยุ่งยาก ซับซ้อนจากลำดับง่ายไปสู่เนื้อหาส่วนที่ยุ่งยาก ซับซ้อน ลุ่มลึกขึ้นไปเป็นลำดับ และมีความต่อเนื่องตลอดสายของเนื้อหา เป็นการสอนที่เป็นอนุพุทธานุภาพ

๓) การสอนในสิ่งที่แสดงให้เห็นได้ เพื่อให้การสอนนั้น เกิดผลดีหรือเข้าใจได้ง่ายขึ้น แก่ผู้เรียนให้สอนด้วยการสอนจากของจริงซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้เห็น ได้ฟัง ได้รับรู้ เรียนรู้จากของจริง อันเป็นประสบการณ์ตรง

๔) สอนตรงเนื้อหา ตรงเรื่อง ครอบคลุม มีจุดประเด็นที่สอนไม่วกวน ไม่ไขว้เขว ไม่ออกนอกเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา

๕) สอนอย่างมีเหตุผล หากตรงตาม สามารถเห็นจริงได้

๖) สอนเท่าที่จำเป็นพอดีสำหรับให้เกิดความเข้าใจ และเรียนรู้ได้ผลไม่ใช่สอนเท่าที่ตนรู้ หรือสอนมากเกินไปเพื่อแสดงภูมิของผู้สอน เพราะสอนน้อยผู้เรียนก็ไม่เกิดประโยชน์สูงสุด และการสอนมากสอนลึกเกินไปผู้เรียนก็ไม่สามารถเข้าใจและเอามาใช้ประโยชน์ได้

๗) สอนสิ่งที่มีความหมาย ควรแก่การเรียนรู้และเข้าใจ เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน

ตัวผู้เรียน เป็นผู้รับและเรียนรู้จากผู้สอนและการเรียนการสอนที่ผู้สอนจัดให้และผู้เรียนมีส่วนร่วม ซึ่งผู้สอนจะต้องคำนึงถึงผู้เรียนในประเด็นต่อไปนี้

๑) ต้องรู้และคำนึงถึงผู้เรียนว่า ผู้เรียนมีความแตกต่างกัน และใช้ความรู้ความเข้าใจ ปัญหาของผู้สอนในการสอนให้เหมาะสมกับจริตของผู้เรียนซึ่ง แยกได้ ๖ ประเภท คือ รากจริต โทสจริต โมหจริต ศรัทธาจริต พุทธิจริต และวิตกจริต และระดับความสามารถของบุคคล ที่มีอยู่ ๔ ประเภท คือ บุคคลที่รู้ได้เข้าใจได้ฉับพลันในทันทีที่ได้เรียนรู้หรือยกหัวข้อขึ้น แสดงเรียกว่า อุดมฉิทธัญญู เทียบกับบัวพ่านน้ำบุคคลที่สามารถรู้เข้าใจได้เมื่อผู้สอนอธิบายความพิสดารหรืออธิบายรายละเอียดมากขึ้น เรียกว่า วิปจิตัญญู เทียบกับบัวปริมน้ำบุคคลที่พอจะทำความเข้าใจเมื่อมีการชี้แจงแนะนำและเมื่อผู้สอนได้ทำการอธิบายแจ่มแจ้งให้ละเอียดมากขึ้น และจะต้องทำความเข้าใจฝึกฝนมากขึ้น ในโอกาสต่อไป เรียกว่า ไนยยะ เทียบกับบัวจมน้ำบุคคลที่อับปัญญาหรือมี ภูมิปัญญาน้อยไม่สามารถทำความเข้าใจในเรื่องเหล่านั้นหรือบรรลุลักษณะพิเศษในชาตินี้ เรียกว่า ปทปรมะ

๒) ปรับวิธีสอนผ่อนให้เหมาะสมกับบุคคล ทั้งนี้ เพราะในการสอนเรื่องเดียวกัน แต่หากต่างบุคคลอาจใช้วิธีต่างกันจึงจะทำให้เกิดความเข้าใจถึงเนื้อหาและเหตุผลของเรื่องนั้น ๆ

^{๔๙}พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พุทธวิธีในการสอน, อ่างแล้ว, หน้า ๓๕-๓๖.

^{๕๐}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๓

๓) ความพร้อม เป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงหรือคอยพิจารณาว่า ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ มีความเข้าใจ ความสนุกสนาน ความกระตือรือร้นหรือความสนใจ ที่บาลีเรียกว่า ปาโรปะกัสะ ของแต่ละบุคคลว่าถึงเวลาที่ควรได้รับการเรียนรู้อะไร แค่นั้น

๔) การลงมือปฏิบัติ เป็นการสอนโดยให้ผู้เรียนลงมือทำด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจชัดเจน แม่นยำและได้ผลจริง

๕) การสอนอย่างมีส่วนร่วม เป็นการสอนที่ดำเนินไปในรูปแบบที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการหาความจริง มีการแสดงความคิดเห็น สามารถโต้ตอบโต้โดยเสรี มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น สามารถเข้าถึงความจริงได้ด้วยตนเอง มีความชัดเจน และมั่นใจในตนเอง ช่วยส่งเสริมให้เกิดความคิด การวินิจฉัยความรู้ของผู้เรียนด้วยตนเอง และกล้าแสดงความคิดเห็นโต้ตอบอย่างเสรี ก่อให้เกิดการแสวงหาความรู้อย่างเสรี อันเป็นการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยตนเองโดยมีผู้สอนเป็นผู้ชี้แนวทางเข้าสู่ความรู้

๖) เอาใจใส่บุคคลที่ควรได้รับความสนใจเป็นพิเศษ เป็นรายๆ ไปตามควรแก่กาลเทศะและเหตุการณ์ในขณะนั้น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียนการสอนในขณะนั้น

๗) ช่วยเหลือเอาใจใส่คนที่ด้อย ที่มีปัญหาให้สามารถได้รับประโยชน์ตามควรแก่กาลเทศะและเหตุการณ์เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน และเกิดประโยชน์สูงสุด ตัวการสอน เป็นการเรียนการสอนในส่วนของวิธีการที่ผู้สอนจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ซึ่งผู้สอนจะต้องสอนโดยคำนึงถึงวิธีการที่จะต้องสอนดังต่อไปนี้

๑) การเริ่มต้นการสอน เป็นจุดสำคัญของการสอน หากผู้สอนเริ่มต้นการสอนที่ดีจะช่วยให้การสอนสำเร็จผลดีเป็นอย่างมาก เนื่องจากช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้เข้าสู่เนื้อหาได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้การนำเข้าสู่บทเรียนหรือการเริ่มต้นในการเรียน ควรเริ่มจากสิ่งที่ผู้เรียนรู้และเข้าใจอยู่แล้วหรือจุดที่ผู้เรียนสนใจจะทำให้การเข้าสู่เนื้อหาหรือบทเรียนที่จะทำการเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดี

๒) การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้สึกสนใจ พอใจที่จะเรียนรู้ มีความสนุกสนานต่อการเรียนรู้ เห็นความสำคัญของบทเรียน เกิดความต้องการเรียนรู้ เห็นประโยชน์ต่อบทเรียน เกิดความภูมิใจและพอใจที่จะเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้เพิ่มพูน และให้เกียรติต่อผู้เรียน

๓) การสอนมุ่งเนื้อหา เป็นการสอนที่มุ่งให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่สอนแก่ผู้เรียน โดยไม่กระทบตนเองและผู้อื่น ไม่ยกตน ไม่เสียดสีใคร ดังนั้น ในการสอนมุ่งสอนในเนื้อหาและแนวทางในการคิดวิเคราะห์ตามความเป็นจริงโดยให้ผู้เรียนคิดพิจารณาตัดสินใจด้วยตนเอง

๔) สอนด้วยความเคารพ เป็นการสอนด้วยความตั้งใจ ทำด้วยความรู้สึกว่าเป็นสิ่งมีค่าทำด้วยความจริงใจ เห็นความสำคัญของผู้เรียน ไม่ดูถูกผู้เรียนว่าโง่เขลา ต่ำค่า หาประโยชน์ไม่ได้ และสอนแบบขอไปที ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้สอนไม่ควรกระทำ แต่ควรสอนด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ

๕) ใช้ภาษาที่สุภาพ นุ่มนวล ไพเราะน่าฟังในการสอนผู้เรียน ใช้ถ้อยคำที่น่าฟังเข้าใจง่ายและผู้เรียนคุ้นเคย เหมาะสมกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนพอใจที่จะฟัง ที่จะเรียน เกิดความเข้าใจได้ง่ายต่อบทเรียนและเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วตามที่ผู้เรียนสามารถสื่อสารและทำความเข้าใจบทเรียนจากการเรียนการสอนที่ผู้สอนทำการสอน

การสอนหรือการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ไม่ใช่สิ่งที่กระทำได้ง่ายดังนั้น ผู้สอนควรทำตามหลักกรรม ๕ อย่าง คือ ชี้แจงไปตามลำดับ ชี้แจงยกเหตุผลมาอธิบายให้เข้าใจ แสดงหรือสอนด้วยความเมตตา สอนโดยไม่เห็นแก่อาภิส และไม่สอนโดยก่อให้เกิดการกระทบต่อตนเอง และผู้อื่น จึงจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้^{๕๑}

วิธีการสอน เป็นวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ที่พระพุทธเจ้าทรงใช้สั่งสอน ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่ครูผู้สอนควรใช้ มีดังนี้

๑) แบบสากัจฉา หรือสนทนา เป็นวิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่ยังไม่คุ้นเคยกับเนื้อหาที่สอนและผู้สอน โดยการสนทนาพูดคุยกับผู้เรียนเพื่อนำเข้าสู่บทเรียนและทำให้เกิดความเลื่อมใส ศรัทธาต่อการเรียนรู้ในการเรียนการสอนและต่อผู้สอนซึ่งจะทำให้การเรียนรู้ดำเนินไปตามผู้สอนต้องการและจัดการให้แก่ผู้เรียน

๒) แบบบรรยาย เป็นวิธีสอนที่ใช้กับผู้เรียนที่มีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในบทเรียน เนื้อหาที่ผู้สอนจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และผู้เรียนมีความเลื่อมใส ศรัทธาอยู่แล้วให้ได้รับความรู้เพิ่มเติมมากขึ้นทั้งการสอนแบบบรรยายจะได้ผลอย่างทั่วถึงต่อที่ประชุมหรือชั้นเรียนนั้น เมื่อผู้เรียนหรือบุคคลในที่ประชุมเป็นบุคคลในประเภทเดียวกันและระดับความรู้ระดับภูมิปัญญาใกล้เคียงกัน

๓) แบบตอบปัญหา เป็นวิธีสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนถามปัญหา สิ่งที่ยากรู้ สิ่งที่ต้องรู้ สิ่งที่ยสงสัยและถามหาคำตอบเพื่อเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาความรู้ ในการตอบปัญหาของผู้สอนที่ผู้เรียนถามจะต้องพิจารณาปัญหาที่ถามว่ามีลักษณะเป็นอย่างไรและจะใช้วิธีตอบปัญหาเหล่านั้น ให้เหมาะสมอย่างไรซึ่งพระพุทธเจ้าทรงแยกประเภทปัญหาไว้ตามลักษณะวิธีตอบเป็น ๔ อย่างในสังคิตสูตร คือ^{๕๒}

๑) เอกังสพยากรณีปัญหา เป็นปัญหาที่ฟังตอบตรงไปตรงมาตายตัว ตัวอย่างอย่างคำถามด้านปัญหาทางธรรมที่พระอรรถกถาจารย์ได้ยกตัวอย่างไว้เช่น “จักขุเป็นอนิจจังหรือ ” ฟังตอบตรงไปทีเดียวว่า “ถูกต้อง”

๒) ปฏิปุจฉาพยากรณีปัญหา เป็นปัญหาที่ฟังย้อนถามแล้วจึงแก้อย่างตัวอย่างคำถามปัญหาทางธรรมที่พระอรรถกถาจารย์ยกตัวอย่างไว้ เช่น “โสตะก็เหมือนจักขุหรือ ” ฟังย้อนถามก่อนว่า “ที่ถามนั้น หมายถึงแจ้งใด ” ถ้าผู้ถามบอกว่า “ในแง่เป็นเครื่องมองเห็น ” ฟังตอบว่า “ไม่เหมือน” ถ้าผู้ถามถามว่า “ในแง่เป็นอนิจจัง ” จึงตอบว่า “เหมือน”

๓) วิชชชพยากรณีปัญหา เป็นปัญหาที่จะต้องแยกความตอบ ปัญหาทางธรรมที่อรรถกถาจารย์ยกตัวอย่าง เช่น “สิ่งที่เป็นอนิจจัง ได้แก่ จักขุใช่ไหม ” ฟังแยกความออกตอบว่า “ไม่เฉพาะจักขุเท่านั้น ถึงโสตะ ฆานะ เป็นต้น ก็เป็นอนิจจัง ” หรือปัญหาว่า “พระตถาคตตรัสวาจาซึ่งไม่เป็นที่รักที่ชอกใจของคนอื่นไหม ” ก็แยกตอบตามหลักการตรัสวาจา ๖ หรือปัญหาว่า “พระพุทธเจ้าทรงติเตียนตะขังหมดจริงหรือ ” ก็ต้องแยกตอบว่าชนิดใดติเตียน ชนิดใดไม่ติ

๔) ฐปณียปัญหา เป็นปัญหาที่ฟังยับยั้งเสีย อันเป็นปัญหาที่ช่วยให้เกิดประโยชน์แก่การเรียนการสอน ทั้งผู้เรียนและการคิดหาความรู้ ได้แก่ ปัญหาที่ถามนอกเรื่อง ไร้ประโยชน์ทำให้เกิด

^{๕๑}พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พุทธวิธีในการสอน, อ่างแล้ว, หน้า ๓๕-๓๖.

^{๕๒}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๕.

ความไขว่เขว ยึดเยื้อสิ้นเปลืองเวลา ซึ่งผู้สอนควรอย่างยิ่งเสียด้วยการไม่ตอบคำถามและชักนำผู้ถามให้กลับเข้าสู่บทเรียน หรือเรื่องที่ต้องเรียนรู้ อรรถกถาจารย์ยกตัวอย่างของคำถาม เช่น ถามว่า “ชีวะอันใด สรรพก็อันนั้นหรือ” ซึ่งเป็นคำถามประเภทแก่งความจริง ที่แม้จะอธิบายอย่างไรผู้ถามก็ไม่สามารถเข้าใจ เพราะไม่อยู่ในฐานที่จะเข้าใจได้ พิสูจน์ไม่ได้ และไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อะไรแก่ ผู้ถาม จึงไม่ควรตอบและควรชักนำเข้าสู่บทเรียน และเรื่องที่เรียนรู้ต่อไป

๕) แบบวางกฎข้อบังคับ เป็นการเรียนการสอนที่หาข้อตกลงร่วมในการเรียนการสอนด้วยการวางกฎระเบียบร่วมกันในการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดจากการเรียนรู้ จากนั้นจึงทำการเรียนการสอนร่วมกันและผู้สอนจะเป็นผู้สรุปการเรียนรู้ร่วมกันนั้นว่ามีข้อดีหรือผลดีอย่างไร และผลเสียหรือข้อเสียอย่างไร ดังนั้นการเรียนการสอนแบบวางกฎข้อบังคับจะต้องช่วยกันค้นหาข้อดีข้อเสียของประเด็นนั้น และผลที่เกิดขึ้นจากสิ่งนั้นนอกจากนั้น ในการเรียนรู้บทเรียนว่ามีผลเป็นอย่างไรและมีประเด็นอยู่ที่ใด เพื่อให้การเรียนรู้เข้าสู่เนื้อหาและบทเรียนโดยเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้อง

๖) กลวิธีและอุปมาประกอบการสอน เป็นการใช้เทคนิคและกลวิธีต่าง ๆ ซึ่งเป็นกลเม็ดที่จะทำให้การเรียนการสอนที่สามารถทำให้ผู้เรียนเข้าสู่เนื้อหาบทเรียน และเรียนรู้บทเรียนด้วยความสนใจ เข้าใจบทเรียนได้ง่ายตามความสามารถและศักยภาพของตนอย่างเต็มศักยภาพของตนและพัฒนาด้วยตนเอง ด้วยกลวิธีและอุปมา ดังนี้^{๕๓}

๑) การยกอุทาหรณ์ และการเล่านิทานประกอบ เป็นการยกตัวอย่างประกอบ คำอธิบายและการเล่านิทานประกอบการสอน ช่วยให้เข้าใจความหมายในบทเรียนได้ง่ายและชัดเจน ช่วยให้จำแนกแยก เห็นจริงและเกิดความเพลิดเพลิน ทำให้การเรียนการสอนมีรสชาติดียิ่งขึ้น เช่น จะอธิบายถึงเรื่อง ลักษณะนามของช้างว่าเหตุใดจึงเรียกว่า เชือก ก็ควรจะอธิบายถึงที่มาของคำว่าเชือกที่ใช้เป็นลักษณะนามของช้างว่ามาจากใช้เชือกผูกช้างบ้านและเวลานับจำนวนช้างจึงนับว่ามีจำนวนเป็นเชือกตามสิ่งที่ใช้คล้องอยู่กับช้างแต่ขณะที่ช้างป่าจะนับเป็นตัว

๒) การเปรียบเทียบกับข้ออุปมา เป็นการนำอุปมาช่วยในการเรียนการสอนให้เกิดความเข้าใจในบทเรียนที่มีความลึกซึ้ง เข้าใจยากให้เกิดความหมายที่เด่นชัด และเข้าใจง่ายมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในการอธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรม ให้สามารถเปรียบเทียบให้เห็นได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมหรือเปรียบเทียบเรื่องที่เป็นรูปธรรมด้วยข้ออุปมาแบบรูปธรรม เพื่อช่วยให้เห็นความหมายได้หนักแน่นมากยิ่งขึ้น

๓) การใช้อุปกรณ์หรือสื่อการสอน พระองค์ทรงใช้สื่อทุกอย่างที่อยู่ใกล้ตัวมาสอน เช่น ขณะที่เดินไปในป่าแห่งหนึ่ง มีพระสงฆ์หมู่ใหญ่ตามเสด็จ พระองค์ทรงหยิบใบไม้ขึ้น มากำหนึ่ง แล้วตรัสถามภิกษุทั้งหลายว่า เห็นใบไม้ในมือตาคิดไหม เห็นพระเจ้าข้า พระสงฆ์ตอบพร้อมกันนี้คือการใช้สื่อใกล้ตัวในการสอน

๔) การทำเป็นตัวอย่าง เป็นวิธีสอนที่ดีที่สุดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะทางด้านจริยธรรม อันเป็นการสอนด้วยการสาธิตให้ดู ทั้งนี้พระพุทธเจ้าทรงกระทำให้เป็นแบบอย่าง ด้วยพระจริยาวัตรอันดีงามที่เป็นอยู่โดยปกติละในบางครั้งทรงปฏิบัติเป็นเรื่องเฉพาะก็มี เช่น คราวหนึ่งพระพุทธเจ้าพร้อมด้วยพระอานนท์ตามเสด็จ ขณะเสด็จตามเสนาสนะที่อยู่ของพระสงฆ์ได้ทอดพระเนตรเห็น

^{๕๓}พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), พุทธวิธีในการสอน, อ่างแล้ว, หน้า ๕๑.

พระภิกษุรูปหนึ่งอาพาธเป็นโรคท้องร่วง นอนจมกองมูลและคูของตน ไม่มีผู้พยาบาลดูแล จึงเสด็จเข้าไปหา จัดการทำความสะอาดให้นอนโดยเรียบร้อย

๕) การเล่นเกม เล่นคำ และใช้คำในความหมายใหม่ เป็นการใช้ภาษาผสมกับปฏิภาณ แม้การถามที่ใช้คำที่มีความหมายไม่ดี แต่จะตอบไปด้วยคำพูดเดียวกันแต่เป็นคำพูดในความหมายที่ดีงาม โดยความหมายและอรรถรสไม่เปลี่ยนแปลง

สรุปการสอนโดยใช้หัวเรื่องมีประโยชน์เพราะเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เพราะผู้สอนได้สำรวจเนื้อหาที่น่าสนใจ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาที่เหมาะสม มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับใช้ในการสร้างหลักสูตรและกิจกรรมต่อเนื่อง สะท้อนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนเนื้อหาวิชาได้ ผู้เรียนได้เรียนภาษาพร้อมๆ กับการเรียนเนื้อหาวิชา และภาษาที่ได้มานั้นสามารถเข้าใจได้ โดยเชื่อมโยงกับความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งผู้เรียนมีโอกาสใช้ภาษาสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหา ใช้ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหามากขึ้น และมีการพัฒนาทางภาษาเพิ่มขึ้นด้วย การเรียนรู้แบบประสบการณ์ และการเรียนรู้จากการทำโครงการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือและช่วยเหลือกันและกันในการเรียนรู้

๒.๕ รูปแบบการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทย

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ได้รับความนิยมในปัจจุบันและประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง คือ รูปแบบการจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบสถานศึกษา รูปแบบการจัดวัดให้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม รูปแบบการเทศนาหรือการบรรยายธรรมในลักษณะพูดคุยสนทนา (Dhamma Talk) เป็นรูปแบบการเผยแผ่ที่พระสงฆ์ใช้เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษ ในกรณีที่มีชาวต่างชาติเข้าร่วมกิจกรรมด้วย ซึ่งแต่ละรูปแบบก็ประสบความสำเร็จในการทำงานเผยแผ่เชิงรุกทางพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเผยแผ่ไปยังต่างประเทศในฐานะพระธรรมทูต

ในส่วนของรูปแบบการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพและลดความประหม่าความอาย ขณะบรรยาย อธิบาย ส่วนหนึ่งเป็นบทบาทที่สำคัญของผู้สอน ผู้สอนต้องสร้างประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียนในการฝึกฟังและฝึกพูดภาษาอังกฤษ รวมทั้งเป็นแบบอย่างสำหรับการลอกเลียนแบบของผู้เรียนและมีความสามารถในการที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในทางด้านการปฏิบัติโดยใช้เทคนิคและวิธีสอนที่ดีและเหมาะสมมาเป็นตัวกลางในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ นอกจากผู้สอนที่นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษแล้ว ระยะเวลาในการฝึกทักษะการพูดภาษาอังกฤษควรเพียงพอต่อการฝึกและนำไปใช้เพื่อสื่อสารได้อย่างดี ความรู้สึกชอบหรือพอใจที่มีต่อองค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่างๆ และได้รับการตอบสนองความต้องการนั้น แสดงว่าการพัฒนาความสามารถด้านการพูดในโอกาสต่างๆ โดยใช้การฝึกสนทนา/บรรยายเกี่ยวกับเรื่องราวและสถานที่ภายในวัดเป็นภาษาอังกฤษในสถานการณ์เหมือนจริงเป็นการเรียนรู้ที่มีการกำหนดสถานการณ์ขึ้นแล้วผู้เรียนมีการเลือกสรรคำที่มีความถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์และมีการแสดงความคิดเห็น จึงเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาทักษะการพูดอย่างเต็มทีและสร้างความมั่นใจในการพูดสื่อสารให้กับผู้เรียนอีกด้วยพลังที่เกิดจากพลังทางจิตที่มีผลไปสู่

เป้าหมายที่ต้องการและหาสิ่งที่ต้องการมาตอบสนอง เป็นการนำสถานการณ์ที่เป็นสภาพการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวัน^{๕๔}

จากรายละเอียดว่าด้วย ภาระหน้าที่และบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อสังคมข้างต้น เมื่อเทียบกับชีวิตของประชาชนทั่วไป ก็ถือได้ว่า พระสงฆ์เป็นเหมือนสาขาอาชีพหนึ่งในสังคมที่มีภาระหน้าที่ชัดเจน และดำรงชีวิตอยู่ในฐานะผู้สั่งสอนอบรมประชาชนให้เป็นคนดี ปฏิบัติตนตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา การที่พระสงฆ์จำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษดังเช่นบุคคลในสาขาอาชีพหรือบทบาทอื่นๆ นั้นก็ไม่ค่อยแตกต่างกันมากนัก เพื่อให้รายละเอียดที่ชัดเจนขึ้นต่อประเด็นที่ภาษาอังกฤษมีบทบาทต่อพระสงฆ์ไทยอย่างไรรั้น จึงสามารถอธิบายเพิ่มเติมเป็นประเด็นต่อไป^{๕๕}

๒.๕.๑ พระสงฆ์ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการใช้สื่อและการเข้าถึงข่าวสาร

ปัจจุบันข่าวสารบ้านเมืองมีการเผยแพร่ไปสู่ช่องทางของสื่อต่างๆ อย่างหลากหลาย ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ และอินเทอร์เน็ต ในยุคข้อมูลข่าวสารระบบดิจิทัล โทรศัพท์มือถือและอินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิต เพื่อให้สามารถก้าวทันโลก รู้เท่าทันโลกเทคโนโลยี เพื่อสามารถปรับตัวให้ทันต่อกระแสโลกาภิวัตน์ สามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการเทศน์สั่งสอน หรือปรับใช้การดำเนินชีวิตของสมณะในโลกยุคใหม่อย่างมีสติ พระสงฆ์ที่มีพื้นฐานทางภาษาอังกฤษดี จะสามารถเข้าถึงสื่อได้หลากหลาย ทั้งไทยและต่างประเทศ สามารถใช้เครื่องมือสื่อสารที่มีระบบที่ซับซ้อน อย่างสมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ระบบใหม่ๆ ซอฟแวร์ที่เอื้อต่อการนำเสนอที่น่าสนใจต่างๆ ล้วนมีคำสั่งและระบบปฏิบัติการที่เป็นภาษาอังกฤษและศัพท์เทคนิคมากมาย รวมทั้งการใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คต่างๆ ในการติดต่อสื่อสารที่ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่าย สะดวกต่อการดำเนินกิจกรรมสาธารณกุศลต่างๆ เช่น การทำสื่อโฆษณากิจกรรมการกุศลของวัด การกระจายข่าวสารที่เป็นประโยชน์ เช่น การระดมทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นต้น^{๕๖}

๒.๕.๒ พระสงฆ์ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อเข้าถึงคนรุ่นใหม่

การที่พระสงฆ์มีหน้าที่ในการให้การศึกษาวรรณเยาวชนก็ดี เด็กนักเรียน คนหนุ่มสาวยุคใหม่ ที่เกิดมาพร้อมความเจริญทางเทคโนโลยีโลกยุคใหม่ ย่อมต้องมีทักษะทางภาษาในอันที่จะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ และองค์ความรู้ใหม่ๆ ที่มีความเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว การที่คนเราสนใจสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบโลกเห็นโลกในแบบที่หลากหลาย วัฒนธรรมที่แตกต่าง หากรับมาทั้งหมดโดยขาดผู้ให้สติ หรือผู้รู้เท่าทัน ก็อาจเป็นอันตรายต่อผู้รับสื่อ โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่ยังขาดวุฒิภาวะที่สมบูรณ์ หากได้ผู้นำทางความคิด หรือจิตวิญญาณที่มีความรอบรู้เชี่ยวชาญคอยให้สติ และกระตุ้นจิตสำนึกความเป็นไทยและรักหวงแหนต่อวัฒนธรรมอันดีงาม ที่มีรากฐานมาจากพุทธศาสนาแล้ว เยาวชนของ

^{๕๔}Nation, I.S.P., *Teaching and Learning Vocabulary*, (New York: Newbury House Publishers, 1990).

^{๕๕}ผศ.ดร.สำราญ ชันสำโรง, “การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของพระภิกษุสามเณรในวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวอ.เมือง จ.เชียงใหม่” *บทความวิจัย*, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ พ.ศ.๒๕๕๗, หน้า ๙-๑๒.

^{๕๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๗.

ชาติก็จะไม่หลงผิดและมีความรู้ความเข้าใจในหลักการดำเนินชีวิตในแบบชาวพุทธ ไม่ไหลไปตามกระแสตะวันตกมากเกินไป^{๕๗}

๒.๕.๓ พระสงฆ์ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารกับประชาคมอาเซียน

การที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มประชาคมอาเซียนรวม ๑๐ ประเทศ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่ผ่านมา ทำให้ประชาชนชาวไทยตื่นตัวในการพัฒนาทักษะด้านภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษที่จะต้องใช้เป็นภาษากลางสื่อสารกับชาติต่างชาตินในกลุ่มอาเซียนซึ่งจะมีการเดินทางเข้ามาประกอบอาชีพ และท่องเที่ยวในประเทศไทยได้สะดวกและมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ในจำนวนนี้ พบว่ากลุ่มประเทศที่เคลื่อนย้ายเข้ามาใช้ชีวิตและประกอบอาชีพในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นประชากรจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนติดกับประเทศไทย และนับถือพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาหลักอย่างประเทศเมียนมา ประเทศลาว และประเทศกัมพูชา แม้จะเป็นลักษณะการเดินทางมาใช้แรงงานเป็นส่วนใหญ่ แต่ในมิติทางศาสนาแล้ว ชาวพุทธมิใช่ว่าจะเป็นเชื้อชาติภาษาใดย่อมต้องการเข้าวัดทำบุญกุศลในแบบของชาวพุทธทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศทั้ง ๓ ดังกล่าวมา นับถือพระพุทธศาสนาแบบเถรวาทเช่นเดียวกับประเทศไทย แต่มีกำแพงในเรื่องภาษาที่ทำให้กลุ่มประชากรที่ใช้ชีวิตในประเทศไทยเหล่านี้ไม่สามารถเข้าใกล้ชิดพระศาสนาในแบบชาวพุทธได้ ดังนั้น พระสงฆ์ไทยจึงจำเป็นต้องมีทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารกับชาวพุทธจากประเทศเพื่อนบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนใกล้เคียงกับวัดนั้นๆ เพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจและที่พึ่งทางใจในฐานะชาวพุทธด้วยกัน รวมทั้งการสื่อสารกับประชาชนของประเทศอาเซียนอื่นๆ ที่อาจมีความสนใจที่จะแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ความเชื่อระหว่างศาสนาซึ่งกันและกันด้วย

๒.๕.๔ พระสงฆ์ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารกับชาวต่างชาติที่สนใจพระพุทธศาสนา

ประเทศไทยถือเป็นประเทศที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นที่สนใจของชาวต่างชาติ เข้ามาท่องเที่ยวในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก หนึ่งในสิ่งที่เป็นที่สนใจของชาวต่างชาติคือ วัฒนธรรมประเพณี วิถีไทย ที่มีรากฐานมาจากพระพุทธศาสนา สถานที่ท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักเกี่ยวข้องกับวัดและโบราณสถานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา พระสงฆ์ในฐานะเจ้าของบ้านเจ้าของสถานที่ย่อมต้องทำหน้าที่ต้อนรับขับสู้ โดยเฉพาะวัดที่มีชื่อเสียงวัดที่เป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น วัดอรุณราชวราราม วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์) และวัดในต่างจังหวัดที่สำคัญๆ เช่น เชียงใหม่ สุโขทัย พระนครศรีอยุธยา เป็นต้น พระสงฆ์ที่อยู่ในวัดล้วนต้องเตรียมตัวให้พร้อมที่จะต้องตอบคำถาม ให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของพระพุทธศาสนา ในฐานะมัคคุเทศก์และผู้เผยแผ่ศาสนาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้^{๕๘}

^{๕๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๐.

^{๕๘} สุภาพร มากแจ้ง และ สมปอง มากแจ้ง, รศ.ดร., การศึกษาสภาพการจัดการคณะสงฆ์, รายงานการวิจัย, กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๒, หน้า ๒๗.

๒.๕.๕ พระสงฆ์ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาตนเอง องค์กร และพระพุทธศาสนา

การเรียนรู้ศาสตร์หรือทักษะต่างๆ เป็นหลักในการพัฒนาตนเองที่มนุษย์ทุกคนต้องตระหนักและเป็นหลักคำสอนของทางพระพุทธศาสนาว่าด้วยการฝึกตน และใฝ่รู้ ดังพระพุทธพจน์ว่า “ทณโต เสฏฐิโน มนุสเสสุ ผู้ฝึกฝนตนเองแล้วเป็นผู้ประเสริฐสุดในหมู่คนทั้งหลาย”^{๕๙} การที่พระสงฆ์บวชแล้วสนใจต่อการศึกษาเรียนรู้ ฝึกฝนพัฒนาตนเอง ในปริยัติธรรมก็ดี ในศาสตร์สาขาต่างๆ ที่จะนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาวัดวาอารามให้เป็นที่น่ารื่นรมย์มีการบริหารจัดการที่ดี เป็นที่น่าเลื่อมใสศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชนก็ดี ถือเป็นหน้าที่ที่พระสงฆ์ต้องปฏิบัติ การศึกษาเรียนรู้ด้านภาษาอังกฤษ ต้องอาศัยการฝึกฝนและปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการฝึกพูดสนทนากับเจ้าของภาษา การอ่านและฟังจากสื่อต่างประเทศ การเรียนในและนอกระบบการศึกษา ล้วนเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ในขอบเขตของพระธรรมวินัย เมื่อพระสงฆ์มีการพัฒนา เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่ศึกษาพัฒนาตนเองอยู่เสมอ องค์กรคือวัดและชุมชนย่อมได้รับประโยชน์ มีผู้นำที่มีความรู้ความสามารถประกอบกับเป็นที่น่าศรัทธาเลื่อมใส ย่อมส่งผลต่อพระพุทธศาสนาโดยรวม ที่มีบุคลากรที่ดีมีคุณภาพ สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ สอนธรรมะสอนภาษาอังกฤษแก่เยาวชนได้อย่างทันสมัยน่าสนใจ เมื่อเด็กเยาวชนให้ความสนใจเข้าวัดมากขึ้น ชาวต่างชาติที่ได้รับการนำเสนอที่ดีเข้าใจพุทธศาสนามากขึ้น วัดและพระพุทธศาสนาย่อมจะเป็นที่สนใจและมั่นคงยาวนานสืบไป^{๖๐}

๒.๕.๖ การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านสื่อสิ่งพิมพ์

ในการเผยแผ่ศาสนาเอง จะนั่งเทศน์คัมภีร์บนธรรมาสน์เช่นเดิมคงเป็นไปไม่ได้แล้ว ควรมีการเผยแพร่ในรูปแบบออกรายการธรรมสด รายการธรรมวาไรตี้ ผ่านวิทยุ โทรทัศน์ การใช้ภาษาสื่อสารกับคนต่างประเทศก็ต้องมี ในเรื่องของการทำหนังสือ หรือ pocketbook ก็ต้องใช้ภาษาอังกฤษที่เป็นมาตรฐาน จะมีการพัฒนา ถ้าพัฒนาในส่วนนั้นได้ ก็จะมองเห็นว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเปลี่ยนรูปแบบใหม่ โดยมีการส่งพระธรรมทูตไปในสถานที่ต่างๆ ในต่างประเทศ ต้องเสริมทักษะด้านภาษา จัดคอร์สพิเศษ คอร์สระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในระดับหนึ่ง แต่ก็ไม้อาจแก้ได้ทั้งหมด เรามีเวลาในการอบรมจำกัด พระธรรมทูตจะต้องศึกษาภาษาที่หลากหลาย ที่เป็นภาษาสากล เช่น ภาษาจีน ภาษารัสเซีย ภาษาสเปน ทั้งภาษาอเมริกาใต้ เพื่อเป็นการหยิบยื่นหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าออกไปเผยแผ่ สถาบันการศึกษาหรือสำนักเรียนปริยัติธรรม มหาวิทยาลัย สถาบันสงฆ์ ต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับภาษาบาลี พร้อมกับภาษาอื่นๆ ในการเผยแผ่ ภาษาบาลีเป็นหลักการสอนของพระพุทธศาสนาที่แท้จริง รวบรวมพระพุทธพจน์ไว้ หากจะเรียนภาษาบาลีก็ต้องเรียนรู้ภาษาอื่นด้วย สถาบันการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับสถาบันภาษา เพื่อเปิดเป็นที่เรียนภาษา หาแรงจูงใจในการเรียนภาษา^{๖๑}

^{๕๙} วิมหา.อ. (ไทย) ๑/๓๒-๔๕.

^{๖๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๓.

^{๖๑} สัมภาษณ์ พระครูสุนทรสังฆกิจ ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่, ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑.

๒.๕.๗ ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านการปฏิบัติกรรมฐาน

ในการส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยการปฏิบัติของพระสงฆ์ควรมีกองทุนสนับสนุน เพราะว่าพระสงฆ์ขาดงบประมาณในการส่งเสริมการศึกษาเล่าเรียนภาษาอังกฤษไม่ว่าจะเป็นค่าเดินทางและค่าอื่นๆ ที่จะสร้างพระให้เก่งทางด้านภาษาอังกฤษ แล้วเก่งทางด้าน การบรรยายธรรมเป็นภาษาอังกฤษ อีกทั้งการสอนกรรมฐาน ควรมีสถานที่ มีครูสอนประจำเฉพาะทาง ให้ชัดเจนต้องร่วมมือระหว่างภาค มส. และภาคพุทธจักร คือภาครัฐบาล การอบรมพระธรรมทูตในปัจจุบันยังถือว่าเป็นระดับพื้นฐานการใช้ภาษาในต่างประเทศก็ยังเป็นเบื้องต้นยังไม่เก่งพอ ที่จะเข้าสู่สังคม ให้เข้าสู่ระดับสากล นี่คือนี่สิ่งที่ต้องพัฒนาต้องอาศัยกองทุนอาศัยแรงผลักดันให้ไปสู่เป้าหมายได้ ทางวัดก็ต้องสนับสนุนพระในวัด เพื่อให้สร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ เป้าหมายก็คือ เอาพระสงฆ์ทั้งหลายเหล่านี้ทั้งที่ผ่านการอบรมและยังไม่ผ่านการอบรม เป็นครูหรืออาจารย์ที่สอนกรรมฐาน ต้องให้มาฝึกด้านภาษาอังกฤษเพื่อสร้างบุคลากรที่สามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ โดยรัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนหรือระดมกลุ่มจัดตั้งสมาคมขึ้นมา เน้นการเรียนภาษาอังกฤษเกี่ยวกับกรรมฐาน เทคนิค คือ การหาเวทีในการสื่อสารหาความรู้ และการเรียนพื้นฐานด้านภาษาอังกฤษ^{๖๒}

วิธีการในการแก้ปัญหาการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ ต้องเริ่มจากการศึกษาของพระสงฆ์ พระภิกษุสามเณร ตั้งแต่ยังเป็นเยาวชน เริ่มจากการศึกษาปริยัติธรรม ต้องมีการเรียนภาษาทั้งด้านการอ่าน การแปล ทำให้เป็นหลักสูตรสำเร็จรูป โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ควบคุม ตัดสิน ผู้กลั่นกรอง เพื่อพัฒนา และเผยแผ่พระพุทธศาสนา แต่ก้อย่าลืมว่า หากเน้นทางโลกหรือวิชาด้านภาษามากไป ก็เกิดคำถามจากประชาชนหรือชาวบ้านญาติโยมว่า ทำไมพระเรียนธรรมแล้ว จึงไม่สามารถบรรลุธรรม แต่กลับไปเชี่ยวชาญวิชาทางโลก อันนี้ก็ขึ้นอยู่กับการศึกษาการเรียนการสอนในระดับพระปริยัติธรรมจนถึงระดับอุดมศึกษา จะต้องมีการปลูกฝังพุทธธรรมพระธรรมคำสอนให้สำเร็จรูป มีวิธีการคิดให้ถูกต้องด้วย

ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้พระสงฆ์สามารถเผยแผ่ธรรมเป็นภาษาอังกฤษได้ คือ สังคมไทยมีวิถีชีวิตการเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันแบบไทยๆ ยังขาดองค์ประกอบหลายอย่าง ยังขาดการศึกษาพระธรรมให้เข้าถึงแก่นแท้ สังคมไทยต้องให้ความสำคัญในด้านการศึกษา โดยเฉพาะระบบการศึกษาของพระสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพ โดยไม่ใช่แค่ให้สามารถเผยแผ่ธรรมได้ แต่ต้องเข้าใจธรรมอย่างลึกซึ้งด้วย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่ง ส่วนแผนการศึกษา พระภิกษุสามเณร ก็คือเยาวชนของประเทศไทย เราเริ่มเรียนภาษาอังกฤษมาตั้งแต่ ป.๕ เริ่มหัดเขียนภาษาอังกฤษ A-B-C ระบบรัฐบาล กำหนดให้เด็กไทยหรือพระภิกษุสามเณรของคณะสงฆ์ไทยบางส่วน นี่คือนี่จุดเริ่มต้นของการเรียนรู้และการใช้ภาษาอังกฤษ จากนั้น เข้าสู่ประถม มัธยม ตามหลักสูตร วัดเป็นเปอร์เซ็นต์คือ ได้แก่ ๕ เปอร์เซ็นต์จาก ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์^{๖๓}

^{๖๒}สมเกียรติ อ่อนวิมล. การใช้ภาษาอังกฤษและภาษาอื่นในภูมิภาค กับ อนาคตของไทยในอาเซียน. (ออนไลน์) <<http://blog.eduzones.com/wigi/๘๑๘๘๐, ๒๐ เมษายน ๒๕๕๖>.

^{๖๓} สัมภาษณ์ พระครูวิมลธรรมรังสี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพฯ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๑.

๒.๕.๘ การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสำหรับนิสิต

แนวทางการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับนิสิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะได้รับการพัฒนาระบบการศึกษาของนิสิตซึ่งแนวทางนี้จะช่วยแก้ไขปัญหาดังได้เป็นอย่างดีในการศึกษาของพระสงฆ์ไทยในปัจจุบัน^{๖๔}

๑. การฝึกภาษาอังกฤษควรที่จะส่งเสริม การรวมกลุ่ม หรือจัดตั้งเป็นคลับ English club เพื่อเสริมทักษะการพูดและการฟังมากยิ่งขึ้น

๒. จะต้องส่งเสริมและฝึกอ่าน อ่านหนังสือเป็นภาษาอังกฤษ เช่น หนังสือพิมพ์รายวัน เช่น Bangkok Post หรือ Student Weekly จะทำให้เราเข้าใจภาษาได้เร็วยิ่งขึ้น

๓. การฝึกพูดในชีวิตประจำวัน ก็จะทำให้มีพัฒนาการในการพัฒนาตนเองมากยิ่งขึ้น และการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มนานาชาติ ร่วมกับมหาวิทยาลัย เพื่อเรียนรู้กิจกรรมและภาษาอังกฤษ^{๖๕}

ยิ่งในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีช่วยได้มาก ให้เทคโนโลยีช่วยในการออกเสียงช่วยในการสะกดคำ แต่เราก็ต้องได้ศัพท์พื้นฐานของภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการพูดคุยสื่อสารการเขียนเบื้องต้นก่อน ต่อมาค่อยใช้ศัพท์ที่เป็นภาษาทางการมากขึ้น ภาษาอังกฤษก็เหมือนกับภาษาบาลี มีความลึกซึ้งของภาษา คนที่จะเข้าใจภาษาก็ต้องเป็นเจ้าของภาษาที่จะเข้าใจภาษาได้ดี เพื่อให้ได้สำนวนที่เป็นธรรมชาติ ๔ ทักษะที่เราจะต้องพยายามให้มาก คือทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน การฟังให้มากเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน เรียนรู้ภาษา ฟัง คิดและพิจารณาจะพัฒนาในแง่ของภาษาได้ดียิ่งขึ้น การเผยแพร่ธรรมในภาษาอังกฤษ เราจะเห็นได้ว่า วารสารพุทธศาสนศึกษา องค์ประกอบ ทำให้เผยแพร่ธรรมเป็นภาษาอังกฤษได้ คือ การให้ผู้ศึกษารวมกลุ่มกันทำเป็น work shop หรือวารสาร ที่สามารถสื่อสารเข้าใจกันได้ ก็จะพัฒนาภาษาอังกฤษ จะทำให้เกิดกระบวนการที่สามารถต่อยอดได้ แต่ยังขาดบรรณาธิการหรือผู้ดูแลเฉพาะด้าน และการเขียนหนังสือเผยแพร่ธรรมเป็นภาษาอังกฤษ มีการพัฒนาแบบ ก้าวกระโดด

สำหรับการเรียนควรเปิดใจเรียน ควรตั้งใจเรียนให้เต็มร้อยตั้งแต่แรกและทุกครั้งที่เราเรียนก็เพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาษา เทคนิคในการเรียนภาษาคือการใช้ภาษาผ่านประสบการณ์ตรง หากไม่ได้ผ่านประสบการณ์ตรงจะทำให้ลำบากมากในการสื่อสาร ทักษะ ๔ ทักษะ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ต้องเรียนรู้ด้วยตนเองเท่านั้น ต้องมีการสังเกต ฝึกอ่าน ฝึกพูด ฝึกเขียน ถ้าไม่เข้าใจต้องถามผู้รู้ หาสื่อใหม่ๆ ในการเรียนรู้เปิดรับสิ่งใหม่ๆ อาศัยการเรียนรู้รอบตัว จากการอ่านหนังสือคือการศึกษาจากหนังสือต่างๆ พร้อมกับการฟังจากผู้รู้ไปด้วยจึงจะประสบผล^{๖๖}

เมื่อเข้าศึกษาแล้ว ก็เลือกคณะมนุษยศาสตร์ มีการกำหนดให้เลือกเรียนวิชาเอกทางภาษา ก็มีหลายภาษา ในหลักสูตรมีเกณฑ์วิชาบังคับ มีวิชาแกนพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นเรื่องพระธรรมวินัยเป็นหลัก ในส่วนของการศึกษาภาษาอังกฤษ ต้องศึกษาทั้งการอ่าน การพูด การเขียน ตามที่กำหนดไว้

^{๖๔}สัมภาษณ์ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส,รศ.ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยพุทธศาสตร์นานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๑.

^{๖๕}สัมภาษณ์ พระศรีธวัชเมธี, รองผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑.

^{๖๖}สัมภาษณ์ พระครูสุนทรสังฆพินิต ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่, ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๑.

ในหลักสูตร การเรียนในมหาวิทยาลัย ในรุ่นนั้นที่เรียนร่วมกัน ประมาณ ๘๐ รูป มีประมาณ ๓ รูป เท่านั้น ที่สามารถไปต่อยอดในเรื่อง การพูด การอ่าน การเขียน ภาษาอังกฤษอย่างจริงจัง แต่เนื่องด้วย ปัญหาอุปสรรคในการดำรงชีวิตอยู่ และแรงเสริมที่มีอยู่ ซึ่งการที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ ภาษาอังกฤษ แม้จะมีใจรักในภาษาอังกฤษ เมื่ออยู่เป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนาก็ต้องสามารถ อธิบายธรรมะได้ ก็ทวนคิดไปถึงตอนเรียนในระดับอุดมศึกษาว่ามีการฝึกอ่าน การพูด การเขียน การ บรรยายธรรมเป็นภาษาอังกฤษหรือไม่ ก็พบว่าน้อยมาก ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะใช้ระบบการให้คะแนนช่วย จากอาจารย์สอน จึงทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จด้านภาษาอังกฤษ^{๖๗}

การพัฒนาในที่นี้ก็ต้องมีทักษะอย่างเดียวเลย คือกล้าเข้าไป ภาษาคือทักษะไม่ใช่แค่มา นั่งเรียนในห้องต้องคลุกคลี สัมผัส เราไม่รู้หรือกว่าตอนเรียนเราได้อะไร เราจะรู้ว่าได้อะไรตอนเรามา ทำงาน มันจะผุดขึ้นมาทีละนิด อาจารย์ก็ยี้ๆ ความรู้ใส่สมอง หาว่าสิ่งเหล่านั้นมันติดอยู่ในความทรงจำ แต่พอเวลาผ่านไปสิ่งเหล่านั้นมันถูกเอามาพัฒนาต่อยอด เหมือนเรามีติดอยู่กับตัว เราเก็บมันเอาไว้ทุกวันๆ เรารู้ว่าเรามีมันแต่เราไม่เคยเอามันออกมาใช้ ทั้งที่การเอามันออกมาใช้มันสิ่งต่างๆ สิ่งเหล่านั้นจะทำให้มันคมขึ้น เหมือนเราเอาไปใช้ทุกวันๆ ใช้อีเมลบ้าง คุยกันบ้าง เรามีมันเรามีความรู้ แต่บางคนไม่มีมันเลย คือไม่ความรู้ เรามีมันแต่เราไม่ได้ใช้มัน ถ้าเราใช้ทุกวันพูดทุกวันความรู้ก็จะเกิดกับเราไม่ไปไหน^{๖๘}

๒.๕.๙ การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสำหรับพระธรรมทูต

ภาระหน้าที่ด้านหนึ่งของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ คือสนับสนุนส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ และเมื่อพูดถึงเรื่องนี้ก็ต้องพูดถึง “พระธรรมทูต” มีผู้อธิบายถึงบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตว่า พระธรรมทูตในประเทศไทย เมื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของพระพุทธศาสนา ก็จะทราบได้ว่าบุคคลผู้ทำหน้าที่ประกาศพระพุทธศาสนาอยู่ ๒ ประเภท คือ ผู้ที่แสดงธรรมอยู่เป็นประจำสำนักประเภทหนึ่ง และท่านผู้ที่เดินทางไปหาผู้ที่ควรได้รับฟังพระธรรม บุคคลประเภทแรกเรียกว่า “พระธรรมกถึก” บุคคลประเภทหลังเรียกว่า “พระธรรมทูต”

กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ พระธรรมกถึกรอให้คนเดินมาหาธรรม พระธรรมทูตเร่งให้ธรรมเดินไปหาคน ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้ง ๒ ประเภทนี้ย่อมมีความสำคัญและมีความจำเป็นเท่าเทียมกัน เพียงแต่ว่ามีงานหนักคนละด้านคนละคราวเท่านั้น เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้ว พระธรรมกถึกในยามปกติ นั้นเอง ได้อาสาสมัครทำงานพระธรรมทูตในคราวจำเป็นและเมื่อหมดความจำเป็นแล้ว พระธรรมทูตก็ทำหน้าที่พระธรรมกถึก ดังนั้น ผู้ประกาศพระพุทธศาสนาทั้ง ๒ ประเภท จึงรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและอาจเป็นบุคคลเดียวกันได้

งานพระธรรมทูตในครั้งพุทธกาล เป็นงานที่ทำกันเป็นลำเป็นสันและแพรวพราวไปด้วย พุทธวิธีอันควรแก่การศึกษาเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ เมื่อพระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้แล้ว พระองค์ก็จะทรงเริ่ม

^{๖๗}สัมภาษณ์ พระเทพกิตติเวที เจ้าอาวาสวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม กรุงเทพฯ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๑

^{๖๘}สัมภาษณ์ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส,รศ.ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยพุทธศาสนนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑.

งานประกาศพระพุทธศาสนาในดินแดนประเทศมคธ ซึ่งเต็มไปด้วยลัทธิศาสนาอื่นพระองค์ได้ทรงใช้เวลาตลอดหน้าฝนพรรษาแรกหลังจากตรัสรู้ธรรม รวบรวมพระสาวกได้ ๖๐ องค์ ทรงอบรมคุณธรรมแก่ท่านเหล่านั้นอย่างเพียงพอที่จะแยกย้ายออกไปประกาศพระพุทธศาสนา พอหมดหน้าฝน ดินฟ้าอากาศแห้ง ก็ได้ทรงเรียกพระสาวกเหล่านั้นมาประชุมกัน แล้วรับสั่งให้ท่านเหล่านั้นแยกย้ายกันไปประกาศพระพุทธศาสนาในภูมิภาคต่างๆ ของมคธประเทศ การประชุมครั้งนี้เป็นการประชุมปฐมนิเทศสำหรับพระธรรมทูตรุ่นแรกในพระพุทธศาสนา^{๖๙}

งานพระธรรมทูตหลังพุทธกาล เมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้วบุคคลผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาประเภทพระธรรมทูตก็มีความจำเป็นและดูเหมือนจะจำเป็นมากยิ่งขึ้นด้วย เพราะมีเหตุ ๓ ประการ คือ^{๗๐}

๑. เมื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังประเทศที่ยังไม่มีพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความมั่นคงให้พระพุทธศาสนา

ต้องมั่นใจในคุณค่า ความดีงาม ความประเสริฐของพระพุทธศาสนา หรือแคบเข้ามาจะเรียกว่าพุทธธรรมก็ได้ ข้อนี้สำคัญอย่างยิ่ง เพราะว่าเมื่อเป็นพระธรรมทูต จะไปเผยแผ่ธรรม ก็ต้องมีความมั่นใจในธรรมที่ตนจะนำไปเผยแผ่ จะต้องมั่นใจว่าพระพุทธศาสนามีอะไรดีที่จะให้แก่โลก โดยเฉพาะแก่แผ่นดินที่เราจะไปทำงาน ซึ่งเท่าที่ผมเข้าใจ คงจะไปยังประเทศตะวันตกมาก เช่น ประเทศอเมริกาเป็นต้น เพราะฉะนั้นจึงต้องมั่นใจว่า พระพุทธศาสนามีอะไรดีที่จะให้แก่ประเทศอเมริกา และเราต้องมีดีแน่ๆ ถ้ามองเห็นว่า เรามีดีที่จะให้แล้ว เราจะสามารถเป็นผู้ให้ อันนี้แหละจะเป็นฐานรองรับที่ทำให้เกิดความมั่นใจ แต่ถ้าเรามองตนเองว่าเป็นผู้ด้อยแล้วจะไปรับเอา ถ้าอย่างนี้ก็รู้สึกว่าจะงอแงตั้งแต่ต้นแล้ว เพราะฉะนั้นข้อนี้คิดที่สำคัญมาก

๒. ได้มีคนแอบแฝงปลอมบวชในพระพุทธศาสนาแล้วประพฤติดีเสื่อมเสีย ทำให้พุทธศาสนิกชนคลายความเลื่อมใสในพระสงฆ์พุทธสาวกที่แท้จริง เพราะไม่รู้ว่าเป็นใคร

นอกเหนือจากด้านภูมิปัญญาแล้ว เรื่องความประพฤติก็สำคัญแน่นอน พระนั้นมีหลักอยู่แล้ว คือมีวินัย เรื่องแบบแผนความประพฤติของเรา เมื่อเราไปอยู่ต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่เจริญอย่างอเมริกา ถ้าเราไม่มีความมั่นใจในตัวเองตั้งแต่ต้น จะรู้สึกว่า เราชักจะหวั่นไหวง่าย หวั่นไหวทั้งสภาพแวดล้อมที่ล้อมเรา คือความสะดวกสบายต่างๆ และอีกอย่างหนึ่ง คือ ความรู้สึกคล้ายๆ ว่า เราไปอยู่ในประเทศที่เจริญ เขาไม่ได้ประพฤติปฏิบัติอย่างนี้ เราทำอย่างนี้ มีระเบียบวินัยแบบแผนความประพฤติของพระอย่างนี้ ไม่สอดคล้องกับประเทศที่เจริญแล้ว รู้สึกตัวเองชักจะหวั่นไหว พาลจะเขวจากแนวทางความประพฤติของพระ อันนี้ก็เป็นจุดอ่อนสำคัญอย่างหนึ่ง

๓. ได้เกิดมีศาสนาต่างๆ ขึ้นในโลกอีกหลายศาสนา ซึ่งแต่ละศาสนาก็เพียงพยายามที่จะชักจูงผู้นับถือศาสนาอื่นมาเข้าศาสนาของตนด้วยวิธีอันแยบยลต่างๆ กัน

ส่วนทางด้านจิตใจก็ต้องมีความมั่นคง สังคมอย่างอเมริกันนั้น เป็นสังคมที่เจริญทางวัตถุ แต่มีปัญหาทางจิตใจอย่างสูงแล้วก็มีความต้องการในเรื่องสมาธิ เป็นต้น จนฝรั่งเกิดนิยมนั่งสมาธิ

^{๖๙}พระเทพโสมภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). พระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๙. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๓, คำปรารภ.

^{๗๐}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๘.

ถึงกับเห่อกันไปเลย เพราะฉะนั้นเวลามีคนตะวันออกไป ถ้ามีลักษณะเป็นนักบวช เช่นเป็นโยคี ฝรั่งเศสก็ตื่นมาหา ถึงกับมีผู้พูดทำนองว่า พวกเรานี้ไปเมืองฝรั่งไม่ต้องอะไรหรอก ไปแต่งตัวเป็นโยคีสักหน่อยเดี๋ยวก็หากินได้ด้วยเหตุ ๓ ประการนี้ งานพระธรรมทูตจึงเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งนัก

งานพระธรรมทูตในปัจจุบันนั้นจะต้องได้รับการสนับสนุนให้มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการใช้ภาษาในการสื่อสารโดยการจัดโครงการพระธรรมทูต เป็นโครงการที่จัดตั้งขึ้นโดยความร่วมมือของคณะสงฆ์และกรมการศาสนา โดยถือเอาพระธรรมทูตดูแลโดยตรง มีการนำเอาพระสงฆ์ที่ออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนามาอบรมซักซ้อมทำความเข้าใจก่อนออกไปปฏิบัติงาน วัตถุประสงค์ของโครงการพระธรรมทูตนั้นมีดังนี้^{๗๑}

๑. เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและความอยู่รอดของประเทศชาติ
๒. เพื่อส่งเสริมปลูกฝังศีลธรรม วัฒนธรรมและให้คำปรึกษาทางจิตใจแก่ประชาชน
๓. เพื่อเสริมความเข้าใจอันดี มีความร่วมมือซึ่งกันและกัน ระหว่างข้าราชการประชาชน

เจ้าอาวาสพระสงฆ์ผู้นำทางศาสนาในการพัฒนาประเทศและความเป็นอยู่ของประชาชน

๔. เพื่อให้พระสงฆ์ระดับเจ้าอาวาสได้มีโอกาสบำเพ็ญประโยชน์แก่ประเทศชาติและพระศาสนาตามสมควรแก่สมณวิสัย

พระสงฆ์ที่จะไปเป็นพระธรรมทูตต้องเตรียมตัวอย่างไร ถ้าพูดถึงระดับปลายทางท่านจะออกไปเป็นธรรมทูตในอีกไม่กี่ปีแล้ว ควรให้พระสงฆ์เหล่านั้นทำแผนแล้วก็หาข้อดีข้อด้อยของตัวเอง คือเวลาที่เรากำหนดเราก็ต้องดูข้อเด่นข้อด้อยของตัวเอง เช่นสำหรับบางคนคือ ข้อดีคือใช้เทคโนโลยีเก่ง ถ้าบางรูปข้อด้อยก็คือ การใช้เทคโนโลยีไม่ได้ ฉะนั้นท่านก็ต้องสังเกตตัวท่านเองว่ามีข้อเสียแบบไหน แล้วถึงจะวางแผนตัวท่านเองได้ว่าถ้าท่านใช้เทคโนโลยีได้ดีท่านอาจจะทำแผนการพัฒนาตัวเองผ่านเว็บไซต์ เข้าเว็บไซต์เป็นภาษาอังกฤษหรือท่านลงสมัครเรียนออนไลน์แบบคอร์สแต่ถ้าเกิดพระที่มีข้อด้อยด้านเทคโนโลยีท่านอาจจะใช้หลักสูตรการพัฒนาตัวเองโดยการไปเรียนในโรงเรียนสอนภาษาต่างๆ หรือแม้แต่ใน มจร.ก็เปิดสอนภาษาอังกฤษสำหรับบุคคลภายนอกก็สามารถลงเรียนได้ หรือถ้ามีหลักสูตรประกาศนียบัตรจะมีหลายหลักสูตรมาก เช่น การแปล หลักสูตรเพื่ออาชีพ ภาษาอังกฤษเพื่อธุรกิจ เป็นต้น อะไรที่เหมาะสมแก่การใช้ประโยชน์ตรงนั้นได้ก็สามารถไปลงเรียนได้ เพื่อที่จะสามารถฝึกการใช้ภาษาอังกฤษให้ได้ครบทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน ใช้ทุกวันๆก็จะเกิดความชำนาญเชี่ยวชาญคล่องแคล่วขึ้นสำหรับคนที่ใช้อินเตอร์เน็ตไม่เป็นแต่ถ้าใครใช้เทคโนโลยีที่ช่วยในเรื่องนี้เต็มไปหมดเลยอ่านหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษหรือทำอะไรก็ได้ที่พัฒนาภาษาอังกฤษแต่ว่าต้องทำทุกวัน ต้องใส่ในแผนที่วางไว้ในหนึ่งเดือน หนึ่งปี ต้องทำอะไรให้ได้ ถ้าเราไม่มีแผน ไม่มีการวางแผนอะไรไว้ปล่อยผ่านไปเลยตามเลย คิดว่าจะทำก็ไม่ได้ทำ ถ้าเรามีการวางแผนที่ดีและก็มีคนคอยควบคุมดูแลประเมินผลว่าเราทำตามแผนไหม คือถ้าจะเข้าหลักสูตรที่จะไปเผยแผร์นี้จะต้องมีผู้ควบคุมคอยดูแลว่าเตรียมตัวไปถึงไหนแล้วก็จะต้องมารายงานว่าทำตามแผนแล้วมีความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นเกิดการพัฒนาที่ดีทุกเดือนหรือแล้วแต่แผนที่วางไว้ นี่ถือว่าเป็นการบังคับให้พระที่จะเป็นธรรมทูตที่จะไปเผยแผร์ธรรมะให้มีประสิทธิภาพ ถ้าไม่ทำแบบนี้ก็ไม่สามารถรู้ได้ว่าพระแต่ละรูปมีประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่

^{๗๑}พระมหาสุภา อุทโท, “บทบาทพระสงฆ์ในทศวรรษหน้า”, วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต, (คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑), หน้า ๙.

สรุปแล้วก็เป็นเรื่องของศีล สมาธิ ปัญญา นั่นเอง แต่ไปพูดเรื่องปัญญาความรู้เสียก่อน ในแง่ของความมั่นใจในคุณค่า ความจริง ความดีงามของพุทธธรรมเป็นต้น จากนั้นจึงพูดถึงข้อปฏิบัติด้านศีล แล้วก็มาถึงเรื่องของด้านจิตใจ คือสมาธิ เป็นอันลงในศีล สมาธิ ปัญญา นี่เอง ก็ถือว่า พูดเป็นหลักการไว้

การอบรมพระที่เป็นพระธรรมทูต^{๗๒} โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ควรจัดหลักสูตรเป็นภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการเผยแผ่ จัดหลักสูตรเฉพาะการสอนภาษาอังกฤษเป็นการตั้งเป้าหมายของการเป็นพระธรรมทูต คัดเลือกคนที่มีความสนใจจริงๆ มีพื้นฐานพอสมควร ไม่จำเป็นต้องมีคนเยอะมากในหลักสูตร การเรียน การสอน ต้องใช้เป็นภาษาอังกฤษหมด เพื่อจบมาจะได้ พระธรรมทูตที่มีคุณภาพรู้วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป้าหมายของการพัฒนาในรูปแบบเท่าเทียมโลก ต้องพัฒนาวิทยาลัยพระธรรมทูต ถ้าในรูปแบบธรรมทั่วไป หมายถึงสามารถบรรยายได้ก็ควรพัฒนาหลักสูตรนานาชาติ เช่นเดียวกันกับระบบการท่องเที่ยวในวัดยังไม่มีวิธีการพัฒนาภาษาให้แก่พระสงฆ์ ส่วนใหญ่ขรราวาสจะเป็นไกด์ พระสงฆ์ที่สามารถบรรยายให้ความรู้แนะนำได้ก็มี แต่ค่อนข้างน้อย เนื่องด้วยวัดไม่ได้จัดระบบการสอนภาษาอังกฤษ^{๗๓}

ในส่วนภาษาอังกฤษ จะมีคอร์สสำหรับมัคคุเทศก์ เพื่อใช้ในการสื่อสารและให้ความรู้ เป็นไกด์ให้นักท่องเที่ยวได้

๑. การเรียนคอร์สมัคคุเทศก์เพื่อเป็นฐานความรู้
๒. สำหรับคนที่พูดภาษาอังกฤษได้ระดับหนึ่ง ควรออกภาคสนาม

เทคนิคในการฝึกภาษาอังกฤษ ๔ ทักษะ ฟัง พูดอ่าน เขียน การพูดภาษาอังกฤษต้องกล้าพูด อย่าอายที่จะพูดอย่าอายสำเนียง เรื่องสำเนียงไม่ผิดไม่เป็นไร เนื่องจากเราเรียนเมื่อตอนโตมันยาก เหมือนต่างชาติก็มีสำเนียงต่างกัน การฟัง ฟังเรื่อยๆ ให้ซึมซับ จะเกิดการจดจำ สิ่งสำคัญที่สุดในบันดาภาษา นักภาษาศาสตร์ คือ การเขียน เป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพราะการเขียนหนังสือเป็นศาสตร์ที่สำคัญ เหมือนการสื่อสารที่เข้าใจเหมือนเจ้าของภาษา เอาการเขียน สำนวนลีลา การที่เขียนอะไรได้ดีถือเป็นการสื่อสารที่ดี การเขียนและการอ่านเป็นสิ่งควบคู่กัน การเรียนแบบเทคนิคการเขียนภาษา หาวิธีการคิด วิธีการเขียน ไม่ใช่การก๊อปปี้ เป็นการเรียนรู้ที่ไม่มีที่สิ้นสุด เหมือนกับที่พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า ทันโต เสฏฐิโน มนุสเสสุ ในหมุมมนุษย์นี้ ผู้ที่ฝึกฝนตนเองเท่านั้น จึงจะเป็นผู้ประเสริฐสุด

เพราะฉะนั้นการที่เราจะเขียนหนังสือได้ดีต้องมีการเลียนแบบ การเรียนรู้ลีลาวิธีการใช้สำนวน สามารถจัดระเบียบความคิด เป็นฐานที่จะทำให้บรรลุความต้องการบรรลุเป้าหมายในการเผยแผ่ธรรมด้วยภาษาอังกฤษ

พระธรรมทูตสายต่างประเทศ ผ่านการอบรมที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทำขึ้นมาก็ดี ก็ยังไม่สมบูรณ์ ถือว่าไม่ได้ผลเท่าที่ควร การประสบผลน่าจะประมาณ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ควรจะมีหลักสูตร ที่เน้นในด้านภาษาอังกฤษสำหรับผู้ที่ด้อยภาษาอังกฤษ หรือยังไม่ชำนาญพอ ควร

^{๗๒}พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), พระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๒), หน้า ๑๕๐.

^{๗๓}สัมภาษณ์ พระราชปริยัติมุนี, ผศ.ดร., คณบดีคณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๑.

จะมีสถานที่ฝึกจริงๆจริงๆ ให้ชัดเจน ควรจะมีสถานที่ฝึกก่อนที่จะออกปฏิบัติงานไปยังต่างประเทศ ไม่ว่า
จะประเทศใดก็แล้วแต่ ควรจะเป็นเอกภาพ ควรปรับแผนใหม่ เรื่องการเป็นเอกภาพ คือ^{๗๔}

๑) กลุ่มนักวิชาการ ต้องการบทสนทนาธรรมในพระพุทธศาสนาโดยตรง เรื่องเกี่ยวกับ
ธรรมะ

๒) กลุ่มที่มาเรียนกรรมฐานหรือวิปัสสนากรรมฐานโดยตรง

๓) กลุ่มที่ศึกษาธรรมะทั่วไป

๔) กลุ่มการท่องเที่ยวในวัด การบริการในการท่องเที่ยวเกี่ยวกับเรื่องธรรมะ

๒.๕.๑๐ การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสำหรับพระสังฆาธิการ

หน้าที่ในการเผยแผ่หลักธรรมของวัดหรือพระสงฆ์โดยเฉพาะพระสงฆ์ระดับชั้นปกครอง
หรือที่เรียกว่าพระสังฆาธิการ ได้แก่ เจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ และเจ้าคณะจังหวัด
ส่วนมากเป็นการจัดการเทศนาอบรมสั่งสอนประชาชนให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา แล้ว
ตั้งอยู่ในสัมมาปฏิบัติเพื่อเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ มีหน้าที่หลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
ดังนี้^{๗๕}

๑. อบรมพระภิกษุสามเณร ให้เป็นสมณะสัญญา และอบรมเรื่องจรรยา มารยาท ตลอด
จนถึงการปฏิบัติอันเกี่ยวกับพิธีหรือแบบอย่างต่างๆ

๒. อบรมการทำวัตรสวดมนต์ให้เป็นไปโดยมีระเบียบเรียบร้อย

๓. หาอุบายวิธีให้ได้ยินได้ฟังโอวาท คำสั่งสอนหรือคำแนะนำที่เป็นประโยชน์

๔. แนะนำสั่งสอนธรรมประชาชนให้เข้าใจศาสนพิธี และการปฏิบัติ

๕. เทศนาสั่งสอนประชาชนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรม และได้ยินได้ฟังเรื่องที่เกี่ยวกับ
พระพุทธศาสนาโดยถูกต้อง

๖. หาอุบายวิธีสกัดกั้นสัทธรรมปฏิรูปมิให้เกิดขึ้น หรือบำบัดที่เกิดขึ้นแล้วให้หมดไปโดยที่
ชอบ ขวนขวายเพื่อให้ศิษย์วัดมีความรู้ในเรื่องพระศาสนา และอบรมในทางศีลธรรม มีการไหว้พระ
สวดมนต์เป็นต้น

๘. ขวนขวายจัดตั้งห้องสมุด เพื่อประโยชน์แก่การศึกษาธรรมบาลี เพื่อประโยชน์แก่
ประชาชน หรือขวนขวายจัดหาหนังสือเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปบ้าง ที่เกี่ยวกับการไหว้พระสวดมนต์บ้าง
ที่เกี่ยวกับศีลธรรมบ้าง ที่เกี่ยวกับประวัติพระบ้าง เพื่อให้ผู้รักาศิลปวัฒนธรรมตามวัดต่างๆ ได้ท่อง ได้
อ่านได้ ได้ฟังตามสมควรแก่สถานที่ และโอกาส

๙. ขวนขวายจัดหาอุปกรณ์การเรียนภาษาไทยบางประเภทสำหรับชั้นประถมขึ้นไว้เพื่อให้
เด็กที่ขาดสนได้ใช้มเรียน

มองในแง่แผนการศึกษาของชาติ พระภิกษุสามเณรก็มาจากเยาวชนของประเทศไทย เรา
เริ่มเรียนภาษาอังกฤษมาตั้งแต่ ป.๕ เริ่มคัดอักษรภาษาอังกฤษ a, b, c ตามระบบการศึกษาชาติที่

^{๗๔} สัมภาษณ์ พระครูวิมลธรรมรังสี, เจ้าคณะ ๕/ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ๒๓
มิถุนายน ๒๕๖๑.

^{๗๕} สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุณฺญ), การเผยแผ่พระพุทธศาสนา. คู่มือพระสังฆาธิการ
ว่าด้วยเรื่องการคณะสงฆ์และการศาสนา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๔๕.

รัฐบาลกำหนดให้เด็กไทย หรือแม้แต่พระภิกษุสามเณรของคณะสงฆ์ไทย นี่ก็จุดเริ่มต้นของการเรียนรู้และการใช้ภาษาอังกฤษ จากนั้นก็เข้าสู่ระดับประถม มัธยม ตามหลักสูตร แต่ความสำเร็จของการเรียนภาษาถ้าว่ากันตามความเป็นจริง สามารถพูดได้ว่า วัดเป็นเปอร์เซ็นต์ได้คือมีผลสำเร็จเพียง ๕ เปอร์เซ็นต์จาก ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์^{๗๖}

พระสงฆ์ไทยที่ไปอยู่ต่างประเทศส่วนใหญ่ เป็นการตามคนไทยไป ไปเพื่อไปรักษาศรัทธาของคนไทยที่ไปอยู่ในต่างประเทศ เรียกได้ว่า ที่ไหนมีคนไทยที่นั่นมีพระไทย ท่านเพื่อไปให้กำลังใจคนไทยและไปรักษาวินัยธรรมไทย เพื่อโปรโมทวัฒนธรรมไทยในต่างแดน เช่น ประเพณีสงกรานต์ ที่ต้องมีการสงฆ์น้ำพระ การจัดกฐินผ้าป่าที่จำเป็นต้องมีพระเข้าไปเกี่ยวข้อง มีส่วนน้อยที่สามารถถึงฝรั่งเศสเข้ามาให้เรียนรู้วัฒนธรรม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิตแนวคิดของกันและกัน เพราะเวลาที่เราร่วมกับฝรั่งสื่อสารกับฝรั่ง บางครั้งเกิดความเข้าใจผิด เพราะการสื่อสารผิดก็อาจทำให้ไม่เข้าใจกัน แต่การที่เราได้เผชิญหน้าได้สนทนากัน ก็ทำให้เราเข้าใจวิถีชีวิตวิถีคิดของกันและกันได้ ฉะนั้นเรื่องพวกนี้เรียนรู้จากภาษาอย่างเดียวไม่ได้ ต้องเรียนรู้จากวิถีชีวิตด้วย ซึ่งจะมีพระสงฆ์ไทยสักกี่รูปที่จะมีโอกาสเรียนแบบนี้ บางคนเรียนเป็นปี แค่การส่งเมลยังต้องอธิบายแล้วอธิบายอีก เพราะเราอธิบายแบบคนไทยแล้วฝรั่งเขาไม่เข้าใจ เราจึงต้องคุยบ่อยๆ จึงจะเข้าใจ ดังนั้น เหตุที่เราไม่เข้าใจภาษาอังกฤษเพราะว่า

- ๑) เราขาดทัศนคติ ไม่มีทัศนคติที่ดีในเรื่องพวกนี้
- ๒) เราไม่เข้าใจวิถีคิดและวิถีชีวิต ไม่เข้าใจวัฒนธรรมของฝรั่ง^{๗๗}

ดังนั้นการฟังภาษาอังกฤษบ่อยและสม่ำเสมอจะสามารถพัฒนาได้เป็นอย่างดีจริงและอีกอย่างการเชิญเจ้าของภาษามาเป็นวิทยากรในการเรียนรู้ การพูด ต้องเริ่มพูดโดยการใช้สำเนียงเป็นภาษาท้องถิ่น การเขียน พัฒนาโดยการมีผู้ที่มีความชำนาญช่วยชี้แนะ ให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง มีชาวต่างชาติเข้ามาในระบบกระบวนการของมหาวิทยาลัยเพื่อการเรียนการสอน เพื่อช่วยในการพัฒนาด้านภาษาการอ่านการฟังการเขียน และเพื่อชี้แนะแนวทางให้ถูกต้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพ ทั้งใน ๔ ทักษะ การศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ คือคิดได้ เขียนได้ วิเคราะห์ได้ อย่างเป็นทางการเรียนแบบใหม่ ยิ่งต้องเน้นให้อ่านออกเขียนได้ คิดวิเคราะห์ได้ จะต้องเรียนรู้ด้วยตนเองจะด้วยวิธีไหนก็แล้วแต่ มีการเรียนแบบโดยตรง และการเรียนตามแบบแผนคือการเรียนหลักไวยากรณ์ ท่องจำศัพท์ เป็นต้น

๒.๖ สรุป

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทยมาแต่ยุคโบราณ สืบทอดกันมาถึงปัจจุบัน โดยมีพระสงฆ์ เป็นผู้ทำหน้าที่หลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทั้งในรูปแบบการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม การเทศนาสั่งสอน และการเผยแผ่ในรูปแบบต่างๆ สิ่งสำคัญที่พระสงฆ์ไทยต้องคำนึงถึงคือแนวโน้มการเผยแผ่ของศาสนาอื่นๆ ที่มีกลยุทธ์การเผยแผ่ศาสนาที่มีประสิทธิภาพและเป็นเชิงรุก

^{๗๖} สัมภาษณ์ พระเทพกิตติเวที เจ้าอาวาสวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม กรุงเทพมหานคร ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๑.

^{๗๗} สัมภาษณ์ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส,รศ.ดร., ผู้อำนวยการวิทยาลัยพุทธศาสนานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๑.

ค่อนข้างมาก หากพระสงฆ์ไทยยังจำกัดการเผยแผ่พุทธธรรมในรูปแบบเดิมๆ ก็จะไม่สามารถรักษาความเป็นประเทศพุทธศาสนาเอาไว้ได้ รวมทั้งไม่สามารถแผ่ขยายจำนวนพุทธศาสนิกชนเพิ่มขึ้นในภูมิภาคอื่นๆ ของโลกได้ เช่นเดียวกับศาสนาคริสต์และอิสลาม การพัฒนาภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์เป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก เพราะเมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปประกอบไปด้วยปัญหาต่างๆ ความเจริญทางเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ คือ สังคมออนไลน์ เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมาก ทำให้การเผยแผ่ธรรมะของพระสงฆ์ไทยในยุคปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปด้วยทั้งรูปแบบและวิธีการ ทั้งทางด้านภาษาตลอดทั้งการประยุกต์เนื้อหาสาระให้เข้ากับเหตุการณ์ปัจจุบัน พระสงฆ์ไทยทำหน้าที่การเผยแผ่พุทธธรรมเพื่อประโยชน์แก่สังคมในยุคปัจจุบันมีรูปแบบและวิธีการ และพฤติกรรมการนำเสนอที่แตกต่างกัน เช่น การโพสต์รูปภาพ การอัปโหลดวิดีโอ การแชร์ และการแสดงความคิดเห็น พระนักเผยแผ่ธรรมะแต่ละรูปมีรูปแบบและวิธีการนำเสนอเนื้อหาที่แตกต่างกันไป เพราะได้แสดงบทบาทในฐานะนักสื่อสารมวลชน มีการบูรณาการเนื้อหาสาระให้เข้ากับเหตุการณ์ปัจจุบันและใช้สื่อออนไลน์ให้เกิดประโยชน์สังคมออนไลน์ก็ไม่ต่างกับสังคมทั่วไป ปรากฏกิจกรรม ได้หลายรูปแบบ เช่น ในเฟซบุ๊กจะพบในรูปแบบสื่อทัศน์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ บทความ และภาพนิ่ง รูปแบบสื่อสด ได้แก่ สื่อที่มีแต่เสียงนำเสนอ เช่น ไลฟ์เสียง รูปแบบสื่อสดทัศน์ ได้แก่ วิทย์ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิดีโอ ทั้งฟังและมองเห็น ตลอดจนถึง หลักพุทธธรรม ของคนที่สนใจและต้องการศึกษา สารธรรมแบบกะทัดรัดรวดเร็วทันใจ ต้องเข้าไปศึกษาในเฟซบุ๊ก ถ้าต้องการสารธรรมแบบยาววิชาการ เนื้อหาครบถ้วน มีแหล่งที่มีมาอ้างอิง ต้องเข้าไปศึกษาในเว็บไซต์ ถ้าต้องการดูคลิปวิดีโอ ทั้งภาพและเสียง ต้องเข้าไปศึกษาในยูทูบ

พระสงฆ์ที่ต้องการจะเผยแผ่ธรรมเป็นภาษาอื่นๆ ได้ ต้องรู้ภาษาที่เราจะไปประกาศพระศาสนา อันดับแรกใช้ภาษากลางคือภาษาอังกฤษ หรือใช้ภาษาถิ่น เช่น พระพุทธเจ้าพระพุทธร่องค์ทรงเชียวชาญด้านภาษามคร ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในการเผยแผร์พระพุทธรศาสนา ภาษาจึงขึ้นอยู่กับกลุ่มเป้าหมาย ปัจจุบัน เราใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง ที่ใช้สื่อสารกันทั่วโลก ภาษาอังกฤษนับว่าเป็นภาษาที่สอง คนที่จะเรียนภาษาอังกฤษได้ ต้องมีหลักพื้นฐาน ต้องเข้าใจความหมายของภาษาอังกฤษ พระพุทธเจ้าพระอรังค์ทรงทำให้อูแล้วว่า พระพุทธร่องค์ทรงสอนคนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับรากหญ้าจนถึงระดับสูงสุด พุทธร่องค์พูดถึงการอยู่ในสังคม การปฏิบัติตนอยู่ในสังคมอยู่ในครอบครัว พ่อบ้านแม่เรือนควรอยู่แบบไหน หน้าที่ของสามีภรรยาหน้าที่ของพ่อแม่หน้าที่ของลูก คือสังคมพื้นฐาน ให้มีหลักในการปฏิบัติต่อสังคมนั้นๆ มีความสันติ มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีเหตุมีผล มีความพอดีคือทางสายกลาง มีแนวทางในการใช้ชีวิต มีเป้าหมายในชีวิต เป้าหมายการใช้ชีวิตในสังคมของหมู่ของคณะวิธีการปฏิบัติ ตามหลักธรรมทางพระพุทธรศาสนา เพื่อการเผยแผร์ไปตามขั้นตอนตามแต่ความสามารถของแต่ละบุคคล ในยุคปัจจุบันได้มีความหลากหลายในการเผยแผร์ด้านศาสนาหนึ่งในนั้นก็คือพระพุทธรศาสนาการได้มีการเผยแผร์พระพุทธรศาสนาในรูปแบบใหม่ ที่เกิดขึ้นรูปแบบขององค์กร การตีความศาสนาแนวใหม่ วิธีการเผยแผร์พระพุทธรศาสนาแบบใหม่ ที่กำลังได้รับความนิยมในสังคมโลกปัจจุบัน

พุทธศาสนิกชนทุกคนมีหน้าที่เผยแผร์พระพุทธรศาสนาให้กว้างไกลออกไปเพื่อประโยชน์สุขของชาวโลกความวัฒนาสถาพรของพระพุทธรศาสนาและความมั่นคงของชาติไทย ผู้ที่ทำหน้าที่เผยแผร์พระพุทธรศาสนาได้ดีต้องเป็นผู้รู้ศาสนา และปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาได้โดยสมบูรณ์เป็นนิจ การ

เผยแพร่วรรณคดีพุทธศาสนาเมื่ออยู่ ๒ คำที่ใช้อยู่ คือ คำว่า “เผยแพร่วรรณคดี” และ “เผยแผ่วรรณคดี” คำว่า “เผยแพร่วรรณคดี” เป็นลักษณะของมิชชันนารี คือ มุ่งมั่นจะให้ผู้อื่นยอมรับในศาสนาของตน ซึ่งเป็นลักษณะของการจูงใจให้อีกฝ่ายหนึ่งหันมานับถือคำสอนนั้นๆ คำว่า “เผยแผ่วรรณคดี” หมายถึงการประกาศให้ทราบ หากทราบแล้วสนใจก็ไม่ใช่เป็นที่รังเกียจ การเผยแผ่วรรณคดีเป็นศัพท์ที่มีลักษณะอะลุ้มอล่วยและความสำคัญในการใช้ภาษาอังกฤษในการเผยแผ่วรรณคดีพุทธศาสนานั้นได้มีเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพและลดความประหม่า/ความอาย ขณะบรรยาย/อธิบาย ส่วนหนึ่งเป็นบทบาทที่สำคัญของผู้สอน ผู้สอนต้องสร้างประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียนในการฝึกฟังและฝึกพูดภาษาอังกฤษ รวมทั้งเป็นแบบอย่างสำหรับการลอกเลียนแบบของผู้เรียนและมีความสามารถในการที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในทางด้านการปฏิบัติโดยใช้เทคนิคและวิธีสอนที่ดีและเหมาะสมมาเป็นตัวกลางในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ

บทที่ ๓

สภาพปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทย

ในบทนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาของการใช้ภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในปัจจุบันและปัญหาที่เกิดขึ้นกับพระสงฆ์ไทยในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการศึกษา เป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่า การศึกษาของไทยแม้จะมีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมาเป็นเวลานานแต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร คนไทยส่วนใหญ่ไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้แม้จะมีการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษาก็ตาม ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการเผยแผ่ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความรู้ในแขนงต่างๆ ทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและเข้าใจวิถีทัศน์ของชาติอื่นๆ ดังนั้นการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าและทัดเทียมกับนานาประเทศจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาศักยภาพของประชากรให้มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ ภาษาอังกฤษมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากการจัดการศึกษาของชาติได้กำหนดให้มีการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษทั้งทางด้านการฟัง การพูด การอ่าน และ การเขียน โดยเฉพาะหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้มีการเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาจนถึงชั้นมัธยมศึกษา แต่กระนั้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษก็มีปัญหามาโดยตลอด ส่งผลให้นักเรียน ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องจนกระทั่งเข้าสู่การเรียนภาษาอังกฤษในระดับอุดมศึกษา ก็เกิดปัญหาเนื่องจากความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐาน จากปัญหาดังกล่าวส่งผลโดยรวมให้กับประชากรไทย^๑

ส่วนปัญหาสำหรับพระสงฆ์ เนื่องจากว่าพระสงฆ์ไทยมีข้อจำกัด เพราะส่วนใหญ่จะใช้ชีวิตอยู่แต่ในวัด พูดแต่ภาษาไทย เป็นวัฒนธรรมวิถีชีวิตแบบไทยๆ ซึ่งแตกต่างจากพระสงฆ์ในกลุ่มประเทศอื่นในอาเซียน เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ รวมทั้งประเทศพุทธศาสนาอย่างประเทศศรีลังกา ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ มีโอกาสที่จะได้ศึกษาภาษาอังกฤษทางสื่อต่างๆ เรียกได้ว่า พระสงฆ์ในต่างประเทศจะมีโอกาสได้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันมากกว่าพระสงฆ์ไทย ความใกล้ชิดกับภาษาอังกฤษจะมีมากกว่า ในขณะที่ พระสงฆ์ไทยยังคงต้องเรียนภาษาอังกฤษแบบท่องจำคำศัพท์ เหมือนกับการเรียนภาษาบาลี ที่อาศัยการท่องจำเหมือนการบริกรรมคาถา ดังนั้นปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษของคณะสงฆ์ไทยพอสรุปได้ดังนี้^๒

๑. พระสงฆ์ไทยไม่มีเวทีสำหรับแสดงออกมากนัก รวมทั้งพระสงฆ์ส่วนใหญ่ไม่กล้าแสดงออกด้านการใช้ภาษาอังกฤษ

^๑อารีรักษ์และคณะ, Dolati and Mikaili, [ออนไลน์] , แหล่งที่มา : <https://gsbooks.gs.kku.ac.th/57/grc15/files/hmp๓๙.pdf> ๒๕๕๔ [๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๑].

^๒ สัมภาษณ์ พระศรีธวัชเมธี. รองผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๔ มิถุนายน ๒๕๖๑.

๒. พระสงฆ์ไทยยังขาดโอกาสที่จะได้เรียนภาษาอังกฤษกับเจ้าของภาษา ที่จะสามารถแนะนำให้เข้าใจภาษาอังกฤษได้อย่างแท้จริง

๓. พระสงฆ์ไทยยังขาดโอกาสทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ส่วนใหญ่พระสงฆ์สามเณรมีเวลาว่างมาก แต่ยังขาดโอกาสที่จะได้เข้าเรียนในสถาบันสอนภาษาใดๆ และขาดผู้ชี้แนะแนวทาง

๓.๑ ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์ไทย

นโยบายการจัดการศึกษาของพระสงฆ์ไทยเป็นลักษณะของกระบวนการศึกษาที่จัดให้แก่ภิกษุสามเณรโดยคณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์และสภามหาวิทยาลัยสงฆ์เป็นการศึกษาวิชาการพระพุทธศาสนาได้แก่การศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นหลัก โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือเพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการเปลี่ยนแปลงพระธรรมวินัยให้ผิดไปจากภาษาบาลีในพระไตรปิฎก ซึ่งปัจจุบันประกอบไปด้วยหลักสูตรการศึกษา ดังนี้^๓

๑. หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มี ๓ ระดับ ได้แก่ นักธรรมชั้นตรี โท เอก โดยเทียบวิทยฐานะนักธรรมชั้นตรี ให้เท่ากับชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ป.๔)

๒. หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มี ๘ ระดับ ได้แก่ ประโยคธรรม ๑-๒ และเปรียญธรรม ๓-๙ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการเทียบความรู้ให้ตามประกาศลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๒๖ ให้เปรียญธรรม ๓ ประโยคเทียบเท่ามัธยมศึกษาตอนต้นและเปรียญธรรม ๕ ประโยคเทียบเท่ามัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนเปรียญธรรม ๙ ประโยค มีวิทยฐานะเทียบเท่าปริญญาตรี ตามมาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จ วิชาการพระพุทธศาสนา (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๒๗

๓. หลักสูตรปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยได้แก่พุทธศาสตรบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และศาสตรบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งกำหนดให้นักศึกษาทุกคนต้องศึกษาวิชาแกนพระพุทธศาสนาจำนวน ๕๐ หน่วยกิต ประกอบด้วย วิชาภาษาบาลี พระไตรปิฎก พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก ธรรมประยุกต์ ธรรมปฏิบัติ และการศาสนาปฏิบัติ

๔. หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เป็นการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีวิชาการพระพุทธศาสนาได้แก่ ศาสนปฏิบัติ ภาษาบาลี และธรรมวินัย เป็นวิชาบังคับ แกน ๓๖ หน่วยกิต ในมัธยมศึกษาตอนต้น ๒๑ หน่วยกิต ในมัธยมศึกษาตอนปลาย

หลักสูตรทั้ง ๔ ประเภท ดังกล่าวสามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ ๒ กลุ่ม คือ ๑. กลุ่มหลักสูตรที่ศึกษาเฉพาะวิชาพระพุทธศาสนาอย่างเดียว จัดเป็นหลักสูตรพระปริยัติธรรม ๒. หลักสูตรที่ศึกษาร่วมกับหลักสูตรวิชาสามัญ อื่นๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ หลักสูตรมหาวิทยาลัย และหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ จัดเป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมประยุกต์

^๓สุภาพร มากแจ้ง และ สมปอง มากแจ้ง, รศ.ดร. “การศึกษาสภาพการจัดการคณะสงฆ์”, รายงานการวิจัย, (กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๒) หน้า ๕๖.

จากระบบการศึกษาดังกล่าว พบว่า การศึกษาของคณะสงฆ์ เรียกได้ว่าแทบไม่ได้ส่งเสริมด้านการเรียนภาษาอังกฤษเลย อาจมีบ้างในระบบโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาและระบบมหาวิทยาลัยสงฆ์ แต่ในขณะเดียวกันผู้เรียนคือพระภิกษุสามเณรก็ต้องศึกษาภาษาบาลีและนักธรรมควบคู่ไปด้วย ทำให้มีเวลาเรียนภาษาอังกฤษค่อนข้างน้อย เมื่อจบการศึกษาก็มีจำนวนน้อยที่จะใช้ภาษาอังกฤษได้ดี การพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ในปัจจุบันจึงขึ้นอยู่กับการศึกษาการเรียนการสอนในระดับพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ มัธยมต้นถึงมัธยมปลาย จนถึงระดับอุดมศึกษา คือมหาวิทยาลัยสงฆ์ ๒ แห่ง ที่จะมีการจัดหลักสูตรและกิจกรรมต่างๆ ที่จะช่วยให้พระภิกษุสามเณรได้มีโอกาสฝึกฝนตนเองด้านภาษาอังกฤษตั้งแต่ยังเป็นเยาวชน^๔

๓.๑.๑ ปัญหาด้านการจัดหลักสูตรเรียนการสอน

ปัญหาของหลักสูตรที่คณะสงฆ์จัดการเรียนการสอนที่ทำให้พระสงฆ์ไม่สามารถพัฒนาศักยภาพในด้านการใช้ภาษาอังกฤษได้ดีเท่าที่ควรส่วนหนึ่งมาจากการที่เป็นการจัดการเรียนการสอนในวิชาพระพุทธศาสนา หรือสอนหลักธรรมตามพระไตรปิฎกเป็นหลัก ซึ่งต้องอาศัยการท่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาบาลี ที่เป็นหลักสูตรหลักที่คณะสงฆ์ให้ความสำคัญ จากหลักสูตรที่กล่าวมาข้างต้น จะพบว่า กว่าพระสงฆ์จะได้เริ่มต้นเรียนภาษาอังกฤษ ก็เป็นหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ซึ่งทำให้พระสงฆ์ที่เรียนมาในสายบาลี นักธรรมมีพื้นฐานด้านไวยากรณ์ และพื้นฐานเบื้องต้นในทักษะต่างๆ น้อยกว่าเด็กทั่วไป ทำให้พระสงฆ์ส่วนหนึ่งแม้จะเรียนจบมาในระดับปริญญาตรีแล้ว ก็ยังไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ ถึงแม้จะมีการปรับปรุงหลักสูตรและมีมาตรการเน้นให้นิสิตของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่งศึกษาภาษาอังกฤษ และมีการสอบวัดความรู้ภาษาอังกฤษให้ได้ตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด แต่ก็ทำได้เพียงทำให้นิสิตสอบวัดผลให้ผ่านๆ ไปเพื่อสำเร็จการศึกษาเท่านั้น เมื่อถึงคราวต้องใช้งานจริงนิสิตก็ยังคงไม่สามารถใช้ศักยภาพในการสื่อสาร โดยเฉพาะการพูดเพื่อเผยแพร่ธรรมเป็นภาษาอังกฤษได้เลย อีกประการหนึ่ง หลักสูตรของสถาบันการศึกษาของสงฆ์ในปัจจุบันมีเนื้อหาหนัก และมีเนื้อหาไม่เอื้อประโยชน์ต่อการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันของพระสงฆ์ ตำราเรียนพื้นฐานส่วนใหญ่เราเน้นไปที่การศึกษาทางนักธรรมบาลีเป็นหลัก ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งคือระบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่เน้นแต่ไวยากรณ์ ทำให้เมื่อถึงเวลาที่ต้องนำไปใช้จริงในการสื่อสารแล้วก็ไม่สามารถที่จะทำการสื่อสารได้ จึงส่งผลให้พระสงฆ์ไม่มีความสุขกับการเรียน บางรูปท้อและหมดแรงกระตุ้น และยังเวลาผ่านไปนานเข้าก็ทำให้รู้สึกเบื่อหน่ายและไม่อยากเรียนเพราะรู้สึกมีความกดดันและเป็นทุกข์^๕ สรุปได้ว่า ปัญหาของการศึกษาของคณะสงฆ์ ยังเป็นการจัดการศึกษาที่ไม่ตอบโจทย์ของผู้เรียนมากนัก ทำให้เมื่อจบมาแล้วก็ไม่มีความสามารถที่จะเผยแพร่ธรรมเป็นภาษาอังกฤษได้

^๔ สัมภาษณ์ พระเทพกิตติเวที. เจ้าอาวาสวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม กรุงเทพมหานคร, ๗ มิถุนายน ๒๕๖๑.

^๕ ญรัณฐ์ ฤทธิรัตน์ และธัญญา ชีระมณี, “ความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทยและความพร้อมสู่อาเซียน”, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, คณะศิลปศาสตรมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๕๗, หน้า ๔๐.

๓.๑.๒ ปัญหาด้านผู้เรียน

ปัญหาหลักอีกอย่างหนึ่งของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์คือความพร้อมของผู้เรียน พระสงฆ์บางรูปไม่พร้อมที่จะเรียน ส่วนหนึ่งไม่เห็นประโยชน์และความสำคัญของการเรียนภาษาอังกฤษเพราะคิดว่าไม่มีความจำเป็นต้องใช้สื่อสารกับใคร เมื่อเข้าสู่ระบบการศึกษาที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษอย่างระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยสงฆ์ ๒ แห่ง รับนิสิตนักศึกษาพระสงฆ์ที่สำเร็จการศึกษามาจากต่างสถาบัน ต่างระบบการศึกษา บางรูปมาจากสายแผนกบาลีเปรียญธรรม ๓ ประโยคขึ้นไป ไม่มีพื้นฐานด้านภาษาอังกฤษเลย หรือมีก็น้อยจากการศึกษาในระดับประถมศึกษา บางรูปสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนปริยัติธรรมแผนกสามัญ มัธยมศึกษาปีที่ ๖ ก็มีพื้นฐานมากกว่ากลุ่มแรก ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งมีพื้นฐานจากการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตั้งแต่ก่อนที่จะบรรพชาอุปสมบทก็มีพื้นฐานการศึกษาในอีกระดับหนึ่ง ความหลากหลายของระดับพื้นฐานการศึกษาเช่นนี้ทำให้ยากแก่การจัดการเรียนการสอน^๖ เมื่อมหาวิทยาลัยไม่มียกงบประมาณเพียงพอที่จะจำกัดหรือแบ่งกลุ่มจำนวนผู้เรียนตามระดับพื้นฐานการศึกษาภาษาอังกฤษข้างต้น นิสิตต่างระดับพื้นฐาน ต่างสถาบันมาเรียนร่วมกัน ย่อมทำให้เกิดปัญหาแก่ผู้สอน และการวัดผลประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ การเรียนภาษาในระดับนี้ผู้เรียนจึงต้องพึ่งตนเอง ศึกษาด้วยตนเองให้มากขึ้น ด้วยการศึกษานอกห้องเรียน การเรียนพิเศษในสถาบันนอกระบบต่างๆ เป็นต้น ซึ่งก็เป็นอุปสรรคแก่พระสงฆ์ที่ต้องมีกิจวัตรประจำวันในวัดที่ต้องปฏิบัตินอกเวลาเรียน เช่น การประกอบกิจของสงฆ์ดังกล่าวแล้ว

จากผลการสัมภาษณ์ในเชิงลึกด้านการแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการพูดภาษาอังกฤษอย่างเป็นทางการ^๗ พบว่าพระสงฆ์ที่รู้สึกชอบและไม่ชอบการพูดภาษาอังกฤษ ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบของผู้เรียนเป็นเรื่องเจตคติในตัวผู้เรียนที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาหรือต่อต้านการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เจตคติเป็นผลสืบเนื่องมาจากการประสบการณ์การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในห้องเรียน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเจตคตินี้ Gardner กล่าวว่า เมื่ออยู่ในห้องเรียน ตัวผู้สอนและวิธีการสอนจะมีบทบาทสำคัญ (Important Role) ในการก่อให้เกิดเจตคติต่างๆในตัวผู้เรียน ถ้าผู้สอนมีทักษะการสอนภาษาที่เก่ง และสามารถกระตุ้นนักเรียนให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกอยากเรียน ตลอดจนมีวิธีการสอนที่น่าสนใจ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน (Positive Attitudes) ทั้งนี้ ผู้สอนและลักษณะการสอนมีผลต่อเจตคติและการพัฒนาทักษะด้านการพูดของตน ซึ่งเป็นผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกัน จากการวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ทั้งนี้เพราะผู้เรียนภาษาต่างประเทศจะสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถทางภาษาใหม่ของตนได้ก็ต่อเมื่อเรียนรู้ภายใต้สภาพที่มีความกลัว

^๖พระมหาวรเชษฐ รมจันทรอินทร์, “ปัญหาการเรียนของนิสิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๗), หน้า ๖๔-๗๓.

^๗สัมภาษณ์ พระศรีธวัชเมธี. รองผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๔ มิถุนายน ๒๕๖๑.

น้อยที่สุด ซึ่งผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นและผลักดันให้ผู้เรียนสร้างพฤติกรรมตอบสนอง^๔

เจตคติและความถนัดทางภาษามีความเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาษาต่างประเทศของผู้เรียน แม้ว่าทั้งสองประการจะไม่ขึ้นต่อกันและกันผู้เรียนที่มีความถนัดต่ำ แต่อาจมีเจตคติที่ดี หรือผู้เรียนที่มีความถนัดสูง แต่อาจมีเจตคติที่ไม่ดีต่อภาษาอังกฤษก็ได้ ซึ่งเจตคตินั้นไม่ว่าจะเป็นประเทศใดก็มีส่วนในการกำหนดความสำเร็จในการเรียนได้ทั้งนั้น เพราะผู้เรียนบางคนอาจไม่มีความต้องการที่จะเป็นเหมือนเจ้าของภาษา แต่มีความเห็นว่าภาษาต่างประเทศนั้นมีประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น ทำให้ได้รับรู้แนวคิดใหม่ๆ วิธีการดำเนินชีวิตสมัยใหม่ให้เป็นประโยชน์ในการทำงาน ดังนั้น เจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศย่อมมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมหรือสัมฤทธิ์ผลในการเรียนภาษาของผู้เรียนอย่างแน่นอน ส่วนข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการให้เพิ่มระยะเวลาในการฝึกอบรมได้นำเสนอในข้อเสนอแนะของการวิจัย

๓.๑.๓ ปัญหาด้านผู้สอน

ครูผู้สอนภาษาอังกฤษในสถาบันของสงฆ์ส่วนหนึ่งยังขาดความรู้และทักษะ โดยเฉพาะการสื่อสาร ทักษะการสอน และขาดเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอนโดยยึดแบบเรียนเป็นหลักและเลือกเฉพาะบางกิจกรรมที่สามารถสอนได้ ครูขาดการสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ ครูชาวต่างประเทศส่วนหนึ่งที่มาสอนในสถานศึกษายังมีปัญหาด้านคุณสมบัติที่เหมาะสม ทั้งด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและความประพฤติส่วนตัว การประเมินและการพัฒนาศักยภาพของครูยังไม่เชื่อมโยงกับการประเมินวิทยฐานะและแรงจูงใจด้านอื่น ผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อคุณภาพการเรียนการสอน ผู้สอนบางคนขาดเทคนิคในการสอน โดยเฉพาะในห้องเรียนที่ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ทางภาษาอังกฤษต่างกัน ทำให้ผู้เรียนบางกลุ่มเรียนไม่รู้เรื่องเรียนไม่ทัน ผู้เรียนบางกลุ่มไม่มีส่วนร่วมในการเรียน ทำให้พูดภาษาอังกฤษได้น้อย ผู้สอนจึงเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในความสำเร็จและความล้มเหลวในการใช้ภาษาของผู้เรียน บางสถาบันไม่ได้ใช้ผู้สอนที่มีความรู้เฉพาะทางด้านภาษาอังกฤษ หรือไม่เชี่ยวชาญในการสื่อสารภาษาพูดภาษาอังกฤษที่ถูกต้อง การใช้วิธีการสอนแบบเก่า ไม่ปรับปรุงหรือพัฒนาให้ทันสมัย รวมทั้งการสอนแบบการเข้มงวดมากเกินไป การมีจำนวนผู้เรียนมากเกินไปต่อครูสอนอาจเป็นปัญหาต่อประสิทธิภาพการสอนได้เช่นเดียวกัน ทำให้ผู้เรียนอาจเกิดความเบื่อหน่าย และการสอนที่เน้นเนื้อหาเร่งสอนให้จบตามตารางโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างของพื้นฐานของผู้เรียน ในการเรียนภาษาอังกฤษนั้น ผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงในการฝึกฟังและฝึกพูดภาษาอังกฤษ ความสามารถทางด้านภาษาพูดภาษาอังกฤษของผู้สอนจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนภาษาอังกฤษ และเป็นแบบอย่างสำหรับการลอกเลียนแบบของผู้เรียน ยิ่งไปกว่านั้นผู้สอนต้องเป็นผู้มีความสามารถในการที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในทางด้านการปฏิบัติโดยใช้เทคนิคและวิธีสอนมาเป็นตัวกลางในการทำให้เกิดผลเชิงประจักษ์ แต่ถ้าผู้สอนภาษาอังกฤษไม่มีคุณสมบัติดัง

^๔Bloom, Benjamin S. **Human Characteristics and School Learning**. New York : McGraw-Hill, 1976.

คำกล่าวข้างต้น ก็เป็นการยากที่จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถในการพูดสื่อสารด้วยวาจาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพูดภาษาอังกฤษในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพนั้น มิได้มีแต่การออกเสียงสำเนียงที่ถูกต้องในรูปแบบที่เหมาะสมดังเช่นเจ้าของภาษา แต่การพูดต้องใช้คำศัพท์การเรียงคำ และไวยากรณ์ของภาษานั้นมาผูกเป็นวลีและประโยคเพื่อให้เกิดความหมายที่ต้องการจะสื่อ ผู้สอนควรเป็นผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการใช้ภาษา การแสดงความคิดเห็นการให้เหตุผลที่มีน้ำหนัก และสามารถชี้แนะแนวทางการแก้ปัญหาการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้ผู้เรียนเลียนแบบตามตัวอย่างที่ดี และได้รับโอกาสในการปรับปรุงพัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านภาษาของตนเองในการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อเกิดทักษะและความมั่นใจในการใช้ภาษาพูดเพื่อการสื่อสาร^๙

๓.๑.๔ ปัญหาด้านสถานที่และบรรยากาศการเรียนการสอน

ปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งคือปัญหาด้านงบประมาณสนับสนุนการจัดสถานที่และการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนที่เหมาะสมกับพระสงฆ์ ทำให้บริบทและสภาพแวดล้อมให้กับพระสงฆ์ได้ศึกษาค้นคว้าและพัฒนาตนเองด้านภาษาไม่เพียงพอ ทำให้พระสงฆ์มีขาดการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งมีความจำเป็นต่อการเรียนภาษา ไม่ได้รับการสนับสนุนที่ตรงกับความต้องการฝึกฝนทักษะเท่าที่ควร นอกจากนี้ สภาพห้องเรียนในสถานศึกษาที่จัดขึ้นบางแห่งไม่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน บางวัดมีพื้นที่จำกัด^{๑๐} และสภาพห้องเรียนไม่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านภาษา การจัดที่นั่งเป็นลักษณะการนั่งเดี่ยวซึ่งไม่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมกลุ่มที่เอื้อต่อการสื่อสารแลกเปลี่ยนกันและฝึกสนทนาภาษาอังกฤษในสถานการณ์สมมุติ สถานศึกษาบางแห่งไม่มีห้องสื่อนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งสื่อและอุปกรณ์ไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษา ไม่มีการจัดการพื้นที่ที่สามารถกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมสร้างสรรค์การเรียนรู้สังคมของผู้เรียนไม่มีความจำเป็นในการใช้ภาษา ไม่มีสิ่งจูงใจที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนขวนขวายที่จะเรียนรู้ภาษาอังกฤษ พระสงฆ์ไม่มีห้องสมุดที่ทันสมัยในการศึกษาค้นคว้าและมีตำราเก่าๆ ซึ่งไม่มีแรงจูงใจให้นิสิตเข้าศึกษาค้นคว้าหาที่ห้องฝึกภาษาที่ผู้เรียนสามารถใช้เวลาวางฝึกฝนด้วยตนเองเป็นส่วนตัว

ปัญหาที่พบอีกประการหนึ่งคือ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่ขาดการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษในการสื่อสารตามสภาพจริง เป็นผลทำให้

^๙สัมภาษณ์ พระราชปิยะธัมมณี. ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม กรุงเทพมหานคร, ๖ มิถุนายน ๒๕๖๑.

^{๑๐}แรกขวัญ นามสว่าง, “การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒-๓”, วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๘ – มิถุนายน ๒๕๕๘), หน้า ๙๒.

พระสงฆ์ขาดความมั่นใจในความรู้พื้นฐานของตนเอง^{๑๑} และที่เป็นปัญหามากคือสื่อการสอนในปัจจุบันยังไม่เพียงพอกับครูผู้สอน โดยเฉพาะสื่อเทคโนโลยีบทเรียนผ่านคอมพิวเตอร์ที่น่าสนใจและเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้พระสงฆ์มีความรู้ความสามารถในวิชาภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น สถาบันการศึกษายังไม่มีการพัฒนารูปแบบการสอนที่เป็นต้นแบบของการสอนภาษาอังกฤษในระดับต้นและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของผู้เรียน รวมไปถึงขาดคู่มือการสอนที่แนะนำวิธีการสอนและสื่อการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา นอกจากนี้ การปฏิบัติตามแนวทางการเรียนรู้แบบพึ่งพาตนเองที่เน้นการมีส่วนร่วมและการเสริมสร้างการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบอัตตาดำเนินให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนยังมีน้อยมากและไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งๆ ที่ผู้สอนมีความคิดเห็นและความเชื่อเชิงบวกต่อการใช้นี้

๓.๑.๕ ปัญหาด้านการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์

การวัดผลและประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของบางสถาบันมีการแจ้งผลการเรียนของผู้เรียนล่าช้าทำให้การปรับปรุงแก้ไขล่าช้าออกไปด้วย มีรูปแบบการวัดผลประเมินผลยังไม่หลากหลาย การวัดผลและประเมินผลยังเน้นการทำข้อสอบบนกระดาษมากเกินไป ยังไม่ตรงตามสภาพความเป็นจริง ขาดการประเมินทักษะการฟัง-พูด การสื่อสารให้เข้าใจมากกว่าทำข้อสอบ ไม่มีอคติหรือมีการทุจริตข้อสอบ การทำข้อสอบด้วยการเขียนซึ่งเป็นที่ยอมรับในการจัดการเรียนการสอนของคณะสงฆ์ บางครั้งเป็นสิ่งที่วัดผลได้ยาก เนื่องจากข้อเขียนมีลักษณะเป็นอัตนัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกรู้สึกนึกคิดส่วนบุคคล ซึ่งบางครั้งมีอคติและความเห็นส่วนบุคคลของผู้สอนเข้าไปเกี่ยวข้อง ผู้เรียนภาษาอังกฤษที่เป็นพระสงฆ์ส่วนหนึ่งผ่านการสอบได้ด้วยระบบอุปถัมภ์ ความเมตตาส่วนตัวของผู้สอน ทำให้เกิดปัญหาว่าผู้เรียนแม้จะสอบผ่านตามหลักสูตรแล้ว แต่ไม่สามารถประเมินสมรรถภาพด้านการใช้ภาษาตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

๓.๒ ปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยในยุคปัจจุบัน

ปัจจุบันภาษาอังกฤษได้เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินกิจกรรมและการทำหน้าที่ของพระสงฆ์ไทยในหลายๆ ด้านดังที่กล่าวแล้ว ในสมัยก่อนอาจยังไม่มีพัฒนามากนักเพราะโลกยังไม่เขาสู่ยุคข้อมูลข่าวสารอย่างทุกวันนี้ แต่ในปัจจุบันนี้ มีเวทีต่างชาติที่พระสงฆ์ไทยเข้าไปมีส่วนร่วม มีมหาวิทยาลัยสงฆ์เป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาของโลกที่มีพระสงฆ์ชาวต่างประเทศในหลายประเทศทั่วโลกมาใช้ชีวิตและมาศึกษาร่วมกัน ซึ่งในการติดต่อสื่อสารที่ดี การเรียนการสอนที่ดีก็ย่อมจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง เพื่อสื่อสารให้กันและกันได้เข้าใจ ซึ่งในความเป็นจริงนั้นพระสงฆ์ไทยก็ยังคงประสบปัญหาในการสื่อสารภาษาอังกฤษอยู่มาก จากกระบวนการศึกษาและหลายๆ ปัจจัยดังกล่าวแล้วข้างต้น ปัญหาอีกอย่างหนึ่งของพระสงฆ์ไทยคือพระสงฆ์ส่วนใหญ่มาจากสังคมชนบท มีพื้นฐานด้านภาษาอังกฤษน้อยหรือไม่มีพื้นฐานเลย ผ่านระบบการศึกษาในวัด ต้อง

^{๑๑}นางสมร พงษ์พานิช, “การศึกษาปัญหาของการพูดภาษาอังกฤษในการสื่อสารด้วยวาจาของนิสิตคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตศรีราชา”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา, ๒๕๕๑. หน้า ๗๐.

เรียนนักรธรรม ตามหลักสูตร ๓ ปี เรียนภาษาบาลีเพื่อให้สอบได้เป็นมหาเปรียญอย่างน้อย ๒ ปี ซึ่งตลอดระยะเวลาที่เรียนไม่มีการเรียนภาษาอังกฤษเลย เมื่อพระสงฆ์กลุ่มนี้ได้มีโอกาสมาเรียนในมหาวิทยาลัย ก็เหมือนมาเรียนเริ่มต้นใหม่ บางรูปเริ่มต้นจากการท่องอักษร A-B-C ซึ่งแตกต่างจากเด็กทั่วไป จะมีพื้นฐานเริ่มเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาล พระสงฆ์ไทยส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีพื้นฐานด้านภาษาอังกฤษ มาเริ่มหัดเขียนอักษรพยัญชนะภาษาอังกฤษกันเมื่อจบชั้นประถมศึกษา^{๑๒} ซึ่งในส่วนนี้จะได้จำแนกปัญหาอุปสรรคของพระสงฆ์ไทยในการใช้ภาษาอังกฤษในรายละเอียดต่อไป

๓.๒.๑ ปัญหาด้านทัศนคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

ทัศนคติ หมายถึง ทัศนคติเป็นความรู้สึก ความคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นผลมาจากประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อม ความรู้สึก และความคิดดังกล่าวเป็นไปในทางชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย อันมีแนวโน้มที่จะให้บุคคลแสดงปฏิกิริยา และกระทำต่อสิ่งนั้นๆ ทั้งในการสนับสนุนและต่อต้าน ทัศนคติ เป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน การที่เราจะทราบทัศนคติของบุคคลหนึ่งได้ก็ต้องใช้วิธีแปลความหมายของการแสดงออก ซึ่งอาจจะเป็นแบบหนึ่งขององค์ประกอบของทัศนคติก็ได้ เหตุผลสำคัญที่ทำให้พระสงฆ์ไทยไม่ประสบความสำเร็จในการใช้ภาษาอังกฤษเท่าที่ควร คือ ทัศนคติ พระสงฆ์ไม่แตกต่างจากประชาชนไทยอื่นๆ ที่ค่อนข้างจะอนุรักษ์นิยมไม่สนใจเรียนภาษาอื่นๆ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ มีความเขินอายเมื่อต้องพูดภาษาอังกฤษเกรงว่าจะออกเสียงไม่ถูกต้อง หรือพูดไปแล้วกลัวคนอื่นไม่เข้าใจ จึงทำให้เกิดการเรียนรู้ล่าช้า ทำให้เกิดความท้อไม่อยากจะฝึกไม่อยากจะพูดภาษาอังกฤษ จะเห็นได้ว่า คนไทยบางคนพูดภาษาอังกฤษไม่เต็มเสียงต่างจากคนอื่นที่เคยพูดภาษาอังกฤษสำเนียงอินเดีย คนจีนก็มีสำเนียงภาษาอังกฤษแบบคนจีน แม้แต่ชาวยุโรปที่มาจากต่างเมืองต่างรัฐก็พูดสำเนียงภาษาอังกฤษแตกต่างกันไป ในขณะที่ โอกาสในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับคนไทยมีค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่จะใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักเป็นภาษาท้องถิ่น จึงเป็นปัญหาและอุปสรรคของการเรียนภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทย^{๑๓}

นอกจากปัญหาด้านทัศนคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ เรียกว่า ไม่รู้นิรุติ ปฏิสัมภิตา หรือความเชี่ยวชาญด้านภาษาเพียงพอแล้ว พระสงฆ์ที่จะออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาส่วนหนึ่งยังไม่มีความรู้ไม่แตกฉานในหลักธรรมเท่าที่ควรอีกด้วย ไม่รู้จักการวิเคราะห์บริบทผู้ฟังไม่รู้จักรับการถ่ายทอดในรูปแบบวิทยาการโลกยุคใหม่ การเทศน์ การบรรยายยังคงใช้ภาษาเก่า ๆ เดิม ๆ ตามจารีตประเพณี ทำให้เกิดปัญหาในการเผยแผ่ธรรมะ ทำให้พุทธศาสนิกชนไทยเกิดปัญหาการไม่เข้าใจภาษาธรรมะด้วยเช่นกัน

๓.๒.๒ ปัญหาด้านทุนทรัพย์และข้อจำกัดด้านกฎระเบียบของวัด

^{๑๒}สัมภาษณ์ พระเทพกิตติเวที, เจ้าอาวาสวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม กรุงเทพมหานคร, ๗ มิถุนายน ๒๕๖๑.

^{๑๓}สุนันทา แก้วพันธ์ช่วง, “การพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โดยใช้กิจกรรมทางภาษาเพื่อการสื่อสาร”, รายงานการวิจัย, (โรงเรียน เซลวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต ๒, ๒๕๕๐), บทคัดย่อ.

ปัญหาด้านทุนทรัพย์สำหรับพระสงฆ์คือเป็นปัญหาใหญ่ในการที่จะเข้ารับการศึกษา ภาษาอังกฤษไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางจะค่อนข้างสูงเนื่องจากพระสงฆ์ไม่สะดวกในการใช้ บริการรถยนต์โดยสารสาธารณะร่วมกับฆราวาส ต้องนั่งแท็กซี่ไปกลับ การที่พระสงฆ์ต้องรับศรัทธาถวาย จตุปัจจัยจากญาติโดยเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาเล่าเรียนและการเดินทาง ทำให้ขาดทุนทรัพย์ที่ เพียงพอต่อการศึกษา ดังนั้นสำหรับทุนทรัพย์ที่จะใช้ในการศึกษาภาษาอังกฤษนั้นมีข้อจำกัด ทุน ทรัพย์ที่พระสงฆ์จะต้องได้จ่ายในการศึกษาในระดับอุดมศึกษาก็ยังเป็นปัญหาส่วนหนึ่งด้วยเช่นกัน การลงทะเบียนเรียนมีค่าหน่วยกิตค่าธรรมเนียมต่างๆ ทำให้พระสงฆ์ขาดโอกาสในการศึกษา ภาษาอังกฤษเพิ่มเติม ถือเป็นอุปสรรคของการเรียนภาษาอังกฤษและการศึกษาทางโลกแขนงอื่นๆ ของพระสงฆ์เช่นเดียวกัน^{๑๔}

ในส่วนของข้อจำกัดด้านพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณรก็เป็นอุปสรรคของการศึกษา ภาษาอังกฤษหรือวิชาทางโลกแขนงอื่นๆ เพราะภาพที่พระสงฆ์สามเณรที่เป็นตัวแทนของพระรัตนตรัย ความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อพระพุทธศาสนานั้น ส่วนหนึ่งมาจากการประพฤติปฏิบัติของ พระภิกษุสามเณรเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง การที่พระสงฆ์ไปเข้าเรียนในสถาบันสอนภาษาที่ไม่ได้เปิดเป็นการ เฉพาะสำหรับพระสงฆ์ ก็จะถูกมองว่าไปเรียนวิชาทางโลกเพื่อทำอาชีพแข่งกับฆราวาส ไม่ใช่เวลา ศึกษาพระธรรมวินัยและมองว่าเป็นการประพฤติผิดต่อพระธรรมวินัยอีก ย่อมมีผลต่อศรัทธาของ ประชาชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ พระสงฆ์ส่วนหนึ่งแม้จะมีใจรักในการศึกษาหาความรู้ โดยเฉพาะฝึกฝน ตนเองในด้านภาษา และทักษะอื่นๆ เช่น พิมพ์ดีด คอมพิวเตอร์ แม้จะไม่เป็นการผิดพระธรรมวินัย แต่ ก็ติดปัญหาในเรื่องภาพลักษณ์ที่จะถูกมองจากชาวบ้านว่าเรียนศึกษาวิชาทางโลก มีความประพฤติผิด หลักพระธรรมวินัย ไม่สำรวม เป็นต้น

ต่อปัญหาในเรื่องนี้ หากทางวัดจะจัดการศึกษาภายในวัด โดยจัดหาครูอาจารย์ที่ เชี่ยวชาญด้านภาษาไปสอนภาษาอังกฤษให้พระสงฆ์ภายในวัดจะเป็นการดีหรือไม่ ย่อมเป็นการดี แน่นนอน เพราะตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ได้ระบุไว้ว่า วัดมีภารกิจในการบริหารจัดการ ๖ ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการเผยแผ่ ด้านการศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านสาธารณูปการ ด้าน สาธารณสงเคราะห์ จากภารกิจดังกล่าว วัดก็สามารถจัดการศึกษาภายในวัดได้ แต่การจะกระทำได้นั้นต้องใช้ทุนทรัพย์งบประมาณมากเช่นเดียวกัน ซึ่งวัดที่จะสามารถทำได้ ก็จะมีแต่เพียงวัดใหญ่ ๆ ที่มี ปัจจัยด้านการบริหารจัดการครบถ้วน หรือเพียงพอต่อการจัดการที่มีคุณภาพได้ ซึ่งวัดที่มีศักยภาพ เหล่านี้ ยังมีจำนวนน้อยมาก เพราะมีข้อจำกัดหลาย ๆ อย่าง เช่น งบประมาณ ที่ใช้ในการบริหาร จัดการไม่เพียงพอ วัดไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐเลย มีก็น้อยมาก ไม่เพียงพอ วัดที่จะมี งบประมาณมาก ก็ต้องเป็นวัดใหญ่ ๆ วัดสำคัญประจำจังหวัด มีพระพุทธรูปสำคัญ มีผู้ศรัทธาเข้าวัด มาก แต่วัดเหล่านี้ก็มีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนวัดทั่วประเทศถึงสามหมื่นกว่าวัด วัดจึง

^{๑๔}พระชนดล นาคสุวณโณ, “การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑) บทคัดย่อ.

จำเป็นต้องจัดหาทุนเองโดยการทำพุทธพาณิชย์ เป็นต้น แต่ด้วยการจัดการงบประมาณที่ไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาอีกมาก^{๑๕}

๓.๒.๓ ปัญหาสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการใช้ภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทย

ปัญหาสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการสื่อสารภาษาอังกฤษ พระสงฆ์ไทยโดยเฉพาะที่เป็นพระสงฆ์นักวิชาการนักเผยแผ่ ที่เป็นหัวกะทิของประเทศ มักมีพื้นฐานการเรียนด้านนักธรรมบาลีเป็นพระที่บวชเรียนมาตั้งแต่ยังเป็นเด็กเยาวชน จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาที่บรรพชาเป็นสามเณรและเรียนในระบบการศึกษาของสงฆ์เรื่อยมาจนถึงวุฒุปสมบทเป็นพระภิกษุ การเรียนในระบบการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมบาลี ก็หนีไม่พ้นการเรียนแบบท่องจำ และแปลภาษาบาลีในเนื้อหาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลัก การที่พระสงฆ์เหล่านั้นจะมีโอกาสได้ฝึกฝนหรือเรียนรู้ภาษาอังกฤษก็เกิดจากความชอบเป็นการส่วนตัว และมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนและพัฒนาตนเองของพระสงฆ์รูปนั้นๆ เท่านั้น ทำให้พระสงฆ์โดยทั่วไปขาดโอกาสในการฝึกประสบการณ์ โดยเฉพาะทักษะ การฟัง การพูด ที่ต้องปฏิสัมพันธ์หรือสื่อสารกับผู้อื่นหรือเจ้าของภาษา แม้ในปัจจุบันจะมีการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสามารถเชื่อมต่อกันสื่อสารกันโดยตรงผ่านระบบอินเทอร์เน็ต โซเชียลเน็ตเวิร์คต่างๆ ที่เชื่อมคนทั่วโลกเข้าด้วยกัน แต่ก็มีพระสงฆ์จำนวนน้อยที่สามารถเข้าถึงระบบการสื่อสารดังกล่าว เพราะเหตุผลด้านทุนทรัพย์และความเหมาะสมทางพระธรรมวินัยดังกล่าวแล้ว พระสงฆ์ไทยบางรูปที่สามารถฝึกฝนตนเองด้านภาษาอังกฤษจนประสบความสำเร็จก็ด้วยการแสวงหาโอกาสในการสื่อสารพบปะกับชาวต่างชาติเจ้าของภาษา หรือบางรูปที่อยู่ในวัดหรือสถานที่ที่เหมาะสมแก่การใช้ภาษาอังกฤษ เช่น วัดใหญ่ๆ ในกรุงเทพมหานคร และในจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่มีชาวต่างชาติเข้าไปเที่ยวชมโบราณสถาน และศิลปะ เช่น วัดอรุณราชวราราม วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม วัดพระธาตุข่อยสุเทพ เชียงใหม่ เป็นต้น ก็จะได้โอกาสในการฝึกฝนมากกว่าพระสงฆ์วัดทั่วๆ ไป ดังนั้น พระสงฆ์ไทยที่ต้องการฝึกฝนตนเองส่วนหนึ่งจึงต้องพึ่งพาตนเองหาโอกาสไปศึกษายังสถานที่สำคัญๆ ที่มีชาวต่างชาติ หรือเดินทางไปพำนักยังต่างประเทศเป็นพระธรรมทูต เป็นต้น^{๑๖}

๓.๒.๔ ปัญหาด้านคุณภาพของพระธรรมทูตไทย

ปัญหาอุปสรรคในการเผยแผ่พุทธศาสนาในต่างประเทศของพระธรรมทูตนั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากพระสงฆ์ที่ไปบางรูปยังมีพื้นฐานด้านภาษาอังกฤษยังไม่ดีพอ ไม่เข้าใจภาษาและวัฒนธรรมของประเทศที่ตนไปเผยแผ่ ทำให้การสื่อสารกับคนในประเทศนั้นๆ ได้ไม่ดีเท่าที่ควร ด้านองค์กรสงฆ์ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลพระสงฆ์ที่ไปเผยแผ่ยังก็ไม่สามารถแก้ปัญหานี้ได้ทั่วถึง การจัดอบรมและส่งพระสงฆ์ออกไปยังต่างประเทศมีเวลาการเตรียมการจำกัด พระสงฆ์บางรูปมีพื้นฐานความรู้ทาง

^{๑๕}สัมภาษณ์ พระครูสุนทรสังฆพินิต, ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่, ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

^{๑๖} พระราชวรมนูญ,ดร. การบรรยายพิเศษ “ภาษาเปลี่ยนชีวิต Languages change lives, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.li2.mcu.ac.th/?lang=th>, [๑๘ กันยายน ๒๕๖๑].

ภาษาอังกฤษยังไม่ถึงเกณฑ์ แต่มีความสามารถด้านอื่นๆ เช่น การก่อสร้าง การดำเนินการทางพิธีกรรม ศาสนพิธีต่างๆ ก็สามารถเป็นพระธรรมทูตได้ ส่วนหนึ่งก็ไปทำหน้าที่ดูแลวัดและเผยแผ่พระพุทธศาสนากับญาติโยมคนไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศนั้นๆ แม้จะมีสำนักฝึกอบรมพระธรรมทูตอบรมพระสงฆ์ให้เป็นพระธรรมทูตแล้ว แต่การคัดเลือกว่าพระสงฆ์รูปใดจะได้เดินทางไปประเทศไหนนั้นยังต้องขึ้นอยู่กับหน่วยงานสายงานในต่างประเทศที่พระสงฆ์รูปนั้นๆ ได้ประสานเอาไว้ รวมทั้งการขอวีซ่าเข้าประเทศ บางประเทศทำได้ยากมากและให้เวลาในการพำนักในประเทศนั้น ๆ น้อย ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์^{๑๗}

ปัญหาอีกประการหนึ่งคือแต่ละประเทศที่มีสำเนียงการออกเสียงที่แตกต่างกันจึงเป็นปัญหาการใช้รูปแบบเผยแผ่ธรรมะไม่เป็นมาตรฐานแบบเดียวกัน ต่างวัดต่างทำไม่มีการสร้างเครือข่ายชาตบุคลากรที่ทำงานอย่างทุ่มเทและเสียสละในการเผยแผ่ธรรมะอย่างจริงจัง พระสงฆ์ชาตองค์ความรู้ด้านการเผยแผ่ ปัญหาด้านนโยบายกับการปฏิบัติงานจริง มีแต่การนำเสนอผลงานเป็นหลัก ไม่มีการปรับปรุงนโยบายให้สอดคล้องกับศักยภาพของสถานศึกษา นโยบายจึงเป็นลักษณะการออกคำสั่งให้นำไปปฏิบัติ เป็นนโยบายที่ไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์แล้วออกเป็นนโยบาย แต่ละยุคแต่ละสมัยนโยบายต่างกัน ทำให้ขาดความเป็นเอกภาพในการปฏิบัติ ปัญหาการส่งเสริมภาษาอังกฤษด้านการเผยแผ่ธรรมะ ซึ่งคณะสงฆ์ควรมียุทธศาสตร์การเผยแผ่เป็นแผนระยะยาว ให้พระสงฆ์ทั่วประเทศมีนโยบายปฏิบัติเป็นแบบเดียวกัน ด้านการส่งเสริมการเผยแผ่ การพัฒนาบุคลากรทางพระพุทธศาสนา ให้มีองค์ความรู้ในหลักธรรม หลักการเผยแผ่ วิธีการเผยแผ่ และภาษาต้นแบบด้านการเผยแผ่ธรรมะแก่ประชาชนเพื่อเป็นตัวอย่างปัญหาบุคลากรขาดการศึกษา พระสงฆ์ที่มีความสามารถทั้งด้านการใช้ภาษา ลีลาการเทศนา มีจำนวนน้อยมาก เนื่องจากขาดความรู้ในการถ่ายทอดธรรมะ เพราะไม่มีการศึกษาธรรมะอย่างลึกซึ้ง พระสงฆ์เรียนไม่จบนักธรรม ไม่เรียนหลักธรรม ขาดองค์ความรู้การสื่อสาร ไม่เข้าใจเรื่องศีล สมาธิ ปัญญา ขาดเทคนิคและศิลปะการแสดงธรรม ในอนาคตคณะสงฆ์จะขาดบุคลากรเป็นจำนวนมาก ขาดคนดูแลเป็นอันตรายต่อความมั่นคงทางพระพุทธศาสนา ประชาชนจะเสื่อมจากธรรมทางพระพุทธศาสนา^{๑๘}

พระมหาถนิต อดุลจารี ได้สรุปไว้ในหนังสือพระธรรมทูตในต่างประเทศถึงปัญหาโดยทั่วไปของพระธรรมทูตที่เป็นข้อจำกัดของการเผยแผ่ศาสนาในโลกตะวันตก เทคนิคและวิธีการสอนธรรมะไม่จูงใจให้คนรุ่นใหม่เข้าวัด ปัญหาเรื่องภาษาในการสื่อสาร ความรู้ความเข้าใจด้านวัฒนธรรมและสังคม ความไม่แตกฉานทั้งภาคปฏิบัติและปรียัติของพระธรรมทูตตลอดจนอาจารย์ไม่ก่อให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธา รูปแบบการเผยแผ่ที่ไม่เป็นเอกภาพและไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนของพระธรรมทูตไทย ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องแก้ไขในเชิงนโยบายในระดับประเทศโดยผู้รับผิดชอบด้านการเผย

^{๑๗}พระมหาอำนาจ มีราคา, “แนวทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ : กรณีศึกษาประเทศเนเธอร์แลนด์”, **บทความวิชาการ**, วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – เมษายน ๒๕๕๙), หน้า ๖๒

^{๑๘}พระสุนทร รตนญาโณ (มิตยาภักดิ์). “การศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการใช้ ภาษาในการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่ธรรมะในยุคปัจจุบัน”, **วิทยานิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต**, (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), หน้า ๒๐.

แผ่ศาสนาในต่างแดน^{๑๙} นอกจากนี้งานด้านการเผยแผ่ศาสนายังขาดกระบวนการเผยแผ่อย่างเป็นระบบ (Systematic organized missionary) และขาดความเป็นเอกภาพ^{๒๐} จากข้อมูลข้างต้นจึงอาจกล่าวได้ว่าประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเผยแผ่พุทธธรรมในโลกตะวันตกนั้นยังไม่ได้สัมฤทธิ์ผลอย่างที่ควร

๓.๓ สรุป

ปัญหาของการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ทั้งในอดีตและปัจจุบันที่เป็นปัญหาที่จะต้องได้รับการแก้ไขให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น เพื่อประโยชน์แก่พระสงฆ์ในการพัฒนาแนวทางในการส่งเสริมภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์ไทย ระบบการเรียนการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยทำให้พระสงฆ์มีโอกาสน้อยมากที่จะได้เรียนภาษาอังกฤษ ส่วนใหญ่จะได้เรียนภาคปริยัติธรรม นักธรรมบาลี จะมีบ้างก็เป็นส่วนน้อย ได้เรียนแบบผ่านๆ ไม่ได้เรียนเพื่อนำไปใช้งานจริง อุปสรรคอีกอย่างหนึ่งคือโอกาสด้านการศึกษา สำหรับการศึกษาระดับมัธยม ปัญหาและอุปสรรคใหญ่ เมื่อเข้ามาอยู่ในวัดโอกาสที่จะไปศึกษาด้านภาษาอังกฤษแทบจะถูกปิด แต่ก็มีพระสงฆ์ส่วนหนึ่งที่มีพรสวรรค์ในตัวเอง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคของการเรียนภาษาอังกฤษดังกล่าว ก็ถือว่าไม่ใช่ว่าจะไม่มีโอกาสเสียเลย กลุ่มพระสงฆ์ที่ได้เดินทางมาในสายของการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ถึงระบบมหาวิทยาลัย ก็มีโอกาสภาษาอังกฤษในระบบการศึกษาทั้งหมด ขึ้นอยู่กับว่ารูปใดสนใจมากน้อยแค่ไหน เพราะนอกจากการเรียนการสอนสายพระปริยัติธรรมและบาลีดังกล่าวแล้ว ในระดับอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยสงฆ์ก็มีปัญหาที่หลักสูตรที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย มีเนื้อหามากเกินไป เนื้อหาไม่น่าสนใจขาดรูปแบบการสอนใหม่ๆ ตำราประกอบการเรียนในปัจจุบันมีความยากเกินไป อันเนื่องมาจากพื้นฐานภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่อ่อนกว่ามาตรฐาน เป็นผลสืบเนื่องให้ผู้เรียนเกิดความไม่เข้าใจในวิชาภาษาอังกฤษ ส่งผลให้เกิดความเบื่อหน่าย ไม่ชอบไม่สนใจหรือไม่มีปัจจัยกระตุ้นความอยากรู้อยากเรียนต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษจนนำไปสู่การไม่สนใจเรียนและไม่เข้าห้องเรียน

พระภิกษุสามเณรมีความจำเป็นต้องฝึกฝนพัฒนาตนเองให้มีความรู้ทั้งด้านหลักธรรมคำสอนและทักษะในการเผยแผ่ธรรมทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษ ที่ต้องฝึกฝนในด้านทักษะการฟังและทักษะการพูดซึ่งต้องอาศัยบรรยากาศการมีปฏิสัมพันธ์หรือการพบปะกับชาวต่างชาติเจ้าของภาษาจึงจะประสบความสำเร็จได้ ซึ่งพระสงฆ์ในปัจจุบันจำเป็นต้องแสวงหาสารสนเทศเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานเผยแผ่ธรรมและการศึกษาเล่าเรียนให้ได้มาตรฐานสากลตลอดจนเป็นการเพิ่มศักยภาพให้ตนเอง พระสงฆ์หลายรูปไม่สามารถใช้ทักษะ

^{๑๙}พระปลัดอำพล สุธีโร และพระมหาถนิต อดตจาโร, **พระธรรมทูตในต่างประเทศ**, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๑๒.

^{๒๐}แม่ชีคมคาย คุณพันธ์, “บทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ศึกษาเฉพาะกรณีพระสุเมธอาจารย์ (โรเบิร์ต สุเมธโรภิกขุ)”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๑-๓.

ภาษาอังกฤษเพื่อการติดต่อสื่อสารได้เพราะขาดความรู้พื้นฐานในการพัฒนาทักษะด้านภาษา รวมทั้งไม่ตระหนักถึงความจำเป็นของภาษาอังกฤษ อีกทั้งพระสงฆ์ส่วนใหญ่มาจากต่างจังหวัด ทำให้มีโอกาสรียนภาษาอังกฤษนอกตำราน้อย ประกอบกับขาดงบประมาณในการศึกษาเล่าเรียน ค่าหน่วยกิตที่ศึกษาและคุณภาพของผู้สอนที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน และระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยสงฆ์ยังเน้นวิชาการมากกว่าการปฏิบัติจริง ไม่มีการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับการสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีสมัยใหม่และตลาดแรงงานต้องการ ปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษของคณะสงฆ์ไทยจึงพอสรุปได้ พระสงฆ์ยังไม่มีเวทีสำหรับแสดงออก บางรูปไม่กล้าแสดงออก วัดหรือมหาวิทยาลัยสงฆ์ยังขาดบุคลากรที่เป็นเจ้าของภาษาเพื่อสามารถแนะนำให้เข้าใจภาษาอังกฤษได้อย่างแท้จริง รวมทั้ง พระสงฆ์ส่วนใหญ่ยังขาดโอกาสทางการศึกษา แม้จะมีเวลามาก แต่ขาดผู้ชี้แนะแนวทางที่ดีในการศึกษาและพัฒนาตนเอง มีเพียงส่วนน้อยที่จะสามารถพัฒนาตนเองให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการเผยแผ่ธรรมเผยแผ่พระพุทธศาสนาในระดับโลกได้

บทที่ ๔

แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ในบทนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ซึ่งจะเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารของพระสงฆ์ให้สามารถเผยแผ่ธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและเข้าสู่สากลในยุคข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน โดยจะทำการศึกษานโยบายการพัฒนาภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามกรอบของสภาพปัญหาที่ได้ค้นพบในบทที่ผ่านมา

๔.๑ แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์ไทย

สำหรับแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์จะต้องมีการบูรณาการการพัฒนาไปพร้อมๆ กันทั้ง ๔ ภาษา คือ ภาษาบาลี ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาคอมพิวเตอร์ และจะต้องได้รับการพัฒนาไปพร้อมๆ กับเทคโนโลยีที่ก้าวไกล ควรมีการบริหารจัดการและสนับสนุนการศึกษาของพระสงฆ์ให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร คณะสงฆ์ควรมีกองทุนส่งเสริมด้านการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร ให้พระภิกษุสามเณรเอาใจใส่ต่อกิจการด้านพระพุทธศาสนา ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนภายในวัดอย่างมีระบบ และเมื่อเรียนจบแล้วต้องมั่นใจว่าสามารถนำไปใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้^๑ ซึ่งจากการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์ไทยในบทที่ผ่านมาพบว่า ไม่เฉพาะพระสงฆ์ แต่ในส่วนของประชาชนไทยทั่วไปก็ประสบปัญหาค่ายคลั่งกัน ในส่วนของพระสงฆ์นั้น เป็นที่ทราบกันว่านโยบายการจัดการศึกษาของพระสงฆ์ไทยเป็นลักษณะของกระบวนการศึกษาที่จัดให้แก่ภิกษุสามเณรโดยคณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์และสภามหาวิทยาลัยสงฆ์ เป็นการศึกษาวิชาการพระพุทธศาสนาหรือการศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นหลัก เรียกได้ว่าแทบไม่ได้ส่งเสริมด้านการเรียนภาษาอังกฤษเลย อาจมีบ้างในระบบโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาและระบบมหาวิทยาลัยสงฆ์ ดังนั้น ในการศึกษาแนวทางพัฒนาภาษาอังกฤษแก่พระสงฆ์ไทยจึงขอเน้นไปที่การพัฒนาการเรียนการสอนในหลักสูตรระดับอุดมศึกษา คือ มหาวิทยาลัยสงฆ์ ๒ แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ดังที่ พระเทพกิตติเวที^๒ ได้เสนอไว้ว่า พระสงฆ์ หมายถึง พระภิกษุสามเณรที่ก้าวเข้าสู่การศึกษาธรรมฝ่ายพุทธจักร โดยเฉพาะในส่วนของสายปริยัติธรรม ต้องได้รับการพัฒนาให้บรรจุเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศเข้าไปในหลักการสอน ส่วนเทคนิคในการเรียนภาษาอังกฤษนั้น ต้องสอนให้รู้จักการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้วยตนเอง เริ่มจากการฝึกพูดทักทาย การต้อนรับ ฝึกพูดคุยกับชาวต่างประเทศ การสื่อสารให้เข้าใจอธิบายให้เข้าใจในเรื่องหลักๆ จึงค่อยอธิบายรายละเอียดปลีกย่อยต่อไป ให้

^๑พระธนดล นาคสุวรรณโณ (นาคพิพัฒน์), “การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๘๕.

^๒สัมภาษณ์ พระเทพกิตติเวที เจ้าอาวาสวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม กรุงเทพมหานคร ๗ มิถุนายน ๒๕๖๑.

สามารถสอนชาวต่างชาติให้ปฏิบัติในเรื่องที่ควรรู้ตามหลักของพระพุทธศาสนาของไทยให้ได้ด้วย ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้พระสงฆ์สามารถเผยแพร่ธรรมเป็นภาษาอังกฤษได้ คือ ต้องสนับสนุนให้พระสงฆ์ไทยศึกษาพระธรรมให้ลึกซึ้งถึงแก่นแท้ ในขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญในด้านการศึกษาทางภาษาไปด้วย โดยเฉพาะจัดระบบการศึกษาของพระสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพ เมื่อสามารถเผยแพร่ธรรมได้ การใช้ภาษาอังกฤษก็เป็นเรื่องเฉพาะบุคคลที่พระสงฆ์รูปนั้นๆ ที่จะสามารถปรับประยุกต์ใช้ในการเผยแพร่สู่ชาวต่างชาติต่อไป

ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์ในระดับมหาวิทยาลัยนั้น จากการศึกษาพบว่า ปัญหาหลักๆ ในการจัดการเรียนการสอนในระดับมหาวิทยาลัยคือ มีรายวิชามากเกินไป เนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษที่ใช้สอนยังไม่เหมาะสมกับพระสงฆ์ผู้เรียนมากนัก เพราะผู้เรียนมีพื้นฐานต่างกัน หลักสูตรยังเน้นในเรื่องกฎวินัยการณามากเกินไปจึงทำให้ผู้เรียนไม่ได้พัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ควรแก้ไขหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียนมากขึ้น ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรอยู่เสมอ เพื่อให้ทันสมัยและเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีวุฒิภาวะต่างกัน หลักสูตรควรเน้นการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ควรทำหลักสูตรที่เน้นด้านการสื่อสาร การฟัง การพูดมากกว่าทฤษฎี^๓ ซึ่งในเรื่องนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์ ได้ให้แนวทางไว้ดังนี้

พระมหาสุรเพชร วชิรญาโณ^๔ เสนอว่า แนวทางพัฒนาภาษาอังกฤษที่ใช้ได้ผลกับทุกคนไม่เฉพาะพระสงฆ์คือการเรียนแบบวิถีธรรมชาติ เรียนภาษาอังกฤษแบบไม่ต้องแปล การฝึกสนทนาการถามตอบด้วยการจับคู่กัน หรือเรียนเหมือนเด็กทารกเรียนภาษาจากพ่อแม่ แต่ปัญหาของพระสงฆ์ไทยคือไม่ค่อยสนใจเรียนภาษาอังกฤษ ขาดแรงจูงใจในการเรียน อาจเป็นเพราะไม่ได้เดินทางไปต่างประเทศ ไม่ค่อยได้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน การพัฒนาภาษาให้พระสงฆ์จึงต้องสร้างแรงจูงใจในการเรียนก่อน จากนั้นจึงพัฒนาให้ครบ ๔ ทักษะ แนวทางที่ได้ผลคือ การฝึกทุกวัน การเรียนทุกวัน ใช้ภาษาทุกวันให้ต่อเนื่อง หาเวทีหรือโอกาสในการฝึกฝนตนเองแสดงความสามารถในการพูด การอ่าน รวมทั้งการที่พระสงฆ์เรียนภาษาอังกฤษแล้วก็ไปฝึกสอนนักเรียนโดยใช้หลักสูตรธรรมะมีการนำเสนอหน้าชั้นเรียน มีการตอบคำถามหน้าชั้นเรียน มีการหาข้อมูลมาสอนเพื่อพัฒนาตนเองและเด็กนักเรียน อีกวิธีหนึ่งคือการมีเพื่อนที่เป็นชาวต่างชาติ หาหนังสือภาษาอังกฤษมาอ่านเรื่อยๆ เน้นที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา และมีการนำเสนอผ่านช่องทางออนไลน์ต่างๆ เช่นเว็บไซต์ Youtube ทุ่มเทเวลาให้กับการสอนภาษา พัฒนาต่อยอดไปไกลยิ่งขึ้นด้วยการศึกษาด้านเทคโนโลยีการตัดต่อวิดีโอสำหรับการเรียนการสอน เป็นต้น ถ้าพูดถึงความสามารถในการสื่อสารของพระสงฆ์ไทยและพระสงฆ์ต่างชาติ พระสงฆ์ไทยยังสู้กับพระสงฆ์จากประเทศในอาเซียนไม่ได้ และอีกปัญหาหนึ่งคือ ยังขาดองค์ความรู้ในระดับพื้นฐาน เนื่องจากการเรียนในภาคปริยัติ ไม่ได้เรียนพื้นฐานทางภาษาเลย ทั้งๆ ที่ภาษาเป็นเรื่องสำคัญ เทคนิคการเรียนให้ประสบความสำเร็จที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ การฟัง ต้อง

^๓ นาสม พงษ์พานิช, “การศึกษาปัญหาของการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารด้วยวาจาของนิสิตคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา” วารสารมนุษยศาสตร์, (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา, ตุลาคม-กันยายน ๒๕๕๑), หน้า ๘๕-๙๗.

^๔ สัมภาษณ์ พระมหาสุรเพชร วชิรญาโณ. ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดวรจรยาวาส กรุงเทพมหานคร, ๖ มิถุนายน ๒๕๖๑.

เรียนกับเจ้าของภาษาเพราะไม่มีใครเข้าใจภาษาได้ดีเท่ากับเจ้าของภาษา จัดหาครูชาวอังกฤษหรืออเมริกัน เพื่อให้มีโอกาสได้ฟัง พูด ถามและตอบ ได้สื่อสารกับครูที่เป็นเจ้าของภาษาจึงจะได้ผลดีที่สุด

ในขณะที่นักวิชาการด้านการสอนภาษาอังกฤษ รศ.นพพร สโรบล อาจารย์ประจำสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวว่า^๕ พระสงฆ์ควรมีแนวทางในการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นภาษาอังกฤษ โดยสามารถใช้ได้ทั้ง ๔ ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ต้องมีการวางแผน พระสงฆ์ต้องคิดว่าท่านจะพัฒนาภาษาอังกฤษอย่างไร เช่น จะไปเข้าโรงเรียนด้านภาษาหรือว่าจะเรียนด้วยตนเองแบบออนไลน์ หรือศึกษาจากหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษในเว็บไซต์ที่เป็นภาษาอังกฤษ ต้องมีการวางแผนสำหรับตัวเองว่าปีนี้จะเรียนภาษา เราก็กาลงทะเบียนเรียนในสถาบันการสอนภาษา เช่น ที่สถาบันภาษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นต้น และก็ยังมียออนไลนคอร์สต่างๆ ที่สามารถฝึกหัดและเรียนด้วยตนเองได้ การที่พระสงฆ์จะไปต่างประเทศจะต้องเตรียมตัวก่อนหนึ่งปีหรือสองปี เพื่อที่จะให้ใช้ภาษาได้ ส่วนการที่มาเรียนหรือฝึกแล้ว ก็ยังประสบปัญหา เพราะพระสงฆ์จะมาเรียนภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ไม่มีพื้นฐาน ไม่สามารถต่อยอดได้ วิธีการแก้ปัญหาหมั่นแก้ปัญหาที่ปลายทางไม่ได้ ต้องแก้ไขที่ต้นทาง ก็คือต้องวางระบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนปริยัติธรรม กระทรวงหรือผู้ดูแลการศึกษาของพระสงฆ์ต้องมาควบคุมต้องดูแลปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ต้องเพิ่มรายวิชาภาษาอังกฤษเข้าไปในหลักสูตรการเรียนการสอน และต้องมีผู้ที่เชี่ยวชาญการสอนภาษาอังกฤษหรือผู้จบการสอนภาษาอังกฤษเป็นผู้สอนจริงๆ เพราะถ้านักเรียนจะเก่งได้ครูต้องเก่งก่อน ฉะนั้นวิธีการแก้ปัญหาต้องแก้ที่ระบบจะไปแก้ที่ปลายทางไม่ได้ ซึ่งแนวทางจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง ๒ ท่าน ผู้วิจัยจะได้นำมาประมวลผลสรุปเป็นแนวทางดังต่อไปนี้

๔.๑.๑ แนวทางการพัฒนาด้านการจัดหลักสูตร

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันมีแนวโน้มในทางที่ดี หลายสถาบันการศึกษาเริ่มมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะเนื้อหาหลักสูตรได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากการเน้นกฎเกณฑ์ ไวยากรณ์และความถูกต้องในการใช้ภาษา มาเน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้สื่อการเรียนการสอน และมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้ตามสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง โดยผู้เรียนสามารถสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจตรงกับจุดประสงค์ที่ตนเองต้องการ การจัดการเรียนการสอนที่ดีจึงควรมีการส่งเสริมให้มีการแสดงออกทางภาษาโดยใช้สถานการณ์ต่างๆ มากยิ่งขึ้น^๖

อีกประการหนึ่ง ผู้บริหารสถาบันการศึกษาจะต้องมีการพัฒนาหลักสูตรที่มีความน่าสนใจ เพื่อดึงดูดให้ผู้เรียนอยากเรียน พัฒนาหลักสูตรให้เน้นการใช้ทักษะด้านการพูด และพัฒนาให้หลักสูตรนั้นเข้าใจง่ายและตรงประเด็นสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริงเพื่อประโยชน์แก่นิสิตที่เข้าศึกษาในรายวิชานั้นๆ ควรจะมีหลักสูตรและการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉพาะที่มีเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ที่สอดคล้องกับระดับความรู้ ความสามารถ และสอดคล้องกับบริบทของพระภิกษุ

^๕สัมภาษณ์ รศ.นพพร สโรบล. อาจารย์ประจำสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๑.

^๖สุภัทรา อักษรานุเคราะห์, การสอนทักษะทางภาษาและวัฒนธรรม, (กรุงเทพมหานคร :จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๖), หน้า ๒

สามเณรผู้เรียน ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรและการสอนภาษาอังกฤษจำเป็นต้องพัฒนาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน การพัฒนา "ทักษะ (Skills)" ให้ครอบคลุมทั้งทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่าง "ถูกต้อง (Accuracy)" และ "คล่องแคล่ว (Fluency)"

หลักสูตรภาษาอังกฤษที่ดีควรจะเน้นที่กิจกรรม (Task - based) ควรมีการเพิ่มความสามารถด้านภาษาหรือไวยากรณ์สำหรับผู้เรียนให้หลากหลาย เช่น ทักษะทั้ง ๔ ด้าน คือ ฟัง พูด อ่านและเขียน โดยมีองค์ประกอบทางภาษา คือ เสียง ศัพท์ โครงสร้างเป็นแกนในการสื่อความหมาย ในด้านทักษะการฟัง จะต้องเริ่มจากการสามารถจำแนกเสียงได้ไปจนถึงฟังข้อความในระดับความเร็วปกติของเจ้าของภาษาได้เข้าใจ ในด้านทักษะพูดจะต้องออกเสียงได้ถูกต้อง และสนทนาโต้ตอบด้วยสำเนียงและจังหวะที่เจ้าของภาษาพอจะเข้าใจได้ ในด้านทักษะอ่าน จะต้องรู้จักกลไกของการอ่าน และสามารถอ่านเพื่อความเข้าใจได้ และในด้านทักษะเขียนจะต้องรู้จักกลไกในการเขียนคือ การสะกด คำ การใช้เครื่องหมายวรรคตอนการเรียบเรียงประโยคและใช้เครื่องสัมพันธความ ตลอดจนการเขียนข้อเขียนในลักษณะต่างๆ ได้ ต้องให้ผู้เรียนรู้ว่ากำลังทำอะไรเพื่ออะไร ผู้สอนต้องบอกให้ผู้เรียนทราบถึงความมุ่งหมายของการเรียนการฝึกใช้ภาษาการสอนภาษาควรสอนในลักษณะบูรณาการในชีวิตประจำวัน การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารต้องใช้หลายทักษะรวมๆ กันจึงจะได้ผลและควรส่งเสริมในการฝึกการใช้ภาษามากๆ โดยจัดกิจกรรมบ่อยๆ^๗ การเสนอเนื้อหาจะเน้นที่การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและวิธีการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ควบคู่ไปกับการเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษา และเพื่อช่วยให้สามารถเข้าใจเรื่องราวที่ฟังหรืออ่านได้บ้างและผู้สอนควรกระตุ้นการเรียนรู้

ในส่วนกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ กระบวนการ มีความสามารถ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ นั้น จะต้องมีเทคนิค วิธีการ ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม การพัฒนากิจกรรมนอกหลักสูตรเป็นวิธีการที่สามารถเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางภาษาให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจและความกล้าแสดงออกในการใช้ภาษาอังกฤษ ควรส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนนอกสถานที่หรือการจัดโครงการเพื่อพาผู้เรียนไปศึกษาหาความรู้หรือประสบการณ์เพิ่มเติมในสถานที่ต่างๆ โดยเฉพาะกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาทักษะการพูดกับเจ้าของภาษา กิจกรรมที่มุ่งเน้นเพื่อการพัฒนาทักษะทางการใช้ภาษาอังกฤษควรจัดมีองค์กรหรือหน่วยงานที่มาช่วยสนับสนุนทุนการศึกษา หรือกองทุนเป็นกรณีเฉพาะ^๘

รูปแบบการเรียนการสอนที่เห็นว่าเหมาะสมกับผู้เรียนและใช้อยู่ในปัจจุบันแบ่งออกเป็น ๓ รูปแบบใหญ่ๆ คือ

รูปแบบที่ ๑ คือ จัดการเรียนการสอนโดยอิงหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

^๗สุมิตรา อังวัฒนกุล, **วิธีสอนภาษาอังกฤษ**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๑๐๘-๑๑๘.

^๘สัมภาษณ์ พระเทพกิตติเวที. เจ้าอาวาสวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม กรุงเทพมหานคร, ๗ มิถุนายน ๒๕๖๑.

รูปแบบที่ ๒ คือ เรียนผ่านทีวีทางไกลผ่านดาวเทียม จัดการเรียนการสอนโดยอิงจากหนังสือเรียนของนักเรียนเอาเนื้อหาในหนังสือเป็นหลักแล้วคิดกิจกรรมให้สอดคล้อง

รูปแบบที่ ๓ เป็นรูปแบบที่ใช้กันมากที่สุด คือการเรียนรู้แบบ PBL (Project-Based Learning) ครูต้องออกแบบการเรียนรู้แบบ PBL ให้เหมาะแก่นักเรียนโดยอิงทฤษฎีการเรียนรู้ Learning by Doing ของ John Dewey เพื่อเชื่อมโยงกับทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ ที่ต้องมีทักษะมากกว่าการอ่านออกเขียนได้ (๓R) โดยเพิ่มทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ (๗ C) เข้าไปในการสอน เปลี่ยนการเรียนการสอนแบบ Passive หรือสอนแบบบรรยาย ไปเป็นการเรียนรู้แบบสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือทำและคิด จะทำให้เกิดการเรียนรู้ของแท้จริงหรือที่เรียกว่า Active Learning หรือทางวิชาการเรียกว่า Constructionism นักเรียนได้เรียนโดยการฝึกปฏิบัติ ให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการทำงานจริงหรือการทำ Project ต่างๆ โดยที่ครูเป็นเพียงพี่เลี้ยงที่คอยช่วยเหลืออยู่ข้างๆ ซึ่งการเรียนแบบนี้จะช่วยฝึกให้นักเรียนได้ฝึกทักษะต่างๆ ตั้งแต่ค้นคว้าหาข้อมูล ตรวจสอบและประเมินข้อมูล การนำเสนออย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ครูยังเน้นการหากิจกรรมที่หลากหลายทั้งกิจกรรมเดี่ยวและกิจกรรมกลุ่ม เพื่อฝึกการทำงานเป็นทีมและแลกเปลี่ยนความรู้ บูรณาการความรู้ร่วมกัน มีการใช้คำถามหลักเป็นตัวนำสู่การให้นักเรียนทำกิจกรรมอย่างหลากหลายเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และนำองค์ความรู้ใหม่ไปต่อยอดความรู้เดิม มีการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในห้องเรียนและเลือกกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นด้านการฟังและพูดออกเสียงเพื่อการสื่อสาร มีการส่งเสริมให้นักเรียนรับฟังและพูดคุยกมากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้รวมถึงการสร้างการสนทนาในชั้นเรียนด้วยตัวเอง

ในเรื่องนี้จากการสัมภาษณ์ พระราชวรมุนี ท่านได้ให้ทรงสนะว่า^๔ วิธีการในการแก้ปัญหาการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ ต้องเริ่มจากระบบการศึกษาของพระสงฆ์ ต้องกำหนดให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาภาษาอังกฤษตั้งแต่ยังเป็นเยาวชน เริ่มจากการศึกษาปริยัติธรรม ต้องมีการเรียนภาษาอังกฤษ ทั้งด้านการอ่าน การแปล ทำให้เป็นหลักสูตรสำเร็จรูป โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ควบคุม ตัดสิน กลั่นกรอง เพื่อพัฒนาหลักสูตรที่มีเนื้อหาทางพระพุทธศาสนา และเป็นไปเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยไม่เน้นวิชาการทางโลกมากเกินไป เพื่อป้องกันคำถามจากประชาชนหรือชาวบ้านญาติโยมว่า ทำไมพระเรียนธรรมแล้ว จึงไม่เชี่ยวชาญทางธรรม แต่กลับไปเชี่ยวชาญวิชาทางโลก การเรียนการสอนในระดับพระปริยัติธรรมจนถึงระดับอุดมศึกษา จึงต้องมีทั้งเนื้อหาที่เน้นพุทธธรรมพระธรรมคำสอน และสอนเทคนิคในการเรียนภาษาอังกฤษควบคู่กันไปด้วย ต้องมีแบบฝึกหัด พระสงฆ์ให้รู้จักวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้วยตนเอง การต้อนรับ ฝึกพูดคุยกับชาวต่างประเทศ การสื่อสารให้เข้าใจ อธิบายให้เข้าใจในเรื่องหลักๆ การศึกษาก็คือการสร้างชีวิตให้มีความเป็นไปเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนา ครูอาจารย์ต้องสามารถกระตุ้นให้พระสงฆ์มีแรงจูงใจในการเรียนรู้ซึ่งเท่ากับประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนไปแล้วครึ่งหนึ่ง การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษจึงควรเริ่มด้วยการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนตั้งแต่ยังเป็นเยาวชน ซึ่งทำได้โดยการแสดงให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ที่จะได้รับการเป็นผู้มีทักษะภาษาอังกฤษ และการช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถตั้งเป้าหมายในการเรียนที่เหมาะสมกับตนเองโดยเฉพาะการศึกษาพระปริยัติธรรม

^๔พระราชวรมุนี,ดร. การบรรยายพิเศษ “ภาษาเปลี่ยนชีวิต Languages change lives, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.li2.mcu.ac.th/?lang=th>, [๑๘ กันยายน ๒๕๖๑].

ต้องได้รับการพัฒนาให้บรรจุเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศเข้าไปในหลักการสอน รวมทั้งภาษาต่างประเทศวันออกเข้าไปด้วย อีกประการหนึ่ง การที่พระสงฆ์จะสามารถพัฒนาด้านภาษาอังกฤษให้กับตนเองได้ถึงขั้นที่สามารถเผยแผ่หลักคำสอนที่เป็นภาษาอังกฤษได้นั้น อันดับแรกต้องพัฒนาภาษาอังกฤษก่อน ต่อมาก็พัฒนาหลักธรรมคำสอนที่เป็นภาษาอังกฤษ พระสงฆ์ควรมีแนวทางในการพัฒนาตนเองทั้ง ๔ ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน โดยเฉพาะเรื่องการพูด ต้องกล้าแสดงออก พอกกล้าแสดงออกมันก็จะผสมผสานกันไปเป็นอัตโนมัติ เป็นขั้นเป็นตอนคือ เริ่มจากศึกษาหาความรู้แล้วฝึกพูดบ่อยๆ ถือเป็นการบูรณาการกันไปโดยอัตโนมัติ เพราะพระสงฆ์มีความรู้ด้านพระพุทธศาสนาอยู่แล้ว

๔.๑.๒ แนวทางการพัฒนาด้านผู้เรียน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศนอกจากการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนแล้ว ยังมีองค์ประกอบอื่นๆ ได้แก่ สติปัญญา และความถนัดทางภาษาของผู้เรียนก็มีความสำคัญ เพราะความสำเร็จในการเรียนภาษาที่สองยังขึ้นอยู่กับความสามารถในการเรียนรู้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ดีกว่าผู้อื่น คือ การรู้จักคิดเป็นบุคลิกลักษณะที่ดีและแบบเรียน หรือกลวิธีการเรียนรู้ภาษาแบบมีส่วนร่วม ผู้เรียนถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดในการเรียนการสอนภาษา เพราะถึงแม้ผู้สอนจะสอนดีเพียงใด หากผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการเรียน มีทัศนคติไม่ดีต่อการเรียนการสอนแล้ว การเรียนรู้ย่อมไม่เกิดผลสำเร็จ^{๑๐} ผู้เรียนหรือพระสงฆ์มีตระหนักและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษว่ามีความสำคัญต่อการศึกษาในปัจจุบันและการทำงานในอนาคต พระสงฆ์ต้องการเรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการฟังและความต้องการเวลามากกว่า ๑ ปี

สำหรับหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัย ต้องคำนึงถึงผู้เรียนว่าพระสงฆ์ขาดทักษะในหลายๆ ด้าน โดยศึกษาให้เข้าใจว่าผู้เรียนคือใคร เหตุใดจึงต้องเรียนภาษาอังกฤษ จุดมุ่งหมายสูงสุดคืออะไร ความรู้ภาษาอังกฤษจะช่วยอะไรเขาได้บ้าง เป็นต้น บรรานันได้กล่าวถึงเรื่องแรงจูงใจและเรื่องการทำให้อำนาจไว้ดังนี้ คือ แรงจูงใจ (Motivation) แบ่งเป็นแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) และแรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) แรงจูงใจภายในเกิดขึ้นจากการที่ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของการเรียน และเรียนด้วยความสมัครใจ แรงจูงใจภายนอกเกิดจากการที่ผู้เรียนเรียนเพื่อมุ่งหวังรางวัลเป็นเครื่องตอบแทน การให้อำนาจ (Empowerment) คือ การสอนให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง รู้จักใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล พร้อมทั้งจะเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ในสังคม^{๑๑}

พระสงฆ์ที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เพราะคิดว่าตนเองขาดความรู้ความสามารถและทักษะการพูด พูดภาษาอังกฤษไม่เก่ง รู้ศัพท์น้อย และรู้สึกไม่พอใจกับระดับความรู้ด้านภาษาอังกฤษของตนเอง ความนึกคิดเช่นนี้ส่งผลให้ขาดความเชื่อมั่นในการพูด ปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนขาดความมั่นใจ

^{๑๐}ชลธิชา นางาม, “การศึกษาปัญหาและอุปสรรคด้านการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ๑ ของนักศึกษาและอาจารย์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี”, สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ๒๕๕๕), หน้า ๕๒-๕๖.

^{๑๑}Abdulmuhdai, A.A., “Negative feedback in second language learning and the zone of proximal development.”, (Dissertation Abstracts : International 54, 911A, 1992), pp. ๔ - ๖.

ในการพูดภาษาอังกฤษเนื่องจากการขาดความรู้และทักษะพื้นฐานที่เป็นองค์ประกอบในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารผู้เรียนจะมีความสามารถในการสื่อสารนั้นจะต้องมีความสามารถในการใช้ภาษา ๓ ด้าน หนึ่งในนั้นคือ สมรรถภาพด้านกฎเกณฑ์ภาษา (Linguistic competence) หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารโดยอาศัยพื้นฐานทางภาษาศาสตร์ ประกอบด้วย เสียง (Phonology) ศัพท์ (Vocabulary) ไวยากรณ์ (Grammar)

ซึ่งในเรื่องนี้ พระมหาบุญนา ฐานวิโร ได้ให้ความเห็นว่า^{๑๒} การเรียนภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ควรเรียนควบคู่ไปกับภาษาบาลี เพราะภาษาบาลีและภาษาอังกฤษใช้ไวยากรณ์คล้ายกัน ดังนั้น คนเรียนบาลีจะสามารถเรียนภาษาอังกฤษง่ายขึ้น ด้วยการฝึกท่องศัพท์และไวยากรณ์ไปด้วย นี่คือการแก้ปัญหาในเบื้องต้น ส่วนแนวทางในการพัฒนานั้น ต้องพัฒนาให้ได้ทั้ง ๔ ทักษะ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน โดยเฉพาะ การพูดภาษาอังกฤษได้ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นมากในยุคปัจจุบัน การฝึกพูดภาษาอังกฤษนั้น ผู้เรียนต้องกล้าพูด อย่าอายที่จะพูด อย่าอายสำเนียง เรื่องสำเนียงผิดไม่เป็นไร เนื่องจากพระสงฆ์ส่วนใหญ่มาเรียนภาษาอังกฤษเมื่อตอนโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว จึงค่อนข้างยาก ชาวต่างชาติเองก็มีสำเนียงต่างกัน ส่วนการฟัง ต้องฝึกฟังไปเรื่อยๆ ให้ซึมซับ จนเกิดการจดจำ สิ่งสำคัญที่สุดในการเรียนภาษาคือแรงจูงใจในการที่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้ การฝึกพูดต้องเริ่มโดยการใช้สำเนียงเป็นภาษาท้องถิ่นก่อน เพื่อให้เกิดความเคยชินและจดจำในสิ่งที่พูด ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้สามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้อีกอย่างหนึ่งคือ ต้องมีทักษะในการเรียนรู้ เรียนรู้จากการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน การพูดซ้ำๆ ใช้ทุกวัน ควรมีกิจกรรมหรือมีการจัดตั้งชมรมที่มีการฝึกพูดคุยสื่อสารภาษาอังกฤษ เพื่อเพิ่มทักษะในการเผยแพร่ธรรมเป็นภาษาอังกฤษ การเรียนภาษาอังกฤษควรทำให้เหมือนกับการเรียนภาษาไทย คือเริ่มจากการพูดเป็นอันดับแรกก่อน จึงค่อยไปเรียนหลักไวยากรณ์ เมื่อพูดได้ก็จะทำให้เราอยากเขียนได้ พอเขียนได้จะส่งผลไปถึงทักษะอื่นๆ ทักษะในการพูดจึงสำคัญที่สุด

๔.๑.๓ แนวทางการพัฒนาด้านผู้สอน

แนวทางการพัฒนาการเรียนที่สำคัญก็คือผู้สอนควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องของการเรียนการสอนในแต่ละวิชา และผู้สอนควรมีจิตวิทยาการสอน และเข้าใจพื้นฐานของผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จมีความจำเป็นต้องคำนึงถึงการพัฒนาให้มีความพร้อม ความมั่นใจและเปิดโอกาสให้บุคลากรทางการศึกษาที่ทำหน้าที่สนับสนุนการสอนภาษาอังกฤษ สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง โดยมีการพัฒนาหลักสูตรและปรับเปลี่ยนวิธีสอนมีการกำหนดนโยบายหรือโครงสร้างอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง และส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของภาษาอังกฤษ พร้อมทั้งจัดให้มีการทดสอบความรู้ ความสามารถของผู้สอนและผู้เรียนเพื่อวัดระดับความรู้ เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาต่อไปและออกแบบกระบวนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้มีความหลากหลายโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่บ่อยครั้งขึ้น ควรจัดให้มีผู้สอนเจ้าของภาษาหรือต่างชาติเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสามารถพัฒนาผู้เรียนด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้เป็น

^{๑๒}สัมภาษณ์ พระมหาบุญนา ฐานวิโร. คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ๗ มิถุนายน ๒๕๖๑.

อย่างดี^{๑๓} การพัฒนาหลักสูตรและพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์นั้น คือการนำความรู้มาเสริมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้เข้าใจได้ง่ายมากขึ้นจะต้องคำนึงถึงบริบทการเรียนรู้แบบบูรณาการเชิงพุทธสามารถสร้างและพัฒนาให้เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อาจารย์ผู้สอนเมื่อทำแผนการสอนล่วงหน้า ควรเตรียมบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยให้ศิษย์มีส่วนร่วมในการเรียนทั้งในห้องและนอกห้องเรียน ควรมีการกำหนดให้ผู้เรียนได้ฝึกพูดภาษาอังกฤษทุกวันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกกระบวนการพูด การคิด การตีความ การวิเคราะห์คำถาม เข้าใจในสิ่งที่ตนกำลังสื่อสารอยู่ โดยการหมั่นฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ สำหรับผู้เรียนที่พูดภาษาอังกฤษได้ไม่คล่องแคล่วผู้สอนอาจต้องใช้การฝึกเพิ่มเติมนอกเวลากิจกรรมก่อนการทำกิจกรรมการพูดภาษาอังกฤษ จะทำให้ผู้เรียนไม่เครียด สนุกกับการพัฒนาตนเอง และมีความมั่นใจในตัวเองเพิ่มขึ้น ผู้สอนต้องให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียนเป็นลำดับแรก ความรู้สึกรักของผู้เรียน (Attitudes) ความต้องการจำเป็น (Needs) ความรู้ความสามารถขณะที่เข้ามาเรียน (Language Competence) และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนที่มีติดตัวมา เช่น ประสบการณ์การเรียนภาษาอังกฤษจากโรงเรียนเดิม สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว สภาพสังคม สิ่งแวดล้อม ค่านิยม ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ปรับเจตคติควบคู่ไปกับการเรียนการสอน นอกจากนี้เพื่อให้การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเกิดผลสัมฤทธิ์ในการสอนมากขึ้น ผู้สอนต้องเป็นผู้มีความรู้สึกรักในการที่จะช่วยให้ผู้เรียนของตนสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ตามอัตภาพในสภาพจริงในการสื่อสาร^{๑๔}

๔.๑.๔ แนวทางการพัฒนาด้านทรัพยากรการเรียนรู้และบรรยากาศการเรียนการสอน

แนวทางการพัฒนาด้านการจัดทรัพยากรการเรียนรู้และบรรยากาศการเรียนการสอนนั้น เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสื่อหรือนำสื่อที่ทันสมัยมาเป็นอุปกรณ์ในการพัฒนาด้านภาษานั้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งและควรเพิ่มสื่อการเรียนการสอนให้มีเพียงพอต่อผู้เรียน เช่น หนังสือ หรือแบบฝึกหัดอ่านภาษาอังกฤษ มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอน พัฒนาสื่อการสอนภาษาอังกฤษให้ทันสมัยและน่าสนใจต่อผู้เรียน เพิ่มความหลากหลายในสื่อเพื่อให้เกิดความสนใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษ และสื่อต้องเข้าใจได้ง่ายการใช้เทคโนโลยีการศึกษาเข้ามาร่วมด้วยหรือยังจำเป็นที่จะต้องพัฒนาอุปกรณ์ บุคลากร ตลอดจนองค์ความรู้ของผู้สอนหรือผู้นำใช้สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน เช่น คอมพิวเตอร์ เพื่อการสืบค้นหรือการศึกษาผ่านสื่อการเรียนต่างๆ บนอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์การเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การใช้สื่อสำหรับการฝึกทักษะต่อการฟัง พูด อ่านและเขียน การเตรียมสื่อและการสร้างสื่อใหม่ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียน^{๑๕} นิสิตต้องมีทักษะด้านสารสนเทศและเทคโนโลยีใน

^{๑๓} สัมภาษณ์ พระศรีธวัชเมธี. รองผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๔ มิถุนายน ๒๕๖๑.

^{๑๔} วิรัตน์ วิทยานวิวัฒน์, “ปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบเรียนร่วม สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา”, *ปริญญาานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๕๔), หน้า ๖๖.

^{๑๕} สัมภาษณ์ พระมหาบุญนา ฐานวิโร. คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๗ มิถุนายน ๒๕๖๑.

โลกออนไลน์ในการใช้ในการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษช่วยยกระดับให้นิสิตมีความพร้อมและสนุกกับการเรียนภาษาอังกฤษ

การพัฒนาภาษาอังกฤษต้องมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษารายภาษาอังกฤษเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์เพิ่มพูนความรู้ให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องสถาบันการศึกษาและชุมชนควรจัดสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของผู้เรียนและกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาอังกฤษจากแหล่งเรียนรู้หลากหลายรอบตัว ในการวิจัยเพื่อพัฒนาสมรรถภาพด้านภาษาอังกฤษของผู้เรียน ได้กระตุ้นและกำหนดให้ผู้เรียนรู้ภาษาอังกฤษจากแหล่งเรียนรู้รอบตัว เช่น จากบุคคล จากป้ายต่างๆ จากกล่องผลิตภัณฑ์ จากรายการโทรทัศน์ จากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร จากแบบฟอร์ม และ Brochure ที่หน่วยงาน สถานประกอบการต่างๆ จัดทำขึ้น และจากการสืบค้นทาง Internet ฯลฯ ดังนั้นการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดเพื่อเป็นการพัฒนาทักษะด้วยภาษาให้มีความชำนาญและที่ขาดไม่ได้ก็คือต้องมีสถานที่ที่สะดวกแก่การศึกษาจะเป็นแรงบัลดาลใจให้พระสงฆ์อยากเรียนภาษาอังกฤษซึ่งประกอบไปด้วยห้องเรียนต้องทันสมัยและมีเทคโนโลยีสามารถค้นคว้าเอกสารได้อย่างดีต้องไปตามสากลในการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น มีภาพประกอบในเหตุการณ์ต่างๆ ที่เป็นภาษาอังกฤษห้องเรียนที่มีบรรยากาศแจ่มใส สะอาด สว่าง กว้างขวางพอเหมาะ มีโต๊ะเก้าอี้ที่เป็นระเบียบเรียบร้อย มีมุมวิชาการส่งเสริมความรู้ มีการตกแต่งห้องให้สดใส ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ส่งผลทำให้ผู้เรียนพอใจที่อยากจะเรียนภาษาอังกฤษการสร้างแบบเรียนและกิจกรรมในห้องเรียน และการหาเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้พูดถึงสิ่งที่เรียนออกมาเพื่อจะได้รับรู้ว่าเขาเองกำลังทำอะไรอยู่บรรยากาศในชั้นเรียนมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความสนใจใคร่รู้ใคร่เรียนให้แก่ผู้เรียน ชั้นเรียนที่มีบรรยากาศเต็มไปด้วยความอบอุ่น ความเห็นอกเห็นใจ และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันและกัน ย่อมเป็นแรงจูงใจภายนอกที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรักการเรียน รักการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียน และช่วยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความประพฤติอันดีงามให้แก่ผู้เรียน

ดังนั้น สภาพแวดล้อมและบรรยากาศ หลักการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนและการจัดการเรียนรู้อย่างมีความสุข เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ ความหมายของการจัดบรรยากาศในห้องเรียน หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน เพื่อช่วยส่งเสริมให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยสร้างความสนใจใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา ตลอดจนช่วยสร้างเสริมความมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียน^{๑๖}

บรรยากาศในห้องเรียนถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมให้นิสิตเกิดความสนใจในบทเรียนและเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น การสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น ที่ผู้สอนให้ความเอื้ออาทรต่อพระนิสิตมีความสัมพันธ์อันดีมิตรต่อกันที่มีระเบียบ มีความสะอาด เหล่านี้เป็นบรรยากาศที่พระนิสิตต้องการ ทำให้นิสิตมีความสุขที่ได้มาเรียนและในการเรียนร่วมกับเพื่อนๆ ถ้าครูผู้สอนสามารถสร้างความรู้สึกนี้ให้เกิดขึ้นต่อนิสิตได้ ก็นับว่าครูผู้สอนได้ทำหน้าที่ในการพัฒนาทักษะให้เติบโตขึ้นอย่าง

^{๑๖}พระมหาสุรศักดิ์ ปัจจตตเสโน,ดร., ภาษาเปลี่ยนชีวิต Languages change lives, การบรรยายพิเศษ [ออนไลน์],แหล่งที่มา : <https://www.glnis.com/XX/Unknown/368078236593607/LiMCU-FC> [๓ มีนาคม ๒๕๖๑].

สมบูรณ์ทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม โดยแท้จริง ดังนั้น การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง^{๑๗} ซึ่งประมวลได้ดังนี้

๑. ช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น เช่น ห้องเรียนที่ไม่คับแคบจนเกินไป ทำให้พระนิสิตเกิดความคล่องตัวในการทำกิจกรรม

๒. ช่วยสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีงามและความมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียน เช่น ห้องเรียนที่สะอาด ที่จัดโต๊ะเก้าอี้ไว้อย่างเป็นระเบียบ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ผู้เรียนจะซึมซับสิ่งเหล่านี้ไว้โดยไม่รู้ตัว

๓. ช่วยส่งเสริมสุขภาพที่ดีให้แก่ผู้เรียน เช่น มีแสงสว่างที่เหมาะสม มีที่นั่งไม่ใกล้มากเกินไป มีขนาดโต๊ะและเก้าอี้ที่เหมาะสมกับวัย

๔. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และสร้างความสนใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น เช่น การจัดมุมวิชาการต่าง ๆ การจัดป้ายนิเทศ การตกแต่งห้องเรียนด้วยผลงานพระนิสิต

๕. ช่วยส่งเสริมการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เช่น การฝึกให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การฝึกให้มีอัธยาศัยไมตรีในการอยู่ร่วมกัน ฯลฯ

๖. ช่วยสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนและการมีเพื่อนในห้องเรียนให้ความเมตตาเอื้ออาทรต่อกัน กล่าวโดยสรุปได้ว่า การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนจะช่วยส่งเสริมและสร้างเสริมผู้เรียนในด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคมได้เป็นอย่างดี ทำให้เรียนด้วยความสุข รักการเรียน และเป็นคนใฝ่เรียนใฝ่รู้ในที่สุด บรรยากาศที่พึงปรารถนาในชั้นเรียน ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนต่างปรารถนาให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น

๔.๑.๕ แนวทางการพัฒนาด้านการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์

การที่พระสงฆ์หรือผู้เรียนจะมีความสามารถในการสื่อสารได้นั้น จะต้องมีการประเมินผลความสามารถในการใช้ภาษา ๓ ด้าน คือ สมรรถภาพด้านกฎเกณฑ์ภาษา (Linguistic Competence) หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารโดยอาศัยพื้นฐานทางภาษาศาสตร์ ประกอบด้วย เสียง (Phonology) ศัพท์ (Vocabulary) ไวยากรณ์ (Grammar)

Mackey กล่าวว่า การพูดภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้นั้น ผู้พูดจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับภาษาอังกฤษ ต้องมีความเข้าใจ จดจำคำศัพท์ รูปแบบ กฎเกณฑ์ของไวยากรณ์ เพื่อสามารถนำความรู้นั้นมาผูกร้อยเรียงให้เป็นข้อความและเปล่งเสียงออกมาเป็นภาษาพูดที่มีลักษณะใกล้เคียงการพูดของเจ้าของภาษาให้มากที่สุดเพื่อขจัดปัญหาในการสื่อสาร^{๑๘} อีกประการหนึ่ง การวัดผลว่าสิ่งที่ผู้สอนถ่ายทอดไปนั้น ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด จะทำให้ผู้สอนได้รู้ว่าควรปรับปรุงปรับเปลี่ยนวิธีการสอนอย่างไรบ้างที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด การวัดและประเมินผลต้องมีการปรับปรุงแนวทางแบบใหม่ที่ทันสมัยผู้สอนควรเพิ่มการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการ

^{๑๗}วิลโล แวงศรี, “การวิจัยและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี”, รายงานการวิจัย, (คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๕๓), หน้า ๔๙.

^{๑๘}พิชญาพร พรหมคำบุตร, “การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์เขต ๓”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๔), หน้า ๗๖.

ปฏิบัติจริง เช่น การแสดงออกของผู้เรียน การทดสอบในชั้นเรียน ใบงานต่างๆ มากกว่าการวัดและประเมินผลจากคะแนนการสอบเพียงอย่างเดียวก่อนทำการเรียนการสอนในครั้งแรกผู้สอนควรมีการประเมินความรู้ ความสามารถของผู้เรียนก่อนการสอนเพื่อให้เข้าใจพื้นฐานและความพร้อมของผู้เรียน มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและบ่อยขึ้น เช่น การวัดและประเมินผลในทุกสัปดาห์ของการเรียนการสอนผู้สอนมีการนำผลการวัดเพื่อนำไปประเมินผลสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ได้^{๑๙} สำหรับในด้านการวัดผลและประเมินผลนี้ แนวทางการพัฒนาสามารถทำได้หลายวิธี ในที่นี้ขอเสนอให้ใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบภาพรวม (Holistic) หรือเกณฑ์การให้คะแนนเชิงวิเคราะห์ (Analytic) โดยใช้การกำหนดมาตรฐานการให้คะแนนโดยใช้ Rubric ที่มีการพัฒนาจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบการเขียน การตรวจและการให้คะแนน การเขียนประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้^{๒๐}

๑. ใช้วิธีการตรวจแบบมองภาพรวมและแบบวิเคราะห์ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะงานที่ได้รับมอบหมาย

๒. เน้นองค์ประกอบที่สำคัญของการเขียน

๓. กำหนดมาตรฐานการตัดสินคุณภาพของการเขียน

๔. เลือกผู้ตรวจมากกว่า ๑ คนที่มีภูมิหลังใกล้เคียงกัน

๕. ทำความเข้าใจกับผู้ตรวจทุกคนร่วมกันในด้านเกณฑ์การให้คะแนน

๖. อ่านงานเขียนแต่ละชิ้น อย่างน้อย ๒ ครั้ง

๗. ตรวจสอบมาตรฐานของผู้ตรวจอย่างสม่ำเสมอ^{๒๑}

การประเมินผลการพูดมีจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหลักหรือพฤติกรรมที่ต้องการคือพูดภาษาอังกฤษในระดับสื่อสารได้ เครื่องมือที่ใช้ ประเมินมีหลายรูปแบบ เช่น การถาม-ตอบ การสัมภาษณ์ การอภิปราย การสังเกต เป็นต้น โดยต้องมีเกณฑ์การให้คะแนนเป็นหลักการประเมิน ได้นำวิธีการทดสอบทักษะพูดในชั้นสื่อสารไว้ ๒ ลักษณะคือ การพูดที่มีการควบคุม สามารถทดสอบได้โดยการให้ตัวแนะที่สามารถมองเห็นได้ เช่น มีรูปภาพเป็นสื่อ การให้ตัวแนะที่เป็นคำพูด เช่น ผู้สอนพูดประโยคแล้วแสดงคำตอบด้วยสีหน้าท่าทาง และให้ผู้เรียนตอบตามลักษณะท่าทางนั้นอาจจะให้ผู้เรียนพูดเปลี่ยนประโยคตามที่กำหนด ให้บทบาทและคำแนะนำเกี่ยวกับชนิดของการสนทนาที่ผู้เรียนต้องเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยให้ฟังบทสนทนาแล้วพูดรายงานเรื่องที่ฟัง ให้แสดงเป็นผู้สัมภาษณ์ แล้วจดบันทึกข้อมูลจากการพูดสัมภาษณ์ส่วนอีกลักษณะหนึ่งเป็นการพูดแบบอิสระในสถานการณ์การสื่อสารอย่างแท้จริง โดยให้ผู้เรียนบรรยายเหตุการณ์ในภาพชุด ให้พูดตามหัวข้อที่กำหนด ให้พูดบรรยายวัตถุอย่างหนึ่งโดยใช้ภาษาที่เรียน^{๒๒} การสนทนาและการสัมภาษณ์เป็นวิธีที่เหมาะสม นิยมใช้

^{๑๙}สัมภาษณ์ พระครูวิมลธรรมรังสี เจ้าคณะ ๕/ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร, ๖ มิถุนายน ๒๕๖๑.

^{๒๐}นางสาวพวงทิพย์ อะกะพงษ์, “ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการบริหารการจัดการเรียนการสอน วิชาภาษาอังกฤษมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต* (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕) หน้า ๗๑.

^{๒๑}Hedge, Tricia., *กิจกรรมการสอนเขียน*, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์หน้าต่างสู่โลกกว้าง จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๒๒-๒๓.

^{๒๒}วาเล็ทท์ (Valette 1977), อ้างถึงใน ละเอียด จุฑานันท์ ๒๕๔๑ : ๑๘๑-๑๘๔

และเป็นธรรมชาติมากที่สุดได้แนะนำวิธีการทดสอบทักษะการพูดไว้ว่าให้พูดประโยคสั้นๆ ตามเทพให้อ่านออกเสียงประโยคต่างๆ ให้บรรยายลักษณะของวัตถุสิ่งของต่างๆ จากภาพที่กำหนด ให้บรรยายเหตุการณ์ต่างๆ พูดตามหัวข้อที่กำหนดให้ และให้นักเรียนตอบคำถามในการสัมภาษณ์สรุปว่า การประเมินผลการพูดจะต้องพิจารณาเลือกวิธีการทดสอบให้เหมาะสมกับผู้เรียนและจุดประสงค์ของการประเมิน นอกจากนี้ จะต้องมีการพิจารณาเลือกวิธีการทดสอบให้เหมาะสมกับผู้เรียนและจุดประสงค์ของการประเมิน นอกจากนี้ จะต้องมีการพิจารณาเลือกวิธีการทดสอบให้เหมาะสมกับผู้เรียนและจุดประสงค์ของการประเมิน ผู้เรียนต้องใช้ความสามารถทางภาษาทั้งในด้านการฟังและความสามารถในการพูดโต้ตอบให้ถูกต้องและเหมาะสม^{๒๓}

การให้ความสำคัญกับการศึกษาข้อมูลที่จะสามารถนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ผู้สอนผู้บริหารการศึกษา ครอบครัวและชุมชน นอกจากนี้ ข้อมูลสภาพการณ์การเรียนการสอนภาษาอังกฤษเฉพาะพื้นที่ที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาเชิงพื้นที่และการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่เหมาะสมกับบริบทและสภาพแวดล้อมได้อย่างเป็นรูปธรรม และข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบกลวิธีการเรียนรู้คำศัพท์ของผู้เรียนกับประเทศเพื่อนบ้านที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่างกันซึ่งเป็นบริบทร่วมของกลวิธีการเรียนรู้คำศัพท์ สามารถนำมาใช้ในการแสวงหาแนวทางและกลวิธีการพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์อย่างไรก็ตาม ในการจะนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาต่อยอดเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้พระสงฆ์ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดจำเป็นต้องคำนึงถึงประเด็นที่เป็นข้อจำกัดของการวิจัย คือ ยังขาดข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขต่อการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ อาทิ ความแตกต่างระหว่างพื้นที่ของสถานศึกษาและการบริหารจัดการ ทิศนะต่อการจัดการเรียนการสอน ความแตกต่างของผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้จะทำให้ข้อมูลคลาดเคลื่อนได้ นอกจากนี้ การที่ไม่ได้นำเอาข้อมูลบริบททางสังคมและวัฒนธรรมเฉพาะของแต่ละพื้นที่ที่ศึกษามาใช้ในการกำหนดประเด็นและตัวแปรในการศึกษา ทำให้ผลการศึกษาที่ได้ไม่สะท้อนปัญหาหรือสภาพการณ์การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษภายใต้เงื่อนไขทางสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ได้อย่างแท้จริง^{๒๔}

๔.๒ แนวทางในการพัฒนาภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์ไทยในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

นอกจากปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์ไทยแล้ว ปัญหาในด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยยังมีปัญหาด้านอื่นๆ อีกหลายประการที่ส่งผลให้พระสงฆ์ไทยไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งในบทนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์ไทยเพื่อเป็นการเสนอแนวทางการส่งเสริมให้พระสงฆ์ไทยได้มีโอกาสในการใช้ภาษาอังกฤษอย่างมี

^{๒๓}Oller, John W., *Language Test at School : A Pragmatic Approach*, (London, LongmanInc, 1979), pp. 320-323 (Finochiaro 1983 : 139-149).

^{๒๔}ไทยรัฐออนไลน์, การจัดอันดับภาษาอังกฤษใน ๗๐ ประเทศทั่วโลก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.thairath.co.th/content/๕๓๖๔๓๐, ๒๕๕๘, [๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๑].

ประสิทธิภาพในการเผยแพร่ธรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

๔.๒.๑ แนวทางการพัฒนาด้านทัศนคติในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

แนวทางในการพัฒนาพระสงฆ์ไทยให้มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษถือว่าเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการปรับทัศนคติให้เป็นเชิงบวกต่อเรียนรู้ภาษาอังกฤษนั้น สามารถสร้างแรงจูงใจและแรงกระตุ้นในการที่จะพัฒนาภาษาอังกฤษให้กับตนเองของพระสงฆ์ได้ ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อภาษาอังกฤษ มีความชอบและหมั่นฝึกฝนบ่อยๆ จนเกิดความเคยชิน สามารถสร้างยุทธวิธีให้มีความหลากหลายในการพัฒนาตนเองให้เกิดความแตกฉาน การเรียนรู้ภาษาอังกฤษจึงจะสำเร็จและเกิดประโยชน์และความภาคภูมิใจในการพัฒนาตนเอง^{๒๕} ซึ่ง พระเทพเมธี ได้ให้ความเห็นไว้ว่า พระสงฆ์ที่ต้องการจะเผยแพร่ธรรมเป็นภาษาอื่นๆ ได้ ต้องรู้ภาษาที่เราจะไปประกาศพระศาสนา อันดับแรกใช้ภาษากลางคือภาษาอังกฤษ หรือใช้ภาษาถิ่น เช่น พระพุทธเจ้า พระพุทธองค์ทรงเชี่ยวชาญด้านภาษามคธ ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ภาษาจึงขึ้นอยู่กับกลุ่มเป้าหมาย ปัจจุบันเราใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง ที่ใช้สื่อสารกันทั่วโลก ภาษาอังกฤษนับว่าเป็นภาษาที่สอง คนที่จะเรียนภาษาอังกฤษได้ ต้องมีหลักพื้นฐาน ต้องเข้าใจความหมายของภาษาอังกฤษ พระพุทธเจ้าพระองค์ทรงทำให้ดูแล้วว่า พระพุทธองค์ทรงสอนคนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับรากหญ้าจนถึงระดับสูงสุด พุทธองค์พูดถึงการอยู่ในสังคม การปฏิบัติตนอยู่ในสังคมอยู่ในครอบครัว พ่อบ้านแม่เรือนควรอยู่แบบไหน หน้าที่ของสามีภรรยาหน้าที่ของพ่อแม่หน้าที่ของลูก คือสังคมพื้นฐาน ให้มีหลักในการปฏิบัติต่อสังคมนั้นๆ มีความสันติ มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีเหตุมีผล มีความพอดีคือทางสายกลาง มีแนวทางในการใช้ชีวิต มีเป้าหมายในชีวิต เป้าหมายการใช้ชีวิตในสังคมของหมู่ของคณะวิธีการปฏิบัติ ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อการเผยแพร่ไปตามขั้นตอนตามแต่ความสามารถของแต่ละบุคคลการขาดบุคคลากรในการสอนภาษาขาดบุคคลในการแนะนำองค์ความรู้ มีแผนส่งพระภิกษุสามเณรให้การศึกษาภาษาอังกฤษ เพื่ออธิบายเผยแพร่พระพุทธศาสนา การค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเองก็สำคัญ การใช้สำเนียงภาษาฝึกลบๆ ก็จะทำให้เกิดความชำนาญ ศึกษาธรรมะให้เข้าใจ ถูกต้อง การเผยแพร่ให้เข้าใจให้เกิดประโยชน์เกิดความเอื้ออาทรต่อกันและกัน^{๒๖}

ปัจจัยหรือแรงจูงใจที่จะฝึกภาษาต้องมีสภาพแวดล้อมที่จะผลักดันสนใจด้านภาษาอังกฤษให้มากต้องมีทัศนคติที่อยากจะมาเรียนภาษาการวางแผนโดยเริ่มต้นจากการฟัง พูดก่อน ได้วิธีฝึกของตนเองเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาได้เป็นอย่างดี การพัฒนาต้องมีทักษะอย่างเดียวเลยคือกล้าพูด กล้าคิดและกล้าแสดงออก ภาษาคือทักษะไม่ใช่แค่มานั่งเรียนในห้องต้องคลุกคลี สัมผัส เราไม่รู้ได้ว่าตอนเรียนเราได้อะไร เราจะรู้ว่าได้อะไรตอนเรามาทำงาน มันจะผุดขึ้นมาทีละนิด ความรู้ที่ได้ศึกษามาจะเกิดขึ้นในสมอง หากเราไม่ทำอะไรเหล่านั้นมันติดอยู่ในความทรงจำ แต่พอเวลาผ่านไปสิ่งเหล่านั้นมันถูกเอามาพัฒนาต่อยอด เปรียบเหมือนเรามีติดอยู่กับตัว เราเก็บมันเอาไว้ทุกวันๆ เรารู้ว่าเรามีมันแต่เราไม่เคยเอามันออกมาใช้ ทั้งที่การเอามันออกมาใช้ฟันสิ่งต่างๆ สิ่งเหล่านั้นจะทำให้มันคม

^{๒๕}พรณิส ดาราสว่าง, การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ, สายวิชาภาษาศาสตร์ประยุกต์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.[ออนไลน์], แหล่งที่มา : ocialsience.igetweb.com [๔ กรกฎาคม ๒๕๖๑].

^{๒๖}สัมภาษณ์ พระเทพเมธี เจ้าอาวาสวัดอรุณราชวราราม กรุงเทพมหานคร ๖ มิถุนายน ๒๕๖๑.

ขึ้น เหมือนเราเอาไปใช้ทุกวันๆ ใช้เมีลบาง ค่ายกันบาง เรามีมิตเรามีความรู้ แต่บางคนไม่มีมิตเลย คือไม่ความรู้ เรามีมิตแต่เราไม่ได้ใช้มิต ถ้าเราใช้ทุกวันพูดทุกวันความรู้ก็จะเกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนเอง

๔.๒.๒ แนวทางการพัฒนาด้านการขาดทุนทรัพย์และข้อจำกัดด้านกฎระเบียบของวัด

พระสงฆ์ต้องได้รับการส่งเสริมจากสำนักเรียนหรือเจ้าอาวาส รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนทุนทรัพย์ในการเรียนภาษาอังกฤษ โดยการจัดตั้งกองทุนของสำนักเรียนของวัดหรือสำนักต่างๆ จากพุทธศาสนิกชนผู้มีจิตศรัทธาในการสนับสนุนการศึกษาของพระสงฆ์ โดยให้วัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ที่ต้องการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ^{๒๗} ควรมีกองทุนสนับสนุนที่จะสร้างพระสงฆ์ให้เก่งทั้งด้านภาษาอังกฤษและด้านการบรรยายธรรมเป็นภาษาอังกฤษ การสอนกรรมฐานเป็นภาษาอังกฤษ ควรมีสถานที่ มีครูสอนประจำเฉพาะทาง ให้ชัดเจนต้องร่วมมือระหว่างภาค มส. และภาคพุทธจักร คือภาครัฐบาล ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องนี้อีกท่านหนึ่งคือ พระครูวิมลธรรมรังสี โดยท่านเห็นว่า การพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ควรมีหลักสูตรที่เน้นในด้านภาษาอังกฤษสำหรับผู้ที่ยังด้อยโอกาสในการเรียนภาษาอังกฤษหรือยังไม่ชำนาญพอให้มากขึ้น ควรมีงบประมาณสนับสนุนและมีการจัดหาสถานที่ฝึกการอบรมที่เป็นรูปธรรมให้ชัดเจน ควรมีโปรแกรมการฝึกอบรมก่อนที่จะออกปฏิบัติงานไปยังต่างประเทศโดยเน้นทางด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยใช้ภาษาอังกฤษ ไม่ว่าจะเป็นประเทศใดก็ใช้ภาษาอังกฤษ ควรจะเป็นองค์กรหรือสถาบันการศึกษาที่มีความเป็นเอกภาพ ควรปรับแผนใหม่ ควรเตรียมพร้อมสำหรับการพัฒนาพระสงฆ์ไทย ต้องสร้างพระให้เก่งและดีเข้าสู่ความเป็นสากลได้ สามารถอธิบายได้ทั้งแนวเปรียบเทียบและโดยตรง ต้องแตกฉานในแนวปฏิบัติทางพระพุทธศาสนา ทั้งยังต้องเก่งทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย โดยเฉพาะภาษาอังกฤษต้องเป็นภาษาอังกฤษเกี่ยวกับพุทธศาสนา แต่ก็ต้องศึกษาแนวคิดคำสอนของศาสนาอื่น เช่น คริสต์ อิสลาม ด้วย^{๒๘}

ส่วนข้อจำกัดของกฎระเบียบของวัดนั้น สามารถแก้ไขโดยจัดการศึกษาในสำนักเรียนให้แก่พระสงฆ์สามเณรภายในวัดซึ่งในบางวัดสามารถกระทำได้ หรือหาผู้มีประสบการณ์ด้านภาษามาฝึกและสอนอย่างสม่ำเสมอ ในส่วนของพระสงฆ์ส่วนหนึ่งที่มีความพร้อมและรักในการตัวเอง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคของการเรียนภาษาอังกฤษดังกล่าว วัดหรือสำนักเรียนในปัจจุบันเปิดโอกาสให้พระสงฆ์ได้แสวงหาความรู้พัฒนาตนเองด้านภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่มากแล้ว ดังจะเห็นได้จากการศึกษาในระดับอุดมศึกษาสถาบันการศึกษาทั่วไป ที่ไม่เฉพาะแต่มหาวิทยาลัยสงฆ์ ๒ แห่ง ก็เปิดให้พระภิกษุสามเณรเข้าศึกษาได้เช่นเดียวกับฆราวาสทั่วไป ซึ่งปัจจุบันก็มีพระสงฆ์ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกมากมาย ทั้งในและต่างประเทศ

การอบรมพระธรรมทูตในปัจจุบันยังถือว่าเป็นธรรมดาการใช้ภาษาในต่างประเทศก็ยังเป็นธรรมดายังไม่เก่งพอ ที่จะเข้าสู่สังคม ให้เข้าสู่ระดับสากล นี่คือนิสัยที่ต้องพัฒนาต้องอาศัยกองทุนอาศัย

^{๒๗}สัมภาษณ์ พระครูสุนทรสังฆพินิต, ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่, ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

^{๒๘}สัมภาษณ์ พระครูวิมลธรรมรังสี, เจ้าคณะ ๕/ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร, ๖ มิถุนายน ๒๕๖๑.

แรงผลักดันให้ไปสู่เป้าหมายได้ ทางวัดก็ต้องสนับสนุนพระในวัด เพื่อให้สร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ เป้าหมายก็คือ เอาพระสงฆ์ทั้งหลายเหล่านี้ทั้งที่ผ่านการอบรมและยังไม่ได้ผ่านการอบรม เป็นครูหรืออาจารย์ที่สอนกรรมฐาน ต้องให้มาฝึกด้านภาษาอังกฤษเพื่อสร้างบุคลากรที่สามารถเผยแพร่พระพุทธศาสนาได้ โดยรัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนหรือระดมกลุ่มจัดตั้งสมาคมขึ้นมา เน้นการเรียนภาษาอังกฤษเกี่ยวกับกรรมฐาน เทคนิค คือ การหาเวทีในการสื่อสารหาความรู้ และการเรียนรู้พื้นฐานด้านภาษาอังกฤษ

๔.๒.๓ แนวทางการพัฒนาด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการใช้ภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทย

แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษแก่พระสงฆ์ในด้านการจัดสิ่งแวดล้อมและสร้างบรรยากาศนั้น สถาบันการศึกษาและชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วม ควรจัดสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองของพระสงฆ์ และส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในจัดตั้งโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดระบบการท่องเที่ยวในวัด ควรจะมีคอร์สสำหรับพระสงฆ์ที่จะทำหน้าที่มีคฤหัสถ์เพื่อใช้ในการสื่อสารและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวได้ เพื่อเป็นฐานความรู้สำหรับคนที่พูดภาษาอังกฤษได้ระดับหนึ่งให้สามารถออกภาคพื้นสนามได้^{๒๙} ซึ่งการที่พระสงฆ์ไทยจะเผยแพร่พระพุทธศาสนาให้กว้างขวางในยุคข้อมูลข่าวสารอย่างปัจจุบันนั้น ย่อมต้องอาศัยการศึกษาเรียนรู้ในศาสตร์ว่าด้วยการนำเสนอและสั่งสอนแบบสมัยนิยมและปรับตัวให้ทันต่อกระแสโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ที่จะทำให้พระสงฆ์สามารถเข้าถึงวิทยาการสมัยใหม่อันจะสามารถทำให้การเผยแผ่ธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังจะได้ศึกษาต่อไปในประเด็นต่อไปนี้

ก. การส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ

การสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางในการพัฒนาเจตคติด้านภาษาอังกฤษทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับการส่งเสริมการพัฒนาความรู้หรือหลักการของพระพุทธเจ้าเพื่อส่งเสริมการพัฒนาภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์ที่จะเรียนภาษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ด้วยหลักอิทธิบาท ๔^{๓๐} ประกอบไปด้วย

๑. หลักฉันทะ มีฉันทะหรือชอบใจ พอใจกับสิ่งที่เรียนภาษาอังกฤษ มีความชอบ ความพอใจ มีเจตคติที่ดีและมองเห็นประโยชน์และคุณค่าของภาษาอังกฤษ เรียนด้วยความรัก ด้วยความชอบ และอย่างมีเป้าหมาย ไม่เรียนด้วยความฝืนใจ หรือเรียนอย่างไรเป้าหมายหรือขาดวัตถุประสงค์ที่แน่ชัด

^{๒๙}สัมภาษณ์, พระราชวรเมธี, ดร. รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๑.

^{๓๐}พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๓๔, มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๙), หน้า ๑๖๐.

๒. หลักวิริยะ มีความเพียรพยายามในสิ่งที่ทำ ไม่ย่อท้อหรือหมดกำลังใจ เต็มไฟแห่งความพยายามให้ตัวเองตลอดเวลา รู้จักค้นคว้า แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ไม่หวังพึ่งครูบาอาจารย์มากจนเกินไป ในการเรียนภาษาอังกฤษ ก็พยายามเรียนรู้ให้ครอบคลุมครบทุกด้านไม่ว่าจะเป็น การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และต้องเตรียมความพร้อมในด้านคำศัพท์ ไวยากรณ์ การออกเสียง หลักการเขียน วิธีการอ่าน ให้อยู่ในระดับที่ใช้งานได้ และต้องหมั่นฝึกฝนตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา จากแหล่งการเรียนรู้หลากหลายรวมทั้งรู้จักใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ อย่างเหมาะสม

๓. จิตตะ เมื่อเรียนภาษาอังกฤษ ก็มีความสนใจและรู้จักเอาใจใส่ มีสมาธิแน่วแน่ในการเรียนรู้ ไม่หวั่นไหววอกแวก ไร้ทิศทางและเป้าหมาย รู้จักสร้างกำลังใจให้ตนเอง และมองจิตใจเป็นพลังขับเคลื่อนที่ยิ่งใหญ่

๔. วิมังสา เมื่อเรียนภาษาอังกฤษ ก็รู้จักทบทวน ใคร่ครวญ พง์พินิจ ในสิ่งที่ทำว่าดีพอหรือยัง มีจุดด้อยตรงไหนที่ต้องแก้ไขปรับปรุงบ้าง และจะปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างไรให้ดีขึ้นเรื่อยๆ แบบต่อเนื่อง การเรียนรู้เกิดได้ทุกหนทุกแห่ง ทุกเวลา ไม่จำเป็นต้องอยู่ในห้องเรียน ห้องทดลอง หรือกับครูอาจารย์เท่านั้น

วิธีการสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนทำได้โดยการทำให้การเรียนสนุก น่าสนใจ บทเรียนมีความหมายคือสัมพันธ์กับชีวิตจริงของผู้เรียน และให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมแบบตื่นตัวเจตคติทางภาษามีความเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาต่างประเทศของผู้เรียนเป็น การสร้างเจตคติที่ดีเป็นการสร้างแนวคิดใหม่ ๆ มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้เรียนเองอย่างแนบเนียนจึงจะทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้อังกฤษอย่างเข้าใจและสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

สอดคล้องกับความเห็นของ พระครูสุนทรสังฆพินิต^{๓๑} ที่ว่า แนวทางการฝึกทักษะภาษาอังกฤษนั้น ผู้เรียนคือพระสงฆ์ต้องเปิดใจยอมรับว่าตนเองต้องเรียนภาษาอังกฤษและฝึกภาษาอังกฤษเพื่ออะไร พระสงฆ์ควรตั้งใจเรียนให้เต็มร้อยตั้งแต่แรกและทุกครั้งที่เราเรียนก็ให้เกิดความเข้าใจในภาษา เทคนิคในการเรียนภาษาคือการใช้ภาษาผ่านประสบการณ์ตรง หากไม่ได้ผ่านประสบการณ์ตรงจะทำให้ลำบากมากในการสื่อสาร ทักษะ ๔ ทักษะ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ต้องเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยเท่านั้น ต้องมีการสังเกต ฝึกอ่าน ฝึกพูด ฝึกเขียน ถ้าไม่เข้าใจต้องถามผู้รู้ หาสื่อใหม่ๆ ในการเรียนรู้เปิดรับสิ่งใหม่ๆ อาศัยการเรียนรู้รอบตัว จากการอ่านหนังสือ ศึกษาจากหนังสือต่างๆ พร้อมกับการฟังจากผู้รู้ไปด้วยจึงจะประสบผล แนวทางในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาเป็นภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพ คือคิดได้ เขียนได้ วิเคราะห์ได้ เป็นการเรียนแบบใหม่ ต้องเน้นให้อ่านให้ออกเขียนให้ได้ คิดวิเคราะห์ได้ จะต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนแบบประสบการณ์ตรง และต้องไม่ละทิ้งการเรียนตามแบบแผน คือการเรียนหลักไวยากรณ์ ท่องจำศัพท์ เป็นต้นด้วย

ข. การสร้างโอกาสในการฝึกฝนและประสบการณ์ในการสื่อสารภาษาอังกฤษ

การที่จะพูดภาษาอังกฤษหรือภาษาอื่นๆ ได้อย่างคล่องแคล่วนั้น ย่อมเกิดขึ้นจากการฝึกฝน ไม่มีวิธีใด หรืออาชีพใดเลยที่เรียนรู้ภายในครั้งเดียวแล้วจะทำให้กลายเป็นผู้เชี่ยวชาญ

^{๓๑} สัมภาษณ์ พระครูสุนทรสังฆพินิต. ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่, ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

หรือที่เรียกว่ามืออาชีพก็ได้ ดังนั้นการฝึกฝนที่สม่ำเสมอ การฝึกซ้อมย่อมทำให้คุ้นชินกับการใช้งานได้อย่างดีขึ้นและมั่นใจขึ้น และเมื่อทำจนคุ้นชิน จนเป็นนิสัยแล้ว ย่อมทำให้เกิดทักษะ รวมถึงมีความมั่นใจในการใช้งาน และถึงขั้นใช้งานจริงได้ทุกสถานการณ์เลยก็ว่าได้ ในการพัฒนาภาษาอังกฤษก็เช่นเดียวกัน พระสงฆ์จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนที่สม่ำเสมอสร้างความเคยชินกับการใช้งานและสร้างความมั่นใจลองถูกลองผิดจนทำให้เกิดนิสัย ย่อมทำให้พระสงฆ์สามารถฝึกทักษะการสื่อสารได้ การฝึกฝนต้องมีความอดทนพยายามฝึกบ่อยๆ โดยการฝึกฟัง ฝึกพูด ฝึกอ่าน และฝึกเขียน อย่างน้อย วันละ ๑ ชั่วโมง หรือ ๓๐ นาที เป็นต้น และต้องแสวงหาโอกาสจากประสบการณ์ตรงจากแหล่งท่องเที่ยวหรือตามวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวของคนต่างชาติเพื่อหาประสบการณ์ในการพูด และฟัง จากเจ้าของภาษาโดยตรง การคบหาสมาคมกับเจ้าของภาษาทำให้เกิดการสื่อสารด้วยการฝึกพูดและฟังสม่ำเสมอ ได้พัฒนาทักษะให้มีประสิทธิภาพอันเกิดจากการสังเกตวิธีการและฝึกฝน พระสงฆ์ควรมีเวทีในการพัฒนาภาษาโดยใช้การฝึกฝนและประสบการณ์จากทักษะ ฟัง พูด อ่าน และเขียนเพื่อที่จะให้ใช้ภาษาได้และเป็นการสร้างพื้นฐานและเป็นการต่อยอดให้สามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นภาษาอังกฤษได้^{๓๒} และพระสงฆ์ควรมีแนวทางในการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นภาษาอังกฤษ คือมีการวางแผนว่าจะพัฒนาภาษาอังกฤษของตนเองอย่างไร เช่น เขาจะไปโรงเรียนสอนภาษาหรือจะเรียนด้วยตนเองแบบออนไลน์ ศึกษาจากหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษหรือว่าเว็บไซต์ที่เป็นภาษาอังกฤษ วางแผนว่าปีนี้จะลงทะเบียนเรียนที่สถาบันภาษาของมหาวิทยาลัย ที่มีการเปิดสอนการอ่านและการแปล หลักสูตรหนึ่งปีหรือสองปี เป็นต้น พระสงฆ์ประสงค์จะไปอยู่ต่างประเทศต้องมีการเตรียมความพร้อม อีกปัจจัยหนึ่งที่ขาดไม่ได้ในการพัฒนาภาษาอังกฤษให้ได้ผลที่ดีคือความมั่นใจ (Confidence) ในการใช้ภาษาอังกฤษ โดยการให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริง ซึ่งแนวทางในการเรียนภาษาอังกฤษให้บรรลุผลนั้นต้องหมั่นฝึกฝน เอาจริงเอาจังและยอมรับคำแนะนำเพื่อพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ และเมื่อศึกษาจนเชี่ยวชาญแล้วก็นำความรู้นั้นไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อไปได้

ดังที่ พระศรีธวัชเมธี ได้ให้แนวทางไว้ว่า^{๓๓} แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษนั้นสามารถพัฒนาได้โดยการเชิญเจ้าของภาษามาเป็นวิทยากร ให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับสำเนียงที่เป็นภาษาอังกฤษท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญและพัฒนาโดยการมีผู้ที่มีความชำนาญช่วยชี้แนะ ให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง ให้มีชาวต่างชาติเข้ามาในระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเพื่อช่วยในการพัฒนาด้านภาษาทั้งการพูด การอ่าน การฟัง การเขียน และเพื่อชี้แนะแนวทางให้ถูกต้องโดยเฉพาะการฟังและการพูด การที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ฟังภาษาอังกฤษจากเจ้าของภาษาบ่อยๆ และสม่ำเสมอจะช่วยในการพัฒนาได้เป็นอย่างดี การฟังเป็นเรื่องสำคัญ ฟังรู้เรื่องบ้าง หรือไม่รู้เรื่องบ้างก็ให้ฟังไว้ก่อน ฟังให้บ่อย ภาษาจะค่อยๆ ซึมซับไปเอง ส่วนการพูดนั้น การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอหน้าชั้นเรียนเป็นภาษาอังกฤษ เริ่มตั้งแต่การแนะนำตัว การพูดเพื่อลดการตื่นเต้น

^{๓๒} สัมภาษณ์ รศ.นพพร สโรบล อาจารย์ประจำสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๑.

^{๓๓} สัมภาษณ์ พระศรีธวัชเมธี รองผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๔ มิถุนายน ๒๕๖๑.

ถือเป็นการฝึกที่ได้ผลมาก การพูดได้สื่อสารได้ต้องควบคู่ไปกับการเรียนแกรมม่า เพราะเมื่อพูดได้ก็อยากเขียนได้ เมื่อเขียนได้ก็อยากอ่านออก หลักไวยากรณ์ที่ถูกต้องจึงมีความสำคัญเช่นเดียวกัน

พระสงฆ์ไทยเราถ้าได้มีโอกาสอยู่กับชาวต่างชาติ ได้พูดคุยกันเป็นภาษาอังกฤษบ้าง ก็จะช่วยทำให้การพูดภาษาอังกฤษพัฒนาได้ดีขึ้น การพัฒนาภาษานั้นต้องประกอบด้วยกระบวนการดังต่อไปนี้

๑. การฟัง การฟังต้องฝึกฟังจับประเด็นเนื้อหา ฟังบ่อยๆ ให้คุ้นเคยกับสำเนียง
๒. การพูด ต้องพยายามพูดและสื่อสารในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด
๓. การอ่าน ต้องฝึกอ่านสื่อทุกประเภท อ่านจับใจความโดยไม่ต้องแปล
๔. การเขียน การเขียนตามความเข้าใจเขียนแสดงความรู้สึกออกมาได้ ให้ออกมาเป็น

ผลงาน

การฝึกภาษาอังกฤษที่ได้ผลสำหรับพระสงฆ์อีกแนวทางหนึ่ง คือการส่งเสริมกิจกรรมการรวมกลุ่ม หรือจัดตั้งเป็นชมรมต่างๆ สำหรับพระสงฆ์ โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษา มักจะจัดตั้งเป็นชมรม เช่น Monk Chat หรือ English club เป็นต้น^{๓๔} เพื่อเสริมทักษะการสื่อสารมีการพูดและการฟังมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมการอ่าน ฝึกอ่านหนังสือเป็นภาษาอังกฤษ เช่น หนังสือพิมพ์รายวัน Bangkok Post หรือ Student Weekly จะทำให้เข้าใจภาษาอังกฤษได้เร็วยิ่งขึ้น และจากประสบการณ์การฝึกพูดในชีวิตประจำวันก็จะทำให้มีพัฒนามากยิ่งขึ้น การเข้าร่วมกิจกรรมนานาชาติที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น ก็เป็นไปเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษผ่านกิจกรรมเช่นกัน ซึ่งในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีช่วยได้มาก ใช้เทคโนโลยีช่วยในการออกเสียงช่วยในการสะกดคำ แต่ก็ต้องจำศัพท์พื้นฐานของภาษาอังกฤษให้ได้ เพื่อใช้ในการพูดคุยสื่อสารและการอ่านการเขียนเบื้องต้นด้วย และต้องศึกษาศัพท์ที่เป็นภาษาทางด้วย ในส่วนของการเผยแพร่ธรรมด้วยภาษาเขียน จะเห็นได้ว่า หนังสือ นิตยสาร วารสารต่างๆ ของพระสงฆ์ไทยยังมีเผยแพร่ค่อนข้างน้อย ตัวอย่างที่เผยแพร่อยู่ในปัจจุบัน เช่น วารสารพุทธศาสนศึกษา ก็เป็นตัวอย่างหนึ่งของการเผยแพร่ธรรมเป็นภาษาอังกฤษได้ คือเป็นการให้ที่ศึกษาและเผยแพร่วิชาการผ่านเอกสารสิ่งพิมพ์ หนังสือ วารสาร ที่สามารถสื่อสารเข้าใจกันได้ ก็จะเป็นเวทีในการพัฒนาภาษาอังกฤษ จะทำให้เกิดกระบวนการที่สามารถต่อยอดได้ การเขียนหนังสือเผยแพร่ธรรมเป็นภาษาอังกฤษมีการพัฒนาขึ้นมา ถือเป็นการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาระบบการเผยแพร่ที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่ง

๔.๒.๔ แนวทางการพัฒนาคุณภาพของพระธรรมทูตไทย

ในส่วนของพระสงฆ์ไทยที่มีความจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษมากกว่าพระสงฆ์กลุ่มอื่นๆ นั้น มีแนวทางการพัฒนา โดยการเตรียมความพร้อมให้กับพระธรรมทูตโดยจัดหลักสูตรอบรมเป็นภาษาอังกฤษที่ใช้ในการเผยแพร่ธรรมเป็นการเฉพาะ จัดหลักสูตรการเทศน์สอนธรรมเป็นภาษาอังกฤษ เป็นการตั้งเป้าหมายของการเป็นพระธรรมทูตที่มีประสิทธิภาพ คัดเลือกพระสงฆ์ที่มีความสนใจจริงๆ มีพื้นฐานทางภาษาอังกฤษพอสมควร ไม่จำเป็นต้องรับสมัครเป็นจำนวนมากๆ เนื่อหาการเรียน

^{๓๔} พระครูโฆสิตสังฆพิทักษ์, กลยุทธ์ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยในสังคมปัจจุบัน, วารสารวิชาการธรรมทศน์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๓ (กันยายน - ธันวาคม ๒๕๖๐).

การสอนควรเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด เมื่อผ่านการอบรมจะได้เป็นพระธรรมทูตที่มีคุณภาพ พระสงฆ์ที่เตรียมพร้อมจะเป็นพระธรรมทูตจำเป็นต้องรู้วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ซึ่งในอดีตและปัจจุบันเป็นปัญหาขั้นพื้นฐานในการเข้าใจธรรมชาติของตัวเอง และหลักศีลธรรม และในอดีตและปัจจุบันการใช้ภาษามีความแตกต่างกัน ในอดีตมีภาษาที่ใช้ในกลุ่มย่อยมากมาย แต่ละที่แต่ละเผ่ามีภาษาของตัวเอง การสื่อสารที่ต่างกันจึงเป็นปัญหา ส่วนในปัจจุบันโลกแคบลงการสื่อสารก็ง่ายขึ้นแต่ภาษากลับเป็นอุปสรรคในการบอกกล่าวหรือแสดงเจตจำนงของตนเองให้แก่ผู้อื่นเข้าใจ อีกทั้งผู้คนก็เดินทางไปมาหาสู่กันทั่วโลก การเผยแผ่ธรรมะหากไม่เข้าใจภาษาท้องถิ่นอื่นก็ประสบผลสำเร็จยากและเรื่องการถ่ายทอดด้วยวิธีการในรูปแบบใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ แม้เนื้อหาธรรมะจะดีแค่ไหนแต่วิธีการถ่ายทอดไม่ชัดเจนย่อมเกิดปัญหาการเข้าใจได้ วิธีการนี้จะนำมาซึ่งความสนใจ เมื่อคนสนใจวิธีการ เนื้อหาธรรมะก็น่าสนใจตามมาด้วย ส่วนเรื่องทัศนคติ การเผยแผ่ธรรมะ เบื้องต้นหากผู้ฟังหรือผู้รับมีทัศนคติที่เอนเอียงหรือไม่ชอบขึ้นมา ย่อมจะตั้งแง่ต่อต้าน เหมือนพวกพราหมณ์ในครั้งพุทธกาลที่ไม่ชอบวิธีการเผยแผ่ของพระพุทธเจ้า จึงกลายเป็นปัญหาได้และ เรื่องทะเลาะ คือ ท้องถิ่นแต่ละที่อาจจะไม่เหมาะในการเผยแผ่ธรรมะเช่น สถานที่มีสงคราม ที่แห้งแล้ง สถานที่มีศาสนาอื่น ๆ ที่เคร่งครัด ย่อมเกิดปัญหาในการเผยแผ่ธรรมะได้ และสุดท้ายเรื่องวัยและเพศ ย่อมเกิดปัญหาได้ เด็กอาจจะยังไม่พร้อมที่รับธรรมที่ยาก คนแก่เกินไปก็ยากที่ฟังรู้เรื่อง ในขณะที่ผู้เผยแผ่เป็นพระสงฆ์ ที่ใกล้ชิดสตรีมากเกินไป อาจจะกลายเป็นปัญหาเรื่องชู้สาวได้^{๓๕}

ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส ผู้อำนวยการวิทยาลัยพุทธศาสตร์นานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ให้ทัศนะไว้อย่างน่าสนใจว่า แนวทางการแก้ปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยนั้นต้องคำนึงถึงทัศนคติต่อภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยก่อน พระสงฆ์ไทยส่วนใหญ่ไม่เห็นความจำเป็นของภาษาอังกฤษ คิดว่าทำไมต้องไปเรียนภาษาอังกฤษ สอนธรรมะให้กับคนไทยก็เพียงพอ ทำไมต้องไปสอนต่างชาติ แคคนไทยก็ยากแล้ว ที่คิดพระสงฆ์ไทยคิดแบบนั้นเพราะไม่มีแรงบีบคั้น ไม่มีแรงกระตุ้น ไม่มีแรงจูงใจ ซึ่งต่างจากพระสงฆ์ต่างชาติ อย่าง พระสงฆ์ทิเบต ที่ถูกกระตุ้น ในฐานะที่ท่านถูกกระทำ จึงวิธีที่ท่านทำได้ดีที่สุดคือการออกไปหาพวกหาเครือข่ายมาช่วยท่าน การที่จะหาพวกหาเครือข่ายได้ก็ต้องเรียนภาษาอังกฤษ ต้องคุยกับคนอื่นได้ ต้องสื่อสารกับคนอื่นได้ว่าตนเองรู้สึกอย่างไร ว่าตนเองเข้าใจยังงัย ตัวอย่างเช่น สิ่งทีไปกับธรรมะและการสอนขององค์ทะไล ลามะ คือการบอกกล่าว ป่าวประกาศให้ชาวโลกได้เห็น ความไม่เป็นธรรมระหว่างทิเบตที่ถูกจีนกระทำ เป็นต้น ฉะนั้นการที่จะให้อยู่รอดในสังคมโลกได้ ต้องเอาชีวิต เอาศาสนา เอาชาติพันธุ์ตนเองให้อยู่รอด คือต้องใช้ภาษา เพราะฉะนั้นท่านจึงต้องส่งพระไปเรียน ภาษาซึ่งไม่ใช่แค่ภาษา แต่ต้องเข้าใจด้านวัฒนธรรมด้านวิถีคิดของชาวยุโรปของชาวอเมริกา ส่งไปทั่วโลก ให้ทุนไปเรียนในประเทศต่างๆ ทั้งฮ็อกฟอร์ด เคมบริช ส่งลูกศิษย์เข้าไปเรียน แต่ก่อนจะเรียนต้องเรียนด้านภาษาก่อน แตกต่างจากพระสงฆ์ไทย พระสงฆ์ไทยสบาย ตื่นเช้ามาก็อยู่ในชุมชนอยู่ในประเทศไทย ทำไมจึงต้องไปเผยแพร่ศาสนาพุทธให้ชาวโลก เอาแค่ในประเทศไทยก็พอ เพราะพระสงฆ์คิดอยู่แค่นี้ แต่ก็ไม่ผิด ไม่ได้ถือว่าเป็นปัญหา แต่เป็นเพราะ

^{๓๕} นวพร ชลารักษ์, “สภาพการณ์การเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษของครูไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต ๑”, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยพาร์อิสเทอร์น, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ [เมษายน ๒๕๕๙ - มิถุนายน ๒๕๕๙], หน้า ๕๑.

ทัศนคติของตัวเองที่คิดว่าแค่นี้ก็พอแล้ว หลวงพ่อพุทธทาสก็ดี พระพรหมคุณาภรณ์ก็ดี ก็มีแนวทางเหมือนกันแบบนี้ แต่ในส่วนของหลวงพ่อกุศล ท่านกระจายเผยแพร่ได้มาก ก็เพราะมีชาวต่างชาติมาเรียนกับท่าน ไม่ใช่ว่าพระสงฆ์ไทยไปพูดภาษาอังกฤษกับฝรั่งต่างชาติให้เขาประทับใจ เป็นเพราะว่าต่างชาติมาเรียนกับท่าน ท่านไม่ได้พูดภาษาอังกฤษด้วยซ้ำ ใช้ล่ามแปลภาษา ซึ่งต่างกับท่าน ทะไล ลามะ ที่ท่านต้องออกนำหน้าถือธงโบก ไปตามยุโรปตามอเมริกา เพื่อความอยู่รอด ท่านเรียนภาษาอังกฤษ เมื่ออายุ ๕๖ ปี ตอนนั้นยังไม่รู้เรื่องอะไรเลยอยู่ในทิเบตมีความสุข และไม่ได้พูดภาษาอังกฤษอีกด้วย แต่ตอนนี้เปลี่ยนไปแล้วสถานการณ์บีบบังคับให้ท่านต้องทำ เป็นอุปสรรคที่ทำให้พระสงฆ์ไทยไม่ฝึกฝืนที่จะเรียนภาษาอังกฤษ^{๓๖}

ดังนั้น ในการฝึกทักษะการพูด การพูดมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์เป็นอันมากไม่ว่าจะอยู่ในที่ใด ประกอบกิจการงานใด หรือคบหาสมาคมกับผู้ใด ก็ต้องสื่อสารด้วยการพูดเสมอ จึงมักพบว่าผู้ที่ประสบความสำเร็จในกิจการงาน การคบหาสมาคมกับผู้อื่นตลอดจนการทำประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม ล้วนแต่เป็นคนที่มีประสิทธิภาพในการพูดทั้งสิ้นส่วนหนึ่งของการพูดสามารถสอนและฝึกได้ อาจกล่าวได้ว่าการพูดเป็น " ศาสตร์ " มีหลักการ และกฎเกณฑ์เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะ ถึงขั้นเป็นที่พอใจอีกส่วนหนึ่งเป็นความสารถพิเศษหรือศิลปะเฉพาะตัวของผู้พูดแต่ละบุคคล บางคนมีความสามารถที่จะตรึงผู้ฟังให้นั่งอยู่กับที่จิตใจจดจ่ออยู่กับการฟังเรื่องที่พูด ผู้พูดบางคนสามารถพูดให้คนฟังหัวเราะได้ตลอดเวลา ศิลปะเฉพาะตัวนี้ เป็นสิ่งที่ลอกเลียนกันได้ยาก แต่อาจพัฒนาขึ้นได้ในแต่ละบุคคลซึ่งการพูดที่มีประสิทธิภาพเกิดจากการสังเกตวิธีการที่ดีและมีโอกาสฝึกฝน ปัญหาอุปสรรคในการเผยแผ่พุทธศาสนานั้นพระสงฆ์บางรูปยังขาดความรู้ในเรื่องของภาษาไม่ดีพอซึ่งแต่ละประเทศจะใช้ภาษาของแต่ละประเทศนั้น ๆ เช่น ในประเทศฮอลแลนด์ก็จะใช้ภาษาดัตช์ และอีกอย่างภาษาอังกฤษ พระสงฆ์เองผู้ทำหน้าที่ในการเผยแผ่ศาสนาก็ไม่ดีพอ^{๓๗}

ประเด็นที่ต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุงและต้องการประสบการณ์เพิ่มเติมของพระภิกษุสามเณรคือประเด็นการออกเสียงบางคำที่มีการออกเสียงไม่ชัดเจนหรือไม่ถูกต้อง ทำให้ผู้ที่รับฟังการบรรยายไม่เข้าใจ อาจเกิดจากข้อจำกัดของเวลาในการฝึกอบรมที่กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับความต้องการของพระภิกษุสามเณรในกิจกรรมการฝึกปฏิบัติได้เน้นโครงสร้างและเนื้อหาการบรรยายภาษาอังกฤษ แต่ไม่ได้เน้นการออกเสียงภาษาอังกฤษ การเพิ่มระยะเวลาในประเด็นการออกเสียงคำภาษาอังกฤษอาจช่วยให้การออกเสียงคำภาษาอังกฤษได้ชัดเจนและถูกต้องขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม การที่พระภิกษุสามเณรนำรูปแบบการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านพระพุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรมกลับไปฝึกปฏิบัติต่ออย่างวัดที่ตนพำนัก การฝึกฝนพัฒนาอย่าง

^{๓๖}สัมภาษณ์ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส ผู้อำนวยการวิทยาลัยพุทธศาสนานานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๑.

^{๓๗}พระมหาอำนาจ มีราคะ, “แนวทางในการเผยแผ่พุทธศาสนาในต่างประเทศ : กรณีศึกษาประเทศเนเธอร์แลนด์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี”, วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – เมษายน ๒๕๕๙), หน้า ๓๔.

ต่อเนื่องเช่นนี้ ย่อมทำให้พระภิกษุสามเณรที่ฝึกฝนมากสามารถแสดงศักยภาพในการออกเสียง บรรยายภาษาอังกฤษได้ถูกต้องและชัดเจนมากขึ้น^{๓๘}

ในเรื่องนี้ พระราชปริยัติมุนี ได้ให้ความเห็นว่า^{๓๙} ในส่วนของการพูดภาษาอังกฤษโดยทั่วไปของพระสงฆ์ไทยปัจจุบันนี้ในภาพรวมทั่วประเทศก็ถือว่าใช้ได้ดีพอสมควร ไม่ถึงขั้นอ่อนภาษามาก แต่ก็ไม่ถึงขั้นเขียนอธิบายธรรมะได้เท่าที่ควร ถือว่ายังมีข้อจำกัดในการใช้ภาษาอังกฤษว่าเป็นการใช้ภาษาอังกฤษแบบทั่วไป หรือใช้แบบเป็นทางการ ควรจะต้องจัดเป็นโรงเรียนฝึกพระธรรมทูต เพื่อการพัฒนาและการส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีความเจริญรุ่งเรืองยิ่งๆ ขึ้นไป ส่วนแนวทางการพัฒนานั้น ส่วนตัวมองว่า ทักษะการเขียนถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการเขียนหนังสือเป็นศาสตร์ที่สำคัญ การที่เขียนอะไรได้ดีถือเป็นการสื่อสารได้ดี การเขียนและการอ่านเป็นสิ่งควบคู่กัน การเรียนรู้เทคนิคการเขียนภาษาอังกฤษ ต้องมีวิธีการคิด วิธีการเขียน ไม่ใช่การคัดลอก แต่เป็นการเรียนรู้และฝึกฝนที่ไม่มีที่สิ้นสุด เหมือนกับที่พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า ทนโต เสฏฐ มนุสเสสุ ในหมู่มนุษย์นี้ ผู้ที่ฝึกฝนตนเองเท่านั้น จึงจะเป็นผู้ประเสริฐสุด การเขียนจะต้องมีการพัฒนาโดยการมีผู้ที่มีความชำนาญช่วยชี้แนะ ให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง ทั้งด้านภาษาการอ่านการฟังการเขียนและชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพด้วย เพราะฉะนั้นการที่จะเขียนหนังสือได้ดีนั้นต้องมีการเลียนแบบ การเรียนรู้ สืบลา วิธีการใช้สำนวน สามารถจัดระบบความคิด เป็นฐานที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายในการฝึกฝนภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาตนเองไปด้วย

๔.๓ สรุป

สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์ไทยนั้น ต้องเริ่มต้นที่การปรับปรุงแก้ไขการจัดหลักสูตรและการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสังคมยุคปัจจุบัน เพราะปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไม่แตกต่างจากประชาชนไทยทั่วไป พระสงฆ์จำเป็นต้องปรับตัวทั้งในด้านการดำรงชีวิตและการทำหน้าที่ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนา ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทันสถานการณ์ของโลกและสามารถใช้ธรรมะสั่งสอนชาวโลกได้ ไม่จำกัดเฉพาะชาวไทยเท่านั้น เมื่อคณะสงฆ์ไทยเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษให้กับพระภิกษุสามเณร พระสงฆ์สามเณรก็สามารถศึกษาเรียนรู้ภาษาอังกฤษจากหลักสูตรที่คณะสงฆ์กำหนดให้โดยไม่ต้องไปแสวงหาความรู้ในสถานศึกษานอกวัดหรือนอกระบบการศึกษาของสงฆ์

ในส่วนของสถาบันการศึกษาคือ มหาวิทยาลัยสงฆ์ที่จัดการศึกษาภาษาอังกฤษก็มีความจำเป็นต้องปรับปรุงและจัดการศึกษาภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้การศึกษาและพัฒนาภาษาอังกฤษของพระนิสิตมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นจนสามารถใช้การได้คือสื่อสารได้จนถึงเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่ชาวต่างชาติได้ สิ่งสำคัญในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนั้น การสร้าง

^{๓๘} ผศ.ดร.สำราญ ชันสำโรง, “การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของพระภิกษุสามเณรในวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว อ.เมือง จ.เชียงใหม่”, *บทความวิจัย*, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๑๘.

^{๓๙} สัมภาษณ์ พระราชปริยัติมุนี. ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม กรุงเทพมหานคร, ๖ มิถุนายน ๒๕๖๑.

แรงจูงใจในการเรียน การสร้างสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้ศึกษาเป็นสิ่งจำเป็น^{๔๐} ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษกับการสื่อสารที่จัดการเรียนรู้นั้น การที่ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียน มีแรงจูงใจที่จะอยากเรียนในภาษาที่ต้องการเรียนเป็นเรื่องสำคัญ การพัฒนาผู้เรียนจึงต้องคำนึงถึงสิ่งที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจหลายๆ ด้าน เช่น การจัดบรรยากาศ สถานการณ์ เทคนิคการสอนที่ดี ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนตามความต้องการ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กัน การยกย่องชมเชย การให้รางวัล ให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ ในความสำเร็จ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี จะทำให้ผู้เรียน มีความพึงพอใจในการเรียนภาษาอังกฤษและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ตลอดเวลาจนกระทั่งสามารถใช้ในการเผยแพร่ธรรมได้ แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นจะต้องเริ่มต้นด้วยการพัฒนานโยบายทางด้านการจัดการศึกษา โดยการพัฒนาลัทธิสูตรให้ทันสมัยและง่ายต่อการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน เน้นให้พระสงฆ์ได้เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและวิธีใช้ภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ควบคู่กับการเรียนรู้กับกฎเกณฑ์ทางวินัยการณด้วย และสิ่งสำคัญที่จะต้องพัฒนาพระสงฆ์ไทยให้มีทักษะทางภาษาอังกฤษต้องประกอบไปด้วยแนวทางการส่งเสริมดังนี้

๑) ควรมีการกำหนดให้ผู้เรียนได้ฝึกพูดภาษาอังกฤษทุกวันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกกระบวนการพูด การคิด การตีความ การวิเคราะห์คำถาม เข้าใจในสิ่งที่ตนกำลังสื่อสารอยู่ โดยการหมั่นฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ สำหรับผู้เรียนที่พูดภาษาอังกฤษได้ไม่คล่องแคล่วผู้สอนอาจต้องใช้การฝึกเพิ่มเติมนอกเวลาทำกิจกรรมการพูดภาษาอังกฤษ จะทำให้ผู้เรียนไม่เครียด สนุกกับการพัฒนาตนเอง และมีความมั่นใจในตัวเองเพิ่มขึ้น

๒) ควรมีการกำหนดเวลาอย่างพอเพียงในการฝึกอบรม อาจเพิ่มระยะเวลาในการอบรมให้มากขึ้นเป็น ๗-๘ ครั้ง เพราะการสื่อสารกับเจ้าของภาษาที่มีการออกเสียงต่างกัน สำเนียงต่างกันย่อมมีปัญหาต่อการเข้าใจ

๓) ผู้สอนควรเป็นผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการใช้ภาษา การแสดงความคิดเห็นการให้เหตุผลที่มีน้ำหนัก และสามารถชี้แนะแนวทางการแก้ปัญหาการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้ผู้เรียนเลียนแบบตามตัวอย่างที่ดี และได้รับโอกาสในการปรับปรุงพัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านภาษาของตนเองในการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อเกิดทักษะและความมั่นใจในการใช้ภาษาพูดเพื่อการสื่อสาร

๔) สภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนอย่างมาก สถานที่ที่สะดวกแก่การศึกษาจะเป็นแรงบัลดาลใจให้พระสงฆ์อยากเรียนภาษาอังกฤษซึ่งประกอบไปด้วยห้องเรียนต้องทันสมัยและมีเทคโนโลยีสามารถค้นคว้าเอกสารได้อย่างดีต้องไปตามสากลในการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น มีภาพประกอบในเหตุการณ์ต่างๆที่เป็นภาษาอังกฤษห้องเรียนที่มีบรรยากาศแจ่มใส สะอาด สว่าง กว้างขวางพอเหมาะ มีโต๊ะเก้าอี้ที่เป็นระเบียบเรียบร้อย มีมุมวิชาการส่งเสริมความรู้ มีการตกแต่งห้องให้สดใส ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ส่งผลทำให้ผู้เรียนพอใจที่อยากจะเรียนภาษาอังกฤษการสร้างแบบเรียนและกิจกรรมในห้องเรียน และการหาเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้พูดถึงสิ่งที่เรียนออกมา

^{๔๐} สัมภาษณ์ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส ผู้อำนวยการวิทยาลัยพุทธศาสตร์นานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๑.

เพื่อจะรับรู้ได้ว่าตัวเองกำลังทำอะไรอยู่ บรรยากาศในชั้นเรียนมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความสนใจใคร่รู้ใคร่เรียนให้แก่ผู้เรียน ชั้นเรียนที่มีบรรยากาศเต็มไปด้วยความอบอุ่น ความเห็นอกเห็นใจ และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันและกัน ย่อมเป็นแรงจูงใจภายนอกที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรักการเรียน รักการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียน และช่วยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความประพฤติอันดีงามให้แก่ผู้เรียน

โดยสรุปแล้ว แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์นั้นต้องส่งเสริมพระสงฆ์สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ทั้ง ๔ ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่านและเขียน เพื่อให้สามารถเผยแพร่ธรรมะทางพระพุทธศาสนาให้ชาวต่างชาติได้รู้และสนใจในพระพุทธศาสนา ซึ่งทำได้โดยการแสดงให้เห็นประโยชน์ที่จะได้รับการเป็นผู้มีทักษะภาษาอังกฤษ และการช่วยให้พระสงฆ์รู้จักตั้งเป้าหมายในการเรียนที่เหมาะสมกับตนเอง ซึ่งพระสงฆ์แต่ละรูปจำเป็นต้องรู้ระดับพื้นฐานของตนก่อน และการกระตุ้นให้พระสงฆ์เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้ประสบความสำเร็จนั้นต้องประกอบไปด้วย (๑) การเห็นคุณค่าเห็นประโยชน์ของภาษาอังกฤษ (๒) ความสนุกและน่าสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษ และ (๓) ความเชื่อว่าตนจะสามารถพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษได้เป็นผลสำเร็จ

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” โดยมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ๒) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทย ๓) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาจากข้อมูลหลักการทฤษฎีที่มาจากหนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ จากการสัมภาษณ์ โดยมีกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พระเถรานุเถระที่เป็นพระสังฆาธิการชั้นปกครองวัดพระอารามหลวงและวัดที่มีชาวต่างประเทศเข้าเยี่ยมชมและพระสงฆ์ที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและนักวิชาการด้านภาษาอังกฤษ จำนวน ๑๑ รูป/คน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

๕.๑.๑ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นบทบาทหน้าที่หลักของพระสงฆ์นอกจากจะทำการเผยแผ่ธรรมผ่านระบบการจัดการศึกษาแล้วยังต้องกระทำโดยการจัดกิจกรรม การเทศนา อบรม สั่งสอนประชาชน ให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ซึ่งในปัจจุบันไม่จำกัดอยู่เฉพาะในประเทศและเฉพาะประชาชนชาวไทยแล้ว พระสงฆ์มีความจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษในการเผยแผ่ธรรม เพื่อให้พระพุทธศาสนายาวงกว้างออกไปแพร่หลายในต่างประเทศ เพื่อประโยชน์สุขและสันติภาพของคนทั้งโลกด้วย หน้าที่การเผยแผ่ธรรมเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ทุกรูปที่จะต้องศึกษาเล่าเรียนพัฒนาตนเองให้สามารถดำเนินการเพื่อให้หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาเผยแพร่ออกไป ทำให้มีผู้เคารพเลื่อมใสศรัทธาในพระรัตนตรัย น้อมนำเอาหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติเพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลก หัวใจสำคัญของการเผยแผ่คำสอนของพระพุทธศาสนา ก็เพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลก โดยให้เกิดประโยชน์สุขได้

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่มโนธรรมในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความรู้ในแขนงต่างๆ ทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและเข้าใจวิถีทัศน์ของชาติอื่นๆ ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลและเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการสื่อสารกับประชาคมโลกได้อย่างไร้ขีดจำกัด ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่มโนธรรมในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความรู้ในแขนงต่างๆ ดังนั้นการพัฒนาในทุกด้านให้มีความเจริญก้าวหน้าและทัดเทียมกับนานาประเทศในโลกจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาศักยภาพของประชากรของประเทศให้มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ ดังนั้น การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความจำเป็นอย่างมากสำหรับพระสงฆ์ไทยในโลกยุคปัจจุบัน ที่เป็นยุคแห่งความเจริญทางเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ เป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่เชื่อมโลกเข้าด้วยกันอย่างไร้พรมแดน สื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากกับทุกสังคมเกี่ยวข้องกับมนุษย์ทุกคนไม่ว่าพระสงฆ์ที่ต้องใช้สื่อออนไลน์ใน

ชีวิตประจำวันและในการทำหน้าที่ในฐานะบุคลากรสำคัญของพระพุทธศาสนาและของชาติ การทำให้การเผยแผ่ธรรมะของพระสงฆ์ไทยในยุคปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปทั้งรูปแบบและวิธีการ มีการประยุกต์เนื้อหาสาระพุทธธรรมให้กับเหตุการณ์ในสังคมปัจจุบัน และใช้สื่อต่างๆ ที่ทันสมัยเข้ามาช่วยให้การเทศนาสั่งสอนและให้ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมทางพระพุทธศาสนา ปัจจุบันพระสงฆ์ไทยยังคงทำหน้าที่การเผยแผ่พุทธธรรมเพื่อประโยชน์แก่สังคมในยุคปัจจุบัน มีรูปแบบและวิธีการการนำเสนอที่แตกต่างกัน เช่น การโพสต์รูปภาพและเนื้อหาธรรมะลงบนสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คต่างๆ เช่น เฟสบุ๊ก อินสตาแกรม รวมทั้งทวิตเตอร์ มีการอัดโพลด์เป็นวิดีโอ ลงเว็บไซต์ยูทูบ เป็นต้น พระสงฆ์นักเผยแผ่ธรรมะแต่ละรูปมีรูปแบบและวิธีการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจแตกต่างกันไป ทำหน้าที่เป็นนักสื่อสารมวลชนไปด้วยโดยอัตโนมัติ มีการบูรณาการเนื้อหาสาระให้เข้ากับเหตุการณ์ปัจจุบันและใช้สื่อออนไลน์ให้เกิดประโยชน์ไม่ต่างกับประชาชนทั่วไป ดังที่ปรากฏกิจกรรมในหลายรูปแบบ เช่น การเทศน์สดผ่านเฟสบุ๊กไลฟ์ การนำเสนอบทความประกอบภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว หรือนำเสนอเป็นไฟล์เสียงในระบบวิทยุการเผยแผ่ทางสื่อโทรทัศน์ ภาพยนตร์ ที่สามารถฟังและชมได้ทั้งระบบออฟไลน์และออนไลน์ สะดวกแก่พุทธศาสนิกชนและคนที่สนใจต้องการศึกษา มีทั้งรูปแบบสารธรรมกะที่รัดรัดรวดเร็วทันใจ และสารธรรมแบบยาวเป็นเชิงวิชาการ

๕.๑.๒ จากการศึกษากระบวนการศึกษาภาษาอังกฤษของคนไทย พบว่า คนไทยแม้จะมีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมาเป็นเวลานานแต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร คนไทยส่วนใหญ่ไม่สามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้ แม้จะมีการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษาก็ตาม ผู้บริหารประเทศได้ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษของประชาชนไทยมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากการจัดการศึกษาของชาติกำหนดให้มีการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับต่างๆ มาเป็นเวลานานเพื่อให้ประชากรของชาติสามารถสื่อสารกับนานาชาติด้วยภาษาอังกฤษทั้งทางด้านการฟัง การพูดการอ่าน และการเขียน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า มีนักเรียน นิสิต นักศึกษาตลอดจนประชาชนที่มีการศึกษายังคงแสวงหาสถาบันสำหรับสอนพิเศษภาษาอังกฤษอยู่เนืองๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีผู้เรียนจำนวนมากที่ต้องการเรียนการพูดภาษาอังกฤษ ปรากฏการณ์เช่นนี้สะท้อนถึงปัญหาของการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของประเทศไทย

เมื่อศึกษาสภาพปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทย ปัญหาสำหรับพระสงฆ์ไทยมีข้อจำกัดส่วนใหญ่จะใช้ชีวิตอยู่ในวัด ใช้ภาษาไทยคุยกับเฉพาะคนไทยด้วยกันแทบไม่มีโอกาสที่จะได้ใช้ภาษาอังกฤษเลย ซึ่งแตกต่างจากพระสงฆ์ในกลุ่มประเทศอาเซียนอื่นๆ อย่างเวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ หรือแม้แต่เมียนมาร์ และประเทศที่นับถือพุทธศาสนาอย่างศรีลังกา เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้ภาษาอังกฤษได้ดี มีโอกาสที่จะได้ศึกษาภาษาอังกฤษมากกว่าพระสงฆ์ไทย และมีโอกาสได้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันมากกว่า ส่วนการจัดการเรียนการสอนของพระสงฆ์ไทยยังใช้แบบท่องจำ แม้แต่การเรียนภาษาอังกฤษก็ยังคงท่องศัพท์ และหลักไวยากรณ์ ทำให้ขาดทักษะการสื่อสารและขาดเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ในส่วนของครูผู้สอนภาษาอังกฤษเองส่วนใหญ่สอนโดยยึดแบบเรียนเป็นหลัก หลักสูตรขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง พระสงฆ์ไม่มีเวทีสำหรับแสดงออก ทำให้ไม่กล้าแสดงออก ขาดครูที่เป็นเจ้าของภาษาที่จะทำให้พระสงฆ์ได้คุ้นเคยกับเจ้าของภาษา พระสงฆ์ส่วนใหญ่ยังขาดโอกาสทางการศึกษา ขาดผู้ชี้แนะแนวทางและชี้ให้เห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษ ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้พระสงฆ์ไม่ได้ใช้ความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษใน

การสื่อสารตามสภาพจริง ทำให้พระสงฆ์ขาดความมั่นใจในความรู้พื้นฐานของตนเอง รวมทั้งปัญหาด้านความขาดแคลนสื่อการสอนที่ทันสมัย และสภาพแวดล้อมที่จะส่งเสริมให้พระสงฆ์ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันและในการทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา

๕.๑.๓ แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อให้สามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปสู่ชาวโลกได้นั้น ต้องเริ่มจากการปรับทัศนคติของพระสงฆ์ไทยให้เห็นความจำเป็นของการศึกษาภาษาอังกฤษ สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยพระสงฆ์ในชั้นปกครองและนักการศึกษาจะต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขระบบการจัดการศึกษาและการเรียนการสอนของพระสงฆ์ ส่งเสริมกระบวนการต่างๆ ทางด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้อง พัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาตั้งแต่ยังเป็นเยาวชน ปรับหลักสูตรให้ทันสมัยและง่ายต่อการศึกษา ปรับปรุงวิธีการสอนภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อให้เอื้อต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ เน้นให้มีกิจกรรมการสื่อสาร เพิ่มทักษะการฟัง การพูดให้มาก กระตุ้นให้มีการใช้ภาษาในการสื่อสาร เพราะการฟังภาษาอังกฤษบ่อยๆ และสม่ำเสมอจะสามารถเกิดการพัฒนาได้เป็นอย่างดี และจัดหาครูสอนที่เป็นเจ้าของภาษาเพื่อพระสงฆ์ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ เกิดทักษะการพูด มีเจ้าของภาษาที่มีความชำนาญการสอนช่วยชี้แนะ ให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ต้องจัดหาชาวต่างชาติเข้ามาในระบบกระบวนการของมหาวิทยาลัยสงฆ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน ช่วยในการพัฒนาทักษะทั้ง ๔ ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน และสามารถชี้แนะแนวทางให้ถูกต้องในการที่จะใช้ภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพ

ส่วนองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้คือ ๑) แนวทางที่ถูกต้องในการพัฒนาภาษาอังกฤษให้กับพระสงฆ์ไทยคือการปรับทัศนคติและสร้างแรงจูงใจให้พระสงฆ์เห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องศึกษาภาษาอังกฤษและใช้ภาษาอังกฤษการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ขยายกว้างออกไปยังชาวต่างชาติและชาวโลกด้วย ๒) ในการจัดการศึกษาของพระสงฆ์ไทยต้องมีการส่งเสริมให้มีการปรับปรุงกระบวนการต่างๆ เช่น พัฒนาครูผู้สอนให้มีความคิดสร้างสรรค์มีเทคนิคการสอนที่ดีมีประสิทธิภาพ เพราะการพัฒนาทักษะการสอนของผู้สอนจะเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทย ผู้สอนต้องมีความคิดที่สร้างสรรค์ เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้เรียนในการพัฒนาภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนได้ ๓) สร้างแรงกระตุ้นให้พระสงฆ์เห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเอง รู้จักแสวงหาความด้วยตนเองจากสื่ออินเทอร์เน็ต เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงด้วยการสื่อสารกับเจ้าของภาษา และการฝึกฝนตนเองด้านภาษาอังกฤษในการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง ๔) พระสงฆ์รู้จักพัฒนาตนตามหลักไตรสิกขา ปรับประยุกต์หลักธรรมคำสอนเรื่องการพัฒนาตนในทุกๆ ด้าน รวมทั้งการฝึกฝนตนเองให้ประสบผลสำเร็จในการใช้ภาษาอังกฤษในการเผยแผ่ธรรม ด้วยการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ๔ คือคุณธรรมที่ไปถึงความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษช่วยให้การเรียนภาษาอังกฤษได้ผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” มีข้อเสนอแนะที่มาจากผลการวิจัย สรุปเป็นประเด็นได้ ดังนี้

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) องค์กรคณะสงฆ์และสถาบันการศึกษาของสงฆ์ในปัจจุบัน ควรให้ความสำคัญในด้านการจัดหลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์และหาแนวทางการสร้างแรงจูงใจในการศึกษาภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติให้มั่นคงาวรดียิ่งขึ้นสืบต่อไป

๒) ในระดับบุคคลควรสนับสนุนงบประมาณในการส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาภาษาอังกฤษแก่พระสงฆ์ เพื่อให้สามารถพัฒนาทักษะด้านภาษาและเสริมสร้างทักษะการสื่อสารจัดหาเวทีให้พระสงฆ์มีโอกาสฝึกฝนทักษะด้านภาษาและการเผยแผ่เป็นภาษาอังกฤษ ในฐานะพระธรรมทูตที่มีคุณภาพ

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในประเด็นต่อไปนี้

๑. ศึกษารูปแบบการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูต

๒. ศึกษาการผลสัมฤทธิ์ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนิสิตที่เป็นพระสงฆ์ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๓. ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ไทยในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในระดับโลก

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources)

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย . พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources)

(๑) หนังสือ:

กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๒.

กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนระดับมัธยมศึกษา.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, ๒๕๕๔.

กระทรวงศึกษาธิการ. การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและ
พัสดุภัณฑ์, ๒๕๕๖.

กรมการศาสนา. กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือพระสังฆาธิการ ว่าด้วยเรื่องการคณะสงฆ์และการพระ
ศาสนา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา. ๒๕๔๐.

แก้ว ชิตตะขบ. ความสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา, ๒๕๕๓.

เดนา เมอร์เรียม. คำปราศรัยแสดงความยินดี. ในคณะกรรมการจัดพิมพ์หนังสือ. การประชุมสุด
ยอดผู้ชาวพุทธเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งโลก ครั้งที่ ๒ ณ พุทธมณฑล จังหวัด
นครปฐม ประเทศไทย, ๒๕๕๓.

นงสมร พงษ์พานิช. การศึกษาปัญหาของการพูดภาษาอังกฤษในการสื่อสารด้วยวาจาของนิสิต
คณะวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา, ๒๕๕๑.

ประเวศ วะสี อังใน ทิศนา แคมมณี, ศาสตราจารย์. องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ ๑๓. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). รุ่งอรุณของการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก
เชียงใหม่, ๒๕๓๓.

พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). วิสาขบูชาวันสำคัญสากลของโลก. กรุงเทพมหานคร: มหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

_____. พระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๙. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). พระพุทธศาสนาในอาเซียน. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา , ๒๕๔๐.

- _____ . การศึกษาเพื่ออารยธรรมที่ยั่งยืน. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๓๙.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). **พุทธวิธีในการสอน**, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๓.
- พระดร.บอบ-ฮอง. **ทิศทางการวางแผนเผยแผ่พระพุทธศาสนาในศตวรรษที่ ๒๑**. ในคณะกรรมการจัดพิมพ์หนังสือ. การประชุมสุดยอดผู้ชาวพุทธเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งโลกครั้งที่ ๒ ณ พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ประเทศไทย, ๒๕๕๓.
- พระราชวรมนี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). **ขอบฟ้าแห่งความรู้**. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๑.
- วศิน อินทสระ, **ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา**, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหเจริญกิจ, ๒๕๓๕.
- วิไล แพงศรี. **การวิจัยและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี**. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๕๓.
- สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ช่วง วรปุณฺโญ). **การเผยแผ่พระพุทธศาสนา**. **คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยเรื่องการคณะสงฆ์และการศาสนา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐.
- สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. **การสอนทักษะทางภาษาและวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร: ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๒.
- สุภาพร มากแจ้ง และ สมปอง มากแจ้ง,รศ.ดร. **การศึกษาสภาพการจัดการคณะสงฆ์**. กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๒.
- สุภัทรา อักษรานุเคราะห์, **การสอนทักษะทางภาษาและวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๖.
- สุมิตรา อังวัฒนกุล. **วิธีสอนภาษาอังกฤษ**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.
- สุวรรณี พันธุ์พริกส์ และคณะ. **การศึกษาความสามารถ ปัญหาและความต้องการในการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ**. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, ๒๕๕๐.
- อวยพร พานิช และคณะ. **ภาษาและหลักการเขียนเพื่อการสื่อสาร**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.
- Hedge, Tricia. **กิจกรรมการสอนเขียน** . กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์หน้าต่างสู่โลกกว้าง จำกัด, ๒๕๔๖.

(๒) วิทยานิพนธ์:

จุฑามาส แสงอาวูธ และ พรนิภา จินดา. “แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี**. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๕๓.

ชลธิชา นางาม. “การศึกษาปัญหาและอุปสรรคด้านการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ๑ ของนักศึกษาและอาจารย์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี”. **สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ๒๕๕๕.

บรรจพร แยมละมูล. “ปัญหาและแนวทางการบริหารการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต ๑”, **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๓.

พระมหาสุภา อุทโท. “บทบาทพระสงฆ์ในทศวรรษหน้า”. **วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต**. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๑.

พระมหาสัญญา ปณฺณานิโก. “การศึกษารูปแบบและแนวทางในการเผยแผ่พุทธธรรมของพระครูพิศาลธรรมโกศล”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระครูปลัดกิตติวิวัฒน์ (ประจวบ เขมาภริโต). “บทบาทด้านการเผยแผ่ของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียน อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระสุนทร รตนโณ (มติยาภักดิ์). “การศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการใช้ภาษาในการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่ธรรมะในยุคปัจจุบัน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.

พระทินวัฒน์ สุขสง, “แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโลกตะวันตก”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, คณะศิลปศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๘.

พระชนดล นาคสุวรรณโณ (นาคพิพัฒน์). “การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๕๒.

พระอมรวิชัย ชาครเมธี (บุตรสาร), “เทคนิคการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พวงทิพย์ อะกะพงษ์. “ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการบริหารการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

พิชญาพร พรหมคำบุตร. “การศึกษาศภาพปัจจุบันและปัญหาในการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์เขต

๓”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๔.

แม่ชีคมคาย คุ่มพันธ์. “บทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ ศึกษาเฉพาะกรณีพระสุเมธอาจารย์ (โรเบิร์ต สุเมธอภิกขุ)”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

วรรณช ปัญจะวัตร. “การสำรวจความพึงพอใจ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ที่มีต่อการเรียนรู้ภาษาแบบพึ่งตนเอง”. **วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๐.

วิรัชพัชร อภิเลิศทรงศักดิ์. “วิเคราะห์การเตรียมความพร้อมของพุทธศาสนิกชนไทยสู่ประชาคมอาเซียน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

วิรัตน์ วิทยานุกวัฒน์. “ปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบเรียนร่วม สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา”. **ปริญญาวิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๕๔.

(๓) รายงานวิจัย:

กาญจนา ปราบพาล และ ประกายแก้ว โอภาณนท้อมตะ. การสำรวจความสามารถการใช้ภาษาอังกฤษของบัณฑิตไทย. **รายงานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ทดสอบทางวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระมหาประยูร สุขะใจ. “องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษของนิสิต คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร”. **รายงานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

พระมหาวรเชษฐ รมจันทร์อินทร์. “ปัญหาการเรียนของนิสิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย”. **รายงานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๗.

พระมหาสุรวิทย์ มั่นหมาย. “ปัญหาการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี”. **รายงานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๘.

พระราชวรมนี (พล ไชยวิฑู). “การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา”, **รายงานวิจัย**. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๖๐.

เสน่ห์ เดชะวงศ์ และ สมพร โกมารทัต. ความต้องการภาษาต่างประเทศของวัดในกรุงเทพมหานคร. **รายงานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๗.

สำราญ ชันสำโรง. “การพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของพระภิกษุสามเณรในวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว อ.เมือง จ. เชียงใหม่”, **รายงานวิจัย**, สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

สุนันทา แก้วพันธ์ช่วง. “การพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โดยใช้กิจกรรมทางภาษาเพื่อการสื่อสาร”. **รายงานการวิจัย**, โรงเรียนเซเลววิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต ๒, ๒๕๕๐.

สุบิน ยุทธรัช. ความพร้อมในการพัฒนาบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน, **รายงานการวิจัย**, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. ๒๕๕๕.

อุไรวรรณ วรรณศิลป์, “ปัญหาในการเรียนของนักศึกษาภาคสมทบ หลักสูตรประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูงช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยช่างกลปทุมวัน”. **รายงานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๐.

(๔) บทความ:

ทวีศักดิ์ ชูมา, “แนวทางการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้รูปแบบกลวิธีการสื่อสาร”, **วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย** ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑ (มิถุนายน – สิงหาคม), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.

นันทิยา ดวงภูมิเมศ และ นันทิดา จันทรางศุ. “แนวทางการพัฒนาศักยภาพการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษของคนไทย : บทสังเคราะห์งานวิจัยมุ่งเป้าหมายด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ”, **วารสารภาษาและวัฒนธรรม**, มหาวิทยาลัยมหิดล, ปีที่ ๓๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม), ๒๕๕๖.

นพพร ชลารักษ์. “สภาพการเรียนรู้การสอนวิชาภาษาอังกฤษของครูไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต ๑”. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น** ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (เมษายน ๒๕๕๙ - มิถุนายน ๒๕๕๙).

พระเทพคุณาภรณ์ (โสภณ โสภณจิตโต). “ความเพียร”. คอลัมน์ ธรรมะวันหยุด. **หนังสือพิมพ์ข่าวสดรายวัน**. ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๘๒๖๓ (๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖).

พระมหาอานวย มีราคา. “แนวทางในการเผยแพร่พุทธศาสนาในต่างประเทศ : กรณีศึกษาประเทศเนเธอร์แลนด์”, **วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – เมษายน ๒๕๕๙).

แรกขวัญ นามสว่าง. “การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒-๓”. **วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์**, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑ (มกราคม ๒๕๕๘ – มิถุนายน ๒๕๕๘).

(๕) สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

กาญจนา อรุณสุขจุฑา. “Manivannan”. [ออนไลน์].แหล่งที่มา : <http://www.onab.go.th/DataMonk/Monk๕๗.pdf,๒๕๕๑>, [๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๑].

จาตุรงค์ ฉายแสง. “รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง คุณภาพการศึกษาไทย รั้งอันดับ ๘ ในอาเซียน”. [ออนไลน์].แหล่งที่มา : <http://education.uasean.com/kerobow01/650> [๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๑].

ไทยรัฐออนไลน์. ไทยติดอันดับที่ ๖๒ จากการจัดอันดับภาษาอังกฤษใน ๗๐ ประเทศทั่วโลก. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.thairath.co.th/content/๕๓๖๙๓๐, ๒๕๕๘, [๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๑].

พระครูโฆสิตสังฆพิทักษ์ (ประเวท ฐานาน). “กลยุทธ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยในสังคมปัจจุบัน”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : [file:///C:/Users/IABU%202009/Desktop/97007-Article%20Text-274672-2-10-20180206%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/IABU%202009/Desktop/97007-Article%20Text-274672-2-10-20180206%20(1).pdf), [๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๑].

พรณิส ดาราสว่าง. “การสร้างบรรยากาศในการเรียนภาษาอังกฤษ, สายวิชาภาษาศาสตร์ประยุกต์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : socialscience.igetweb.com [๔ กรกฎาคม ๒๕๖๑].

สมเกียรติ อ่อนวิมล. การใช้ภาษาอังกฤษและภาษาอื่นในภูมิภาค กับ อนาคตของไทยในอาเซียน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://blog.eduzones.com/wigi/๘๑๘๘๐>, [๓ เมษายน ๒๕๕๖].

อารีรักษ์และคณะ, “Dolati and Mikaili”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<https://gsbooks.gs.kku.ac.th/57/grc15/files/hmp๓๙.pdf> ๒๕๕๔ [๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๑].

อมร สังข์นา. “วิธีธรรมวิธีไทย พระสงฆ์ หน้าที่ของพระสงฆ์และการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.madchima.org/forum/index.php?topic=๕๕๔๔.๐;wap๒>, [๒๓ มกราคม ๒๕๖๐].

Contributors. “ธรรมเนียมการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://th.wikisource.org/wiki/> [๒๓ มกราคม ๒๕๖๐].

(๖) สัมภาษณ์ :

สัมภาษณ์ พระครูวิมลธรรมรังสี. เจ้าคณะ ๕ /ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร, ๖ มิถุนายน ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ พระครูสุนทรสังฆพินิต, ดร. ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสวนดอก จ.เชียงใหม่/ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่, ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ พระเทพกิตติเวที. เจ้าอาวาสวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม กรุงเทพมหานคร, ๗ มิถุนายน ๒๕๖๑

สัมภาษณ์ พระเทพเมธี. เจ้าอาวาสวัดอรุณราชวราราม กรุงเทพมหานคร, ๖ มิถุนายน ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ พระศรีธวัชเมธี. ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชบูรณวรวิหาร กรุงเทพมหานคร /รองผู้อำนวยการ ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๔ มิถุนายน ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ พระมหาบุญนา ฐานวิโร. คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๗ มิถุนายน ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ พระมหาสุรเพชร วชิรปญโญ. ผู้อำนวยการศูนย์ภาษา/ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดวรจรรยาวาส กรุงเทพมหานคร, ๖ มิถุนายน ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยพุทธศาสตร์นานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ พระราชปริยัติมุนี, ผศ.ดร. ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม กรุงเทพมหานคร, คณบดีคณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๖ มิถุนายน ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ พระราชวรมนี, ดร. ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสังเวชวิศยาราม, ผู้อำนวยการสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ รศ.นพพร สโรบล. อาจารย์ประจำสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๑.

๒. ภาษาอังกฤษ

Frederiksen, Norman, **Implications of Cognitive: Theory for Instruction in Problem Solving**, (Review of Educational Research, 1984).

Brown, H.Douglas, **Principle of language Learning and Teaching**, (New Jersey: Prentice-Hall.1980). Ibid.

Morrow, Keith, “Principle of Communicative Methodology.”, (In Communicative in Classroom. London : Longman, 1981).

Abdulmuhdai, A.A., “**Negative feedback in second language learning and the zone ofproximal development.**”, (Dissertation Abstracts : International 54, 911A, 1992).

Oller, John W. **Language Test at School : A Pragmatic Approach**, (London, LongmanInc, 1979), (Finochiaro 1983)

Bloom, Benjamin S. **Human Characteristics and School Learning**. New York : McGraw-Hill,1976.

Nation, I.S.P. **Teaching and Learning Vocabulary**, (New York: Newbury HousePublishers, 1990).

- Raimes, A., Techniques in teaching writing, (USA: Oxford University Press, 1983).
- Snow, M.A. & Brinton,D.M,** The content-based classroom perspectives on intergratinglanguage and content, (Addison-Wesley, 1997).
- Morrow, Keith, “Principle of Communicative Methodology.”, (In Communicative in Classroom. London : Longman, 1981).
- Stewart Stuart & Pearson Lynn, **Development of Communication Strategies Among Foreign Language Learners**, Mountain Interstate Foreign Language Review; 1994 v5.
- Si-Qing, **A study of communication strategies in interlingua production by Chinese EFL learners**, Language learning 40 (June 1990).
- Yule G. and Tarone, E., **Eliciting the performance of strategic competence**, in R. Scarcella, E. Andersen and S. Krashen (eds.), **Developing communicative competence in a second language**, New York: Newbury House, 1990.
- Finochiaro, Mary, and Christopher Brumfit. The Functional National Approach : FromTheoryto Practice. New York : Oxford University Press, 1986.

ภาคผนวก ก

แบบคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

**แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง
แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา**

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....
ตำแหน่ง.....
วันที่สัมภาษณ์.....เวลา.....น.
สถานที่.....

ส่วนที่ ๒ คำถามในการสัมภาษณ์

(๑) ท่านคิดว่า ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ คืออะไร ?

.....
.....

(๒) ท่านมีวิธีการแก้ปัญหาในการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์อย่างไร ?

.....
.....

(๓) อะไรคือปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้พระสงฆ์สามารถเผยแผ่ธรรมเป็นภาษาอังกฤษได้ ?

.....
.....

(๔) พระสงฆ์ควรมีแนวทางในการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่ธรรมที่มีประสิทธิภาพใน ๔ ทักษะคือการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนอย่างไร ?

.....
.....

พระมหาราชัน จิตตปาโล (มุลตา)

นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา แบบ ๒.๒

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ที่ ศร ๖๑๐๑/๑๕๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดมหาธาตุ ท่าพระจันทร์
แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ โทร.๐๒-๒๒๒๐๖๘๐

๒๑ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ผศ.ดร.มนตรี สิริโรจนานันท์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาราชัน จิตตปาโล นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา แบบ ๒.๒ ภาคปกติ เลขประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๕๑๗๑ ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” ได้สร้างเครื่องมือวิจัยขึ้นมาใหม่ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเพื่อความถูกต้องของเนื้อหาแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์จึงเห็นควรให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือวิจัย

เพื่อการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย เห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานวิจัย สามารถให้คำแนะนำที่ถูกต้อง เทียบตรง เป็นประโยชน์ จึงเจริญพรเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและพัฒนาเครื่องมือวิจัย เพื่อความสมบูรณ์ในการทำวิจัยต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์ และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ได้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
และได้แก้ไขให้
สมบูรณ์แล้ว
ม.ค. ส.ค.

ขอเจริญพร

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิโกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐ <http://gds.mcu.ac.th>, E-mail: grads@mcu.ac.th

ผู้ประสานงาน : พระมหาธนวุฒิ โชติธมโม โทร. ๐๘๑-๕๒๖๑๘๐๙

พระมหาราชัน จิตตปาโล โทร. ๐๘๙-๒๑๑๐๔๖๓

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย โทร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐ ภายใน ๑๑๓๓, ๑๑๒๗

ที่ ศธ ๖๑๐๑/ว ๙๒

วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ผศ.ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโฉม

ด้วย พระมหาราชัน จิตตปาโล นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา แบบ ๒.๒ ภาคปกติ เลขประจำตัวนิต ๕๔๐๑๕๐๕๑๗๑ ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎี
นิพนธ์เรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา”
ได้สร้างเครื่องมือวิจัยขึ้นมาใหม่ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเพื่อความ
ถูกต้องของเนื้อหาแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์จึงเห็นควรให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไข
เครื่องมือวิจัย

เพื่อการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย เห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานวิจัย
สามารถให้คำแนะนำที่ถูกต้อง เทียบตรง เป็นประโยชน์ จึงเจริญพรเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
ตรวจสอบและพัฒนาเครื่องมือวิจัย เพื่อความสมบูรณ์ในการทำวิจัยต่อไป

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ชินรัตน์
๒๕/๖/๖๐

๒/พ.ค./๖๑

ประสานงาน:

พระมหาราชัน จิตตปาโล โทร. ๐๘๙-๒๑๑๐๔๖๓

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย โทร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐ ภายใน ๑๑๓๓, ๑๑๒๗

ที่ ศธ ๖๑๐๑/ว ๙๒

วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ผศ.ดร.ประพันธ์ ศุภษร

ด้วย พระมหาราชัน จิตตปาโล นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา แบบ ๒.๒ ภาคปกติ เลขประจำตัวนิต ๕๔๐๑๕๐๕๑๗๑ ได้รับอนุมัติให้ทำคุณนิตเรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” ได้สร้างเครื่องมือวิจัยขึ้นมาใหม่ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเพื่อความถูกต้องของเนื้อหาแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์จึงเห็นควรให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือวิจัย

เพื่อการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย เห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานวิจัย สามารถให้คำแนะนำที่ถูกต้อง เทียบตรง เป็นประโยชน์ จึงเจริญพรเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและพัฒนาเครื่องมือวิจัย เพื่อความสมบูรณ์ในการทำวิจัยต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์

 (พระมหาสมบุญ ฐิตมิกโร, ดร.)
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประสานงาน:

พระมหาราชัน จิตตปาโล โทร. ๐๘๙-๒๑๑๐๔๖๓

ภาคผนวก ค

หนังสือขออนุญาตให้นิตติสัมภาษณ์เพื่อทำวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๑/ว ๓๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดมหาธาตุ ท่าพระจันทร์
แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ โทร.๐๒-๒๒๒๐๖๘๐

๒๑ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อทำวิจัย

กราบเรียน พระเทพเมธี รักษาการเจ้าอาวาสวัดอรุณราชวราราม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาราชัน จิตตปาโล นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา แบบ ๒.๒ ภาคปกติ เลขประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๕๑๗๑ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) เป็นเครื่องมือในการทำวิจัย มีความประสงค์จะสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนาและเชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้เกี่ยวกับงานวิจัย สามารถให้ข้อมูลและคำแนะนำแก้นิสิตได้เป็นอย่างดี จึงกราบเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ พระมหาราชัน จิตตปาโล ได้ดำเนินการสัมภาษณ์ท่านเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

กราบเรียนมาด้วยความเคารพ

พระเทพเมธี
(พระเทพเมธี)
รศ. วิจิตรคุณธรรม

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐ <http://gds.mcu.ac.th>, E-mail: gds@mcu.ac.th

ผู้ประสานงาน : พระมหาธนวุฒิ โชติธมโม โทร. ๐๘๑-๕๒๖๑๘๐๙

พระมหาราชัน จิตตปาโล โทร. ๐๘๙-๒๑๑๐๔๖๓

พระมหาดนัยพัชร คมกัธปโย, ดร.)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ที่ ศธ ๖๑๐๑/ว ๓๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดมหาธาตุ ท่าพระจันทร์
แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ โทร.๐๒-๒๒๒๐๖๘๐

๒๑ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อทำวิจัย

กราบเรียน พระเทพกิตติเวที เจ้าอาวาสวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนารามราชวรวิหาร
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาราชัน จิตตปาโล นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา แบบ ๒.๒ ภาคปกติ เลขประจำตัวนิต ๕๔๐๑๕๐๕๑๗๑ ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์
เรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” โดยใช้
ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการ
สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) เป็นเครื่องมือในการทำวิจัย มีความประสงค์จะสัมภาษณ์
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนาและเชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้
สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้เกี่ยวกับงานวิจัย สามารถให้
ข้อมูลและคำแนะนำแก่นิสิตได้เป็นอย่างดี จึงกราบเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ พระมหาราชัน จิตตปาโล ได้
ดำเนินการสัมภาษณ์ท่านเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

กราบเรียนมาด้วยความเคารพ

อนาถ ยินดีให้สัมภาษณ์
พระเทพกิตติเวที
๑๖ ๐๙ ๐๙ ๖๙
๗ มิถุนายน ๖๙

(พระมหาดนัยพัชร คุมภีรปญโญ, ดร.)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐ <http://gds.mcu.ac.th>, E-mail: grads@mcu.ac.th

ผู้ประสานงาน : พระมหารณวุฒิ โชติธมโม โทร. ๐๘๑-๕๒๖๑๘๐๙

พระมหาราชัน จิตตปาโล โทร. ๐๘๙-๒๑๑๐๔๖๓

ที่ ศธ ๖๑๐๑/ว ๓๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดมหาธาตุ ท่าพระจันทร์
แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ โทร.๐๒-๒๒๒๐๖๘๐

๒๑ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อทำวิจัย

เรียน พระราชปริยัติมุนี, ผศ.ดร. ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาราชัน จิตตปาโล นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา แบบ ๒.๒ ภาคปกติ เลขประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๕๑๗๑ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) เป็นเครื่องมือในการทำวิจัย มีความประสงค์จะสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนาและเชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้เกี่ยวกับงานวิจัย สามารถให้ข้อมูลและคำแนะนำแก่นิสิตได้เป็นอย่างดี จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ พระมหาราชัน จิตตปาโล ได้ดำเนินการสัมภาษณ์ท่านเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขออนุมัติขอพบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระมหาดนัยพัชร คมกริปโล, ดร.)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐ <http://gds.mcu.ac.th>, E-mail: grads@mcu.ac.th

ผู้ประสานงาน : พระมหาธนาวุฒิ โชติธมโม โทร. ๐๘๑-๕๒๖๑๘๐๙

พระมหาราชัน จิตตปาโล โทร. ๐๘๙-๒๑๑๐๔๖๓

ดร. ธีรยุทธ พงษ์พานิช
๒๕๖๑

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย โทร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐ ภายใน ๑๑๓๓, ๑๑๒๗

ที่ ศธ ๖๑๐๑/ว ๙๓

วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

กราบเรียน พระราชวรมนี, ดร. รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิตและผู้อำนวยการสถาบันภาษา

ด้วย พระมหาราชัน จิตตปาโล นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา แบบ ๒.๒ ภาคปกติ เลขประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๕๑๗๑ ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) เป็นเครื่องมือในการทำวิจัย มีความประสงค์จะสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนาและเชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้ทางด้านพระพุทธศาสนา สามารถให้ข้อมูลและคำแนะนำแก่นิสิตได้เป็นอย่างดี จึงกราบเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ พระมหาราชัน จิตตปาโล ได้ดำเนินการสัมภาษณ์ท่านเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

(พระมหาดนัยพัชร คมกัปปญโญ, ดร.)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประสานงาน:

พระมหาราชัน จิตตปาโล โทร. ๐๘๙-๒๑๑๐๔๖๓

(พระราชวรมนี)

รักษาราชการผู้อำนวยการสถาบันภาษา

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย โทร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐ ภายใน ๑๑๓๓, ๑๑๒๗

ที่ ศธ ๖๑๐๑/ว ๙๓

วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรียน พระศรีธวัชเมธี รองผู้อำนวยการศูนย์อาชีวศึกษา

ด้วย พระมหาราชัน จิตตปาโล นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา แบบ ๒.๒ ภาคปกติ เลขประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๕๑๗๑ ได้รับอนุมัติให้ทำคุณิพนธ์เรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) เป็นเครื่องมือในการทำวิจัย มีความประสงค์จะสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนาและเชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้ทางด้านพระพุทธศาสนา สามารถให้ข้อมูลและคำแนะนำแก่นิสิตได้เป็นอย่างดี จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้พระมหาราชัน จิตตปาโล ได้ดำเนินการสัมภาษณ์ท่านเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

(พระมหาดนัยพัชร คมกริพลญ, ดร.)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประสานงาน:

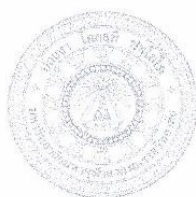
พระมหาราชัน จิตตปาโล โทร. ๐๘๙-๒๑๑๐๔๖๓

(พระศรีธวัชเมธี)

รอง ผอ.ศูนย์อาชีวศึกษา

ร.ร. ๖๖

ที่ ศธ ๖๑๐๑/ว ๓๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดมหาธาตุฯ ท่าพระจันทร์
แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ โทร.๐๒-๒๒๕๐๐๘๐

๒๑ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อทำวิจัย

เรียน พระครูวิมลธรรมรังสี เจ้าคณะ ๕, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์มหาวิทยาลัย,
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาราชัน จิตตปาโล นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา แบบ ๒.๒ ภาคปกติ เลขประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๕๑๗๑ ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์
เรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” โดยใช้
ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการ
สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) เป็นเครื่องมือในการทำวิจัย มีความประสงค์จะสัมภาษณ์
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนาและเชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้
สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้เกี่ยวกับงานวิจัย สามารถ
ให้ข้อมูลและคำแนะนำแก่นิสิตได้เป็นอย่างดี จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ พระมหาราชัน จิตตปาโล ได้
ดำเนินการสัมภาษณ์ท่านเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขออนุโมทนาขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ร.ว.ท.บ.อ.บ.บ.บ.
ท.บ.บ.บ.บ.บ.
ร.ว.ท.บ.อ.บ.บ.บ.
๖๔.๔.๖

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระมหาดนัยพัชร คมกัปปโย, ดร.)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐ <http://gds.mcu.ac.th>, E-mail: grads@mcu.ac.th

ผู้ประสานงาน : พระมหาธนวุฒิ โชติธมโม โทร. ๐๘๑-๕๒๖๑๘๐๙

พระมหาราชัน จิตตปาโล โทร. ๐๘๙-๒๑๑๐๔๖๓

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย โทร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐ ภายใน ๑๑๓๓, ๑๑๒๗

ที่ ศธ ๖๑๐๑/ว ๙๓

วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรียน พระครูสุนทรสังฆพินิจ ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

ด้วย พระมหาราชัน จิตตปาโล นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา แบบ ๒.๒ ภาคปกติ เลขประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๕๑๗๑ ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) เป็นเครื่องมือในการทำวิจัย มีความประสงค์จะสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนาและเชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้ทางด้านพระพุทธศาสนา สามารถให้ข้อมูลและคำแนะนำแก่นิสิตได้เป็นอย่างดี จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้พระมหาราชัน จิตตปาโล ได้ดำเนินการสัมภาษณ์ท่านเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

ทพ
พระครูสุนทรสังฆพินิจ
รณ. ๑๕๐

8 มจร.
(พระมหาดนัยพัชร คมกัปปโย, ดร.)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประสานงาน:

๖๖ พ.ค. ๖๑

พระมหาราชัน จิตตปาโล โทร. ๐๘๙-๒๑๑๐๔๖๓

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย โทร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐ ภายใน ๑๑๓๓, ๑๑๒๗

ที่ ศธ ๖๑๐๑/ว ๙๓

วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้สัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรียน พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยพุทธศาสนานานาชาติ

ด้วย พระมหาราชัน จิตตปาโล นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา แบบ ๒.๒ ภาคปกติ เลขประจำตัวนิต ๕๔๐๑๕๐๕๑๗๑ ได้รับอนุมัติให้ทำคุณูปการเรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) เป็นเครื่องมือในการทำวิจัย มีความประสงค์จะสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนาและเชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้ทางด้านพระพุทธศาสนา สามารถให้ข้อมูลและคำแนะนำแก่นิสิตได้เป็นอย่างดี จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้พระมหาราชัน จิตตปาโล ได้ดำเนินการสัมภาษณ์ท่านเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

(พระมหาดนัยพัชร คมภิระปณฺเณ, ดร.)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประสานงาน:

พระมหาราชัน จิตตปาโล โทร. ๐๘๙-๒๑๑๐๔๖๓

๓๑.๖๑

ที่ ศธ ๖๑๐๑/ว ๓๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดมหาธาตุ ท่าพระจันทร์
แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ โทร.๐๒-๒๒๒๐๖๔๐

๒๑ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อทำวิจัย

เรียน พระมหาบุญนา ฐานวีโร, ดร. คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาราชัน จิตตปาโล นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา แบบ ๒.๒ ภาคปกติ เลขประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๕๑๓๑ ได้รับอนุมัติให้ทำคุณูปการเรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) เป็นเครื่องมือในการทำวิจัย มีความประสงค์จะสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนาและเชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้เกี่ยวกับงานวิจัย สามารถให้ข้อมูลและคำแนะนำแก่นิสิตได้เป็นอย่างดี จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ พระมหาราชัน จิตตปาโล ได้ดำเนินการสัมภาษณ์ท่านเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขออนุโมทนาขอพระคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระมหาดนัยพัชร คมกัปปโย, ดร.)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐ <http://gds.mcu.ac.th>, E-mail: grads@mcu.ac.th

ผู้ประสานงาน : พระมหาธนวุฒิ โชติธมโม โทร. ๐๘๑-๕๒๖๑๘๐๙

พระมหาราชัน จิตตปาโล โทร. ๐๘๙-๒๑๑๐๔๖๓

อนุมัติให้สัมภาษณ์

(พระมหาบุญนา ฐานวีโร, ดร.)

รักษาการในตำแหน่งคณบดีคณะมนุษยศาสตร์

๓ มี.ย. ๖๑

ที่ ศธ ๖๑๐๑/ว ๓๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดมหาธาตุ ท่าพระจันทร์
แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ โทร.๐๒-๒๒๒๐๖๘๐

๒๑ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์เพื่อทำวิจัย

เรียน พระมหาสุรเพชร วชิรภาโณ

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดวรจรรยาวาส, ผู้อำนวยการศูนย์ภาษา วัดวรจรรยาวาส

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาราชัน จิตตปาโล นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา แบบ ๒.๒ ภาคปกติ เลขประจำตัวนิสิต ๕๔๐๑๕๐๕๑๗๑ ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) เป็นเครื่องมือในการทำวิจัย มีความประสงค์จะสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนาและเชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้เกี่ยวกับงานวิจัย สามารถให้ข้อมูลและคำแนะนำแก่นิสิตได้เป็นอย่างดี จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ พระมหาราชัน จิตตปาโล ได้ดำเนินการสัมภาษณ์ท่านเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขออนุโมทนาขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

อินดรีณี สัมภาษณ์

เรียนมาด้วยความนับถือ

พระมหาสุรเพชร วชิรภาโณ

6 มี.ย. 2561

(พระมหาตณัฏฐ์ คมกัปปาโณ, ดร.)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐ <http://gds.mcu.ac.th>, E-mail: grads@mcu.ac.th

ผู้ประสานงาน : พระมหาธนวุฒิ โชติธมโม โทร. ๐๘๑-๕๒๖๑๘๐๙

พระมหาราชัน จิตตปาโล โทร. ๐๘๙-๒๑๑๐๔๖๓

ที่ ศธ ๖๑๐๑/ว ๓๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดมหาธาตุ ท่าพระจันทร์
แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ โทร.๐๒-๒๒๒๐๖๘๐

๒๑ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้สัมภาษณ์เพื่อทำวิจัย

เจริญพร รศ.นพพร สโรบล อาจารย์ประจำสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาราชัน จิตตปาโล นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา แบบ ๒.๒ ภาคปกติ เลขประจำตัวนิต ๕๔๐๑๕๐๕๑๓๑ ได้รับอนุมัติให้ทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาษาอังกฤษของพระสงฆ์ไทยเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-interview) เป็นเครื่องมือในการทำวิจัย มีความประสงค์จะสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนาและเชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ความรู้เกี่ยวกับงานวิจัย สามารถให้ข้อมูลและคำแนะนำแก่นิสิตได้เป็นอย่างดี จึงเจริญพราเพื่อขออนุญาตให้ พระมหาราชัน จิตตปาโล ได้ดำเนินการสัมภาษณ์ท่านเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเจริญพราเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระมหาดนัยพัชร คมกริปปญโญ, ดร.)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐ <http://gds.mcu.ac.th>, E-mail: grads@mcu.ac.th

ผู้ประสานงาน : พระมหาธนวุฒิ โชติธมโม โทร. ๐๘๑-๕๒๖๑๘๐๙

พระมหาราชัน จิตตปาโล โทร. ๐๘๙-๒๑๑๐๔๖๓

อินต์ให้สัมภาษณ์

พร สโรบล

(สอ/นพพร สโรบล)

20 มีค 61

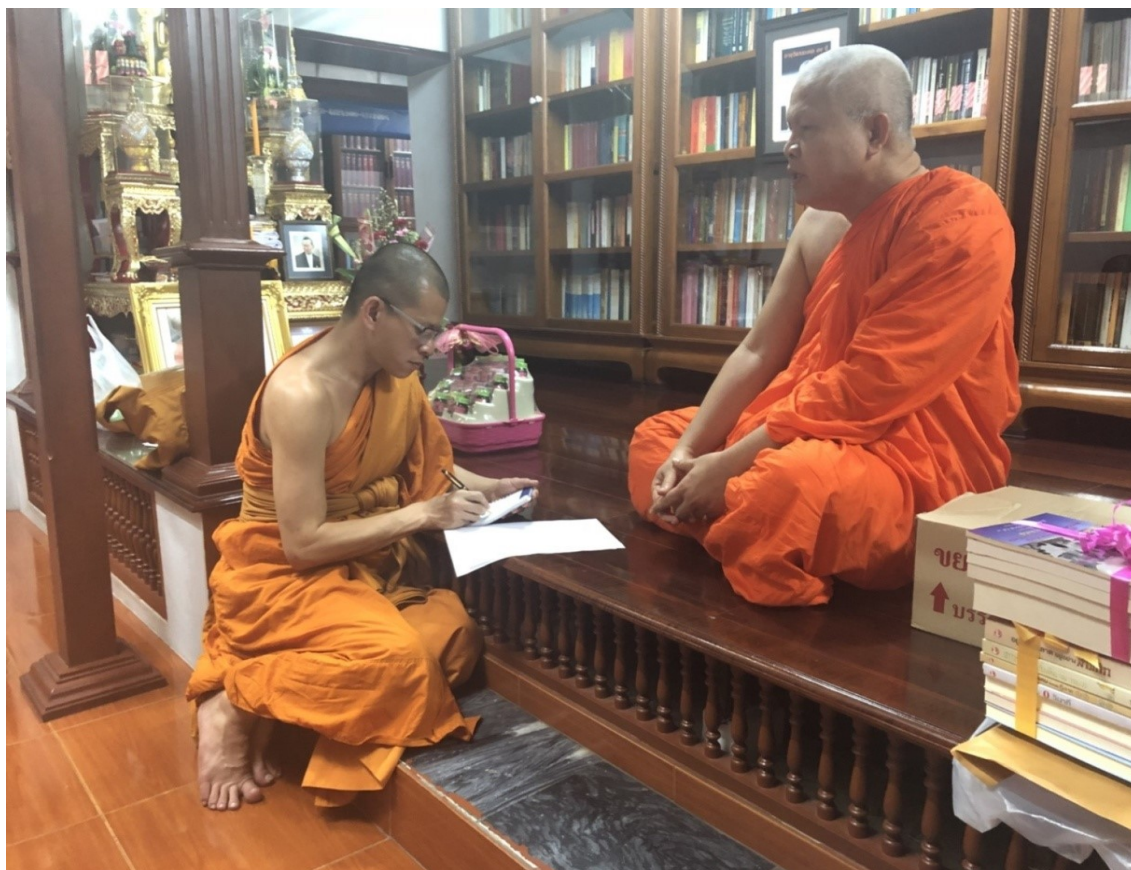
ภาคผนวก ง
ภาพประกอบการสัมภาษณ์ในการวิจัย

สัมภาษณ์

พระราชวรมนี (พล อาภากร ป.ธ.๙), ดร.

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสังเวชวิศยาราม กรุงเทพมหานคร
รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต/รักษาการผู้อำนวยการสถาบันภาษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สัมภาษณ์

พระราชปริยัติมุนี (เทียบ สิริญาโณ ป.ธ.๙), ผศ.ดร.

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร

กรุงเทพมหานคร

/คณบดีคณะพุทธศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สัมภาษณ์

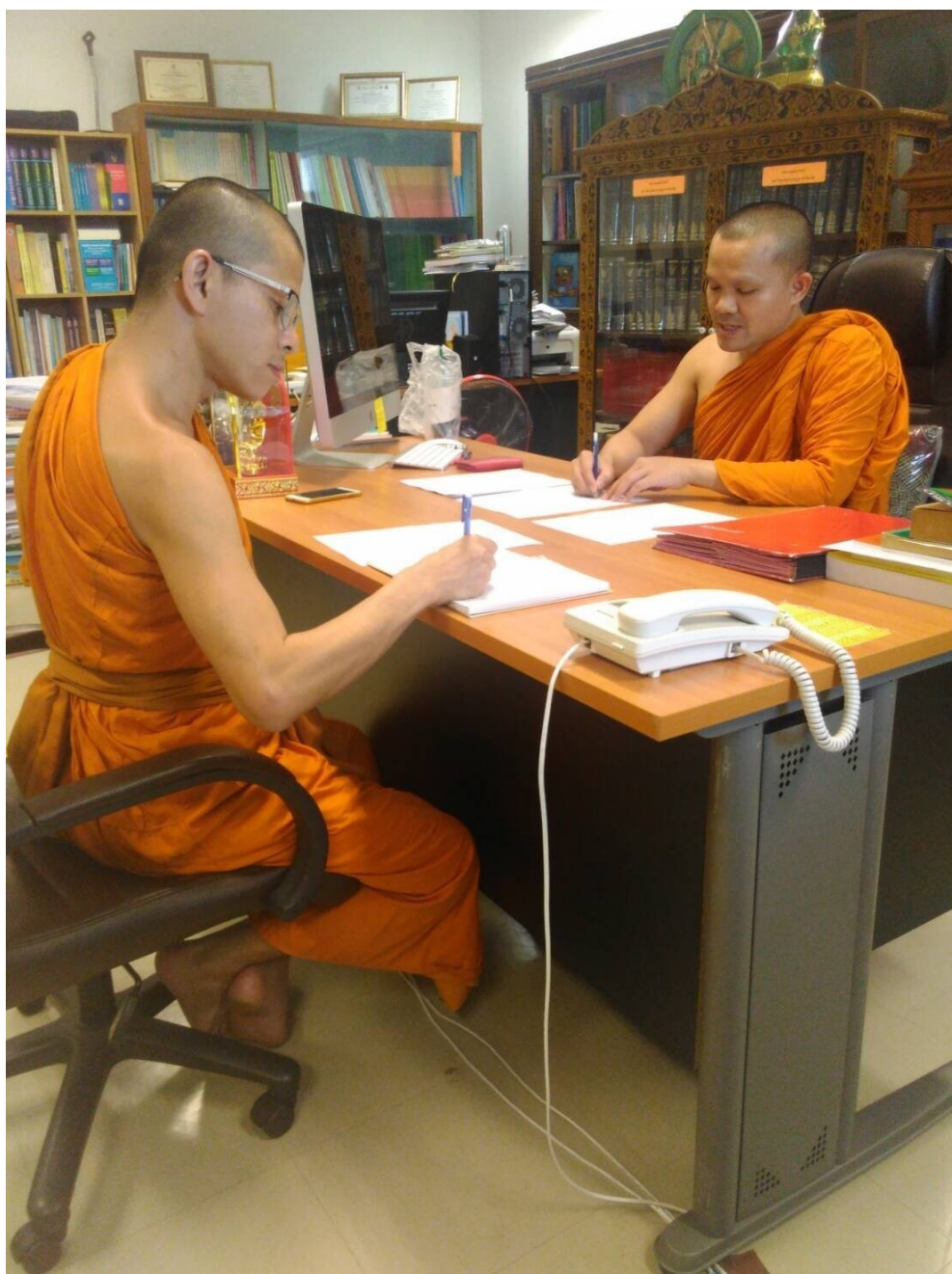
พระศรีธวัชเมธี (ชนะ ธมฺมธโช ป.ธ.๙)
ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชบูรณราชวรวิหาร/
รองผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สัมภาษณ์

พระเทพกิตติเวที (น้า ปุณฺณชโย ป.ธ.๙)

เจ้าอาวาสวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนารามราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร

สัมภาษณ์
 พระมหาบุญนา ญาณวีโร
 คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สัมภาษณ์

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.

ผู้อำนวยการวิทยาลัยพุทธศาสตร์นานาชาติ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สัมภาษณ์

พระมหาสุรเพชร วชิรญาโณ

ผู้อำนวยการศูนย์ภาษา/

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดวรจรรยาวาส กรุงเทพมหานคร

สัมภาษณ์

พระเทพเมธี (สมเกียรติ โกวิท ป.ธ.๙)

เจ้าอาวาสวัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร

สัมภาษณ์

พระครูวิมลจันทรังสี

เจ้าคณะ ๕ / ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ราชวรมหาวิหาร

กรุงเทพมหานคร

สัมภาษณ์

พระครูสุนทรสังฆพิณิต

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสวนดอก จ. เชียงใหม่

สัมภาษณ์

รศ. นพพร สโรบล

อาจารย์ประจำสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	: พระมหาธารชัน จิตตปาโล (มุลลา)
เกิด	: วันอังคารที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ (อายุ ๔๔ ปี)
สถานที่เกิด	: ๖๐ บ้านท่าข้าม หมู่ที่ ๔ ต.แม่เหียะ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐
อุปสมบท	: วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ (พรรษา ๒๓) ณ วัดประดู่บางจาก แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งปัจจุบัน	: ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต และ รักษาการรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
สถานที่ทำงาน	: กองกิจการนิสิต และ สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
ประวัติการศึกษา	: ปริญญาตรี หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต วิชาเอกปรัชญา คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย : ป.ธ.๖ สำนักเรียนวัดปากน้ำ กรุงเทพมหานคร : ประกาศนียบัตรวิชาภาษาอังกฤษเฉพาะอาชีพ (งานสำนักงาน) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช : ปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ที่อยู่ปัจจุบัน	: วัดประดู่บางจาก ถนนราชพฤกษ์ แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๖๐
โทรศัพท์	: ๐๘๙-๒๑๑-๐๔๖๓, ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๓๕๗